

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

3

1906

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ÉDITIONS

ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

BAS. N. GRÉGORIADÈS

Ε.Υ.Δ της Κ.Τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΗΜΩΝ

ΤΟΜΟΣ Γ' — 30 Ἰουνίου 1908. — ΤΕΥΧΟΣ Β'

Ο ΒΙΟΣ ΝΙΚΩΝΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΝΟΕΙΤΕ

Μεταξύ τῶν βίων ἀγίων, οἵτινες χρησιμεύουσιν ὡς πηγαὶ ἱστορικαί, ἐπιφανῆ θέσιν κατέχει ὁ τοῦ βασιῦ Νίκωνος τοῦ ἐπιλεγομένου Μετανοεῖτε ἐκ τοῦ κηρύγματος ὅπερ εἶχεν ἀνά τὰ χεῖλη στηρίζων εἰς τὴν πίστιν τοὺς κατοίκους τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδίως τῆς Πελοποννήσου. Πράγματι ὁ βίος οὗτος περιέχει πλείστας δσας λεπτομερείας περὶ τῶν κατὰ τὴν Πελοπόννησον καὶ ἰδίως τὴν Σπάρτην διαρκουσιν τοῦ δεκάτου αἰῶνος, ὅτ' ἔζησεν ὁ Νίκων, καὶ μέχρι τοῦ χρόνου τῆς συντάξεως τοῦ βίου τοῦ βασιῦ ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου τῆς φερώνυμου αὐτοῦ μονῆς.

Τὴν ἱστορικὴν τοῦ βίου τούτου σημασίαν πρῶτος διέγνω ὁ Hopf¹, ἀναλύσας αὐτὸν καὶ ἐπιδείξας τὰ ἐν αὐτῷ ἄξια λόγου. Ἐκ τούτου δὲ παρέλαβον τὰ δέοντα ὁ τε Hertzberg² καὶ ὁ Gregorovius³. Κἀγὼ δὲ συνώψισα ἐπὶ τὸ δημωδέστερον τὰ ἐκ τοῦ

¹ Geschichte Griechenlands ἐν τῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ *Ersch* καὶ *Gruber* Μέρ. V Τόμ. 85 σ. 123 κ. ἑ., 136 κ. ἑ.

² Geschichte Griechenlands seit dem Absterben des antiken Lebens bis zur Gegenwart. Τόμ. A' σ. 282, 286 κ. ἑ.

³ Geschichte der Stadt Athen im Mittelalter Τόμ. A' σ. 146. Ἐν τῇ ἐμῇ ἑλληνικῇ μεταφράσει Τόμ. A' σ. 213 κατὰ λάθος παρελείφθη μετὰ τὰς λέξεις κατὰ τὴν δραστηριότητα τὸ χωρίον τοῦ πρωτοτύπου τούτου: Ὁ μέγας κατηχητὴς καὶ ἀπόστολος Νίκων ὁ Ἀρμένιος εὗρεν ἐν ταῖς χώραις ταύταις εὐρὸν στάδιον ἐνεργείας. Ἀλλὰ, καθ' ἡ παρά Νικοδήμου τῷ Ἀγιορείτῃ, ἰσφαλμένως λέγεται ἐνταῦθα Ἀρμένιος ὁ Νίκων. Ῥητῶς ἐν τῷ βίῳ τοῦ Νίκωνος λέγεται ὅτι πατὴρ αὐτοῦ ἦτο « ἢ κατὰ τὸ θέμα τὸ ἀρμενικὸν κειμένη Πολεμωνιακὴ χώρα. » Ἀλλὰ τὸ μὲν ἀρμενικὸν θέμα τῶν Βυζαντινῶν δὲν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν Ἀρμενίαν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀρχαίαν Παφλαγονίαν, ἡ δὲ Πολεμωνιακὸς Πόντος, οὕτω κληθεὶς ἀπὸ τοῦ βασιλέως Πολέμωνος, ἀκμάσαστος ἰκὶ τοῦ Ῥωμαίου Ἀντωνίου, περιλαμβάνει τὰς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ἀρμενικοῦ θέματος τῶν Βυζαντινῶν χώρας τοῦ ἀρχαίου βασιλείου τοῦ Πόντου ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Θερμῶ-

βίου τούτου ἱστορικὰ διδάγματα ¹, ἐπανορθώσας τὰ παρὰ Νικολδήμω τῷ Ἀγιορείτῃ κακῶς φερόμενα περὶ τοῦ Νίκωνος ὡς καταγομένου « ἀπὸ τὴν χώραν τῶν Ἀρμενίων » καὶ ὑπομνήσας ὅσ' ἄλλοτε εἶχον εἰκάσει περὶ τῆς ἐν τῷ βίῳ τούτῳ μνημονευομένης πελοποννησιακῆς τοπωνυμίας Μώρου, δυναμένης ἴσως νὰ θεωρηθῆ ὡς παράσχούσης τὴν ἀφετηρίαν πρὸς γέννησιν τοῦ ὀνόματος τοῦ Μωρέως ². Ἀλλὰ καὶ ὁ νῦν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος ἔλαβεν, ἀρχιεπίσκοπος ἐτιῶν Σπάρτης, τὸν ὅσιον ὡς θέμα ³.

Ὁ βίος τοῦ ὁσίου Νίκωνος ἔχει ἐκδοθῆ μέχρι τοῦδε μόνον λατινιστὶ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Vita Sancti Niconis Metanoitae monachi* παρὰ τῷ Martène καὶ Durand ⁴. Μέρος δ' αὐτοῦ λατινιστὶ ἐξεδόθη καὶ παρὰ τῷ Migne ⁵.

Τοῦ μέχρι τοῦδ' ἐν πρωτοτύπῳ μὴ ἐκδεδομένου βίου τούτου τὸ ἑλληνικὸν κείμενον εὑρον τῷ 1880 ἐν τῇ κατὰ τὸ Ἅγιον Ὅρος μονῇ Κουτλουμουσίου. Περιλαμβάνεται δ' ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 210 κώδικι, ἐν φ. 106^a-181^b. Ἐγράφη δὲ ὁ κώδιξ οὗτος ὑπὸ Παρθενίου ἐπισκόπου ἀγνώστου ἐπισκοπῆς, καθ' ἃ δεικνύει τὸ ἐν τέλει τοῦ κώδικος σημεῖωμα τὸδε· *Ἐτελειώθη τὸ παρὸν διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ Παρθενίου ἐπισκόπου κατὰ τὸ ἀχλ' ἔτος τὸ σωτήριον, ἧτοι ἐν ἔτει 1630*. Τοῦ αὐτοῦ δὲ Παρθενίου ἔργον εἶνε καὶ τὸ «Περὶ τῶν πρωτείων τοῦ πάπα», γεγραμμένον ἐν τῇ καθωμιλημένῃ καὶ περιλαμβανόμενον ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι, ἐν φ. 79^a-103^b.

θαντος μέχρι τῆς Τραπεζοῦντος. Ἐντεῦθεν λοιπὸν καὶ οὐχὶ ἐξ Ἀρμενίας κατήγετο ὁ Νίκων.

¹ Νίκων ὁ Μετανοεῖτε ἐν τῷ τοῦ Μ. Ι. Θεοδοσιοπούλου Σπαρτιατικῷ Ἡμερολογίῳ Ἔτ. Β' (1901) σ. 7 κ. ἑ. καὶ ἐν ταῖς ἰσαῖς Μικταῖς σελίσιν. Ἐν Ἀθήναις. 1905 σ. 401 κ. ἑ.

² Θεοκλήτου Μηνοπούλου Λόγος... ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νίκωνος τοῦ Μετανοεῖτε. Ἐν Ἀθήναις. 1894.

³ Ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ ἔθνολογικῆς Ἱταρείας Τόμ. Δ' σ. 643 κ. ἑ.

⁴ *Veterum Scriptorum amplissima collectio*. Ἐν Παρισίοις. 1729 Τόμ. Γ' σ. 837-887.

⁵ *Patrologia Graeca* Τόμ. ΡΙΓ' σ. 975-988.

Τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἑλληνικοῦ τούτου κειμένου ἐθεώρησ' ἀναγκαίαν διὰ τε τὴν σπουδαιότητα τοῦ βίου καθ' ἑαυτὸν καὶ διὰ τὰ λάθη τὰ παρεμφρήσαντα εἰς τὴν λατινικὴν μετάφρασιν ¹. Καὶ αἱ τοπωνυμῖαι δὲ δὲν φέρονται ὀρθῶς ἐν αὐτῇ πᾶσαι. Οὕτω τὸ μὲν Ἔλος παραφθείρεται εἰς Ἴλιν, ἣν παρέλαβε καὶ ὁ Horf ², τὸ δὲ Βουρκάνον (Βουλκάνον) λέγεται Βουρτάνον ³. Οὐχ ἤττον δὲ δεινὴ εἶνε ἡ παραφθορὰ τοῦ ὀνόματος τῆς Μεσσήνης εἰς Misrone. Προῆλθε δὲ τὸ ἀμάρτημα ἐκ παραναγνώσεως τοῦ μεσσηνίου, ὅπερ, φερόμενον ἐν τῷ ἀγιορειτικῷ κώδικι, οὐκ ἀπιθάνως εἶχεν οὕτω καὶ ἐν τῷ χειρογράφῳ ἐξ οὗ μετεφράσθη εἰς τὴν λατινικὴν ὁ βίος.

Ἐἶνε δὲ τὸ ἀντίγραφον τοῦ Παρθενίου γεγραμμένον μεθ' ἰκανῆς ἐπιμελείας· διὸ ὀλίγα μόνον τὰ κακῶς ἔχοντα παρέθηκα ἐν ταῖς ὑποσελιδίαις σημειώσειςιν. Ἄλλως δὲ σολοικισμοὺς τινὰς καὶ βαρβαρισμοὺς, προερχομένους ἐξ αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως, ἀφήκα, ὡς εἰκὸς, ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ κειμένου ὡς ἔχουσιν ἐν τῷ χειρογράφῳ.

Ἐν τέλει δὲ σημειῶνω, ὅτι τὸ πρωτότυπον ἀντεγράφη μὲν κατ' ἐμὴν παραγγελίαν ὑπὸ τοῦ πεπειραμένου περὶ τὴν ἑλληνικὴν παλαιογραφίαν μακαρίτου ἱερομονάχου Κυρίλλου τοῦ Κουτλουμουσιανοῦ ἐν ἔτει 1881, ἀντεβλήθη δὲ κατόπιν τῇ ἐμῇ παρακλήσει ὑπὸ τοῦ κ. Φιλίππου Γεωργαντᾶ.

Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Νίκωνος τοῦ Μετανοεῖτε τοῦ ἐξ Ἀρμενίας καὶ ἐν τῇ περιφῆμῳ Λακεδαιμονίᾳ τελειωθέντος.

Πάτερ εὐλόγησον.

Οἱ ἐν πελάγει μεγάλῳ πλείοντες, οἷς οὐκ ὄρος, οὐ βουνός, οὐδὲ σκόπελοί τινες τὴν χέρσον σημαίνουσι, πρὸς τινὰς ἀστέρας ἀποβλέ-

¹ Ἴδε μίαν τοιαύτην παρανόησιν σημειουμένην ἐκ' ἐμοῦ ἐν τῇ ἑλληνικῇ μεταφράσει τῆς τοῦ Γεηγοροβίου ἱστορίας τῆς πόλεως Ἀθηνῶν Τόμ. Α' σ. 213 σημ. 2.

² Ἐνθ' ἀν. σ. 137.

³ Αὐτόθι σ. 136.

ποντες καὶ πρὸς ἑκείνους τὸ σκάφος ῥυθμίζοντες, ἀναυχῆτοι διαμένουσιν. Οἱ δὲ γε τῆς ἐκκλησίας μαθηταὶ καὶ τῆς εὐσεβείας τρόφιμοι, οἱ ἐν τῷ πελάγει τοῦ βίου τούτου τυγχάνοντες, οὐ πρὸς ἀστέρας τινὰς ἀποβλέπουσιν, ἀλλὰ πρὸς τοὺς πάλαι ἁγίους καὶ ἐναρέτους πατέρας τὸ ὄμμα τῆς διανοίας τείνοντες καὶ τοῖς ἐκείνων ἰχνεῖσι πόθῳ ψυχῆς ἀκολουθοῦντες, εἰς τὸν αὐτὸν λιμένα τῆς οὐρανοῦ βασιλείας δικαζόμενοι· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ οἱ βίοι αὐτῶν ἐν ταῖς βιβλίαις ἐγράφθησαν, ἵνα μὴ μόνον ἀκούοντες ἐπαινώμεν, ἀλλ' ἵνα καὶ ποθήσαντες τὴν αὐτῶν πολιτείαν ζηλώσωμεν.

10 Καλοὶ μὲν οὖν καὶ οἱ ἄλλοι βίοι πάντων τῶν ἁγίων ἀνδρῶν καὶ ἐπαινοῦ πάντος ἄξιοι, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦ ὁσίου τούτου πατρὸς Νικωνοῦ τὰ ἐπ' ἀρετὴν κατορθώματα μείζω φανῆναι· δεικνύουσι τῆς κλησεως τοῦ ὀνόματος, νικητοῦ γὰρ ἀναδειχθέντος καὶ λαμπρὰ τὰ τρόπαια στήσαντος κατὰ τῶν πολεμίων. Ὅς, εἰ καὶ τῷ χρόνῳ δεύτερος 15 ὤρθη κατὰ πολὺ τοῖς παλαιοῖς καὶ τοῖς τῶν κατὰ θεὸν σπουδασμάτων ἱερωμένων εὐδοκίμησασιν, ἀλλὰ τῇ πρὸς θεὸν ἰγγύτητι πολὺ τῷ μέσῳ παρήλασε, καὶ μικρῷ πάντας ὑπερεβάλετο ὡς ἀποκρῦψαι μικροῦ δεῖν πάντας τοὺς ἐν ἀρετῇ διαλάμψαντας, καὶ αὐτοὺς δὴ τοὺς ἐξω κόσμου πάντος τὴν ὑπεράνθρωπον πολιτείαν διηνουκότας, ἐπειδὴ καὶ τὴν μικροῦ τοῖς πολλοῖς ἀμφισβητήσιμον ἀρετὴν τῷ ἀνδρείῳ τῆς γνώμης 20 καὶ σταθερῷ βεβαίαν ἐν μέσῳ πολέμων εἶπερ τις ἄλλος ἀνέδειξε, καὶ τὸ τραχὺ καὶ ἀναντες τῆς πρὸς αὐτὴν ἀγούσης, τοῖς δὲ πλείοσι καὶ ἀθάτον, οὕτω τὴν φύσιν ταύτης ἔδειξε περιῶν βατὴν καὶ εὐχερῆ, καὶ τῇ τῶν πολλῶν ἐπιμιξίᾳ τὸ τῆς ψυχῆς κάλλος μὴ λυμηνάμενος, ὡς 25 προῖων δηλωθήσεται· ἀλλὰ τῇ γνώμῃ μάλλον καὶ τῇ τὰ χρηστὰ φιλοῦσθαι προαιρέσει καὶ στήλῃ τις ἀναδέδεικται οἷά περ ἔμψυχος καὶ ἀθάνατος καὶ πίναξ ἀκριβεστέρου βίου καὶ πολιτείας τοῖς ὀψιγόνοις καὶ νεωθετέροις καὶ τοῖς κάτω τοῦ χρόνου γεγεννημένοις· ὥστε καὶ ἐν τούτῳ ἐναργέστερον ἀποδειχθῆναι, ὅτι ὁ πᾶσιν αἰεὶ καὶ ἐπ' ἀγαθοῖς προμηθεύμενος Κύριος ἠδούκησε διὰ σπλάγγνα ἐλέους κατὰ γε- 30 νεῖς εἰς ψυχὰς ὅσας τὴν χάριν ἐνεργεῖν τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ τὰ ὑπὲρ ἀνθρώπου ἐν θνητῇ φύσει κατορθοῦσθαι παραδόξως ἢ τε τραχεῖα καὶ ἀνάντης ὁδὸς τοῦ ἀγαθοῦ εὐμαρῶς διανύεσθαι καὶ ἡ δο-

23. αὐτὸν 26. στόλη οἷαπερ

κοῦσα ἐργώδης εἶναι καὶ χαλεπὴ καὶ ἐπίπνοος τοῦ καλοῦ ποιήσεις ῥα-
 δίως ἐκτελεσθαι καὶ ὅτι ὡς δυνατόν ἴεν μὲσω πολλῶν στρεφόμενος φ.107^α
 αὐτῆς ἀφικέσθαι τῆς τῶν ἀρετῶν κορυφῆς, καὶ μὴ παρὰ τὴν τοῦ τό-
 που φύσιν, ἀλλὰ παρὰ τὴν οἰκείαν γνώμην καὶ προαίρεσιν ἢ τοῦ ἀγα-
 θοῦ ἐργασία, κάντεσθαι τοῖς νοθερᾶν ψυχὴν κεκτημένοις καὶ ὑπίαν 5
 καὶ ῥάθυμον ζήλου κέντρον ἀνιέναι καὶ διανίστασθαι αὐτοὺς τῷ ὑπο-
 δείγματι καὶ πρὸς μίμησιν ἀποδύεσθαι.

Τούτῳ ταίνυν τῷ μακαρίῳ πατρίς μὲν ἡ πρώτη καὶ θειοτέρα καί,
 ὡς περ εἶπεν οἰκειότερον, ἡ ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἐν ἣ, κατὰ τὸν θεῖον
 φάσαι Δαβὶδ, διεπλάσθη, πρὸς ἣν καὶ ἀπετίθετο διηνεκῶς τὸ πολί- 10
 τευμα, καὶ πρὸς ἣν αἰεὶ ἔσπευδεν ἀναβάς ἐν τῇ καρδίᾳ ὅσαι ὥραι τι-
 θεμενος καὶ τὸν νοῦν ἀνάγων πρὸς θεωρίαν τῆς ἡλιακῆς ἀψίδος ὑπερ-
 ἵπτάμενον. Μικρὸν γὰρ καὶ ἀτέχνως ἀφιλότιμον ἐκ τῶν κάτω χαρα-
 κτηρίζειν τοὺς ἄνω· εἰ δὲ χρὴ καὶ τὴν τοῦ χοῦ διαμνημονεῦσαι τῷ
 λόγῳ καὶ τὴν ἀπὸ σώματος εἰς μέσον παραγαγεῖν, τὴν κάτω λέγω, 15
 καὶ ὀρωμένην, ἡ παρὰ τὸ θίμα τὸ ἀρμενικὸν κειμένη Πολεμωνιακὴ
 χώρα. Ἦνθησε δὲ ὁ ἀοιδίμος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ τὰ Ῥωμαίων
 σκῆπτρα ἰθύνοντος Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ, οὐ τὸ αἶμα λόγοις ἀρ-
 ρήτοις, ὡς ἡ περὶ αὐτοῦ ἱστορία δηλοῖ, ἀδίκως ἐξέχεεν ὁ Τζι-
 μισκῆς Ἰωάννης. Γεννήτορες δὲ τῷ μακαρίῳ τῶν λίαν λαμπρῶν καὶ 20
 περιθλιπτικῶν καὶ πλούτῳ κομῶντων οὐχ ἦττον μᾶλλον τῷ αἰσθητῷ || φ.107^β
 ἢ τῷ τῆς ἀρετῆς· οἱ καὶ εἰς τὸν παιδα παραπλησίως τῶν ἐλπίδων οὐ
 διήμαρτον. Μόνος γὰρ οὗτος ὑπὲρ τοὺς ἄλλους τῶν συγγόνων τὴν
 πρώτην ἐτι μετιῶν ἡλικίαν καὶ εἰς παιδας ἐξισαζόμενος οὐ κατὰ
 παιδας εἶχε τὸ φρόνημα, οὐδ' ἀθύρμασι προσανείχε καὶ παιδιαῖς καὶ 25
 δρόμοις καὶ ἵππασίαις καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσα νέοις ποθεινὰ καὶ ἐπέρα-
 στα· ἀλλ' εὐθύς ὡς περ ἐκ πρώτης γραμμῆς πρὸς πᾶν θέλημα σαρ-
 κικὸν ἀπεμάχετο, καὶ φίλαι τούτῳ διατριβαὶ οἱ ἱεροὶ καὶ θεῖοι οἶκοι,
 καὶ σπουδὴ πᾶσα τὸ πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν ἡθῶν αἰεὶ ὄραν καὶ αὐ-
 τὸν ῥυθμίζειν πρὸς τὸν θεοφιλεῖ καὶ μακάριον βίον· καὶ ἐν ἀώρῳ καὶ 30
 ἀτελεῖ ἡλικίᾳ πεπολιωμένην φιλοσοφίαν ἐπιδεικνύμενος, καί, συνε-
 λόντα φάναι, δηλὸς ἦν ἐκ πρώτης τῆς βλάστης, ὡς περ τὰ εὐγενῆ
 τῶν φυτῶν, ὅποιοι ἄρα τις ἀποθήσεται. Ἄρτι γὰρ τὴν ἡβὴν ἀμεί-

5. ὑπίαν 12. ἀψίδος 14. τὸν τοῦ 16. πολεμωνιακὴ 18. σκῆπτρα
 20. ἡθῶν ὀρώων 29-30. αὐτὸν ῥυθμίζων 33. τίς

βων καὶ τῆς μείρακος ἡλικίας ἀπτόμενος, συναυξομένην εἶχε τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σύνεσιν, τὸν δὲ γε δριμύν αὐτοῦ πόθον τὸν πρὸς θεὸν ἔργῳ ἐνδεικνύμενος, πάντα μὲν τὰ τῆς σκηνῆς ἐν οὐδενὶ ὀρατῷ τιθέμενος καὶ οὐδὲ ὀφθαλμοῖς ἄξια ἔκρινεν, ὡς μικρὰ καὶ μηδενὸς ὄντα
 5 ἄξια, τοῖς δὲ γε τούτοις ἀντεχομένοις κρατεῖσθαι, καὶ ὡς ἐστῶσι προτιθεμένοις τοῖς ρέουσαι πολλὴν οὖσαν μωρίαν κατεγίνωσκε. Καὶ
 φ.108^a γαστρός μὲν ἰσχυρῶς ἐκράτει καὶ ὀφθαλμῶν, εἰδὼς, ὅτι || « τὸ ἀκμά-
 » ζον τῆς νεότητος εὐπτωτον ἐντεῦθεν καὶ ὀλισθηρὸν γίνεται· καὶ
 « πολλὰ τούτου καὶ χαλεπὰ τὰ πτώματα, καὶ ὅτι οὐδενὶ ἄλλῳ ὡς
 10 » κακοπαθείᾳ θεὸς θεραπεύεται ». Ἦδετο δὲ αἰεὶ οὐκ ἐπὶ μόνῃ τῇ τῶν βρωμάτων λιτότητι καὶ τῇ τελείᾳ ἀρνῆσαι πύσης τροφῆς συβα-
 ριτικῆς καὶ τῶν ποικίλων καρυκευμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ εὐτελείᾳ τῶν ἐνδυμάτων καὶ τῆς ἀμφιάσεως, περιττὸν ἠγοούμενος καὶ ἀνόνητον τὸ κομψὸν αἰεὶ περὶ τὴν ἐσθῆτα καὶ λαμπρὸν καὶ πολυτελεῖς, τῆς ἐν
 15 Χριστῷ ζωῆς μηδὲν ἄλλο τῶν τοῦ κόσμου προτιθέμενος.

Ὡς δὲ καὶ ἐτι τῷ πυρὶ πέφλεκτο τῷ ἐπὶ τῆς γῆς βληθέντι ὑπὸ τοῦ Κυρίου, καὶ σφοδρότερον ἦπτεν ἐν ἑαυτῷ τὸν πυρσὸν, δεῖν ἐγνώσκει καταλιπεῖν τὴν τοῦ βίου ἀπάτην καὶ ματαιότητα καὶ μόνην ζητῆσαι τὴν πρὸς σωτηρίαν ἄγουσαν τρίβον. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν ὁ
 20 μὲν αὐτοῦ πατὴρ ἀφῆκεν αὐτὸν εἰς τὴν τῶν σφῶν αὐτῶν κτημάτων ἐπίσκεψιν· καὶ γὰρ ἦν αὐτοῖς πολλή τις καὶ παντοδαπῆς ἡ ὑπαρξίς· ἡ δὲ μεγαλόφρων ἐκείνη καὶ οὐρανια ψυχὴ, ὡς ἐπέστη τοῖς ἀγροῖς καὶ ὄψει παρελήφει τὸν πολὺν κόπον καὶ μόχθον τῶν ἐν ἐκείνοις παροικικῶς βιούτων καὶ διὰ παντὸς τῇ γηπονίᾳ προσανεχόντων, οἰ-
 25 κτον λαβὼν τῆς τῶν πενήτων ζωῆς ὡς ἐπιπόνου καὶ τεθλιμμένης εἶπεν· « Ὡ τῆς ἀπάτης τοῦ βίου· ὄντως μάτην ταρασσεται πᾶς ἀν-
 φ.108^b θρώπος· μακάριοι ὄντες καὶ τρισμακάριοι οἱ πάντα || καταλείψαντες διὰ τὸν Κύριον, ἵνα τῶν ἐπηγγελμένων ἐπιτύχωσιν ἀγαθῶν· τί γὰρ κέρδος ἐστὶ ἀνθρώπῳ τῷ τὸν κόσμον ὅλον ἐπαπολαύσαντι, τὴν δὲ
 30 ψυχὴν ζημιουμένῳ, ἧς ὁ πᾶς κόσμος οὐκ ἐστὶν ἀντάξιος; Πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου. Ἐξέλιπεν ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος ἐξέ-

1. μύρακος Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ γράψωμεν συναυξομένην. ἴδου καὶ κατωτέρω ἐν σ. 139,1 συναυξομένην 2. δρυμὴν 10. ἐπιμόνη
 11-12. σοβαρῆς 18-19. ζητήσας 18. παντοδαπῆς πανταχοῦ καὶ κατωτέρω 20. παρελείπει 24 (καὶ κατωτέρω) διαπαντός.

πесе, τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει. Ταῦτα καὶ ἕτερα
 πλείονα καθ' ἑαυτὸν τε εἰπὼν καὶ διαλογισάμενος καὶ πάντα τὰ πρόσ-
 καιρα καὶ φθαρτὰ ὡς μύτικα βδελυζόμενος, εὐθύς ὡς περ ὑπὸ μύω-
 πος, τὸ τοῦ λόγου, πληγείς. δευτέρα πάντα θέμενος τοῦ προκειμένου
 σκοποῦ καὶ πᾶσι γαίρειν εἰπὼν τοῖς πρῶτοις καὶ γήνιοις, εἰς ὕψος τὸ
 ὄμμα διάρας καὶ τὰς χεῖρας πρὸς οὐρανὸν ἐκπετάσας, εὐχὴν ποιεῖται
 τῆς μακαρίας ἐκείνης ὁδοῦ προοιμίον. οὕτως εἰπὼν· Κύριε Ἰησοῦ Χρι-
 στέ, ὁ θεὸς μου, τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὁ τοὺς πατρικοὺς κόλπους μὴ
 λιπῶν καὶ κατελθὼν ἐξ οὐρανοῦ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, ἀρωγὸς
 γενοῦ μοι τῷ ἀναξίῳ δούλῳ σου, καὶ ὁδήγησόν με εἰς ὁδὸν εὐθείαν
 τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν κατοικητηρίου σου. Σὺ γὰρ εἶ, Κύριε, πάν-
 των κτίτις τῶν καλῶν, καὶ πάντας θέλεις σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν
 ἀληθείας ἔλθειν. Μὴ οὖν ἐγκαταλίπης με, ὅτι ἐν σοὶ μόνῳ πέποιθα
 τῷ θεῷ καὶ σωτῆρι μου, καὶ σὲ εὐλογῶ καὶ δοξάζω καὶ μεγαλύνω
 εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ταῦτα εὐξάμενος ὁ μακάριος, καὶ εὐθύς ὡς εἶχε φυγὰς ἄγχοτα, μη-
 δὲν μεθ' ἑαυτοῦ ἐπαγόμενος καὶ πεζῇ τὴν πορείαν ἀνῶν διὰ τρίβων
 ἀβάτων καὶ τόπων ἀλύδρων, καὶ πολὺ τὸ σκληρὸν κεκτημένων καὶ ῥ.109^α
 δύσπορον, τὸ τε φίλον καὶ πατρῶον ἔδαφος καὶ τὴν ἐνεγκαμένην καὶ
 αὐτὸ τὸ φίλτρον τῶν γονέων ἀπόστοργα κάμπαν ποιοῦμενος· ἀνεμπό- 20
 διστον γὰρ αὐτῷ· διὰ τῆς τελείας ἀκτημασύνης τὸν εἰς ἀρετὴν βίον
 κατασκευάζειν ἔσπευδεν. Ἐφ' ἱκαναῖς οὖν ἡμέραις ἐν ξένοις τόποις
 καὶ ἀγνοούμενος ὁδοιπορήσας, κατέλαβε τὸν Πόντον, καὶ τῷ ὄρει προς-
 ἠγγισεν, ὅπερ ἐστὶν ἐν μεθωρίοις τοῦ τε Πόντου καὶ Παφλαγονίας, ἐν
 ᾧ καὶ μοναστήριον ἰδρυται, ὅπερ καὶ Χρυσῇ πέτρᾳ ἐξ ἀρχαίας τινὸς 25
 παραδόσεως ἐπικέκληται, εἴτε διὰ τὸ σκληρὸν τοῦ τόπου καὶ ἀνικμον
 καὶ οἰοεὶ χρυσιζον τῷ σφοδρῷ τοῦ ἡλιακοῦ ἀμαρύγματος, εἴτε, εἰ δεῖ
 τάληθῆ λέγειν, χρυσᾶς τῷ ὄντι καὶ θεοειδεῖς τὰς ἐν αὐτῷ ἀσκουμέ-
 νας ψυχὰς ἀποτελεῖσθαι. Ὡς δὲ τὸ τοιοῦτον φροντιστήριον ὁ νέηλος
 ὠφθαλμοβόλησεν ἀποθεν, ἤσθη ἐπὶ τούτῳ λίαν καὶ τῷ πνεύματι 30
 ἠγαλλιάσατο. Εἶτα καὶ εὐχῇ πάλιν ἐπιδοὺς ἑαυτὸν, Κύριε, εἶπεν, πρὸς
 αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἀπιδῶν, Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ θεὸς, ὁ πάλαι τῷ πα-

5. γήνιος 9. ἀρωγὸς 10. εὐθείαν 17. τρίβων 18. κε-
 κτημένον 24. παμφλαγονίας 26. παραδόσεως 30. ὠφθαλμο-
 βόλησεν

Ε.γ.Δ της Κ.Π
 ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

τριάρχη Ἀβραάμ ἐντειλάμενος τῆς γῆς καὶ συγγενείας καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρικοῦ ἀποφοιτῆσαι καὶ μεταθῆναι ἐνθα τὸ σὸν εὐδόκησε βούλημα, κάμει ὀδηγήσας τὸν ἀνάξιον προνοίᾳ τῆς σῆς ἀνυπερβλήτου δυνάμεως ἐν τῷδε τῷ τόπῳ διασωθῆναι, αὐτὸς καὶ τὰ πρόσω μοι εὐμαρῆ ποιήσον καὶ πρό γε πάντων τὰ κατ' ἐμὲ τῷ προεστῶτι ταυτησί τῆς μονῆς ἀποκάλυψον καὶ δι' αὐτοῦ μοι τὴν τρίβον τῆς σωτηρίας ἀνάδειξον. || ἐν τούτῳ γάρ γινώσκομαι ὁ δούλος σου, ὅτι τεθεληκὰς με, καὶ ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ, εὐλογημένε Κύριε, εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν.

10 Καὶ ὁ μὲν ἤρξατο ταῦτα· ἔργῳ δὲ τὰ τῆς εὐχῆς ἐτελείου ὁ τοῖς ἀγαθοῖς αἰετοτε συνεργῶν Κύριος. Ὡς γὰρ ἡ θεία καὶ ἀναίμακτος θυσία κατ' ἐκείνην ἦν τελουμένη τὴν ὥραν ἐν τῇ μονῇ, θεόθεν τὰ κατὰ τὸν μέγαν γνοῦς ὁ προστώς, εἰσω τοῦ θείου τυγχάνων σηκοῦ ἦν γάρ ὁ θεοφόρος γέρων ἐκεῖνος πρὸς τοῖς ἄλλοις χαρίσμασι καὶ τῷ δι-
 15 ρατικῷ λαμπρυνόμενος· δρομαίως ἐξείσι τῆς μονῆς, ὥστε καὶ διὰ θχύματος ποιεῖσθαι τοὺς λοιποὺς θιασώτας τὸ ξένον τε καὶ ἀσύνηθες, ὅπερ ἐν τῷ ἰδίῳ ποιμένι καθηγητῇ ἰθείασαντο. Ὡς δὲ μικρὸν ὁ γέρων προβάς συνήνησας τῷ νεανίᾳ, καὶ, τῷ τραχύλῳ περιπλακίς, οἷα πατὴρ φιλόστοργος τοῦτον κατησπάζετο, Νικήταν, τῷ ἄντι νικητῆν
 20 τῶν παθῶν, καλῶν ἐξ ὀνόματος, καὶ πᾶσιν οἷς ἔλεγε πρὸς αὐτὸν θείῳ κινούμενος πνεύματι διεβεβαίου μὴ διαμαρτεῖν ὄλως τῆς πρὸς θεὸν ἐλπίδος καὶ προσδοκίας· ἔγνω γὰρ αὐτὸν ὁ γέρων τῷ πνεύματι ὁποῖος ἄρα φωστήρ μικρὸν ὅσον ἐμελλε τῷ κόσμῳ ἀναδείκνυσθαι. Διὰ γοῦν καὶ τοῦτο πᾶσαν κανονικὴν δοκιμασίαν ὁ θεοφόρος περιττὴν κρίνας
 25 καὶ ἐν παροδίῳ τιθέμενος, ἐν χρῶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κείρας καὶ μοναχὸν σχηματίσας καὶ τὰ σύμβολα τῆς πρὸς ζωὴν φερούσης αὐτῷ περιθείς, τῇ καλλίστῃ χορηγίᾳ ἐγκρίνει τὸν ἤδη κατὰ μοναχοῦς
 30 βιοῦντα καὶ ζῆν ἐλόμενον, || εἶτα καὶ τὴν ἐν ταῖς χρεῖαις πάσαις ὑπερησίαν τούτῳ ἐπέτρεψεν. Ὁ δὲ ἀσμένως εἶξε τῷ ἐπιτάγματι, καὶ τὴν λειτουργίαν προθύμως ὑπέδου. Ἦν οὖν λοιπὸν ἰδεῖν τὸν νεόλεκτον τουτονὶ στρατιώτην καὶ ἀληθῶς ἀξιομαχὸν μάλα νεανικῶς πνέοντα καὶ δίκην ἀδάμαντος διακείμενον, ἐπὶ τε τῇ ἐμμέτρῳ σκληραγωγίᾳ καὶ πρὸς τὸ ξυλοφορεῖν καὶ ὑδροφορεῖν, ἐνίοτε δὲ καὶ δαιταλουργεῖν τὸ

13. γνοῦς

15. δρομέως

16. θιασώτας

21. διεβεβαίος

23. ἄρα

29. ἤξε

31. μάλα

τεταριχευμένον ὄψον τῆς ἀδελφότητος καὶ ταῖς λοιπαῖς πάσαις μο-
 γεῖν ὑπηρεσίαις καὶ εὐαγέσι λειτουργίαις καὶ διακονίαις τοῦ ἱεροῦ
 φροντιστηρίου, τὴν θαυμαστὴν ταύτην ταπεινώσιν τοῦ δεσπότητος μι-
 μούμενος, ὅς οὐκ ἤθελε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι. Τοιγαροῦν
 καὶ ἀργίαν μὲν ὁ αἰοδιμος ἐμίσει ὡς πολλῶν αἰτίαν κακῶν, οὐκ ἦν δ' 5
 εἶδος ὑπηρεσίας, ὃ μὴ αὐτὸς ἐκείνος δι' ἑαυτοῦ ποιεῖν ἐσπευδε' καί,
 τὸ δὴ μαίζον, ὅτι οὐ μόνον εὐτόνως διεκαρτέρει πανημέριον νωτοφο-
 ρῶν πάντα τὰ τῆς μόνῃς χρειωδῆ καὶ τῶν ἐν τῇ μόνῃ καὶ φέρων
 γενναίως τοὺς πόνους καὶ λίαν νεανικῶς, καὶ μᾶλλον τοῦ ὄξυ-
 τάτου τυγχάνοντος καὶ πολὺ τὸ σκληρὸν καὶ ἀναντὲς τὸ διάστημα 10
 τοῦ τύπου ὑπάρχοντος καὶ ἐρήμου πάσης παρακλήσεως, ἀλλὰ καὶ ἀτρο-
 φος διεκαρτέρει καὶ ἄσιτος. Καὶ γὰρ πᾶν εἶδος ἐδωδῆς ἀπαρνησάμενος
 καὶ ἄπαξ ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς ἐβδομάδος ἐγένετο τροφῆς, καὶ ταύτης κε-
 καλασμένης καὶ οὐδὲν ὅλως τὸ ἡδύνον κεκτημένης. || Λίαν γὰρ ἐκπο- ρ.110#
 λεμηθεὶς πρὸς ἅπαν τὸ τῇ γαστρὶ χαριζόμενον, πόνους διηνεκεῖς καὶ 15
 ἐνδειαν καὶ εἴ τι ἕτερον τῶν τὴν σάρκα λυπεῖν εἰδόντων ἐκθύμως
 ἠσπάζετο· ἄρτου δὲ μόνου βραχείος ἐγεύετο, καὶ, τὸ δὴ θαυμαστότε-
 ρον, ὅτι καὶ ἀτριβῆς ὦν παντελῶς καὶ μηδενὶ πρὸς ταῦτα παιδευτῆ
 καὶ ὁδηγῷ χρῆσάμενος, οἰκοθεν δὲ καὶ παρ' ἑαυτῷ εὐθὺς ἐκ πρώτης,
 ὡς φασιν, ἀφετηρίας εἰς μέσον εἰσῆλατο τῶν ἀγώνων, καὶ χεῖρας εἰ- 20
 χεν εὐπρεπεῖς εἰς παράταξιν καὶ δακτύλους εἰς πόλεμον. Τοῦ καιροῦ
 δὲ προκόντος καὶ ἐν ἕξει γεγονώς τῶν τοιούτων πόνων, ἄπαξ τῆς
 ἐβδομάδος ἀπεφῆνατο τῶν θείων μεταλαμβάνειν μυστηρίων, καὶ μετὰ
 τὴν μετάληψιν τούτων ἦσθι καὶ μικρὸν κλάσμα ἄρτου καχυροδίου,
 ὅπερ πλήρες ἦν εὐρώτος καὶ ἐξωρον, ὡς μηδὲ κἂν τῇ ὀσφρήσει σώ- 25
 ζειν τὴν τοῦ ἄρτου ποιότητα. Πόσις δὲ ἦν αὐτῷ ὕδωρ, μέτρῳ καὶ
 φειδοῖ λαμβανόμενον. Καὶ οὕτω μὲν ἐρρικνωμένον ἔχων τὸ πρόσωπον
 καὶ πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος τεταριχευμένα, ἄσιτος ἔτι ὦν διη-
 μέρευε, τοῖς ἀγωγίμοις τῶν χρειωδῶν τληπαθῶν καὶ τῇ ἀμέτρῳ κα-
 κώσει ξενοπρεπῶς διακαρτερῶν, πάσας δὲ τὰς νύκτας ἀγρύπνως δι- 30
 τέλει καὶ τὴν ἐνδακρυν προσευχὴν ἔργον ἔχων προύργιαίτερον καὶ αἰεὶ

8. τε τῆς φέρειν 13. εὐδομάδος 14. ἡδύνειν 20. ὡς φασιν
 24. καχυροδίου 25. εὐρώτος (καὶ κατωτέρω πανταχοῦ) μηδὲ
 27. φειδῆ ἐρικνωμένον 29-30. κακώσει 31. ἐνδακρυν
 προύργιαίτερον

ἑαυτὸν παρασκευαίς παντοίαις μηχανώμενος τῷ ὕπνῳ δεινῶς ἀπομά-
 χεσθαι, τῷ μεγάλῳ Ἀρσενίῳ ἐν τούτῳ [τῷ] μέρει ἀμιλλώμενος. Θάττον
 ρ.111^a γὰρ καὶ αὐτός, || ὡς ἐκεῖνος [μετὰ τὸ;] διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς φύσεως
 μικρὸν τοῦ ὕπνου καὶ ἀδρανὲς καὶ οἰονεὶ διαψευσάμενον παραγεύεσθαι,
 5 εὐθύς ἀνεπήδα, τὰ τοῦ Δαβὶδ ᾄδων καὶ λέγων· Προέφθασα ἐν ἀωρίᾳ
 καὶ ἐκέκραξα, καὶ τὰ ἐξῆς.

Ὅτι δὲ ἐν καινοθίῳ καὶ ἐν πράγμασι τοσοῦτοις πᾶσα μὲν ἀρετὴ
 τῷ δικαίῳ κατώρθωτο, κρείττον ἢ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἱρημικὴν καὶ
 ἀναχωρητικὴν πολιτείαν, οὕτω διὰ πάντων ὁ μέγας οὗτος ἐπεδεί-
 10 κνυτο, καὶ ὀλίγοις μελετηθέντα τὰ παρ' αὐτοῦ κατορθώματα, ἀλλὰ
 τοῦτο ἦν τὸ πάντων ἐξαιρετόν. Ἐκολάζετο γὰρ παρ' αὐτῷ μὴ μόν-
 ον λόγος ἀργός, ἀλλὰ καὶ ἦθος οὐ βεβηκός καὶ γέλως ἀκρατῆς καὶ
 σκαίος λογισμός, καὶ τὸ παρ' ἅπαν οὐκ εἶα ὁ ἀθλητῆς νέφος τι πο-
 νηρὸν τὸν τῆς ψυχῆς ὑποδραμεῖν αἰθέρα. Ἐπήνθη δὲ πρὸς τούτοις
 15 αὐτῷ τό τε ἄτυφον καὶ ταπεινὸν καὶ μέτριον, τὸ πρᾶον καὶ σύννουον
 καὶ νηφάλιον, πρὸς δὲ τὸ τῆς διανοίας ὀξύ καὶ λίαν εὐπετές καὶ εὐ-
 θύς πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνιπτάμενον Ἀδυνατεῖ λόγος διηγεῖσθαι.

Διήρκεσε ταίνυν ὁ αἰοιδίμος διετίαν ὅλην νόμοις φύσεως οὕτω μα-
 χόμενος διὰ τὸν νόμον τοῦ πνεύματος καὶ μογῶν ἐν τῇδε τῇ διακο-
 20 νίᾳ ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν τι κρείττον, τῇ ὑπὲρ ἀνθρώπων πολιτείᾳ, καὶ πᾶ-
 σαν σπουδὴν εἰσῆγε πολλήν, καὶ ὁσημέραι τοῖς πρόσω χωρεῖν ἐβιά-
 ζετο καὶ μειζόνων ἀπτεσθαι τῶν ἀγώνων ἑαυτὸν τε ὅλον τῆς πρὸς
 σῶμα πολιτείας ἀπείργειν, καὶ τὸν ἀγγελικὸν μετὰ σώματος βίον μι-
 ρ.111^b μείσθαι ἠγωνίζετο, καὶ || μῆτε τοῦ χειμερινοῦ ψύχους, μῆτε τοῦ θε-
 25 ρινοῦ φλογμοῦ, μῆτε ἄλλης τῆς οἰαροῦν κακώσεως ἑαυτὸν διεφύλαττε.
 «Ψυχὴ γὰρ ἅπαζ ἀλοῦσα τῷ πρὸς Κύριον ἔρωτι ἐντρυφᾶν αἰεὶ ἰθέ-
 » λει τοῖς ἀλγεινοῖς καὶ θάλλει κακοπαθείᾳ καὶ ὡς κόλασιν τινα χα-
 » λεπὴν τὴν ἀνεῖσιν διαφεύγει». Πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις τῶν κατὰ θεὸν
 αὐτοῦ σπουδασμάτων τσαυτὴ ἐχρῆτο λιτότητι καὶ εὐτελείᾳ ἐν τοῖς
 30 ἐνδύμασιν, ὡς μόνα τὰ σακρὰ καὶ πιναρὰ καὶ διερρωγῶτα ῥάκη περι-
 βεβλήσθαι, ἐφ' οἷς ἦδετο μᾶλλον καὶ ἐγάννυτο; ἄτε δὴ τοῦ ἴσω κό-
 σμου καὶ ἀδήλου μεταποιούμενος ἢ τοῦ ἐξω, οὐχ ἦττον μᾶλλον οἱ
 φιλόκοσμοι.

1. μηχανώμενος 2. ἀμιλλώμενος 13. παράπανεῖα 14. ἐπήνθη
 20. Γραπτέον πᾶσιν; 26. τὸ 27. κόλασιν τινα 30. διερρωγῶτα

· Οὕτως οὖν τοῦ μακαρίου διακειμένου καὶ συναυξουμένων αὐτῷ τῷ χρόνῳ τῶν ἀγῶνων καὶ τῆς φιλοσοφίας τὴν τῶν ἀγαθῶν προσθήκην ἐπιδιδούσης, οἱ μὲν ἄλλοι τῶν ἀδελφῶν τὴν ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν τοῦ ὀσίου ὁρῶντες ἐξεπλήττουτο, ὅτι οὐ κατὰ ἄνθρωπον οἱ ἀγῶνας αὐτοῦ καὶ τὰ σκῆματα ἐτύγγανον. Ὁ δὲ τῆς μονῆς προ- 5
 εστῶς, εἰδὼς τοὺς ὑπὲρ φύσιν αὐτοῦ ἀγῶνας καὶ ἰδρώτας, καὶ δεδαικώς, ἵνα μὴ τῇ ἄγαν κακοπαθείᾳ λάθῃ ἑαυτὸν θανατῶσαι· «σκιὰν
 » γὰρ, εἶπεν ἄν τις, ἀνδριάντος ὄρασθαι ἐν αὐτῷ, ἀλλ' οὐκ ἐν σώ-
 » ματι ἀνθρώπου »· μετέστησεν αὐτὸν ἧς ἐπεμελεῖτο διακονίας· οἰ-
 κίσκον δὲ τινὰ πρὸς ἡσυχίαν εὖ ἔχοντα δειμάμενος, ἐν αὐτῷ διάγειν 10
 ἐπέτρεψεν, ἀνάπαυλάν τινὰ δῆθεν βουλόμενος αὐτῷ παρασχεῖν τῶν
 ὑπὲρ φύσιν ἀγῶνων. Ὁ δὲ, ἅτε τῶν || πόνων ὀρεγόμενος καὶ τούτοις ρ. 112^α
 τοῖς ἀγῶσιν ἐγκαρτερεῖν γλιχόμενος, βαρὺ μὲν ἠγήσατο τὸ ἐπιτάγμα
 καὶ ζημίαν τὴν διάζευξιν τῶν ποθουμένων ἀδελφῶν ἐλογίσατο· ἀπο-
 στολικὸν δὲ ὅμως εἶναι γινώσκων τὸ παράγγελμα « πείθεσθαι τοῖς 15
 » ἡγουμένοις καὶ ὑπεικῆν αὐτοῖς », εἴξε μὲν προθύμως τῷ ἐπιτάγματι
 καὶ τῷ οἰκίσκῳ ἠδέως, πῶς ἂν εἰποις, εἰςῆλθεν. Ἦν γὰρ ἐν λάκκῳ
 κείμενον ἡσυχίας τὸ δωματίον, ἐν ᾧ καὶ ἔμεινε τοῦ λοιποῦ, εἰς ἑαυτὸν
 νεύων καὶ τὸν θεὸν φανταζόμενος καὶ πᾶσαν ἐκείθεν ψυχαγωγίαν δε-
 ξάμενος κατὰ τὴν προφητείαν τὴν λέγουσαν « κατατρύφῃσον τοῦ 20
 » Κυρίου σου καὶ δῶψοι σοὶ τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας σου. » Ἠλὴν
 ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἤρπει τῶν πόνων ὁ γενναῖος οὗτος ἀγωνιστὴς καὶ πύ-
 κτης· ὕλη γὰρ αὐθις αὐτῷ γαγένηται ἀγῶνων μειζόνων καὶ κόπων
 πλειόνων ἢ τε κάθειρξις καὶ ἢ κατὰ μόνας οἰκησις. Οἴους δὲ τοὺς πό-
 νους ἀνέτλη ἐν πανημέροις καὶ ὀλονύκτοις στάσει καὶ πυκναῖς καὶ 25
 ἀμέτροις γονυκλισίαις, ὄσπην τὴν ἀσιτίαν, ὄσπην τὴν σκληραγωγίαν ἐν
 τῇ ἀμέτρῳ καὶ παντοδαπῇ κακώσει, τοὺς τε ἐκ βᾶθους στεναγμοὺς
 καὶ τὸ θεοδώρητον ἐκεῖνο δάκρυον καὶ ἀκατάπυστον, ἀδυνατεῖ καὶ
 γλώσσα εἰπεῖν, καὶ ἀκοῇ παραδέξασθαι. Οὕτω γὰρ αὐτῷ ὁ θεὸς
 κατειργάσατο πόθος καὶ τοιοῦτοις αὐτὸν καὶ τοσοῦτοις κατέτρωσε 30
 βέλεσιν, ὡς νύκτωρ καθ' ἡμέραν τῆς κατανύξεως προχέειν τὸ δάκρυον
 καὶ ἅπαν τὸ τοῦ οἰκίσκου ἔδαφος ἐνυγρὸν ἐντεῦθεν ὄρασθαι || αἰὶ καὶ ρ. 112^β
 νοτίδος παντελῶς οὐκ ἄμοιρον. Διὸ καὶ ἐνιοὶ τῶν ἀδελφῶν, ἀρετῆς

1. συναυξουμένων. Ἴδε καὶ σ. 134,1. 2. τῆς τῶν 9. ἐπιμελεῖτο
 10. δημάμενος δὲ τινὰ 11. ἀνάπαυλάν τινὰ 16. ὑπήκειν
 ἤξε 22. τὸν πόνον 30. κατατρώσατο

μὲν κάκεινοι καὶ εὐσεβείας ἐρασταὶ τυγχάνοντες, ἡδιστὰ τε τοὺς ὑπὲρ
 τῆς κατὰ θεὸν ζωῆς ἀσπαζόμενοι πόνοισι καὶ πολλὴν ὄσσην τὴν τῆς
 ψυχῆς φιλοσοφίαν ἐπιδεικνύμενοι, θύραζε διακαρτεροῦντες καὶ ἐξω
 τῆς κέλλης ἰσταμένοι, λίαν ἐξεπληττοντο ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ ῥοῇ τῶν
 5 ἄκρῶν καὶ τῇ τῶν θρηνηνῶν ἀμετρίᾳ· εἶτα καὶ ὑπέκκαυμα κατανύ-
 ξειαι ἑαυτοῖς ἐποιούντο τοὺς τοιοῦτους θρηνηνοὺς καὶ ὄδυρμούς· κἀντεῦ-
 θεν ἐμκνήθον οἱ γεννάδαι τοῦ Ἰσοῦ μέτρον παρὰ πολὺ ἀποδείξιν.

Μία οὖν τῶν ἡμερῶν ἐπιλαθῶν αὐτὸν κατ' ἰδίαν ὁ γέρον ἤρξατο χα-
 ριέντως περισσάειν αὐτὸν καὶ οἰοῖται φιλοπευστεῖν οὕτω λέγων· «Τὰ κατὰ
 10 σε, ὦ τέκνον, ὡς καὶ αὐτὸς οἶδας, οὐκ ἀγνοῶ· τί οὖν βούλεται σοι ὁ
 τοσοῦτος θρηνηνοὺς καὶ ὄδυρμὸς τῷ μηδαμῶς κεκτημένῳ θρηνηνοῦ ἔργον
 ἐπάξιον; καὶ τί δὴ ποτε ἀνθ' ὧν εἶδει σε γεγηθέναι μᾶλλον καὶ εὐθυ-
 μεῖν, κόσμου ἀπορραχέντα καὶ τῷ φωτὶ προσρῦέντα τῆς ἀληθείας
 πρὸς τοσοῦτους θρηνηνοὺς καὶ ὄδυρμούς διαγῆιν;» Ἦρὸς ταῦτα ὁ μέγας
 15 ἀποκριθεὶς μεθ' ὄσης ἀν εἰποις τῆς ἀληθοῦς μετριοφροσύνης καὶ τῆς
 φίλης ἀπλότητος εἶπεν· ἔκρινε γὰρ τὸ ἐχέμυθα ποιῆσθαι καὶ ἀπόρ-
 ρητα τίθεσθαι τὰ τοῦ πράγματος ἐπὶ πατρὸς τοιοῦτου πάντη εἶναι
 ἀβέλτερον καὶ πόρρω τοῦ δέοντος· «Ἐμοί, πάτερ τίμιε, τῷ ταπεινῷ
 καὶ ἀθλίῳ διχῶς ἐπεισι τὸ θρηνηεῖν καὶ ἀπολοφύρεσθαι· ἠξίωμα γὰρ
 20 οὐκ οἶδ' ὅπως ὁ ἀνάξιος ἐτι τῷ χοῖ συμψυρόμενος καὶ θνητῷ σαρκίῳ
 21 δεδεμένος ὄραν τρανῶς τοῖς ἑσῶθιν ὄμμασι τὰ ἀθέατα κάλλη καὶ τὴν
 ἐλπίζομένην μακαριότητα τῆς τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἀπολαύσεως. Δε-
 δοικῶς οὖν ὁ ταλαίπωρος, μήπως ἐν τῷ σκότει τοῦ βίου κατεσχημέ-
 νος ὢν καὶ τῷ γεῶδει καὶ πηλίνῳ σώματι συμπεπλεγμένος οὐ φθάσω
 25 πρὸς τὴν τοιαύτην τῶν θεῶν κατανόησιν καὶ πρὸς ἅπερ ὄραν ἠξίωμαί,
 καί νοερώς τοῖς νοεροῖς συγγινόμενος, στρέφω κατὰ νοῦν καὶ λογίζομαι
 τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας τῶν ἀφρόνως περικειμένων καὶ ἀμελῶς πρὸς
 τὴν τοῦ βίου τούτου ματαιότητα, τὰ πρόσκαιρα δῆλα δὴ καὶ φεύ-
 γοντα καὶ καπνοῦ δίκην λυόμενα καὶ βαθεῖαν νύκτα τοῖς νοῦν ἔχουσι
 30 νομιζόμενα, καὶ αὐτῶν ἐπὶ τῶν τοιούτων κεληνότων καὶ τὸν πόθον
 ὅλον φεῦ πρὸς αὐτὰ κεκτημένον. Εἶτα καὶ οἶκτον λαμβάνων τῆς το-
 σαύτης ἐκείνων ἡλιθιότητος καὶ κακονοίας, δι' ἧς ἡ ἀπόταξις τῶν
 τοιούτων καὶ τηλικούτων ἀγαθῶν τοῖς ἀθλίοις προσγίνεται, ἐξοικτιοῦ-

1. κούστα 7. γεννάδες παραπολὺ 8. κατιόσαν 19. θα-
 νεῖν 28. δηλαδὴ 29. βαθεῖα

μαι τὴν συμφορὰν, καὶ τὴν ἐκπτωσιν ἐκείνων οἰκσίαν ὡς περ λογιζομαι, κἀντιῦθεν ὁ κοπετὸς ὁ πολὺς καὶ ὁ θρηῆνος καὶ τὸ ἀκατάπαυστον δάκρυον. Νηπιῶν γὰρ δίκην ἀτελῶν οἱ ἄφρονες διακείμενοι κάχληξι λιθιδίοις ἠδόμενοι καὶ κληρῶν πατρικῶν τῇ αὐτῶν ἀσωτεία μὴ φειδόμενοι οὕτω πραστέτηκασι τῇ ματαιότητι καὶ τῶν μενόντων προτιμῶσι τὰ φεύγοντα καὶ τῶν αἰωνίων τὰ πρόσκαιρα καὶ τῶν ἀφθάρτων τὰ φθαρτὰ καὶ ἐπίκηρα· οἷς ἀρμόσει πάντως καὶ τὸ θαβιτικὸν λόγιον || τὸ φάσκον π' Ἀνθρώπος ἐν τιμῇ ὧν οὐ συνῆκε » καὶ τὰ ἐξῆς. φ.113^α
 Τούτων οὕτω παρὰ τοῦ ὁσίου λεχθέντων, συνῆκεν ὁ θεοφόρος γέρων ἐκεῖνος, ὡς πλείω τῶν ἄλλων, ὅσοι τῷ κατ' ἐκείνῳ καιρῷ διέλαμπον βίῳ σεμνῷ καὶ ἀρετῆς ὕψει, ἐκ θεοῦ τεταμιεύσθαι τῷ μακαρίῳ τὴν χάριν τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης καὶ εἰς τὸ ὁμογενὲς συμπαθείας τε καὶ κηδεμονίας. Θάμβους οὖν ὁ γέρων πλησθεὶς καὶ ἐφ' ἱκανὸν δόξαν ἀναπέμψας τῷ θεῷ, εἶασεν αὐτὸν τοῦ λοιποῦ τὸν συνῆθη τῆς ἀσκήσεως, διαυλον ἀνύειν ἀπερισπάστως κατὰ τὸ θυμῆρες αὐτῷ καὶ 15 τῆς ὑψηλοτέρας ἔχεισθαι πολιτείας.

Πρόεισι τοίνυν αὐτῷ τὰ τῆς τοιαύτης ἐν τῷ ἱερῷ ἐκείνῳ φροντιστηρίῳ διαγωγῆς εἰς δωδέκατον ἔτος. ἐν ᾧ τὰ αἰσθητήρια πάντα λίαν ἐγγυμνασθεὶς καὶ τὴν περὶ τὰ αἰρετὰ καὶ φρικτὰ διάκρισιν εἰς ἄκρον ἐκπονηθεὶς καὶ πανταχόθεν τὸν πλοῦτον τῆς φιλοσοφίας συναθροίσας μεθόριον ἦν αὐτῷ τοῦ λοιποῦ ἡ ζωὴ τῆς τε ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ τῆς ἀγγελικῆς καὶ ἀσωμάτου. Ἐν τούτῳ γὰρ μόνῳ τῆς ἀγγελικῆς καὶ αὐλοῦ φύσεως εἶχε τὸ ἐναλάττον, τὸ σώματι φαίνεσθαι καὶ σχήματι περιειληφθαι καὶ τοῖς αἰσθητικοῖς ὀργανοῖς συρρεῖν. Τάχα δ' ἂν τις τολμήσας εἴπῃ, μηδὲ καταδειέστερον τὴν παραλλαγὴν εἶναι· ὅτι σαρκὶ συζῶν ὁ μέγας, καθ' ὁμοιότητα τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων, οὐκ ἰσχυρύνετο τῷ ἐφοκίῳ τοῦ σώματος, ἀλλ' ἀνωφερῆς ἦν αὐτῷ ἡ ζωὴ, ταῖς οὐρανίαις συμμετρωποροῦσα δυνάμεσι. Τοῦ οὖν δωδεκάτου ἔτους ἤδη λήγοντος, ἰδοὺ || καὶ ἡ τοῦ κατὰ σάρκα φ.114^α
 πατρὸς αὐτοῦ ζήτησις θεοῦθεν αὐτῷ τε καὶ τῷ τῆς μονῆς προεστῶτι 30 κατεμνηύετο. Ἀρρήτῳ γὰρ τινι καὶ θειοτέρῳ προμηθείᾳ τῆς εἰς τὸ κρεῖττον ἐπιδόσεως ἕνεκεν τοῦ ὁσίου καὶ τῆς τοῦ καλοῦ ἐξέως τε καὶ προκοπῆς, ἀφανῆς ἦν τῷ πατρὶ καὶ ἀνεύρετος, τοῦ θεοῦ κρύπτοντος αὐ-

3. κάχληξι 7. ἀρμόσει 18. ἐσθητήρια 24. ἐσθητικοῖς
 29 (καὶ κατωτέρω). κατασάρκα 32. ἐπιδώσεως

τὸν κατὰ τὸ προφητικὸν λόγιον αἰν' ἀποκρύφῳ τῆς ἑαυτοῦ σκηνῆς» καὶ ἰδίαις πτέρυξι περιθάλλοντος παρ' ὅλον τὸν μεταξὺ χρόνον. Καὶ οὔτε τὸ τοῦ χρόνου διάστημα, οὔθ' ἡ μακρὰ ἀποψις τοῦ φιλάτου συντείνει ἐώχισαν τῷ κατὰ σάρκα τούτου γεννήτορι πρὸς ἀναζητή-
 5 σιν θάττον ἐξελθεῖν τοῦ πόθουμένου, ὅτι μηδ' ὁ καιρὸς ἦν ἐπιστάς τῷ ὅσιω τῆς ἀνωθεν ἀποστολῆς καὶ τοῦ σωτηρίου κηρύγματος. Τοίνυν καὶ ὁ μὲν γέρων, καίτοι τοσαύτην κεκτημένος περὶ τούτου τὴν πληροφορίαν, ἀλλ' ἠδημόνει, ἠνιάτο, ἤσχαλλε καὶ ὅλος ἦν ἐναπόριος. Ἰδέδιει γὰρ μήπως τὸ πατρικὸν φίλτρον αἰτία γένηται προσκόμμα-
 10 τος τῷ οὕτω ταχυδρομοῦντι καὶ ἀπροσκόπτως ὀδεύοντι τὴν ἄνω φέρουσαν βασιλείαν. Δεηθεὶς δ' ὁ μὲν γέρων ἐφ' ἱκανὸν περὶ τούτου πλείονος ἕνεκα πληροφορίας, θεῖα τις ὄψις αὐτῷ ἐδήλωσε παρὰ χρῆμα περὶ πάντων τῶν ἐσομένων καὶ συμβησομένων τῷ μακαρίῳ, ὡς εἶη ἀποστολικὴν μετιέναι διακονίαν καὶ, πόλεις οὐκ ὀλίγας καὶ χώρας
 15 διαμείψας, κηρύξει πᾶσι λαοῖς τὴν μετένοιαν καὶ τὴν δι' αὐτῆς ἀφε-
 ρ. 114^β σιν τῶν παραπτωμάτων, πολλοὺς τε πειρασμοὺς ὑποσταίη παρὰ τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ἠττήσας δ' ὁμῶς αὐτὰ τῇ ἀθύσσει παραπέμψει· σφόδρα δὲ καὶ ὁ θεὸς δι' αὐτοῦ δοξασθήσεται, καὶ τέκνα θεοῦ πολλὰ δι' αὐτοῦ ἔσονται, καὶ κληρὸν ἔξει τὸν παράδεισον.
 20 Ἄλλ' ὁ μὲν γέρων τοιαῦτα, περὶ ὧν ἠτείτο, ἀπεκαλύπτετο, καὶ σκεῦος ἐκλογῆς αὐτὸν κατὰ Παῦλον ἔσεσθαι ἐμάνθανεν.

Ἐπεὶ δὲ, ὡς ἐφθήμεν εἰπόντες, θεόθεν ἦν τῷ μακαρίῳ δηλωθεῖσα ἡ τοῦ πατρὸς ὅσον αὐπῶ παρουσία, ἀναστὰς ἔρχεται πρὸς τὸν γέροντα, καὶ, μύχιον ἀνοιμώξας καὶ πρηνῆς πεσὼν ἐπ' ἰδάφους ἔμπρο-
 25 σθεν τοῦ γέροντος, τὴν τε τοῦ πατρὸς παρουσίαν ἐν συνοχῇ καρδίας ἀπήγγειλε καὶ τῆς μονῆς ἀπολύεσθαι ἐξελιπάρει καὶ τὴν διάζευξιν οὐκ ἠνείχετο. Μάλιστα γὰρ ἐν κακοῖς ἐτίθετο χερεὶ πατρικαῖς ληφθῆναι. Ὁ δὲ γέρων οὐδὲν ἤττον καὶ αὐτὸς ἐδάκνυτο τὴν ψυχὴν· λίαν γὰρ δριμεῖς τῶν κατὰ θεὸν φιλοῦντων οἱ πόθοι καὶ τῶν φυσικῶν
 30 ἰσχυρότεροι. Ὅθεν καὶ τὸν λόγον οὗτος ὑπολαβὼν, περιαλγῆς καὶ σύνδακρυς καὶ θαμινα στεναζῶν, «Οὐκ ἐμὸν, εἶπεν, ὦ τέκνον, οὐκ ἐμὸν τὸ ἀπολύσαι σε, ἀλλὰ τῆς θείας οὕτω προνοίας οἰκονομοῦσης πάντως τὴν τῶν πολλῶν σωτηρίαν διὰ σοῦ, καθὼς μοι τῷ ταπεινῷ

8. ἡσχαλε ἐναπόριος. Ἰδὲ καὶ κατωτέρω. 12. θεῖα (καὶ κατωτέρω), παραχρῆμα

ἀπεκαλύφθη. Ἐκείνη οὖν δεῖ σε τὴν χάριν ὁμολογεῖν, ἥ σε καὶ ἰσαπόστο-
λον ἔκρινε καὶ πρὸς τοιαύτην διακονίαν ἐξελέξατο· ἐπεὶ, εἰ πρὸς ἐμοῦ
ἦν τοῦτο, τάχα ἂν καὶ δισμοῖς σε σιδηροῖς περισχον καὶ ἀλύσει κατε-
δέσμησα, μὴ φέρων ὅλως σου τὴν διάζευξιν. || Ἐπεὶ δὲ χρεῶν ἐστὶ φ.115^α
καὶ νῦν τὰ παρ' ἡμῶν εἰσενεγκεῖν ἐν τῇδε τῇ ἀφ' ἡμῶν οὐκ ἀθεί 5
γινομένη διαστάσει σου, μὴ ἀπαξιώσης, ὦ τέκνον, τὸ ἀπλοϊκὸν καὶ
ἀκεραιότατον τῆς ημετέρας πρὸς σὲ παραινέσεως. Οὐκ ἐστὶ γάρ σοι,
τέκνον, ἡ πάλῃ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς
τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος
τούτου. Οἶδας, ὦ τέκνον, ἃ λέγω, καὶ γινώσκεις τὴν τῶν ῥημάτων 10
δύναμιν. Παρεῦση τοίνυν εὐαγγελικῶς, μὴ πῆραν ἐπιφειρόμενος, μὴ
χαλκὸν ἐν τῇ ζώνῃ, τὸ δὲ ἔνδυμα τρίχινον ἐξεῖς διὰ παντός ἄχρι τοῦ
μέσου τῶν σφυρῶν διῆκον, ἵνα μὴ περαιτέρω προῖον τὸ τῆς βλακίας
σοι ἔψεται ἐγκλημα. Ἡ βρώσις λιτὴ καὶ σχεδισ, ἄρτω μόνῳ καὶ
ὕδατι τὴν χρεῖαν ἐκπληροῦσα· καὶ πρό γε πάντων πολλὴ σοι τῆς σω- 15
φροσύνης ἢ φυλακῆ καὶ ἀσφάλεια αὕτη γάρ ἐστίν, ὦ τέκνον, ὅ τῆς
ψυχῆς ἀγιασμὸς καὶ τοῦ σώματος καὶ αὕτη ἡ τῆς πρὸς θεὸν οἰκειώ-
σεως αἰτία. « Εἰρήνην γάρ, ὁ θεὸς Ἀπόστολος, διώκετε μετὰ πάντων
καὶ τὸν ἀγιασμὸν ὧν χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον ». Ὁρᾶς, ὦ
τέκνον ποθεινότατον, ὅπως ἀγιασμὸν ἐκάλεσε τὴν σωφροσύνην ὁ Ἀπό- 20
στολος; Καὶ εἰκότως· καθαρὸς γάρ ὢν ὁ Κύριος καὶ τοὺς καθαρούς
πάντως προξίεται· ὅτι φίλον, ὡς φασί, τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον. Φεύγειν δὲ
σε βούλομαι καὶ τὰς ἀκαίρους συντυχίας καὶ συναυλίας τῶν κοσμικῶν
καὶ τὰς ἐστίας τῶν πλουσίων καὶ ἐπιφανῶν· ἀπάγειν τε || ἑαυτὸν τῆς φ.115^β
τῶν πολλῶν ὁμιλίας· πένησι καὶ ξένοις ἀνδράσι κοινωνικὸν εἶναι σε καὶ 25
εὐπρόσιτον· πνευματικοῖς δὲ ἀδελφοῖς καὶ πατράσι καὶ θείῳ φόβῳ
κατηρητισμένους παραβάλλειν αἰεὶ· τὴν δ' αὖ καταγωγὴν ποιῆσθαι ἐν
θεοῖς ναοῖς καὶ σηκοῖς ἱεροῖς· πανταχοῦ δὲ μέγα βοήσεις τὸ Μετα-
νοεῖτε, ἥγγικε γάρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μάθετε καλὸν ποιεῖν.
Ἐπιστρέφητε πρὸς Κύριον, ζητήσατε αὐτὸν ἐκ ψυχῆς, ἵνα καὶ τῶν 30
αἰωνίων ἀγαθῶν ἐπιτύχητε. Τοῦτο γάρ σοι τὸ κήρυγμα τῆς μετα-
νοίας, ὦ τέκνον, καὶ ὑποκοριστικὴ σοι ἴσεται προσηγορία καὶ ζῶντι
καὶ μετὰ θάνατον ».

Τούτοις τοῖς ῥήμασι καὶ εὐχαῖς ἐπικαίροις ἐφοδιάσας ὁ γέρον τὸν
25. ἀνδράσι 26. πατράσι

ὅσιον καὶ παντοίως περιφράξας καὶ καθοπλίσας κατὰ τῶν ἀκαθάρτων
 πνευμάτων καὶ παθῶν τῶν ὀλεθρίων, μακρὰν τε ἔτι παρατείνας τὴν
 παραίνεσιν ἐν θρήνοις καὶ ὄδυμοις, ἔωθεν ἕως ἑσπέρας τοῦ κωκυτοῦ
 ἐν ἑκατέροις ἐπικρατήσαντος, τῇ ὕστεραίᾳ τῆς χειρὸς τοῦ ὀσίου ὁ γέ-
 5 ρων ἀψάμενος καὶ εἶπώ τοῦ θείου ναοῦ γινόμενος καὶ τῷ τοῦ ξύλου
 κρούσματι πᾶσαν συγκαλέσας τὴν ἀδελφότητα, κοινῆς εὐχῆς γινομέ-
 νης, καὶ τρεῖς ἑκατοντάκις τὸ Κύριε ἐλέησον πάντων ἐκφωνησάντων,
 ἐξῆλθε πᾶς ὁ τῶν μοναχῶν ὄμιλος τοῦ ἱεροῦ φροντιστηρίου, ἀνωμέ-
 10 γων πάντων ἐπὶ τῇ στερήσει τοῦ ἀδελφοῦ καὶ λυπουμένων. Ὡς δὲ
 μικρὸν εἰς τὸ κάταντες ἦκον, στάς ὁ γέρων εὐχῆς αὐθις καὶ εὐλογίας
 ρ.116^α τὸν ὀσιὸν ἀξιοῖ· ἐφ' ἧς τὴν τε || νοουμένην τῆς ἀρετῆς τρίβον καὶ τὴν
 εἰσθητὴν εὐμκρῶς δικνύσας, εἶτα καὶ τὰ συμβητόμενα αὐτῷ πάντα
 θεοπτικώτατα πάλιν προαγορεύει, καὶ τελευταῖον Κύριε Ἰησοῦ Χρι-
 15 στέ ἐπιειπῶν, ὁ ὀδηγήσας πάλαι τὸν Ἰωσήφ εἰς ἐπίσκεψιν καὶ σωτη-
 ρίαν ψυχῶν πολλῶν, ὁ εἰπὼν τοῖς ἁγίοις σου Ἀποστόλοις Ἐγὼ εἰμι
 μεθ' ὑμῶν καὶ οὐδεὶς καθ' ὑμῶν, αὐτὸς καὶ νῦν ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπε-
 λον φαύτην τὴν λογικὴν, καὶ δικφύλαξον καὶ διατήρησον ἐν ὁδῷ ταύτῃ
 ἧ πορεύεται, ὅπως καὶ δι' αὐτοῦ μεγαλυνησεται σου τὸ πανάγιον
 ὄνομα, ὅτι εὐλογητός εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν.

20 Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι τῶν ἀδελφῶν, ἀσπασάμενοι τὸν γενναῖον δακρυρ-
 ροοῦντες καὶ μικροῦ τὴν ἀψυχον ὕλην ταῖς οἰμωγαῖς ἐκκαλούμενοι, τῆς
 ἐπανόδου ἐμέμνητο. Ὁ δὲ γέρων, διωλύγιον κωκύσας καὶ δάκρυα
 σπείσας, ὡς καὶ τὸ ἰδαφος ἐπιβρέξας, τοιαῦτα περιπαθῶς ἔλεγεν·
 «Οἱμοι, τέκνον, ἡμίτομος ὁ ἄθλιος γίνομαι σοῦ διαζευγνόμενος· ἀλλὰ
 25 μὴ ἐπιλάθου, τέκνον, τῆς πρὸς σέ μου καθαρᾶς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης,
 μέμνησο δὲ καὶ ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ καὶ ἀναξίου ἐν ταῖς θείαις σου
 προσευχαῖς καὶ δεήσεσι. Πέποιθα γὰρ ὁ δύστηνος ἴλεων αὐτὸν με εὐ-
 ρεῖν διὰ σοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως». Καὶ τὰ μὲν τοῦ θεοφόρου
 πατρὸς τοιαῦτα. Ὁ δὲ μέγας οὐδὲν ἤττον καὶ αὐτὸς τὴν ψυχὴν δα-
 30 κνόμενος καὶ τοῦ γέροντος λίαν περιεχόμενος, τῷ μεγαλοφουεῖ τέως
 ρ.116^β τοῦ φρονήματος τοῦ πάθους πεπριγενέσθαι ἑαυτὸν ἐδίαιζεν· εἶτα καὶ
 ἀπείργειν τὸ πολυπενθές τοῦ γέροντος καὶ δύσθυμον ἐμηχανᾶτο παν-
 τοίως, τί μὴ λέγων καὶ τί μὴ σοφιζόμενος εἰς τὴν ἐκείνου παράκλη-

1. καθ' ὀπλίσας 12. εἰσθητὴν 13. θεοπτικώτατα 15. ἐγὼ εἰμι

σιν καὶ ἀναψυχὴν, μεθ' ὧν ἀμέτρως καὶ ἀπολοφύρεσθαι; Ἀπαῖδον γὰρ πάντῃ τοῖς πνεύματι συγκλημένοις καὶ τοῖς νοεροῖς ὄμμασιν ὄρωσιν ἀλλήλοις αἰσθήσει θεουλεύειν καὶ ἀπαραιτήτως ἔχειν πρὸς τὴν κατὰ γνώμην θεοῦ ἐν σώματι διαζεύξιν. Τούτων δ' οὕτως λεχθέντων τῷ ὄσιω, περιφύς αὐτῷ ὁ γέρον καὶ τῷ τραχήλῳ περιπλακείς ἔ καὶ κατασπασάμενος μόλις εἶασεν ἀπελθεῖν.

Καὶ οἱ μὲν ὑπέστρεψαν ἐν τῷ μοναστηρίῳ κλαυθμοῖς ἅπαντες καὶ θρήνοις βαλλομένοι. Ὁ δὲ μακάριος ὀξυδρομήσας καὶ μιᾶς ἡμέρας ὀδύσας ὄδον, τῇ χάριτι ἀφ' ἧς κεκίνητο ποδηγούμενος, τὸν Παρθενιον κατέλαθε ποταμὸν ὃν καὶ πλημμυροῦντα καὶ τὸ ρεῖθρον αἶροντα 10 ἀπὸ τε τῆς ἐκτακείσης χιόνος καὶ τῆς ἄλλης τῶν χειμάρρων συρροίας εὐρών, ἀνηνύτοις ὤστο περιπίπτειν καὶ ἀμνηχανοῦντι ἐώκει, οὐ δύσπορον, ἀλλ' ἀπορον καθ' ἅπαξ περισκοπούμενος τὸν ῥοῦν τὸν ποταμῖον. Τοῦτα δ' οὐκ ἦν εἰκαῖον πάντως, οὐδὲ κατὰ τινα συντυχίαν γινόμενον, ἀλλ' ἔργον θείας προνοίας, ἵνα μὴ ἀνόνητος ὁ τοῦ πατρὸς 15 αὐτοῦ κόπος γένηται, παντάπασι μὴδ' ὀπωροῦν θεασαμένου τὸν φίλτατον Σύναμα γὰρ τῷ τῆς μονῆς ἀποφοιτῆσαι τὸν ὄσιον καὶ ὁ τοῦτου πατήρ σὺν τοῖς λοιποῖς || τῶν παιδῶν αὐτοῦ καὶ τῶν θεραπόν- φ. 147: τῶν τῇ μονῇ περιβαλε καὶ τὸν ποθοῦμενον κατοπταῦσαι δισχυρίζετο. μαστεύων καὶ διερευνόμενος καὶ δίκην κυνὸς ῥινηλατῶν ἄμα τοῖς ἄλ- 20 λοις <καὶ τῶν παιδῶν> καὶ αὐτὰ δὴ τὰ μυχαίτατα τῆς μονῆς <ἀνερευνητα>, εἰ καὶ ἔλαθε μάτην πονῶν καὶ ἀκίχητα διώκων, ὃ λεγεται. Ἐπεὶ δὲ οὕτω τοῦ σκοποῦ διημάρτανε καὶ ἐμάνθανε παρὰ τῶν τῆς μονῆς ἀποφοιτῆσαι ταύτης πρό μικροῦ τὸν ζητούμενον, αὐτίκα ἢ ποδῶν εἶχε τὸ τάχος εἰδίωκεν ὀπίσω αὐτοῦ σὺν τοῖς ἄλλοις τῶν 25 παιδῶν αὐτοῦ καὶ τῶν θεραπόντων. Ὁ δὲ γε τῆς ἱππασίας κρότος ἄγγελος ἐγένετο τῷ μακαρίῳ τῆς τοῦ πατρὸς παρουσίας. Τῷ κρότῳ γὰρ θροηθεῖς καὶ μικρὸν ἐπιστραφεῖς καὶ ἰδὼν τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, εὐθύς τῷ τύπῳ τοῦ τιμίου σταυροῦ ἑαυτὸν καθοπλίσας, ὡς ἄλλοθεν μὴ ἔχων ποῦ διαφεύξασθαι, τῷ ποταμίῳ ἀφρῶ εἰςδύς. 30 πτεροῦ κουφότερον ἵκτατο, τῇ πανάγῳ τοῦ θεοῦ προσανέχων μητρί.

1. ἀπαῖδον 3. εἰσθήσει 16. γένηται κατὰ διάρθρωσιν ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος γεγένηται (καὶ κατωτέρω) ὀλοσοῦν 17. τὸ τῆς
20. διερευνόμενος 21-22. τὸ ἀνερευνητα γεγραμμένον ἐν τῇ ὡς ἐρυθρὸν
23. οὐπω 28. αὐτοῦ 29-30. καθ' ὀπλίσεας

ἦτις, ὕπαρ φανείσα καὶ τῇ δεξιᾷ χειρὶ τοῦτον κρατήσασα, ἀβρόχως
 διέσωσε καὶ τῇ χερσὶ παραδόξως διέδωκε, δοῦσα <δὲ> αὐτῷ καὶ σι-
 δηροῦν σταυρὸν ἐν τῷ τὸν ποταμὸν ἀκυμάντως περᾶν ὄν τινα σταυ-
 ρὸν τῇ βακτηρίᾳ ἐπιείρας, ἐπὶ τῷ βίῳ περιῶν, καὶ ἐπιφέρων, λυχνι-
 5 αἶον ἰωρᾶτο φῶς τοῖς ἀξίσις, τῷ τοῦ σταυροῦ τύπῳ ἐπειδόμενον.
 Οὕτως οὖν ὁ τιμιώτατος καὶ ἐκ κοιλίας μητρικῆς κατὰ τὸν Σαμουήλ
 φ.117^α ἐκλελεγμένος Νίκων, τὸν ποτάμιον ἐκείνον ῥοῦν, καὶ σχεδὸν ἄβητον
 παντελῶς, εὐχερῶς διαπεράσας, εὐχὰς εὐχαριστηρίους τῷ παντοδυνάμῳ
 θεῷ καὶ τῇ πανάγῳ Θεομήτορι ἐκ ψυχῆς ὅλης ἀνέπεμπεν. Ὁ δὲ γε
 10 τούτου πατήρ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, καταλαβόντες τὸν ὄχθον τοῦ ποτα-
 μοῦ καὶ νομίσαντες ὡς ἐν χερσὶν ἔχειν τὸ θήρμα, ἠγάλλοντο τῇ
 ψυχῇ. Ὡς δ' εἶδον τὸ πλημμυροῦν τοῦ ὕδατος πολὺ ἄγαν καὶ τῶν
 ποταμίων ψόφῳ τὰ ἐκπεμπόμενα δαίματα καὶ πολλάκις ὀρμήσαντες
 διαπεράσαι τὸν ποταμὸν καὶ μὴ δυνήθεντες ἦν γὰρ, ὡς ἐφθήμεν εἰ-
 15 ρηκότες, οὐ μόνον πεζοῖς ἄβατος, ἀλλὰ καὶ ἰκπεῦσαι παντελῶς ἀπέ-
 ραντος, μετ' οἰμωγῆς πολλῆς ἴσταντο, τὸν ὅσιον ἀντικρὺ θεωροῦντες.
 Ὡς γοῦν ἄπρακτα τούτοις ἀπέβαινε καὶ καθ' ἅπαξ δυσεπιχείρητα,
 πρὸς θρηνηδίαν ἐτρέποντο λοιπὸν πάντες, καὶ μέγας ἦν ὁ ὄδυρμος
 καὶ ἡ βοή σύμμικτος. Ὁ δὲ γε πατήρ καὶ αὐτὰ σχεδὸν [τὰ] τῶν
 20 ἐξιστακώτων ἱποίει, καὶ φωνὰς ἤφειε τοιαύτας σὺν οἰμωγῇ πολλῇ, ὡς
 μὴ ἔχων τι ἕτερον τῶν δυνατῶν ποιῆσαι· Τέκνον, λέγων, ἐμὸν, τέ-
 κνον γλυκύτετον, τέκνον θυμηρέττατον καὶ τῆς ἐμῆς ζωῆς παραμύ-
 θιον, πῶς οὐκ αἰδεῖσαι μου τὴν πολιάν; πῶς οὐ κάμπτη μου ταῖς
 οἰμωγαῖς; ἢ οὐκ οἶδας, ὅτι πλέον τῶν ἄλλων μου παίδων σὲ ἐπόθησα
 25 καὶ ἐφίλησα ἐξόχως, καὶ ὡς ὄρνις ἰθαλπὸν ἐν καλιᾷ νεοττόν; ἵνα τί
 δὲ οὕτως ἀπέπτῃς μου, καὶ οὕτως τῷ ἀθλίῳ προσώχθισας; μνήσθητι,
 φ.118^α ὦ τέκνον, τῆς πρὸς σέ μου ἀγάπης· μνήσθητι καὶ τοῦ κόπου καὶ || τοῦ
 πόνου, οὐ ὑπέστην ἕως τῶν ὠδὲ θεῶν ἀπνευστί σου ἕνεκεν τοῦ λίαν
 φιλουμένου μοι· ἐγὼ σοι τῆς γεννήσεως αἴτιος, ὦ τέκνον· ἐμὲ οἶου
 30 μετὰ θεὸν καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἐν Χριστῷ σου ζωῆς παραίτιον·
 πατήρ εἰμι σοῦ, οὐκ ὄφρις, οὐκ ἔχρις, οὐκ ἀσπίς, οὐκ ἄλλο τι τῶν ἰο-
 βόλων θηρίων· εἰ ἀβούλητόν σοι προσψαῦσαι μου τῷ δυστυχῇ, κἂν
 δεῖξόν μοι τὴν πεποθημένην μοι ὄψιν σου· νκί, παῖ καλὲ, μὴ εἰς τὰ

3. ἐν φ̄ 4. ἐμπήρας 21. τί 23. κάμπτει 26. δε 31. πα-
 τὴρ εἰμι 32. προσψαῦσαι 33. δεῖξον

λος μοι προσοχθίσης τῷ ταλαιπώρῳ, ἀλλὰ μικρὸν ἐπιστράφηθι, καὶ χάρισά μοι τὸ θεάσασθαι σε, τὸν ἐμὸν φίλτατον, καὶ παράκλησις ἐν-
τεῦθεν μοι γενήσεται οὐ μετρία ».

Τοιαῦτα τοῦ γέροντος σὺν οἰμῳγῇ πολλῇ ἐπιβουωμένου, ἐφθάζεν οὐκ οἶδ' ὅπως ἕως τῶν ἰσοῶν τοῦ μακαρίου ὁ ἦχος τῶν πατρικῶν 5
ῥημάτων καὶ τῆς θρηνητικῆς ταυτησί τραγωδίας ἐπακούσας καὶ ἐπι-
καμφθεὶς ὡς φιλοπάτωρ καὶ ἄλλως φίλοικτος ὢν καὶ πρὸς λιτὰς ἀει-
οὐκ ἀτίμων οὐδ' ἀντίτυπος, μικρὸν ἐπιστραφεὶς καὶ ὅσον τῷ πατρὶ
καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἀναγνωρισθῆναι, τοσοῦτον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τού-
τοις ἐμφάνισεν ἠλλοίωτο γὰρ αὐτοῦ ἡ ὄψις ἐκ τῆς ἀγαν ἀσκήσεως, 10
καὶ λίαν ἦν κατεσκληκυῖα. Εἶτα καὶ τρεῖς κατὰ πρόσωπον κλίνας
αὐτῷ τὴν κεφαλὴν μέχρι γῆς, ἀφείλε τὸ πρόσωπον, καὶ τὰ νῶτα δε-
δωκε, τῆς πορείας ἀψάμενος. Ἐγίνωσκε γὰρ ὁ σοφός, ὅτι τῶν ἄλ-
λων μὲν ἀπάντων γονεῖς, θεὸν δὲ γονέων δεῖ προτιμᾶν. Τότε δὴ τότε
ἀρχὴν αὐθις ὁ θρῆνος εἰδέχεται, καὶ ὄδυρμός ἦν πολὺς τῶν συγγόνων|| 15
καὶ τῶν θεραπόντων καὶ μέγας ὁ κωκυτός, ὡς καὶ αὐτῆς τῆς ἡχοῦς
συνεπιλαμβάνεσθαι καὶ συνοιμῶζειν αὐτοῖς δοκούσης. Ὁ δὲ γε πα-
τὴρ καὶ τ' ἄλλα πάντα ὠρᾶτο διαπραττόμενος, ὅσα τοῖς οὕτω πα-
θαινομένοις καὶ ἀθυμοῦσιν εἰκός. Εἶτα καὶ ἐν συνοχῇ καρδίας α' Ω
τῆς ἀπεικταίας συμφορᾶς, ἔλεγεν ἄμεινον ἦν, τέκνον, μηδὲ κατέλα- 20
βον τὰ ἐνταῦθα, ἄμεινον μηδὲ εἶδον ἄπερ εἶδον. Ἴδου γὰρ σφοδρό-
τερός μοι ὁ πόνος καὶ τὸ πάθος ὀδυνηρότερον». Ταῦτα καὶ ἕτερα
πλείονα ὁ τούτου πατὴρ φθεγζάμενος, ἕως καὶ ὀφθαλμοῖς ἦν αὐτῷ
ληπτὸς ὁ μακάριος· ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος τῶν ὀφθαλμῶν ἀπῆλθε, καὶ
οὔτοι τῆς θρηνητικῆς βοῆς ἐκείνης κατὰ μικρὸν ὑπεχάλων, καὶ τῆς 25
ἐπανόδου ἐφρόντιζον, πολλὰ ὡς παρόντι τῷ υἱῷ τοῦ πατρὸς ἀπο-
φθεγξαμένου τὸ Σώζου, τέκνον, σώζου, γλυκύτατον

Ἄλλ' ἐκεῖνοι μὲν οὕτως ἀκαδε ἱπανέλευξαν ὁ δὲ μακάριος πύ-
κτης ἦν καὶ αὐθις ἰθελούσιος καὶ τῆς ἀρετῆς ἀθλητής. Ἦγετο γὰρ
δι' ἀβάτων ὀρέων, ἀπίδιλος τὸ πρρ' ἅπαν καὶ ἐνὶ μόνῳ πιναρῷ καὶ 30
διερρωγῶτι τριβωνίῳ ἐνειλημένος καὶ μηδὲν ἄλλο ἐπιφερόμενος πλὴν

2-3. ἐντεῦθεν 4. Ἐτήρησα τὸ ἐφθάζεν ἅτε ἀπαντῶν καὶ κατωτέρῳ πολ-
λάκις καὶ πάντως οὕτω γραφὴν ἐξ ἀρχῆς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως. 11. κατε-
σκληκυῖα 17. αὐτῆς 18. ὠρᾶτο 22. ὀδυνηρότερον 30. ἀπέ-
δωλος πικράπαν

μόνης τῆς ῥάβδου, ἣν αὐτῷ ἢ τῷ ποταμῷ ὁμωνυμοῦσα δίδωκε
 πανάμωμος μήτηρ τοῦ Κυρίου, καὶ τοῦ μικροτάτου τιμαλφοῦς μυα-
 κίου, ὅπερ ἐκ σαρκίου μὲν πολυτελῶς κατασκευάσται, εἴσω δὲ καὶ
 τοῦτο τοῦ ἱεροῦ ταμείου τῆς θαυματοποιοῦ θήκης ἐναπόκειται καὶ
 φ.119^a 5 πᾶσι τοῖς προσκυῖσι || καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ ὕδατος μεταλαμβάνουσι· δι'
 οὐ σπόγγῳ εἴωθεν ἡ θεία σορὸς ἀποσμήχεσθαι· πάσης νόσου καὶ πά-
 σης μαλακίας ἐστὶν ἀλεξιτήριον· τοῦτο γὰρ καὶ μόνον, ὡς λόγος ἐστί,
 τοῦ οἴκου τοῦ πατρικοῦ ἐξελήλυθεν ὁ μέγας περιφερόμενος καὶ οὐδὲν
 ἕτερον· Ἦγστα δὲ τίως ὁ μακάριος κούφως οὕτω καὶ εὐσταλως, πρὸς
 10 τὴν ἡλίου φλόγα καὶ χειμῶνος δριμύτητα διαμαχόμενος καὶ μήτε τῷ
 παγετῷ εἰκῶν μήτε τῷ καύσωνι ἰνδιδούς, μέγα βοῶν τὸ Μετανοεῖτε,
 καθ' ἣν εἴληφεν ἰντολὴν παρὰ τοῦ κατὰ πνεῦμα πατρὸς αὐτοῦ. Καὶ
 τροφήν μὲν ἐκέχρητο ὁσάκις ἡ φύσις ἠνάγκαζε, τὴν σχεδίον καὶ ἀκα-
 ρυκευτον, ποηφαγῶν αἰεὶ καὶ τῶν ἀγρίων βοτανῶν ταῖς ἰδωδίμοις δει-
 15 πνον ποιούμενος· καὶ γὰρ αἰεὶ καὶ διὰ παντὸς προύργιαιτέρον ἐνόμιζε
 τοὺς πόνους, ὥσπερ ἄλλοι τὰς ἡδονάς, ἀσπάζεσθαι. Πρὸς γοῦν τῇ
 τοιαύτῃ ἐπιπόνῳ ζωῇ καὶ τεθλιμμένη καὶ πλείοσι καὶ ἀναριθμήτοις
 πειρασμοῖς καθ' ἑκάστην ὥμιλει, πῆ μὲν ἐξ ἀνθρώπων πονηρῶν καὶ
 ληστρικῶς βιούντων, πῆ δὲ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων,
 20 ἅπερ εἶχον ἐμφιλοχωροῦντα ἑαυτοῖς οἱ ἀλσώδεις τόποι καὶ ἀδιεξόδευ-
 τοι, οὓς ἐκεῖνος διήει βοῶν τὸ Μετανοεῖτε. Καὶ γὰρ οἷά τινα ἐνίοτε
 ἐπώδην τοῦτο ἐποιεῖτο τοῖς δαίμοσι, καὶ τῇ δυνάμει τοῦ ῥήματος τε-
 θηπέναι καὶ δαιμαίνεσθαι αὐτοὺς παρεσκευάζεν. Οἱ καὶ μὴ στέγοντες
 φ.119^b ἔραν ἑαυτοὺς οὕτω καταπονουμένους καὶ ὡς ἀσθενεῖς ἠττωμένους || καὶ
 25 ἀνάλκιδας πρὸς πλείονα μανίαν ἐξήπτοντο καὶ, θρακυτέρου τῷ δικαίῳ
 ἐπιθείνοντες, οὐκ ἀφηνῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁρατῶς ἐν σχήμασι παν-
 τοίοις καὶ ἄλλοκότοις, τί μὴ λέγοντες καὶ τί μὴ ποιοῦντες καὶ ποίας
 μηχανῆς μὴ δραττόμενοι. Πῶς σὺ τὰ ἐνταῦθα καταλαβεῖν τετόλμη-
 κας, εἶλεγον, φυγόπατρι καὶ φυγοπολίτα; ἀλλ' εἰ μὴ τῶν ὧδε ἀπο-
 30 φοιτήσης, οὐ καλῶς σοι ἀποθήσεται τὰ τῆς τόλμης. Εἶτα καὶ φόβῳ
 τὰς σφῶν αὐτῶν δικαιολογίας κεραννύντες προσετίθεισαν καὶ ταῦτα·

1. ὁμωνυμοῦσα 3. κατασκευάσθαι 6. ἀποσμήχεσθαι 7. (καὶ
 κατωτέρω). ἀλεξιτήριον τούτου μόνου 11. ἡκῶν καύσωνι

23. Δὲν θεωρῶ ἀνεγκατεῖν νὰ γραφῆ στέγοντες. *Ἴδε καὶ κατωτέρω.

31. αὐτῶν κεραννύντες

Ε.Υ.Δ. Τ.Π.Κ.Τ.Π.
 ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Οὐκ οἶσθα. ὦ φιλοπόλεμοι καὶ σιδηροκάρδιοι, ὅτι, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, ὃ ἔγε χρόνος ἡμᾶς κυρίους τοῦ τόπου πεποιήκει; Πρὸς τούτοις καὶ πῦρ πνέειν ἰδοῦσιν οἱ ἀλιτήριοι καὶ λάξ ἐνάλλεσθαι κατ' αὐτοῦ. Καὶ τὰ μὲν τῶν ἀκαθάρτων δαιμόνων τοιαῦτα· ἐκείνος δὲ, ἀπτόητος μένων καὶ ἀκατάπληκτος, οὕτως ἰπώ· ἀνδρικώτατα διελέγετο, φάσκων πρὸς 5 αὐτούς· « Εἰ μὲν δειλίαν ἐμβαλεῖν μοι βουλόμενοι, ὦ μιαιοὶ καὶ κατὰ-πτυστοι, ταῦτα διατείνεσθε, εἰ καὶ ἰξουσίαν εἰλήφατε παρὰ τοῦ Κυρίου μου κατ' ἐμοῦ, ὥστε τὴν ἐμὴν πρόθεσιν κωλύσαι, ἰδοὺ ἐγὼ ἔτοιμός εἰμι καὶ πρὸς πάντα κίνδυνον εὐτρεπῆς καὶ παράσκευος. Εἰ δ' οὐκ ἔλαβετε, τί διὰ κινήσ ἀνομιείτε, ὦ κήκιστοι, οἱ μηδὲ κατὰ χοίρων 10 ὅλως εἰληφότες, ἰξουσίαν; » Εἶτα καὶ πλέον ἢ κατὰ ἄνθρωπον εἶναι διὰ τῆς φρουρούσης χάριτος δεικνύων, ἴστατο μὲν ἀδείης, ἔφερε δὲ διὰ χειλέων τὰ τοῦ Δαβὶδ ῥήματα, λεγων· || « Κύριος φωτισμός μου καὶ φ.120^ο σωτήρ μου· τίνα φοβηθήσομαι; Κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου, ἀπὸ τίνος δειλιάσω; Ἐὰν παρατάξῃται ἐπ' ἐμὲ παρεμβολή, οὐ φο- 15 » βηθήσεται ἡ καρδία μου » καὶ τὰ ἐξῆς.

Ἄλλ' οὕτω μὲν τληπαθῶν ὁ ἀοίδιμος ἐφ' ὅλοις τρισὶν ἔτεσιν, ἐπὶ τε τῇ ἀμέτρῳ σκληραγωγίᾳ καὶ τοῖς ἐκ τῶν ἀκαθάρτων δαιμόνων πειρασμοῖς, ἔκαμνε μὲν τὸ σῶμα διαπονούμενος καὶ μογῶν ἐν τοῖς ὑπὲρ φύσιν ἀγῶσιν· ὃ δὲ καὶ τοσοῦτον ἦν τετραχωμένον καὶ διαπε- 20 πονηκός, ὥς μηδὲ σκιᾶς ἀπειοικίναί. Τὸ δ' αὖ τῆς ψυχῆς παράστημα γενναίως εἶχεν ἀσὶ καὶ καρτερικῶς, καὶ οἷά τις Ὀλυμπιονίκης ἦν πρὸς τε τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν πάλην. Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ καιρὸς ἐκάλει εἶσαι αὐτὸν τὰς ἀοικῆτους καὶ πρὸς τὴν οἰκουμένην μεταβῆναι ἕνεκεν τοῦ κηρύγματος καὶ τοῖς ἀγῶσι μίζοντας ἄλλους ἀγῶνας προστεθῆναι, ὅτε 25 καὶ μικρὰ τις ἦν ἡ ὀφειλὴ παραψυχῆς τῷ οὕτω διαπεπονηκότι σώματι, γόνυ κλίνας, τῇ γῆ τὸ πρόσωπον δίδωσι καὶ τὸν ἐν οὐρανοῖς κατοικοῦντα Κύριον εἰς καρδίαν λαβὼν, ἐκείνου καὶ ἰδέετο, τοῦ δυναμένου σώζειν ἐξ ἀναγκῶν τοὺς εἰς αὐτὸν ἐλπίζοντας, « Ἐπίβλεψον ἐπ' 30 » ἐμὲ, Κύριε, λέγων, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου· καὶ σπεῦσον εἰς τὴν βοήθειάν μου, ὅτι πολλοὶ οἱ πολεμοῦντές με » ἀπὸ ὕψους, ἡ δὲ ἐπίτασις τῶν θλίψεων καὶ ἡ ἐπιφορὰ τῶν δεινῶν

3. ἐνάλλεσθαι	8-9. ἔτοιμος	9. Γραπτίον εὐπαρασκευής ;
10 (καὶ κατωτέρω). διακενῆς		ἀνομιᾶτε
30. δοῦλον	31. πολεμοῦντες	19. διαπονούμενον

« ὑπὲρ κεφαλῆς μου. Ἴδε οὖν τὸν κόπον μου, καὶ ἐπάκουσον τοῦ
 φ.120^β » στεναγμοῦ τοῦ ἡ δούλου σου ἐπληθύνθησαν γὰρ οἱ ἐχθροὶ μου, καὶ
 » μίσος ἄδικον ἐμίσησάν με· ἐγὼ δὲ, Κύριε, ἐν σοὶ μόνῳ πέποιθα καὶ
 » σοὶ μόνῳ τὴν πᾶσάν μου τῆς σωτηρίας ἐλπίδα ἐθέμην, τῷ σώζοντι
 5 » ἀπὸ ὀλιγοψυχίας καὶ καταγιγίδος τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ ».

Καὶ ὁ μὲν ἤχητο οὕτως, καὶ θεὸν ἐξελιπάρει δοθῆναι αὐτῷ ῥώ-
 σιν ἅμα καὶ ῥώμην κατὰ τῶν πονηρῶν δαιμόνων· θεῖα δὲ τις ὄψις
 ἐπιφανέσα διαβεβαίωσεν τὸν δίκαιον ἀκουστὴν αὐτοῦ γενέσθαι τὴν δέη-
 σιν. Εἶτα καὶ ἐκεῖνα ἤκουσεν ὁ μέγας, ἃ δὴ καὶ ὁ πολύτλας Ἰωβ
 10 μετὰ τὴν πληγὴν καὶ τοὺς ἀθλοὺς ἐκείνους τοὺς πολλοὺς καὶ ἀναρι-
 θμήτους ἤκουσεν ἐκ στόματος θεοῦ· « Μὴ οἶσόν με ἄλλως σοὶ κεχρημα-
 τικέναι, ἢ ἵνα φανῆς δίκαιος· οὐδὲ γὰρ δεῖ στεφανοῦσθαι τὸν μὴ νο-
 μίμως ἀθλήσαντα· διὰ τοῦτο καὶ παρῶν μὲν οὐκ εἶων πληγῆναί σου
 τὴν ψυχὴν, ὅπερ ἦν ἐκείνοις ἢ πᾶσα σκουδῆ, τ' ἄλλα δὲ πάντα
 15 παρῆκα τούτοις ἐπάγειν σοὶ· οὐκ ἔτι οὖν ἐάσω σε ἀπαράκλητον οἷς
 διαπεπόνησαι, ἀλλὰ καὶ τὸ πεπονηκὸς ῥωσθήσεται σῶμά σου, ἔση δὲ
 τοῦ λοιποῦ φοβερὸς τούτοις καὶ ἀπρόσιτος καὶ μόνῃ τῇ ἐπιτιμῇσει
 σου κατασπώμενος καὶ παραπειμπόμενος ἔνθα καὶ βούλοιο ». Εὐθυμή-
 σας οὖν ὁ μέγας ἐπὶ τῇ θεῖᾳ τῆδε καὶ ἀγαθῇ ἐπαγγελίᾳ καὶ τῶν
 20 ἀκουμένων πλέον ἀπὸ τρυφῆς τὸ σῶμα ῥωσθεὶς καὶ βεβαίᾳ πτερω-
 φ.121^α θείᾳ ἐλπίδι, ἄρμησεν εὐθύς πρὸς τὸ κήρυγμα, παρορμαρτούσης αὐτῷ
 καὶ τῆς ὀδηγούσης χάριτος, μεταδιώκων ἐκτοτε παρὰ χρεῖμα τὰ πο-
 νηρὰ πνεύματα εὐθαρσῶς καὶ γενναίως, ὥσπερ τισὶ καλάμου θηρίοις
 ἐπιτιμῶν αὐτοῖς.

25 Χώρας οὖν οὐκ ὀλίγας τῶν ἐφῶν μερῶν διηπεύσας καὶ τῷ τῆς
 μετανοίας κηρύγματι τρανῶς κηρύξας καὶ λαοὺς ἀπίρους τῷ λιμένι
 τῆς σωτηρίας ἐγκαθορμίσας διὰ τῆς μετανοίας καὶ τῆς πρὸς τὸ κρεῖτ-
 τον μεταβολῆς, ἐν τῇ τῆς Κρήτης νήσῳ ἔγνω δεῖν ἀποπλεῖν. Θεῖα
 γὰρ τις νεῦσις ἐκάλει πρὸς τοῦτο. Παραβαλὼν γὰρ τῇ νήσῳ, ἄρτι
 30 μὲν τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν χεῖρὸς ἀποσπασθεῖση καὶ τῇ ῥωμαϊκῇ ἐπικρα-
 τείᾳ ἐπανασωθεῖση ὑπὸ Νικηφόρου τοῦ αἰοιδίμου βασιλέως· ὃν ὁ λό-

3. (καὶ κατωτέρω) μίσος 4. πᾶσαν 13. παρ' ὧν πληγῆναι
 16. σῶμα 18. κατασπώμενος 23. ὥσπερ τισὶ 27. ἐγκαθορ-
 μήσας 30. ἀποσπασθεῖσης 31. ἐπανασωθεῖσης

γος φθίσας ἐδήλωσεν, αὐ καὶ μίγα τὸ κλέος ἐπὶ τε βίον σεμνότητι
 καὶ ἀρετῆς ἐπιμελείᾳ, δι' ἧς καὶ τῶν παθῶν αὐτοκράτωρ εἴπερ τις
 ἄλλος γεγένηται καὶ τῆς σωφροσύνης τὰ γέρα ἀξίως ἐκ θεοῦ ἐκομί-
 σάτο· ἐτι δὲ λειψάνα φερούση τῆς μιᾶρξ τῶν Ἀγαρηνῶν κακοπι-
 στίας, ἐπειδὴ οἱ ταύτης οἰκητορες, τῷ χρόνῳ καὶ τῇ μακρᾷ τῶν Σα- 5
 ρακηνῶν ξυναυλίᾳ, οἴμοι, συναπαχθέντες, τοῖς ἐκείνων ἤθεσι καὶ ὀρ-
 γίοις τοῖς μυσχροῖς καὶ βεβήλοισι ἐπειθοντο· ὡς δ' οὖν ἤρξατο ὁ μέ-
 γας βοᾶν τὸ Μετανοεῖτε κατὰ τὸ εἰωθός, ἐκείνοι, τῷ ξένῳ καὶ ἀλ-
 λοκότῳ τοῦ κηρύγματος καταθρονηθέντες καὶ τῷ θυμῷ διακαυθέντες,
 σφοδρῶς ἐπανέστησαν τῷ δίκαιῳ, βουλόμενοι αὐτὸν ἀνελεῖν. Εἰς λαμ- 10
 πρὰν γὰρ αὐτοῦ ἐξῆπτε μανίαν τὸ καινὸν τοῦ || πράγματος καὶ ἀσύν-φ.121^α
 ηθες, ἅτε προκατειλημμένους ὄντας, ὡς ὁ λόγος ἐδήλωσι, τῇ δεισι-
 δαίμονι πλάνῃ τῶν Σαρακηνῶν. Ἐωρακῶς οὖν ὁ μακάριος τὸ τούτων
 ἀπηνές καὶ ἀτίθασόν καὶ κατανοήσας ὡς οὐκ ἂν ποτε τῆς τούτων
 ἀντιτυπίας περιγένηται σοφῆς τινος ἄτερ ἐπινοίας, τὸν δεύτερον 15
 πλουῖν, ὡς φασιν, ἐχρήσατο, τὸν πρῶτον ἀφόμενος, καὶ κατὰ τοὺς
 σοφοὺς τῶν ἰατρῶν εὐθυβόλως ἅμα καὶ συνετῶς τὴν ἐκείνων σωτη-
 ρίαν ἐμηχανήσατο. Εἶχε γὰρ πρὸς τοῦτο καὶ Παῦλον διδάσκαλον.
 Ἐάσας τοίνυν τὸ οὕτω κηρύττειν τὴν μετάνοιαν· ἤδη γὰρ αὐτῷ καὶ
 θαφιλέστερον ἐπέλαμπεν ἢ τοῦ διορατικοῦ χαρίσματος ἐνέργεια, καὶ 20
 βαθμῶν ἤπτετο τοιούτων, καὶ ἐν τῷ φωτὶ τῆς χάριτος φῶς προσ-
 λάμβανεν, ἐνίους ἐξ αὐτῶν ἀπολαβὼν κατ' ἰδίαν, οὐς ἤδη τῶν ἄλ-
 λων διαφέροντας ἐν τε γνώσει καὶ τῇ παραδοχῇ τοῦ καλοῦ, πρῶτον
 μὲν λόγοις μελιχίοις κατεμάλασεν αὐτῶν τὸ σκληρὸν ὡς οἶόν τε τῆς
 γνώμης καὶ ἀντίτυπον, εἶτα καὶ ἠρέμα πως καθήπτετο αὐτῶν τῆς 25
 καρδίας, ἐλέγχων τὰ τούτοις ἐν κρυφῇ πεπραγμένα, οἷα πάλαι καὶ ὁ
 ἱμὸς Ἰησοῦς τὴν Σαμαρείτιδα. Καὶ τὴν ἐνοῦσαν αὐτῷ πολλὴν τῆς
 ἀρετῆς περιουσίαν ἐντεῦθεν καταμαθόντες, εὐθείως ὁ μὲν θυμὸς ἔληγε,
 καὶ τὸ βραγδαῖον ἴστατο τῆς ὀργῆς, καὶ ἡ ἀρετὴ τοῦ ἀνδρός τοὺς
 κεκακωμένους εἰς οἰκοδομὴν κατεδυσώπει, καὶ τῇ ἀπλανεῖ προσετί- 30
 θεντο πίστει, τὸ μέτρον τῆς ἀπεχθείας εἰς μέτρον μετενεγκόντες || εὐ-φ.122^α
 νοίας καὶ τῆς εἰς τὸ καλὸν ἐπιδόσεως· ὁδὸς γὰρ ἡ συνήθεια ἐπὶ τὰ

2. εἰπέω 4. φερούσης 12-13. δυσιδαίμονι 14. ἀτίθασσον
 15. τινός 22. εἶδον 24. οἶον 25. καθ' ἤπτετο 30. ἀπλα-
 νῆ 31. ἀπεχθείας

μείζω γίνεται καὶ τελειώτερα. κατὰ τὸν φάμενον. Οὕτως ἦν ὁ μακάριος, εἰ καὶ μὴ διὰ λόγου περιουσίαν, ἀλλὰ διὰ [τὴν] τῆς ἀρετῆς, σοφὸς ἀλιεὺς καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων θηρῶν ἐπιστάμενος, λόγοις τε θείοις πάντας ἰθύνειν πρὸς ἀθανασίαν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος ἁγίου. Ἐκτοτε οὖν ὡς ἐκ θεοῦ πεμφθέντα ἀποστολον οἱ Κρήτες πιστεύσαντες διεφήμισαν ἀνά πᾶσαν τὴν νῆσον τὰ περὶ αὐτοῦ, καὶ πάντες ἔκτοτε ἐπισικῶς αὐτῷ προσεφέροντο, καὶ ἴσα προσεῖχον θεῷ, καὶ νόμος ἦν ἐκείνοις πᾶν τὸ προσταττόμενον.

Ἄδειας οὖν τοῦ λοιποῦ λαβόμενος ὁ μακάριος καὶ τὰ εἰωθότα κη-
 10 ρύξας καὶ πάντας διδάξας καὶ φωτίσας καὶ πρὸς τὴν ἀληθῆ πίστιν χειραγωγήσας καὶ ἅπαν σκῶλον ἐκ μέσου θέμενος, ἐκκλησίας τε δειμάμενος ἐν ὅλῃ τῇ νήσῳ οὐκ ὀλίγας καὶ ἱερεῖς καὶ διακόνους καὶ νεωκόρους καὶ τὴν ἄλλην τάξιν πᾶσαν ἐγκαταστήσας καὶ ρυθμίσας καὶ ὡς δεῖ βιοῦν ἐπισκήψας ἐφ' ἑλοῖς τε πέντε ἔτεσι κελῶς διαθέμενος
 15 ὅσα κατ' ἔφεσιν αὐτῷ ὑπῆρχεν, ὡς μηδένα τῶν Κρητῶν καταλείψαι ἀσυντελῆ τοῦ καλοῦ, ἐξῆλθε μὲν τῆς πόλεως Γορτύνης, ἡμερῶν δὲ τριῶν ὁδὸν διανύσας, ἐσπέρας καταλαβούσης, ἐν τινι τόπῳ κατέλυσιν, ἐν ᾧ δὴ καὶ παλαιοτάτου ναοῦ ἐφαίνοντο λείψανα, ὡς ἐκ τῶν γείσων ἰδίδοτο συμβαλεῖν. Ἄσαντι τοίνυν τὴν ἐνύχιον ὁδὸν καὶ
 20 τὴν || σταυροφόρον ῥάβδον ἐπὶ γῆς πῆξαντι καὶ ὑπὸ αὐτὸν ἀνέντι· πόρρω γὰρ ἦν τῶν νυκτῶν ὁ καιρὸς· λυχνιαῖον ἰδοξεν ὄραν φῶς ἀπὸ ὠρημένον ἔμπροσθεν τῆς ῥάβδου. Καὶ δὴ ἀναστὰς καὶ τὸν ὑπνον ἀποτιναξάμενος, ὑπαρ οὐκ ὄναρ ἦν τὸ φανέν· καὶ λαμπὰς θεῖα τις, ἀλλ' οὐκ ἐνυλος ἐκ τοῦ σταυροῦ κατεφαίνετο, καὶ φῶς τῷ δικαίῳ
 25 ἐπνύγαζε δαψιλῆς, ἄχρι καὶ λυκαυγοῦς τῆς ὥρας ἰστώτι καὶ εὐχομένῳ καὶ θεῷ προσάγοντι εὐχαριστηρίους ὡδὰς τῷ οὕτω τὸ φῶς αὐτῷ ἀρρήτως αἰθρίασαντι. Ἐπεὶ δὲ καὶ αὐθις οὐκ ἄθει, ὡς ἀπὸ τοῦ πράγματός ἐστι μαθεῖν, εἰς τὸν αὐτὸν κατώλισθεν ὑπνον ὁ μέγας, κόσμιόν τι γύναιον ἰδοκεῖ ὄραν, ἐπιτάττον αὐτῷ ἐγείραι τὸν πε-
 30 πτωκότα ναόν, καθὼς, φησί, δέδοκται τῷ τῶν ἀπάντων δισπότῃ. Τοῦ δὲ πυνθανομένου καὶ τίς εἶπεν ἢ ταῦτά μοι κατ' ἐξουσίαν ἐπιτάττουσα, ἐκείνη, Φωτεινὴ, ἔφησεν, εἰμὶ ἢ μάρτυς καὶ δούλη Χριστοῦ·

4 (καὶ 5). ἐνδιδακτῆς 6. διεφήμισαν 7. ἴσα 15. καταλαβούσι 16. γορτύνης 19. γείσων ἐνύχιον 23. τίς 28. πρᾶγματος ἐστὶ 31. ταῦτα

καὶ εἰ μὴ εἰς πέρας μου τὸ βούλευμα ἀγάγῃς, τῆς νήσου ταύτης οὐκ ἀποθήσῃ. Διυπνισθεὶς οὖν ὁ ὄσιος, τὸ ἐναλλάττον τῆς ὄψεως ὑπνοσεῖν ἐδίδου ἑαυτὸν ὄνειρώξαντα ἢ ἐλλαμφθέντα τῇ χάριτι. Διὸ καὶ, ὃν ἤκουσε παρὰ τῆς φανείας ἀλογίσας, τῆς πορείας ἤψατο· καὶ παρὰ χρῆμα τὴν ὀπτικήν τῶν ὀφθαλμῶν ἀφῆρητο δύναμιν καὶ βλέπειν 5 οὐκ ἴσχυε. Τότε ἤσθετο ὁ δίκαιος θείας βουλήs εἶναι τὸ ἐπίταγμα. Καὶ ἐπεὶ κατέθετο πληρεῖν τὰ ὀρισθέντα, καὶ τὸ φῶς εὐθύς τῶν ὀφθαλμῶν || ἀπέλαμβανεν. Ἐπεὶ δὲ οὔτε σκαπάνη ἦν τῷ μεγάλῳ, οὔτε πτύον, οὔτε τις ἕτερος ὁ συναράμενος· ὡ τῶν ἀπορρήτων σου, δέσποτα θαυμασίων· στύλος ὤφθη πυρὸς τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ τοῖς ὁμόροις καὶ 10 προσήκουσι τῶν ἰγχώριων, ἐν ᾧ τόπῳ ὁ ἅγιος ἵστατο. Οἱ καὶ θαυμάσαντες καὶ ἐκπλαγέντες ἐπὶ τῷ καινῷ τοῦ θεάματος καὶ πρὸς τάχος τὸν τόπον καταλαβόντες καὶ τὰ ὀφθέντα τούτῳ ἀκοῆ παραλαβόντες, εἶτα καὶ προτραπέντες ἕκαστος τὰ παρ' ἑαυτοῦ συνεισφέρειν, πάντες ὁμοθυμαδὸν ὑπηκουσαν τῷ κελύσματι. Ὁ δὲ σπουδαίαν θεί- 15 μενος καὶ νεανικὴν τὴν φρόντιδα καὶ θερμοτάτην εἰσνεγκῶν τὴν προθυμίαν, ἐξετελέσθη τὸ ἔργον καὶ ὁ ναὸς ἀκηρτίσθη τῆς μάρτυρος ἐφ' ὅλοις ἑσσίιν ἔτεσιν. Εἶτα καὶ θυσιαστήριον κήξας καὶ ὡς περ εἰκὸς τοῦτο καθιερώσας, ἱερεῖς τε ἰγκαταστήσας καὶ πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν τε καὶ κατάστασιν αὐτοῖς παραδοῦς καὶ πᾶσι συνταξάμε- 20 νος καὶ, δόξαν αὐτῷ οὕτως, ἡ θάλασσα αὐτὸν ἐδέχτο. Καὶ πεμπταεὶς οὐριοδρομήσας εἰς Πίδαυρον, ὃν καὶ Δαμαλᾶν εἰώθασι καλεῖν οἱ ἰγχώριοι, κατέλαβεν.

Ἄλλ' ἀκόλουθόν ἐστίν, οἶμαι, καὶ τὰ ἐν τῷ πλοίῳ τούτῳ τερατουργηθέντα προθεῖναι τοῖς φιλοθείοις. Ἐφιλοχρημάτουσι οἱ τοῦ πλοίου 25 ἐκείνου πλωτῆρες καὶ δεινῶς ἠλίσκοντο τῷ δαίμονι τῆς φιλαργυρίας, ὥστε διὰ τοῦτο γυμνῇ τῇ κεφαλῇ, τὸ τοῦ λόγου, χωρεῖν πρὸς πᾶσαν παρανομίαν, ἐπιορκίαις, ἀνδροφονίαις καὶ λοιπαῖς ἀθεμιτοῦργίαις φ.123# ἑαυτοῦς ἀθλίως ἐκδεδωκότας. Ἄλλ' ὄρα πῶς ἦν ὁ ὄσιος καὶ σιωπῶσα

2. ἐναλλάττον 3. ἐλαμφθέντα 7. πληρεῖν. Ἴδε καὶ κατωτέρω ἐκ-
πληρεῖν, ἀναπληρεῖν, διαβεβαιεῖν, ἐφαπλεῖν 9. πτύον 10. στύλος
22. Δὴν παρίσταται, νομίζω, ἀνάγκη νὰ γράψωμεν Ἐπίδαυρον. Ἄξια δὲ ση-
μειώσεως ἡ σύγκρισις τῆς Ἐπίδαυρου καὶ τοῦ Δαμαλᾶ, ἐπέχοντος, ὡς γνωστόν, τὴν
θεσὶν τῆς ἀργαίας Τροίχης. 24. ἀκόλουθόν ἐστίν 26. ἠλίσκοντο

καὶ φθεγγομένη παραίνεσις, καὶ ὅπως πάντας σοφαῖς ἐπινοίας μετήρ-
 χετο καὶ πρὸς σωτηρίαν ἐπανῆγε, τοῦ βάρους τῶν κακῶν ἐξαιρούμε-
 νος. Ἐπειδὴ γὰρ πολλὴν ἑώρα τὴν μοχθηρίαν καὶ τὴν σκαιότητα
 ἐκείνοις ὑποκαθημένην τῷ διορατικῷ τοῦ πνεύματος ὀφθαλμῷ, ἄλα-
 5 τος ἀπόδεσμον τινα φέρειν τῷ ἑαυτοῦ μανδίῳ προσποιήσατο· ὧν
 ἐκεῖνοι, πλὴν ἑνός, σφόδρα τῆς ἀληθείας ἀποπλανώμενοι καὶ χρυσὸν
 εἶναι ὑποτοπέσαντες, ἔρμειον ἠγήσαντο τὸ πρᾶγμα. Καὶ εὐθὺς πό-
 νον ἤρξαντο ὠδύνειν καὶ τικτεῖν ἰνομίαν, κατὰ τὸ γεγραμμένον, βου-
 λὴν τε ἐβουλεύσαντο πονηρὰν καὶ ἦν ὁ αἰεὶ λαθρακίως ψυχαῖς ἐνσπί-
 10 ρων τούτοις ὑπέθετο. Καὶ ἡ βουλὴ ἦν ὥστε τὸν ἅγιον καταποντώ-
 σαι καὶ τὸ νομιζόμενον χρυσίον κέρδος ἴδιον θέσθαι. Ἄλλ' ἐψεύσθη-
 σαν τῆς ἐπιβουλῆς οἱ μάταιοι. Ἐπεὶ γὰρ ἑώρα ἦν τοῦ ἀρίστου καὶ
 πρὸς τὸ φαγεῖν ἀπέβλεψαν πρότερον, ὡς ἤρξαντο ἤδη τῶν παρακει-
 μένων μεταλαμβάνειν, εἰς ὧν καὶ ὁ ὄσιος, εἰς κοινὴν ἐστίασιν συγ-
 15 κατακλιθεῖς, χρείας ἄλατος ἐν τῷ μεταξὺ γενομένης, λύσας ἐπ' ὀφθαλ-
 μοῖς πάντων τὸν ἀπόδεσμον καὶ τὸ ἄλας ἐξαγαγὼν, προὔθηκεν αὐ-
 τοῖς λέγων· « Ὑμῖν χρησομένοις κατὰ καιρὸν αὐτὸ οὕτω χιονῶδες
 φ.124 καὶ ἀχνῶδες ἐκόμμιζον Κρήτηθεν. Ἴδου οὖν, τὸ θρυλούμενον ἀπειλη-
 φότες τοὺς περὶ αὐτοῦ λογισμοὺς ἀπορρίψατε ». Οἱ δὲ ταῦθ' ὡς ἤκου-
 20 σαν καὶ τῷ ἀλαθῆτι τοῦ ὄσιου ὡςπερὶ πληγίντες φόβου πλήρεις
 ἐγένοντο, καὶ μεστὴν εἶχον σάλου τὴν καρδίαν· εἶτα καὶ πρηνεῖς πε-
 σόντες συγγνώμην ἐζητοῦντο ἐφ' οἷς ἤμαρτον. Καὶ ἔρα μοι τὸ τού-
 του ἀνεξίκακον. Παραυτὰ γὰρ καὶ συγγνώμης μετέδωκεν, καὶ ἡ μετα-
 βολὴ τοῦ τρόπου τῆ συγγνώμῃ ἐξηκολούθησεν, ὡς αὐτὸς ἐκεῖνος ὕστε-
 25 ρον ἐξηγήσατο. ὁ τῆς πονηρᾶς ὄλως βουλῆς μὴ κοινωνῶν τοῖς ἑτέροις.

Ὡς οὖν τὰ κατὰ γνώμην τῷ μακαρίῳ ἀπήντα εἰς πέρας, καὶ τῷ
 Δαμαλᾷ ἐπιδημήσας ὁ ὄσιος καὶ τῷ κηρύγματι τῆς μετανοίας πάν-
 τας πρὸς ἀληθινὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας ἐπανῆξεν, ἔγνω καὶ πρὸς
 τὴν τοῦ Κίερωπος ἀπαίρειν· ἠδῖον γὰρ ἦν αὐτῷ καὶ λίαν ἐράσμιον
 30 πάντα τὸν κόσμον, εἰ οἶόν τε, ἐν ἀκαριαίῳ καιροῦ ῥοπῇ τῷ φωτὶ
 περιλάμψαι τῆς ἀληθείας καὶ υἱοῦς φωτὸς καὶ ἡμέρας πάντας ἀνα-
 δεῖξαι διὰ τῆς μετανοίας. Δυσὶ τοιγαροῦν πλοίοις περιτυχῶν μέλλου-
 σιν ἀποπλεῖν ἐν Ἀθήναις, ἄτερον τῶν πλοίων τούτων εἰδείξατο, καὶ τὰ

5. μανδία 8. ὀδύνειν 14. ἐστίασιν 15. χρείαν 18. θρη-
 λούμενον 26. ἀπήντα 29. κέκρωπος ἠδῖων

σκάφη τὸν πλοῦν ἄμφω ἤνυον. Ὡς γοῦν τῇ Αἰγίῳ νήσῳ προσπέλασαν τὰ πλοῖα, καὶ χρεία ἦν ὕδατος τοῖς ναυτιλλομένοις, ἐξῆλθον ἐκεῖνοι ὑδρεύσασθαι ἐν Σαλαμῖνι τῇ νήσῳ τῇ ἀγγιτερμονούσῃ ταῖς Ἀθήναις, οἷς συνεξελήλυθαι καὶ ὁ μέγας. Ἄλλ' οἱ μὲν ἄλλοι θάπτον ἐν || φ.124^α ταῖς ναυσὶν ἐπαλινδρομήσαν· αὐτὸς δὲ μόνος ὑπερετίθετο τὴν ἐπάνοδον, 5 ἐπειδὴ προσεώρα καὶ τὸ ἐσόμενον· μόλις δὲ ἐπανῆκε τῆς νήσου ἐλαίῳ διάδροχος, πλείστα τῶν ναυτικῶν ἐγκαλούντων μὲν αὐτῷ τῆς βραδυτῆτος, θαυμαζόντων δὲ αὐτὸν τῆς ἐν οὕτῳ ἀοικῆ νήσῳ τῆς ἐλαίου ευπορίας, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ ἐξ αὐτοῦ λούματος, ὃ δὴ καὶ λόγοις ἀρρήτοις ἀνεκφράστον διαμεμένηκε, μηδενὶ ἀνθρώπων τοῦτο τοῦ 10 ὀσίου ἀποκαλύψαι θελήσαντος. Ἐκεῖνος δὲ τέως καὶ αὐθις παρήνει τοῦτοις συμπαραμένειν αὐτῷ. Ὡν οἱ μὲν τοῦ ἐνὸς πλοίου κυβερνήται πειθαρχοῦντες ὤφθησαν τῷ ἁγίῳ· οἱ δ' αὖ τοῦ ἐτέρου ἀπόνοϊαν νοσοῦντες οὐ τι μετρίαν καὶ μηδένα λόγον ποιησάμενοι τῶν παρ' αὐτοῦ λεγομένων, αὐθωρὸν τῆς νήσου ἐξώρμησαν. Ἰκανῆς οὖν ὥρας διηπνεύ 15 σάσης, Ἰδοῦ, εἶπεν ὁ μέγας, ὦ τεκνία μου, τὰ κυνάρια τὸ βρῶμα ἤρπασαν καὶ ἐντεῦθεν γεγόνασιν. Ἄγωμεν λοιπὸν ἐντεῦθεν. Ἐξορμήσαντος οὖν τοῦ πλοίου, ἡμέρος αὐτῷ καὶ εὐγάληνος ὁ πλοῦς ταῖς τοῦ μεγάλου πρὸς θεὸν ἰκεσίαις γαγένηται, ὥστε καὶ τὰς Ἀθήνας ἐν ἀκαρεὶ κατειληφέναι, ὅτε καὶ δῆλα γέγονε τοῖς ναυτικοῖς τὰ 20 συμβάντα τοῖς μὴ ἀνασχομένοις ὑπεῖξαι τῇ παραινέσει τοῦ ἁγίου. Ἄμα γὰρ τῷ ἀποπλεῦσαι τῆς νήσου, κειρατικοῖς πλοίοις περιπεσόντες, αἰχμάλωτοι ἐλευσίνως εἰς τὴν βάρβαρον ἀπηνέχθησαν. Ἐκπλαγέντες οὖν τῇ προγνώσει τοῦ ἁγίου προσέπιπτόν τε αὐτῷ καὶ χάριτας ὠμολόγουν. 25

|| Εἶχον οὖν Ἀθηναί τὸν ὀσιον, καὶ ὁ καιρὸς ἐκάλει τὰ εἰωθό-φ.125^α τα αὐτῷ ἐκτελεῖν. Καὶ ἐκεῖ τὸ ἐπίγειον κατέλαβε τῆς πόλεως, ἐνθα δὴ ὁ περιώνυμος ἰδρυταὶ ναὸς θεῖος τῆς Θεομήτορος, ἐναφίεις φωνὴν τυρσηνικῆς σάλπιγγος εὐηχεστέραν ἐπὶ τῷ κηρύγματι τῆς μετανοίας. Οἱ δὲ γε πολῖται, εὐσεβεῖς καὶ μέλα κοσμούμενοι, καὶ πίστει 30 ἀκραιφνεστάτη τῶν ἐκείνου λόγων τοῦ σωτηρίου κηρύγματος, ὡς περ ὑπὸ τινῶν ἀψευδῶν Σειρήνων ἀλόντες, εἰς τοσοῦτον αὐτὸν καὶ ἡγά-

2. ναυτιλλομένοις 3. σαλαμῖνι 8. αὐτῶν 14. οὕτη 19. ἀθη-
νας 21. ὑπέβη 22. τὸ. Ἀλλὰ παρατηρητέον ὅτι ἀπανταχοῦ ἐν τῷ κώ-
δικι μετὰ τὸ ἄμα ἐκφέρεται τὸ 27. ἐναφίει 30. μέλα

E.γ.Δ τ.π.Π
IQANNINA 2006

πησαν καὶ ἐσεβάσθησαν, ὡς μικροῦ δεῖν καὶ ἄπερ πάσαι Λυκάωνες
πρὸς Παῦλον ὠφθησαν καὶ Βαρνάβαν ποιούντας, ταῦτα καὶ οὗτοι
πρὸς αὐτὸν ποιεῖν ἤθελον. Καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτοὺς μονονουχὶ χαίροντας
καὶ ὄλους ἐκκρεμῆς τῆς ἡδίστης ἐκείνου φωνῆς· οὐ χάριν καὶ τάχιον
5 ἐξ αὐτῶν ἀπεληλύθει.

Ἄλλ' ἐνταῦθα μοι σκόπει τὸ τοῦ ὀπίου ἄτυπον καὶ μισόδεξον, καὶ
ὅπως τοσαύτην ἐκέκτητο τὴν πρόνοιαν τὰς ἐξ ἀνθρώπων τιμὰς ἀπο-
διδράσκειν ἕση ταῖς ἄλλοις ἐπιθυμίαι δόξης ἀξιοῦσθαι. Ἀπάραι οὖν
ἐκείθεν, τὴν Εὐβοίαν καταλαμβάνει, ἣν δὴ καὶ Εὐριπον κεκλήκασιν οἱ
10 ἀνέκαθεν μεταφορικῶς ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῇ τοῦ καλιρροῦ ροθίου συνε-
χοῦς μεταβολῆς, εἴτ' οὖν μεταπτώσεως, ἐπτάκις γινομένης, ὡς λό-
γος ἐστίν, ἐφ' ἐκάστῃ αἰεὶ ἡμερονυκτίῳ, τοῦ συμβόλου δηλοῦντος, ὡς
οἶμαι, καὶ διδάσκοντος τοὺς δυναμένους τῇ τοῦ νοῦς ἐπιστάσι τὸν
p.125^α λογισμὸν ἐμβαθύνειν ἀπλανῶς καὶ φιλαλήθως τεκμαίρεσθαι, ὡς οὐχ
15 ἀπλῶς οὕτω καὶ ὡς ἔτυχε συμβαίνειν σπουδῆς ἀνευ ἀνθρωπίνης καὶ
τέχνης τὴν τοιαύτην τοῦ θαλαττίου κύματος καλιρροίαν, ἀλλὰ τινα
δύναμιν εἶναι μυστηρίου ἐγκεκρυμμένην τῷ πράγματι, ἐν ᾗ θεωρεῖται
τὸ ῥευστὸν καὶ ἄστατον καὶ ἀβέβαιον καὶ εὐμετάβλητον καὶ μηδὲν
ὄλως στάσιμον ἔχον ἢ μόνιμον, τῆς ἐβδομάδος ταυτησί χιλιονταετη-
20 ρίδος ζωῆς ἅμα καὶ βιοτῆς. Ἔδοξε γὰρ τῷ τεχνίτῃ λόγῳ κἄν τούτῳ
τῷ μέρει ὄνησιν οὐ τὴν τυχοῦσαν καρποῦσθαι τοὺς δυναμένους αἰε-
ταῖς ἀμείνοσι θεωρίαις προσκεῖσθαι καὶ ἀνάγειν διὰ παντός τὰ ὀρώ-
μενα καὶ φθειρόμενα πρὸς ὕψος θείων νοημάτων καὶ ἐκ τῶν κρειτ-
τόνων.

25 Ἐπιστάς δὲ τέως τῇ Εὐβοίᾳ ὁ μέγας, ὡς λέλεκται, καὶ ὡς περ ἐπ'
ὀκρίθαντος στᾶς ἐπὶ τοῦ τείχους, τοῦ ἀκουστὸν γίνεσθαι τὸ κήρυγμα,
δι' ὅλης τῆς νυκτός κκι τῆς ἡμέρας τὰ εἰωθότα εἶσα, τὸ Μετα-
νοεῖτε. Οἱ δὲ παῖδες τῶν τὴν Εὐβοικὴν οἰκούντων παιδιῶν, οἷα φιλεῖ
πολλάκις, τὸ τοῦ κηρύγματος ἀσύνηθες ἠγησάμενοι, καμπληθεῖς συν-
30 ἔρπον τῷ τόπῳ ἐν ᾧ ὁ ἅγιος ἔστατο. Τί οὖν ὁ βᾶσκανος ἐχθρὸς
καὶ Βελλίαρ; Μὴ φέρων ὀρᾶν τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἀμαρτωλῶν καὶ σω-

1. λυκάωνες 4. ἐκκρεμῆς 5. ἐνταῦθα 9 (καὶ κατωτέρω). εὐβοίαν
19. ἐβδομάδος χιλιονταετηρίδος 20. κἄν 22. ἀμείνω. Ἡ
μὴ ἔγραψε τυχόν οὕτως αὐτός ὁ συγγραφεὺς; 25. εὐβοία 26. ὀκρίθαντος
29. καμπληθεῖς

τηρίαν, ἐσπευσε κἀνταῦθα τὸ οἰκίον κακότεχνον ἐνδείξασθαι. Διὸ δὴ καὶ ἓνα τῶν μετρακίων ἀοράτως ἐθήσασ ὁ παλαμναῖος ἀπὸ ἀνωθεν ἐκ τῶν τοῦ τείχους ἐπάλλεων κατήνεγκεν ἕως γῆς. Βοῆς δὲ γενομένης πολλῆς λαοῦ οὐκ ὀλίγου συνδεδραμηκότος, οὐδεὶς ἦν ἢ ᾧ μὴ δό- ρ.126^α ξαν ἦν τὸν παῖδα τῇ γῇ προσαραχθέντα μὴ συντριβῆναι καὶ πικρῶ 5 θανάτῳ ἀοράτως τελευτῆσαι. Οἱ δ' αὖ τοῦ παιδὸς γεννήτορες μικροῦ καὶ διασπᾶν ἤθελον τὸν ὄσιον, ὡς δῆθεν αἰτιον γεγονότα τῆς συμφορᾶς. Ὁ δὲ ἡρέμα καὶ ἡσυχῇ πρὸς αὐτοὺς Ζῆ, ἔφησεν, ὁ παῖς ὑμῶν, ζῆ καὶ οὐδὲν τούτῳ συνέβη δεινόν, ὡς νομίζετε. Ἐπεὶ δὲ τοῦτον εἶδον οἱ τε γονεῖς αὐτοῦ καὶ ὁ λοιπὸς λαὸς ὑγιῆ καὶ κινδύνου ἀνώτερον. 10 ἐμειναν ἀχανεῖς, ἀγάμενοι καὶ διαπορούμενοι ἐπὶ τὸ ὁρώμενον. Εἶτα καὶ ὡς οὐκ ἄθεσι γενέσθαι τὸ σημεῖον καλῶς κρίνοντες, ἤροντο τὸν παῖδα ἐν ἐκπλήξει πολλῇ. Ὁ δὲ Ὁ μοναχὸς οὗτος, ἔλεγεν ὁ τὸ Μετανοεῖτε βοῶν ἐν ἀέρι φθάσας εἰδέξατό με, καὶ οὐκ εἶπασε προσαραχθῆ- 15 ναι τῇ γῇ. Ἐκτοτε οὖν φόβῳ ληφθέντων πάντων οὐ τι μετρίως, ὡς ἀγγέλῳ θεοῦ προσείχον τῷ μακαρίῳ. Ὁ δὲ γε μετραξ ἐκείνος μικρῶ ὕστερον, τὸν ἀπράγμονα βίον ζηλώσας, τὴν κόμην ἀπέθετο καὶ συνά- 20 δουσας τῷ ἐπαγγέλματι πολιτείαν μετήλθε· δι' ἧς καὶ τῷ θεῷ εὐα- ρεστήσας πρὸς Κύριον ἐξειδήμησεν.

Ἄλλ' ὁ λόγος καὶ ἕτερον θαῦμα λέγειν βούλεται. Γυνὴ γάρ τις ἐν 20 τῷ Εὐρίπῳ ἄλφιτα φυρῶσα καὶ ὕδατος ἐν χρεῖα γενομένη ἀφῆκε τὴν ἑαυτῆς θυγατέρα θάπτον ὕδωρ κομίσασθαι. Ἐπεὶ δὲ φρέαρ ἦν ἀγχοῦ που τῆς σφῶν οἰκίας, πολλῆς γέμον τῆς δυσωδίας καὶ πονηρῶν πνευ- μάτων ὑπάρχον οἰκητήριον, συνηρπάγη ἡ κόρη ἐξ ἀπλότῃτος πρὸς τὸ 25 κατεπεῖγον ὕδωρ ἀνιμήσασθαι ἐκ τοῦ τοιοῦτου φρέατος. Καὶ ὡς καθῆκε ἢ τὴν ὕδριαν ἐν τῷ φρέατι, πονηρὸν πνεῦμα κάτωθεν ἐξεληθὸν ρ.126^β ἐν εἶδει κόρακος ὑπέδω τῇ κόρῃ, καὶ εὐθὺς τῷ ἰδάφαι προσαραχθεῖσα οἰκτρὸν ὠρᾶτο θέαμα· ἐκυλίετο γὰρ ἀφρίζουσα καὶ στροβουμένη καὶ 30 τὰ λοιπὰ ποιοῦσα τῶν δαιμονιζομένων. Ἡ δ' αὖ μήτηρ αὐτῆς, ἀσχάλ- λουσα ἐπὶ τῇ βραδυτῆτι, ἐξῆλθε κατ' αὐτῆς ὀργιζομένη. Ἦν καὶ οὕτω πάσχουσας ἐλασινῶς κατιδοῦσα, ἐπλήγη τὴν καρδίαν καὶ ἀφασίᾳ συνε- σχέθη· μικροῦ καὶ διαπεφῶνηκεν ἄν, εἰ μὴ τάχιον εἰς μνήμην ἦλθε

8. ἡρέμα 12. ἤροντο 14. ἀέροις. Μὴ ἱγραψέν οὕτως ἐξ ἀρχῆς αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς; 15. οὕτη 16. μετραξ 24. ὑπάρχων 28. ὠρᾶτο 29-30. ἀσχάλουσα 31. κατ' εἰδοῦσα

τοῦ μακαρίου· ἔναυλον γὰρ ἦν αὐτῇ τὸ γεγονός εἰς τὸν παῖδα ση-
 μειον. Βαστάσασα οὖν τὴν κόρην ἅμα τῷ συρρεύσαντι πλήθει πρὸς
 αὐτὸν παρεγένετο· ἦν δὲ καὶ ῥίψασα ἐπὶ τοῦ ἰδάφους, πολλή τις ἦν
 κοπτομένη καὶ πατριώσα ἐν θερμοῖς τοῖς δάκρυσιν ἀμῦναι τῷ πάθει τῇ
 5 πρὸς θεὸν αὐτοῦ παρρησίᾳ. Ὁ δὲ πρῶτα μὲν ἀνανεύων ἦν, φιλότι-
 μον δῆπουθιν ἀποδιδράσκων καὶ Μείζων ἢ καθ' ἡμᾶς, τῷ περιόντι τα-
 πεινοφροσύνης ἔλεγεν, ὦ γυναῖ, ἡ αἰτησίς σου. Ἐπεὶ δὲ ἐκείνη οἰκτρὸν
 τε ἔτι καὶ δακρυώδες ἐπικωκύουσα καὶ μεθ' ὄσης τῆς περιπαθείας
 ἀντιβολοῦσα καὶ τί μὴ λέγουσα, τί μὴ ποιοῦσα τῶν ὅσα πρὸς ἔλεον
 10 ἐπαγωγὰ ἦν καρδίαν ἐπισπάσασθαι, ἐπικλασθεὶς ὁ τὴν ψυχὴν συμπα-
 θίστατος καὶ τὴν καρδίαν ἔχων αἰεὶ εἰς οἶκτον ἐτοιμοτάτην, τὰ γό-
 νατα τῷ θεῷ κλίνας, τοῦ ἰδάφους γίνεται, εὐχὴν ὑπὲρ τῆς κόρης
 ποιούμενος. Ἐἶτα, τοῦ ἰδάφους ἀναστὰς καὶ ἀλύσει δεσμῆσας τὴν πά-
 φ. 127^a σχουσαν, ἅμα τῷ λοιπῷ λαῷ λιτανεύων || παρεγένετο ἄχρι τοῦ φρέα-
 15 τος· ἔνθα καὶ αὐθις εὐξάμενος καὶ τῷ ἀκαθάρτῳ πνεύματι ἐπιτιμῆ-
 σας, ῥίψαν αὐτὴν ἐκεῖνο ἐπὶ γῆς καὶ σπαράξαν ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ἐν
 εἶδει κόρακος ἐπ' ὀφθαλμοῖς πάντων καὶ τῷ φρέατι αὐθις ὑπέδου·
 ὅπερ καὶ παρὰ χρῆμα κατεχώσθη ὑπὸ τοῦ πλήθους κελύσει τοῦ ἀγίου
 ἕως αὐτοῦ ἰσοπέδου.

20 Ἐκπλαγίς οὖν ὁ λαὸς ἅπας καὶ θαυμάσας τῆς τε μεγαουργίας
 καὶ τῆς πρὸς θεὸν παρρησίας τὸν ὄσιον, ὡς κρείττονι λοιπὸν ἢ κατὰ
 ἀνθρώπον αὐτῷ προσέχειν, ἐκείνος τὸ μισόδοξον μηδαμῶς εἰδὼς ἀπο-
 βαλεῖν, εὐθέως ἐκείθεν ἀναζεύξας, ταῖς ἐπταπύλοις καὶ Καδμείαις
 Θήβαις παρέβαλεν. Ἐν αἷς καὶ κηρύξας ἐφ' ἰκανὸν τὴν μετάνοιαν,
 25 πρὸς τὴν τοῦ Πέλοπος ἔγνω ἀπαίρειν. Ὅτε καὶ κατὰ συγκαιρίαν ἀν-
 δρὶ τινι Λάκωνι περιτυχῶν, ἀλκιμωτάτῳ ἵππῳ ἱποχουμένῳ, τὴν πο-
 ρεῖαν ὡς ἐπὶ Κόρινθον μέλλοντι ποιῆσθαι, πρὸς ὄνομα καλέσας αὐ-
 τὸν, ἠξίου λαβεῖν αὐτοῦ τὸν μανδύαν ἄχρι Κορίνθου. Ὁ δὲ, θεῖον εἶ-
 ναι τὸν ἄνδρα διεγνωκῶς, καὶ μάλιστα διὰ τῆς ἐξ ὀνόματος κλήσεως,
 30 μετὰ πλείονος ὄσης αἰδοῦς εἰδέξατο τὸν μανδύαν. Καὶ διανυκτερεύ-
 σας σὺν τάχει πολλῷ, τὴν Κόρινθον ἅμα φωτὶ κατέλαβε. Μέλλων δὲ
 κατὰ σπουδὴν αὐθωρὸν ἀπιέναι ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τῆς Λακεδαιμο-

1. γεγωνὸς
 κωκκύουσα
 28. αὐτοῦ

4. κοπτομένη
 23. ἐπταπύλαις

6. μείζων
 καδμείας

7. γυναῖ
 25-26. ἀνδρὶ τινι

νος, διελογίζετο τίνι ἄρα καὶ παραθῆ τὸν μανδύαν. Ὡς οὖν ταῦτα διελογίζετο, χρείας τινὸς καταλαβούσης ἐξελθεῖν ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὅρα τὸν || μακάριον ἐπάνω τῆς ἰκίσεσ οὔσης ἀψίδος, ἐνθα δὴ καὶ ὁ θεῖος ρ.127^α ναὸς ἱδρυταὶ τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐστῶτα καὶ τὰ εἰωθότα κηρύττοντα. Οὐ καὶ πλησίον ὁ Λά- 5 κων γινόμενος ἐπυθάνετο, νικώμενος ὑπὸ τοῦ θαύματος, πῶς ἄρα αὐτός ἐγκαρεῖ πιζῆ τὴν πορείαν ἀνύων παρεγένετο, αὐτὸς ἱφιππος ὢν καὶ ἀπνευστὶ τὴν ὁδὸν βαδίζων, μόλις ἰσχυσε διὰ πάσης τῆς νυκτὸς Κορίνθῳ δὴ ἀφικέσθαι ἐπιφωσκούσης τῆς ὑστεραίας. Ὁ δὲ ἅγιος, μικρὸν ὑπομειδιάσας, Πιστευσον, εἶπεν, ὦ τέκνον, τῇ προτεραίᾳ περὶ 10 ὧραν ἐνάτην παραγέγονα. Ἐμαρτύρουν δὲ τοῦτο καὶ οἱ τὴν Κόρινθον οἰκοῦντες, ὅσοι δῆλον ὅτι τῇ προτεραίᾳ τοῦτον εἶδον παραγενόμενον. Καὶ ὁ Λάκων ὑπερεκπληττόμενος πρὸς πολλοὺς ἦν τὸ πρᾶγμα διηγουόμενος. Ἦν δὲ καὶ τοῦτο οὐ κατὰ τὸ δόξαν ἢ κατὰ τινα συν- 15 τυχίαν γεγεννημένον, ἀλλὰ προοίμιον τοῦ μέλλοντος, μονονουχὶ δη- λούντος τοῦ πράγματος τὸ καὶ αὐτὸν ἐκείνον ὅσον οὕτω παρατεθή- σισθαι τῇ Λακιδάιμονι θησαυρὸν ἄσυλον καὶ ἀδαπάνητον.

Τότε δὲ τέως μικρὸν προσδιατρίψας τῇ Κορίνθῳ ὁ ὄσιος καὶ πολλοὺς φωτίσας τῶν αὐτόθι διὰ τοῦ κηρύγματος τῆς μετανοίας, τῇ συνεργίᾳ τῆς χάριτος ἤψατο καὶ τῆς πρὸς τὸ Ἄργος φερούσης. 20 Καὶ δὴ καταλαβὼν τὸ Ἐνόριον χῶρος τίς ἐστὶν αὐτὸ ἀνδρῶν γηπόων καὶ ἀγροίκων ἰνδιαίτημα· διδάξας ἐφ' ἱκανὸν καὶ || αὐτοὺς καὶ ρ.128^α πρὸς ἐπιστροφὴν καὶ μετάνοιαν πάντας ὁδηγήσας καὶ μέλλων ἤδη ἐξιέναι, ἄγνοιαν τῆς ὁδοῦ προσποιήσατο, καὶ προπομπὸν ἐζητήσατο, οὐχ ἵνα προπέμψῃ τὸν μὴ ἀγνοοῦντα, ἀλλ' ἵνα θεωρὸς γένηται φρι- 25 κτοῦ θεάματος, ὅπερ αὐτῷ μετ' οὐ πολὺ παραδηλώσαι ἐμελλεν, εἰδὼς, ὡς ἔοικε, καὶ πρὸ τοῦ αἰτήσασθαι ἄξιον εἶναι τούτου τὸν δοθησόμενον. Οἱ δὲ προθύμως ὑπήκουσαν τῷ ἁγίῳ. Ὡς δὲ τὴν ὁδὸν ἄμφω ἤνυον, καὶ συχνῶς ἦν στενάζων ὁ προπομπὸς καὶ σχετλιάζων, λέγει αὐτῷ ὁ μακάριος· α Ὡς ἔοικεν, ὦ τέκνον, διὰ τὸν πρό τριῶν ἡμερῶν 30 τετελευτηκότα σου υἱὸν μύχιον οὕτω στένεις καὶ ὀδυνηρῶς διάκεισαι· ἀλλ' εἰ καὶ ὁ παῖς νόσῳ κατείργαστο, ἢ τούτου μήτηρ μεθ' ἡμέραν

3. ἀψίδος 7. ἀκαρεῖ 11 (καὶ κατωτέρω). ἐνάτην 12. δηλονότι
 ἴδον 13. ὑπερέκπληττόμενος 20. συνεργεῖα 21. χῶρος
 τίς ἐστὶν 32. κατήργαστο

εὐεκτοῦσα ἐνάτην ἄφνω οἰχίησεται, τῆς θείας τοῦτο προνοίας συμπε-
 ρόντως οικονομούσης. Ἄλλ' ἔπιθι, τέκνον, καὶ φέρε πάντα γενναίως,
 ὅσα θεῖω συμβαίνει βουλήματι· στεφάνων γὰρ τὰ τοιαῦτα τοῖς ὑπο-
 μένουσι πρόξενον. Συνταξάμενος τοίνυν ὁ μέγας τῷ ἀγρότῃ, εἶχετο
 5 τῆς προκαμμένης ὁδοῦ. Ἐκεῖνος δὲ μικρὸν παλινοστήσας, ἐπ' αὐτό-
 θίπου (γ) τιγὸς ἐνήκεν ἐαυτὸν ἀναπαύλης μικρᾶς ἕνεκεν. Ἄλλ' ὅπως
 ἂν ὁ λόγος δηλώσῃ τὸ καὶ λίαν μὲν ἰληθές, πιστευθῆναι δὲ διὰ τὴν
 ὑπερβολὴν κομιδῇ δυσχερές; Περὶ οὐκ αἶψα πῶς οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὴν
 οἰκίαν ἀφορώντες ἰσθνεῖαν τὰ παράδοξα πολλάκις τῶν πραγμάτων
 9.128^α
 10 καὶ ὑπὸ τῆς θείας || χάριτος εἰς τιμὴν τῶν ἁγίων τερατουργούμενα
 ἀδύνατα οἰεσθαι καὶ μὴ ῥαδίως πιστεύειν ταῦτα ἢ παραδέχεσθαι. Ἐν
 ὄσῳ γὰρ ὁ μακάριος τὴν ὁδοπορίαν ἤνευ διὰ τῆς προκαμμένης τῷ
 τόσῳ κοιλάδος, καθαρῶς ἰώρα αὐτὸν ὁ ἀγρότης, ἐν περισπῶν τὴν
 ἀνάκλισιν κεκτημένης τὴν θέσιν ὑποδυόμενον, ἀλλὰ τούναντίον με-
 15 τῶρον ἄφνω καὶ ἐναέριον καὶ φωτὶ λαμπάδων καταστραπτόμενον.
 Καὶ τοῦτο ἦν ὄρων ὁ ἀγρότης, ἕως τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἀπίδου ἀε-
 ροβατῶν ὁ ὄσιος. Οἰκαδε οὖν ἐπανεικῶς, πένθ' ὅσα ὄψει τε καὶ ἀκοῇ
 παρελήφει μεθ' ὅσης τῆς ἐκπλήξεως διηγεῖτο. Καὶ πάντες, οἱ ἀκού-
 οντες σὺν θάμβει πολλῷ δοξαν τῷ θεῷ ἀνέπεμπον τῷ οὕτω ποιοῦντι
 20 μεγάλα καὶ ἐξαισία ἐν τοῖς αὐτοῦ ἐκλεκτοῖς. Ἐξέλιπε γὰρ καὶ ἡ τοῦ
 ἀγρότου σύζυγος, καθὼς αὐτῷ προεῖπεν ὁ μακάριος,

Οὕτω τὰ τοῦ θείου Νίκωνος κριττῶ παντὸς λόγου καὶ διανοίας.
 Καὶ γὰρ, ὡς τοῦ Ἄργου καὶ αὐτοῦ Ναυκλίου ἐπέθη, διαπρυσίως
 κηρύττων τὴν μετένοϊαν, παρέβαλε καὶ τῇ οἰκίᾳ Ἰωάννου ἐκείνου,
 25 ᾧ Βλαβεντέριος ἦν τὸ ἐπώνυμον· καὶ τοῦτον εὐρῶν ἐκ τινος περιο-
 δείας καὶ γοητικῆς μαγανείας ἅμα τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ νόσῳ χαλεπῇ
 καὶ χρονίᾳ κατεργασθέντα καὶ μηδ' ὅπως οὖν ἐλπίδα κεκτημένον ἀνα-
 κλήσεως, τῷ ἄσθματι δὲ μόνον νεκρὸς εἶναι μὴ πιστευομένους, φι-
 λανθρώποις τούτους ἰδὼν ὀφθαλμοῖς καὶ τῷ πάθει ἐπιπλασθεὶς εὐθύς
 30 εἰς εὐχὴν ἔστη. Τῇ δὲ || εὐχῇ καὶ τῇ τῆς θείας προσηγορίας ἐπιβδῇ,
 9.129^α
 ἔτι δὲ καὶ τῇ ἀφῆ τῆς χειρὸς τὰς ὀδύνας ἔλυσε, καὶ τοὺς οὕτω κα-
 κῶς μέλλοντας κινδυνεύειν ἴσατο, φωράσας καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν

5-6. Γρακτίον ἄρα αὐτοθώκου; 9. ἀφ' ὀρῶντες 14. ἀνάκλισιν
 17. Γρακτίον ἐπανθῶκων ἢ ἔγραψεν οὕτως ἐξ εὐχῆς ὁ συγγραφεὺς; 26. μαγ-
 γανείας 27. κεκτημένου 31 (καὶ κατωτέρω). ἀφῆ

ἔμελλον ἀθλίως κινδυνεύειν, καὶ θριαμβεύσας τὴν γόητικὴν μαγγανείαν, κειωσμένην οὖσαν καὶ κατωρυγμένην παρὰ τὴν ρίζαν τοῦ δένδρου, οὐ περιίστατο εἰς τὸ μέσαιλον, τῶν οὕτω μελλόντων χαλεπῶ μέρῳ τοῦ βίου ὑπεξελθεῖν, εἰ μὴ θάπτον ἀνήρει τὴν αἰτίαν τῆς συμφορᾶς ὁ ὁσιος.

5

Καὶ τὰ μὲν δὴ κατὰ τὸ Ἄργος αὐτῷ τοιαῦτα, καὶ πολλοὶ οἱ ὑπ' αὐτοῦ ἀναδειχθέντες ἀρετῆς ἰργάται καὶ θεοσεβείας ἱρασταὶ ἐπ' αὐτῷ δὴ τῷ Ἄργει καὶ τῷ Ναυπλίῳ. Ἐκείθεν δὲ ἀποφοιτήσας εὐθὺ τῆς Σπάρτης ἔχωρει. Εἶτα, τὴν Δωριέων χώραν καταλαβὼν καὶ δύο ναοὺς ἱερῶν, ἐκείσε διειμάμενος καὶ πᾶσι τὴν μετάνοιαν κηρύξας, πρὸς 10 Μαινίην παρεγένετο. κάκειθεν πρὸς Καλαμάταν μετέβη. Εἶθ' οὕτως εὐθὺς Κορώνης καὶ Μεθώνης καὶ Μισύνης, ἦν καὶ Βουρχάνον ἰγχωρίως καλοῦσιν, ἐπιβὰς, εἰς Ἀρκάδας ἀφίκετο. Εἶτα καὶ λοιπὰς πάσας κωμοπόλεις διαδραμῶν καὶ πλήθη ἀπειρα πρὸς μετάνοιαν ὀδηγήσας καὶ πρὸς τὴν ἀμείνω ζωὴν χειραγωγήσας, αἷς πρὸς τῆς Σπάρτην φερού- 15 σης ἤψατο.

Φθάσας δὲ τινα τόπον, ὃν καὶ Μῶρον καλεῖν εἰώθασιν οἱ προσκοῦντες τῷ τόπῳ, μικρὸν νοσήσας καὶ ἄνθρωπῳ τινὶ παραβαλῶν, ἐν καλῷ κειμένῳ τοῦ παρακκειμένου ἐκείσε τόπου, καὶ τῷ ἐδάφει ἀνά- φ.129 κλιθεὶς, ἔκαμνε τῇ νόσῳ καὶ πονήρως εἶχε τῷ σώματι. Πυρετὸς δ' ἦν 20 σφόδρα καὶ διακαῆς ἢ πιέζουσα νόσος. Πλὴν οὐδὲν καινὸν οὐδὲ ξι- νον, εἰ κακοπαθεῖν ἐπέρχεται καὶ τοῖς ἀγίοις εἰς κάθαρσιν τῆς μικρᾶς ἰλῦος, εἴτε εἰς βάσανον ἀρετῆς καὶ πείραν φιλοσοφίας, εἴτε καὶ εἰς παιδευσιν τῶν ἄλλων, μανθανόντων ἐν ἐκείνοις τὸ καρτερεῖν καὶ μὴ ἔκκακεῖν ἐν ταῖς ἐπιφοραῖς. Ἐπεὶ δὲ οὕτω ἦν ὁ μέγας τῆς τελειω- 25 τικῆς χάριτος τετυχηκώς, τοῦ θεοῦ φημί καὶ μεγάλου σχήματος, ὁ τοῖς ἔργοις αὐτοῖς ἐπιφερόμενος καὶ πρότερον τὸ τέλειον, μετακαλεσάμενος τοὺς προσκοῦντας τῷ τόπῳ ἱερεῖς καὶ μονάζοντας, ἠξίου τυχεῖν τοῦ θεοῦ καὶ μεγάλου σχήματος. Οἱ καὶ ὅσα νόμος ἐπ' αὐτῷ τελέσαντες περιβάλλουσιν αὐτῷ τὰ σύμβολα τῆς πρὸς 30 ζωὴν ἀγούσης, τὸ ἀποστολικὸν φημί καὶ μακάριον σχῆμα. Ὡς διπλῆθος συνῆκτο λαοῦ τῶν γλιχομένων τυχεῖν τῆς ἐκ τούτου εὐλο-

1. μαγγανίαν 2. κατ' ὠρυγμένην 12 (καὶ κατωτέρω). εὐθὺς
μισύνης. Μετὰ τὰ γραφέντα ἀνωτέρω σ. 131 φαίνεται μοι, ὅτι δὲν πρέπει νὰ
γραφῆ Μεσσήνης 23. πείραν 25. οὕτω 31. ἀποστολικὸν φημί

γίας· εἴλεκε γὰρ πάντας πρὸς ἑαυτὸν τῆ τῆς ἀρετῆς ἰυγγι· δίψει σφοδροτάτῳ ληφθέντες, λιποψυχία πάντες συνείχοντο. Οὐδαμῶς γὰρ ἦν κατ' ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ὕδωρ ἢ ἰκμάς λιβάδος τις ὅπως οὖν. Οὐς καὶ οὕτω δεινῶς τῷ δίψει πιεζομένους ὁ ὄσιος θεασάμενος ἐπαθε τὴν
 5 ψυχὴν ἐπ' αὐτοῖς, καὶ, τῷ ἰδάφει ἑαυτὸν προσκαταβαλὼν, ἠῤῥατο· εἶτα καὶ τῇ σταυροφόρῳ ῥάβδῳ πλήξας τὴν γῆν ἐπ' ὄψει πάντων,
 φ.130^a παρὰ χρῆμα κρουνηδὸν τὸ ὕδωρ ἀνέβλυσεν, οὕτω || καθαρὸν καὶ διαυ-
 γές, οὕτω πότιμον καὶ νεκταρῶδες, ὡς καὶ αὐτὴν τὴν ὄψιν εὐφραίνειν τῇ
 καθαρότητι καὶ αὐτὴν ἀποκρῦπτειν τὴν τοῦ Ἵμηττίου μέλιτος γλυ-
 10 κῦτητα. Τὸ δὲ θαυμαστὸν καὶ λόγου παντός ὑψηλότερον, ὅτι εὐχῇ
 μόνῃ καὶ πληγῇ ῥάβδου τὸ ὕδωρ οὕτω κρουνηδὸν ἀνέβλυσε, καθ' ἃ
 καὶ μέχρι τῆς δεῦρο αὐτῆ ἡ γεῦσις τοῦ ὕδατος τοῖς ἀγνοοῦσι διδά-
 σκαλος καὶ μνηυτῆς γίνεται τοῦ θαύματος. Ἐξ οὐπὲρ ἐμφορηθέντες
 ἅπαντες οἱ τῷ δίψει τότε συνεχόμενοι δόξαν τῷ θεῷ ἀνέπεμπον καὶ
 15 χάριτας ὠμολόγουν τῷ τούτου θεράποντι. Τί τοίνυν ἡ ταῦτα θαυμα-
 τουργήσασα ῥάβδος τῆς μωσαϊκῆς ἐκείνης διενήνοχεν; ἢ γε καὶ αὐτὴ
 ὡς περ κάκεινη τῷ πλήξαι μόνον ὕδωρ ἐπήγαγεν· εἰ μὴ τοι γε μάλ-
 λον τολμήσας τις τὸ πλεον ταύτῃ προσνέμοι τῶν ἐγκωμίων διὰ τὸ
 ἐκείνην μὲν καὶ σταυρὸν εἰκονίζειν ἐν ταῖς παραδοξοποιαῖς, τὴν δὲ
 20 αὐτόχρημα τοῦτο εἶναι, ἀλλ' οὐκ εἰκόνισμα.

Διαρκέσας οὖν ὁ μακάριος τῷ σπηλαίῳ ἡμέρας ὄλας ὀκτώ, ἐφ' αἷς
 δὴ καὶ τὸ ἀπρόιτον αὐτῷ κατὰ τὸ εἰωθὸς καθωσιώθη, καὶ τῆς νόσου
 ῥαίσας, ἀπέπικατο τέως τὴν πρὸς τὴν Σπάρτην καθόδον, καὶ τῆς
 πρὸς Ἀμύκλιον φερούσης εἶχετο. Ὡς δ' ἀκηκόασιν οἱ τῆς Λακεδαι-
 25 μονας ἱποικοὶ τὴν ἐν Ἀμύκλαις τούτου ἐπιδημίαν, μετὰ πλείονος
 ὄσης σπουδῆς οἱ τε προὔχοντες καὶ ὁ λοιπὸς λαὸς ἀπνευστί ἐκείσε ἔθεον,
 φ.130^b ἄλλος ἄλλον προκα||ταλαβέσθαι φιλονεικῶντες. Οἱ καὶ τοῖς ποσὶ τού-
 του προσπίπτοντες καὶ λιπαρῶς προσκειμένοι θερμῶς πάνυ ἰδέοντο
 σχολθῆναι (;) αὐτὸν ἄχρι τῆς Σπάρτης. Καὶ γὰρ ἦν ἡ λοιμικὴ νό-
 30 σος ταύτῃ παρεϊφθαρῆσα καὶ δεινῶς ἄρδην τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς
 κατεργαζομένη καὶ τῷ Ἄδῃ παραπέμπουσα οὐ χάριν καὶ ἰδέοντο
 τῇ σφῶν πατρίδι ἐπιχωριάσαι τὸν ἄγιον ἐφ' ᾧ τοῦ κινδύνου ῥύσθῆναι

1. τῷ 2. κατ' ἐκείνῳ. Οὕτω πανταχοῦ παρὰ τῷ συγγραφῆι. (καὶ 18)· τίς
 11 (καὶ κατωτέρῳ), καθά 18. προσνέμοι 22. καθωσιώθη 28. θερ-
 μοῖς 29. σπάρτεως 32. ἐπιχωριάσαι

θείαις αὐτοῦ ἐπικλήσεσιν. Ὁ δὲ καὶ ἄλλως τὸ συμπαθὲς πρὸς ὄντι-
 ναοῦν εἰ περ τις ἄλλος ἐπιδεικνύμενος, οὐχ ἤττον δὲ πρὸς τοὺς ἐπομέ-
 νους αὐτῷ λαόν τε καὶ κληρὸν, οἷα καὶ προειδῶς τὸ μέλλον καὶ δι'
 αὐτὸ τοῦτο συμπαθέστερον διακείμενος, ἠδέως μὲν καὶ εἰδέχεται τὴν 5
 πρεσβείαν καὶ ἐπένευεν, ἐπαγγελλόμενος καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ
 κινδύνου, εἰ γὰρ καὶ αὐτοὶ τὸ προροικοῦν αὐτοῖς ἰουδαϊκὸν φύλον ἔξω
 τῆς αὐτῶν πόλεως ἀπελάσειαν, ἵνα μὴ κατὰ χρόνον εἴη αὐτοὺς τοῖς
 βδελυροῖς ἤθεσι καὶ μίσμασι τῆς ἰδίας θρησκείας. * * * Ἐν τούτῳ γάρ
 μοι, ἔλεγεν, εἰ πειθαρχήσετε, καὶ ἡ λοιμὴ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν, κἀγὼ 10
 ἴσους τὸ λοιπόμενον τῆς ἐμῆς βιοτῆς ἐκτελῶν σὺν ὑμῖν, τοῖς τοιαύ-
 τοις ῥήμασι συνέειρων ὁ ὄσιος καὶ τινα παραινεῖσιν καὶ που καὶ τῶν
 Ἱερουσαλήμων θείων καὶ ἰσραὴν λογίων ἀπτόμενος. * Ὅδοί σου, φάσκοντος,
 * ἐποίησάν σοι ταῦτα, καὶ αἱ ἀνομίαι σου ὑπερίσχυσαν * καὶ τὰ ἐξῆς.
 Τῶν δὲ καταφυγόντων ἐπὶ τοῖς || οὕτω παρ' αὐτοῦ λεγομένοις καὶ ¹⁵ φ.131α
 ἑαυτοὺς λῖαν κατεγνωκότων, εἶτα καὶ συνθεμένων ἐνωμότως πάντα
 ἐκπληρῆν τὰ ὑπ' αὐτοῦ τούτοις ἐπιταττόμενα, εὐθύς μηδὲν μελλήσας
 τοῖς πρεσβευταῖς συνέρχεται, οὐ κανθηλίῳ ἐποχοῦμενος ἢ ἄλλοις τισὶ
 κοσμίοις προπεμπόμενος, ἀλλὰ μόνον ταῖς ἀρεταῖς ἐν κύκλῳ δορυφο-
 ρούμενος. Τῇ δὲ τούτου παρουσίᾳ καὶ ἡ νόσος ἠλαύνετο, καὶ οἱ Ἰου- 20
 δαῖοι ἔξω τῆς πόλεως ἀπωκίζοντο.

Οὐκ ἔτι οὖν τούντεῦθεν τῆς Λακεδαιμόνος ἀποφοιτᾶν ἔγνω ὁ ὄσιος,
 ἀλλ' ἦν τοῦ λοιποῦ αὐτόθι ἐνδαισιώμενος καὶ μὴ ταχέως ἐξιῶν, εἰ μὴ
 τοι που ἄρα καιρὸς ἀνάγκης ἐκάλει πρὸς τοῦτο, καὶ θάπτον αὐθις
 εἰς τὰ οἰκεία ἀνθυπενόσται. Ἦν οὖν ὄραν συρρίοντα ὁσημέραι ἐξ ὅλης 25
 τῆς τοῦ Πέλοπος νήσου πλήθη ἄπειρα τῶν ὑπὸ νόσων ποικίλων ἐνο-
 χλουμένων· καὶ πᾶσι τούτοις τὴν θεραπείαν ὁ ἀοίδιμος ἐπρυτάνευε,
 τὴν τε κατὰ σῶμα, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τὴν κατὰ ψυχὴν. Μελιγλώτ-
 τοις γὰρ παραινεῖσσι πρὸς εὐσεβῆ ζῆλον καὶ ἐνθεον πάντα ἐπίθηγε,
 καὶ τὴν σωτηρίαν ἔπειτα διὰ τῆς μετανοίας ἐμνηστεύατο. Καὶ ἦν εὐ- 30
 δαίμων ἡ Λακεδαιμόνων τοιοῦτου ἀκέστορος καὶ πολιούχου εὐμοιρή-

1-2. προσδοκτιναοῦν εἰπέρο 5. πρεσβείαν. Τὸ πρῶτον ἰγρᾶφη προσπ-
 γορίαν 8. αὐτῶν ἀπελάσειεν 9. θρησκείας 10. πειθαρχή-
 σθε 12. καὶ τίνα 16. ἐνωμότως πάντα 17. ἐκπληρῆν,
 *Ἴδε καὶ ἀνωτέρω πληρῆν ἐν σ. 153,7 (καὶ κατωτέρω) ἀναπληρῆν ἐν σ. 171,22
 μελήσας 20. ἠλαύνετο 21. ἀποικίζοντο 26. πέλωπος

σατα καὶ ταῖς τούτου μάλλον ἐναβρυνομένη θεαίαι παρακλήσεις καὶ ταῖς ἱεραῖς διδασκαλίαις ῥυθμιζομένη πρὸς πᾶν εἶδος ἀρετῆς ἢ ταῖς πάλαι Λυκούργου καὶ ναίαις νομοθεσίαις.

φ.131^α Ἐπεὶ δὲ πολὺν ὤδινε καὶ θερμὸν ὁ μέγας τὸν ἔρωτα || θεῖον ναὸν
 5 ἀνεγείραι ἐξ αὐτῶν τῶν κρηπίδων τῷ Σωτῆρι καὶ δεσπότῃ τῶν ἀπάν-
 των καὶ πολλῆς ἡξίου σπουδῆς σεμνότατον καὶ κοσμιώτατον οἶον
 αὐτῷ οἶκον ἀναστήσαι, οὐ δὴ καὶ θεῖα τις ὄψις ἦν αὐτῷ οὐρανόθεν
 ὑποδείξασα τὴν κατασκευὴν, καιροῦ λαβόμενος καὶ μέλλων ἤδη πρὸς
 10 ὑπερβάς, εὐχῆς ἔργον ἵποιεῖτο τὴν ἐπιχείρησιν, καὶ τῆς ἀνωθεν ῥο-
 πῆς τε καὶ συμμαχίας ἰδέετο γενέσθαι τὸν ἀπαρτισμὸν τοῦ ἔργου.
 Μετὰ γοῦν τὸ εὐξασθαι, μήτε τὸ πλῆθος τῶν ἀναλωμάτων κατὰ νοῦν
 θέμενος, μήθ' ὅτι μείζον ἢ κατ' αὐτὸν τὸ ἐγχείρημα, τῇ πάντα δυ-
 ναμένη πίστει τῇ πρὸς θεὸν πιστεύει τὸ πρᾶγμα καὶ εὐθείως, ἢ πο-
 15 δῶν εἶχε, δρομαίως ἀνεισιν ἐν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ, πάντα τὸν
 λαὸν συγκαλέσας, οὕτως ἤρξατο λέγειν· Ἠγάπησα ὑμᾶς ἐξ ὁχως, ὧ
 τέκνα, ἴστε δῆπου καὶ αὐτοὶ· δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τοῦ ἐλίσθαι με
 συμβιοτεύειν ὑμῖν. Εἰ οὖν εὖρον χάριν παρ' ὑμῖν, ὁ ἐγὼ ποιῶ καὶ
 ὑμεῖς ποιήσατε. Καὶ στραφεὶς παρὰ χρῆμα πρὸς τὸν θεοφιλῆ ἐπίσκο-
 20 πον· Θεόπεμπτος δ' ἦν κατ' ἐκείνῳ καιρῷ, ὁ ἐξ Ἀθηνῶν μὲν τὴν
 γέννησιν κακτημένος, ἐκ θεοῦ δὲ τοῖς Λάκωσι φερωνύμως καταπεμ-
 φθαις· λέγει πρὸς αὐτόν· Ἐξέλθωμεν, ὧ θειότατε, ἐν τῇ ἀγορᾷ λιτα-
 νεύοντες ἅμα τῷ εὐαγγελίῳ κλήρω καὶ παντὶ τῷ λαῷ. Τοῦ δὲ πρὸς
 φ.132^α τοῦτο || ἐπινεύσαντος, τρεῖς λίθους ἐν τῷ πορεύεσθαι ὁ ὄσιος ἐπωμι-
 25 σάμενος ἔφερε, συμβαλεῖν μηδενὸς δυναμένου ὃ τι βούλεται αὐτῷ ἢ
 τῶν λίθων ἀχθοφορία. Ὡς δ' ἄχρι τῆς ἀγορᾶς ἐληλύθει, τοὺς λίθους
 ἐναποθέμενος τῷ ἰδάφει, Ἐνταῦθα, εἶπεν, ὧ τεκνία μου, δέδοκται τῷ
 θεῷ, καθὼς μοι τῷ ταπεινῷ ἀπεκαλύφθη, ναὸν ἰδρυνθῆναι ἐπ' ὀνό-
 ματι αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς πανυμνήτου Θεο-
 30 μήτορος καὶ τῆς καλλιμάρτυρος Κυριακῆς, εἰς βοήθειαν πάσης τῆς
 πόλεως ὑμῶν καὶ σωτηρίαν. Καιρὸς τοίνυν ὑμῖν ἐκδηλωτέραν θίσθαι
 τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ὑμῶν καὶ εὐσέβειαν. Οἱ δὲ οὐχ ὡς ἀπεισιεῖς

1. ἐναβρυνομένη 4. ὠδινε 17. ἴστε 18. συμβιωτεύειν
 20. ἐκείνῳ καιρῷ. Ἴδε καὶ ἀνωτέρω σ. 162,2 καὶ κατωτέρω. 24. τρεῖς
 28. ἰδρυνθῆναι. Ἴδε καὶ κατωτέρω σ. 168,9. 31. ἐκδηλωτέραν

ὤφθησαν καὶ ἀνήκοι, οὐδ' ὡς τέκνα μωμητὰ καὶ υἱοὶ ἄνομοι, ἀλλ' ὡς οἰκείται εὐπειθεῖς καὶ εὐγνώμονες ἅπαντες, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες ὅσον ἐν ἄρχουσι καὶ ὅσον ἐν ἰδιώταις, ἅμα τῷ λόγῳ ὡς ἐξ ἑνὸς συνθήματος σὺν προθυμίᾳ πολλῇ, τὸν τε πολὺν φορυτὸν ἐξεκάθαιρον καὶ τὴν συγκομιδὴν τῶν ὕλων ἐπνοοῦντο, καὶ θάτερος θάτερον ἐπι- 5 λονεῖκε τῷ πόνῳ ὑπερβαλέσθαι. Ἐπαγωγὸν γὰρ εἰς πειθῶ ὁ λόγος, ὁπόταν καὶ βίον αὐτῷ συμφθεγγόμενον ἔχη. Καὶ χρήματα μὲν παρῆγον μεγαλοφυχως, τὰ δ' ὑπὶχνοῦντο, καὶ τὰ καιριώτατα αὐτῷ συμβαλέσθαι ἐπιηγείλλοντο καὶ πολλὴν συνεισενέγκαι μετὰ τῆς χειρὸς καὶ τὴν δαπάνην χρῆμά τι ποθεινὸν καὶ τοῦ παντός ἀξίον τούτοις 10 ἐλογίζετο. Ἦν οὖν ἰδεῖν τότε || πληρούμενον τὸ τοῦ Ἱερεμίου λέγον- ρ.132# τος ἁ Δοκιμαστὴν δίδωκά σε τῷ λαῷ μου, καὶ γνώση ἐν τῷ δοκιμάζεσθαι τὴν ὁδὸν αὐτῶν». Ὡς οὖν ἐν ὀλίγῳ πολλὴ ἠθροίσθη ὕλη καὶ ἄλλος ἄλλὰ τὰ πρὸς οἰκοδομὴν ἐπιτήδεια τῆς καλλίστης ὕλης τῷ ἁγίῳ ἐπεδαψίλευεν, ὡς ἱκανὸν εἶναι καὶ τοῦτο παραστῆσαι τὴν 15 τοῦ ὁσίου χάριν καὶ τὸ κατὰ γνώμην θεοῦ γεγενῆσθαι τὸ ἔργον, ἀπήρξατο ἤδη τῆς οἰκοδομῆς, σπαρτίῳ πρότερον ταύτην ὑπογράψας, καὶ τὰς τε κάτω στοὰς καὶ τὰς ὑπερκειμένας εἰργάσατο, φιλοτιμοτέραν τῆς χειρὸς καὶ τέχνην εἰσενεγκῶν. Ἐπειτα, διαλαβὼν τὸν οἶκον πανταχόθεν, οὕτω τὴν ὀροφὴν ἐπήξατο, πάντων ὑπακουόντων αὐτῷ τῶν 20 τῆς πόλεως καὶ συναιρομένων, πλὴν ἑνός. Οὗτος γὰρ μόνος φθόνου κέντρῳ νυγείς καὶ τῷ πάθει τῆς βασκανίας ἀλοῦς κατ' ἄκρας, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν σκαιότητι δαιμονίῳ κινήσεις καὶ θυμῷ ληφθεὶς ἀλογίστῳ ἐλύττα κατὰ τοῦ ὁσίου καὶ τοὺς ὀδόντας κυνὸς δίκην παρέθηγεν, ἴδιον ἀδίκημα τιθέμενος τὴν τοῦ θεοῦ ἔργου κατασκευὴν. Πρὸχειρον γὰρ ἢ 25 πονηρία τῷ κακῷ μᾶλλον στοιχεῖν ἢ τῷ κρείττονι προστίθεσθαι. Οὐκ ἀνίει οὖν ὁ γεννάδας ἀντωπῶν τῷ ἁγίῳ καὶ πάσῃ μηχανῇ διακωλύων τὸν τοῦ θεοῦ ἔργου ἀπαρτισμόν. Ὅλως γὰρ οὐ συνέβαινε τοῖς λοιποῖς Λάκωσιν, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας δέκετο τοῖς τούτων θελήμασιν. Ἐνθεν τοι καὶ τὴν || τῶν Ἰουδαίων ἐξω τοῦ ἄστεως μετοίκισιν οὐ δικαίως γενέσθαι οὐδ' 30 εὐλόγως δισχυρίζετο, καὶ, τῷ θυμῷ οἰδαίνων ὁ μάταιος, ὄλαις γλώσσαις ρ.133#

4. πολὺ	εξεκάθαρον	9. ἐπηγγέλοντο	19. Ἐνθεν τοι καὶ
κνην γρακτίον	τὴν τέχνην	20. ὀροφὴν	21. συναιρωμένων
24. ὀδόντας	27. ἀντωπεῖν	30. ἀπεναντίας	ἐνθεν
31. (καὶ κατωτέρω).	ἄστεος	μετοίκισιν	32. γλώσσαις

ἰγκαλεῖν τοῖς Λάκωσιν οὐκ ἠρυθρία τοῦτου ἔνεκεν. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἔρ-
 γου προφάσει τινός, δι' οὐ εἰώθε στικθοῦσθαι τὰ ὑφάσματα, εἰσω τοῦ
 ἄστεως ἓνα τῶν τοιοῦτων Ἰουδαίων ὁ πολμητίας ἐκείνος καὶ θρασυ-
 κάρδιος εἰσήγαγε, μαχητῆς ἐντεῦθεν ὁ πρῶτος γίνεται κατὰ τὸ προφη-
 5 τικόν παράγγελμα, καὶ τῆς συνήθους ἐπιεικείας ὁ μέγας μικρὸν ὅσον
 ἐπιλαθόμενος καὶ λιόντειον ὄραμα ἐνδειξάμενος, κορύνην αὐτοῦ που
 κειμένην ἀρπάσας καὶ πληγὰς οὐκ ὀλίγας τῷ Ἰουδαίῳ ἐπιθείς, ἐξω
 τοῦ ἄστεως ἀπήλασε, καὶ φοβερώτερος ὤφθη τοῖς ἐχθροῖς, ἢ τῷ ῥο-
 πάλῳ τῶν Ἡρακλεία, ὡς φασί. Τοσοῦτον γὰρ ἦν τῷ δικαίῳ ἀποτρό-
 10 πικίον τὸ Ἰουδαϊκὸν φύλον, ὡς μηδ' ἀκοῇ ἢ γλώσση βούλεισθαι αὐτὸν
 διδόναι τὸ ἐκείνων ὄνομα· ὅ καὶ μάλα δικαίως συνάδειν τὰ τοῦ Δα-
 βὶδ' καὶ λέγειν· « τοὺς μισοῦντάς σε, Κύριε, ἐμίσησα καὶ ἐπὶ τοὺς ἐχ-
 θρούς σου ἐξετηκόμην· τέλειον μῖσος ἐμίσουν αὐτούς, εἰς ἐχθρούς ἐγέ-
 πνοντό μοι· καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν μνησθῶ διὰ
 15 ῥαχειῶν μου ». Πλὴν ὡς τοῦτο ἤκουσεν Ἄρατος ὁ τῆς μανίας ἐπώ-
 νυμος, παράθηξεν τοῦ θυμοῦ τὸ πρᾶγμα θέμενος· φιλόνηκον γὰρ αἰεὶ ἢ
 φ. 133^β κακία καὶ ἀναιδὴς καὶ αὐτοῖς ἐπιχειρεῖν τοῖς ἀλογίστοις· ἐξῆλθε ||
 πνέων κατὰ τοῦ ὀσίου, καὶ, γλώσση, θρασεῖα καὶ ἀκολάστῳ χαριζόμε-
 νος, οὐκ ἠδεῖτο ὅπως ὁ πάντολμος ὕβρισι βάλλειν, προπηλακίζειν,
 20 ὠθεῖν τε καὶ ἀπειλαῖς δῆθεν ἐκδειματεῖν, εἰ καὶ ψόφος ἦν κενός ταῦτα
 τῷ μακαρίῳ καὶ μορμολύκῳ ἐλογίζοντο. Ὅς καὶ πρᾶξι· μόνη τῇ
 φωνῇ· οὐδὲ γὰρ ἐρίζειν ὅπως ἢ κραυγάζειν ἠπίστατο· Ἄπελθε, ἔφη
 πρὸς αὐτὸν, ταπεινέ· κλαῦσον τὰς ἁμαρτίας σου· μικρὸν γὰρ ὅσον
 καὶ οἶσα· τίς ὁ τῆς αὐθαδείας καρπός καὶ οἶα τὰ τῆς κακίας ἐπίχειρα.
 25 Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν καὶ τῷ τοῦ λόγου νεκρῷ πρὸς οὓς διαλεχθεῖς,
 εἰρήνη τὸ φροντιστήριον· τὸ γὰρ ῥηθὲν ὅπως οὐ καθίκετο τῆς ἐκείνου
 ψυχῆς, οὐδ' ἠρίει τῆς ἀναιδείας· οὐδ' ἠγάπα ἢ πάντολμος ψυχὴ ἠκιστα
 ἀτρεμεῖν πρὸς τὸ θρασύνεσθαι ἔτι κατὰ τοῦ ἁγίου καὶ κωμωδεῖν αὐτὸν καὶ
 διασύρειν καθ' ὅλης τῆς πόλεως, ῥήματά τε προφέρειν ἄξια τῆς ἑαυτοῦ
 30 ἀνοίας καὶ ἀφροσύνης, ἔτι δὲ καὶ ταῖς ἀπειλαῖς χρῆσθαι κατ' αὐτοῦ,
 μὴ εἰδὼς ὁ ἐμβρόντητος καὶ ὅλος τῷ ἀντικειμένῳ κεχαρισμένος, ὡς οὐκ
 ἂν ποτε κατακαυχῆσθαι κακία ἀρετῆς, οὐδ' ἐχθρὸς ὠφαλῆσαι τοὺς
 ἐκλεκτοὺς τοῦ θεοῦ, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἢ υἱὸς ἀνομίας προσθήσει

18. θρασεῖα 20. ἐκδειματεῖν κατὰ τὰ ἀνωτέρω πληρεῖν σ. 153,7 καὶ
 ἐκπληρεῖν κατωτέρω σ. 163,17 καὶ τὸ ἀναπληρεῖν σ. 171,2 ἐφαπλεῖν,

24. οἶα 25. οὓς

τοῦ κακῶσαι αὐτούς. Τί οὖν τὸ ἐντεῦθεν; Ὁ μὲν ἅγιος τοσοῦτον ἀπέιχε τοῦ καὶ πρὸς μικρὸν ἐπιστραφῆναι τῶν ἀπειλῶν ἐκείνου καὶ τῶν ὕβρεων, ὅτι καὶ σεμνύνεσθαι μάλλον ἐπ' αὐταῖς εἶχε τῷ πρὸς τὸν φ.134 δεσπότην ὁμοίῳ. Θεὸς δὲ ἐξ οὐρανοῦ ἤκουτιζε κρίσιν, καὶ ἡ μοχθηρία δίκας εἰδίδου ἐνδίκως, καὶ τὰ ῥήματα πράγματα τῷ δειλαίῳ ἀπέβη, 5 καὶ τοὺς τῆς οἰκίας ἀφροσύνης καρπούς ἀθλίως ἐδρέψατο, πικρὰν εὐρών τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν. Οὐ γὰρ ἔμελλε τῇ θεῖᾳ δίκῃ, ὡς περ τὰ πολλὰ ἔθος αὐτῇ, νόμοις χρηστότητος καὶ ζητήσῃ ἐπιστροφῆς **, ἀλλ' ὄξεια, κατὰ πόδας ἐχώρει καὶ ὅπως ὁ λόγος δηλώσει. Ἐδόκει ὁ δειλαῖος ἐκείνος τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ δύο τινὰς ἐπιστῆναι αὐτῷ κατὰ 10 τοὺς ὕπνους ἀνδρας γηραλείους, οἱ εἶποντο καὶ δύο εὐνοῦχοι μὲν τὸ φαινόμενον, τὴν ὄψιν δὲ ὑπὲρ ἀνθρώπων· οἱ καὶ μαστίζειν ἐδόκουν τὸν ἀθλιον, λέγοντες· Πῶς σὺ εἰς τοῦτο τόλμης ἐλήλυθας ὑβριστικῶς διατεθῆναι καὶ καταφρονητικῶς πρὸς τὸν τοῦ θεοῦ δούλον; Εἶτα πρὸς ταῖς μαστιξὶ καὶ οἰκίσκῳ ἐδοξαν αὐτὸν κατακλείειν ἀφεγγεῖ· οὐ καὶ 15 συγγνώμην δῆθεν λαβεῖν ἐξαιτουμένου, μόλις μὲν ἀνῆκαν τοῦ μαστίζειν, οὐ μὴν καὶ τῆς εἰρκτῆς εἶσαν. Διυκνισθεὶς τοίνυν ὁ δύστηνος λάβρω πυρετῷ παρὰ χρῆμα συνεσχέθη, καὶ, τὸν ἅγιον μετακαλεσάμενος, προσέπιπτε τοῖς τούτου ποσὶ καὶ ἐλίους τυχεῖν ἠντιβόλει. Ὁ δὲ μακάριος· Τὰ ἐπ' ἐμοί, εἶπε, πραχθέντα σοι, ἀδελφέ, ὅσον εἰς ἐμὲ 20 ἤκον, συγχωρητέα σοι· ἐπεὶ δὲ ἀνωθεν ἡ τοῦ βίου σοι ὄριστα μεταστασις, οὐδεὶς ἔσται τοῦ λοιποῦ, ὡς φησὶν || ὁ προφήτης, ὁ δυνάμενος φ.134# βουλήν θεοῦ διασκεδάσαι. Καὶ ὁ μὲν τῷ φροντιστηρίῳ ἀπεδίδοτο, ἐκείνον δὲ μετὰ τρίτην ἡμέραν ἡ τοῦ θανάτου τομὴ περιεῖχε, τὸν βίον ἀθλιώτατα καταστρέψαντα. Δεὸς οὖν ἐντεῦθεν ὑπεισῆμι τοῖς τὴν 25 Σπάρτην οἰκοῦσιν οὐ τὸ τυχόν· καὶ ἦν ἰδεῖν ἅπαντας ἀπὸ τῶν πρώτων ἕως τῶν ἐσχάτων αἰδοῖ καὶ φόβῳ συρρέοντας πρὸς τὸν ὄσιον καὶ πάντα τὰ ὑπ' αὐτοῦ προσταττόμενα ἐκθύμως ἐκπληροῦντας. Πέπεικε γὰρ πάντας τὸ ὑπόδειγμα τοὺς καταφρονητικῶς πρὸς τοὺς τοῦ Χριστοῦ θεράποντας διακειμένους, ὅτι ἔστι καρπὸς τῷ δικαίῳ, καὶ 30 ἔστι θεὸς ὁ κρίνων αὐτούς ἐν τῇ γῆ.

Ἄλλ' ἀκόλουθόν ἐστι πάντως διαμνημονεῦσαι τῷ λόγῳ καὶ [τὰ]

3. αὐτοῖς 9. καταπόδας 11. γηραλείους 18. λαύρω

25. ὑπεισῆμι. Οὕτω καὶ εἰσῆμι καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις συνθέτοις συνηθὸς ὁ κώδιξ. Ἄλλ' ἴδε ἀνωτέρω ὁρθῶς εἰσῆμι ἐν σ. 166,26 καὶ διῆμι ἐν σ. 148,21. 31. ἔστιν

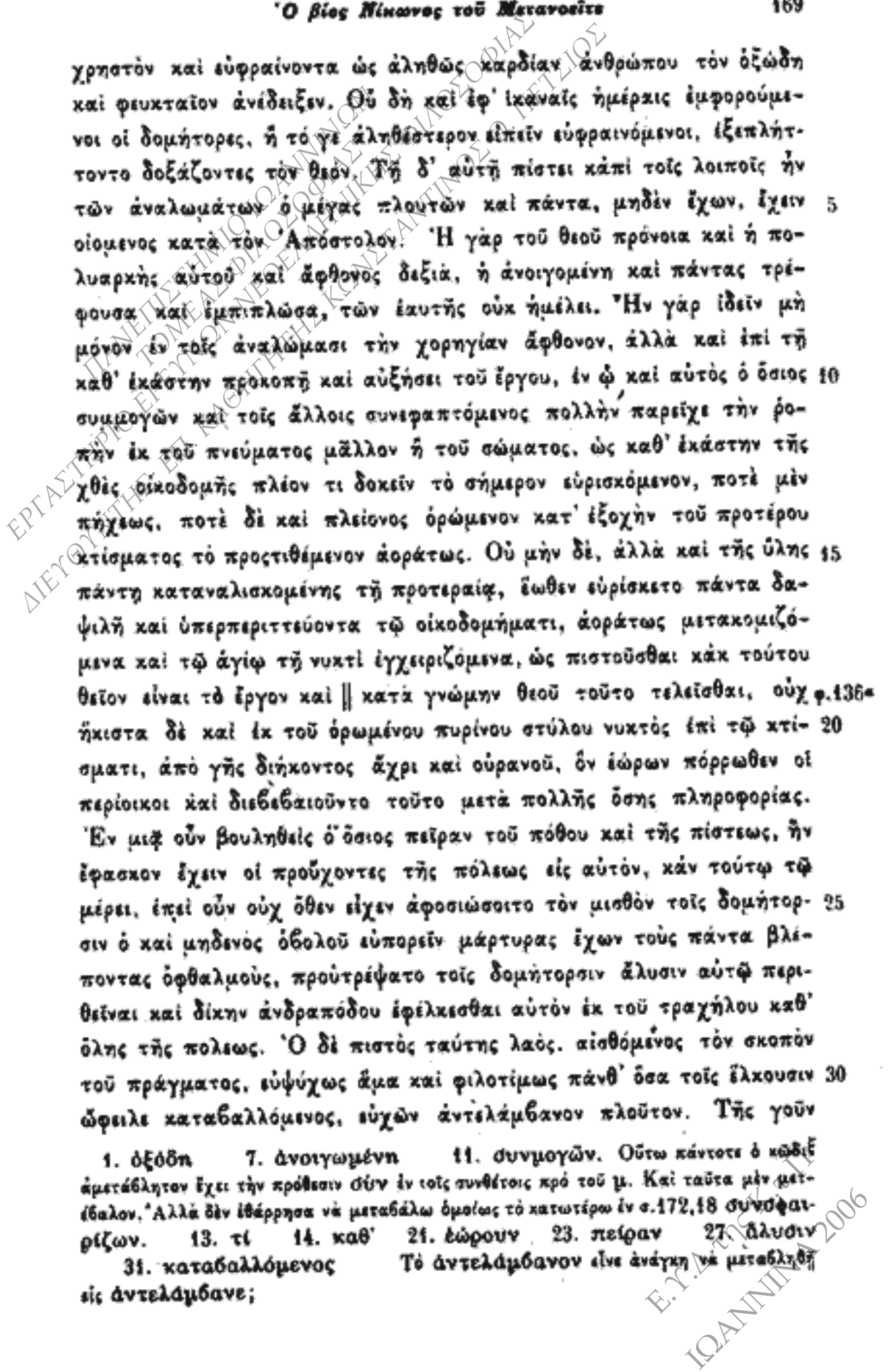
κατὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ θεοῦ ναοῦ τερατουργηθέντα. Ἄρτι γὰρ τοῦ
 θεμελίου ὀρυσομένου καὶ ἐπὶ πολὺ τοῦ βάθους προήκοντος, λίθος μέ-
 γιστος προσεπήντα καὶ ἀκατέργαστος. Τῶν ἡρακλείων ἀθλων εἶπεν
 ἔν τις εἶναι τὴν ταύτου μετάθεσιν. Ὅς καὶ ὑπὸ πλήθους ἀπείρου καὶ
 5 δυσκαρίθμου ἄθουμένους, καθ' ἅπαξ ἀκίνητος ἕμενον, ἐπιβολῇ δὲ μόνῃ
 καὶ ἀφ' ἑξῆς τοῦ ὀσίου πτεροῦ κουφότερος εἰδείκνυτο καὶ ῥῆστα τῶν
 θεμελίων ἐξήγατο. Ἐπὶ δὲ τῇ ταύτου μετακινήσει δαίμονες ἦσαν,
 οἵτινες ἐμφιλοχωροῦντες τῷ τόπῳ ἐπὶ μεγίστῳ κακῷ τοῖς οἰκήτοσι, δι'
 οὓς, ὡς οἶμαι, καὶ ὁ ναὸς ἐκείσε ὠκονομήθη ἰδρυθῆναι, ἐν εἰδει σφη-
 10 κῶν ἐκπηδήσαντες τοῦ πυθμένος, τοὺς || ἐν τῷ ἔργῳ πονοῦντας ἐπλη-
 ρ.135# ζῆν τε δεινῶς καὶ κατετραυματίσιν. Ἄλλ' ὁ μακάριος καὶ τοὺς οὕτω
 πληγέντας ἀθωρόν ἰάσατο εὐχῇ μόνῃ καὶ σφραγίδι, καὶ τοὺς πλή-
 ζαντας ἐπιτιμήσας ἀπήλασε τῆς χώρας καὶ ταῖς ἀβυσσικαῖς παρ-
 ἐπεμπεν οἰμῶζοντας καταδύσειν. Καὶ ὁ μὲν λίθος οὕτως ἐξήγατο
 15 ἀνεμωτὶ καὶ τὰ τῆς πονηρίας πνεύματα ἀπηλαύνετο τῇ ἐπιτιμῆσει
 τοῦ ἁγίου. Τοῖς γὰρ θεῷ μόνῳ ζῆν βουλομένοις καὶ τὴν δεχομένην
 χάριν μὴ παραχαράττουσιν ἅπαντα δοῦλα εἶσονται καὶ κειθήνια. Ἐπεὶ
 δὲ πλῆθος ἦν οὐκ ὀλίγον τῶν ἐν τῇ κτίσει τοῦ θεοῦ ναοῦ ὑπηρετου-
 μένων, καὶ ῥαδίως ἔδαπανῶντο τὰ τῷ ἁγίῳ εἰσφερόμενα παρὰ τῶν
 20 φιλοχρίστων, οἴνου δὲ ποτίμου καὶ χρηστοῦ τελεία ἦν ἡ σπάνις, αὐ-
 τὸς ὁ ἅγιος ἐπιστάς τῷ σκεύει, ἐν ᾧ ὁ προενεχθεὶς αὐτῷ τῇ προτε-
 ραίᾳ παρὰ τῶν πνευστῶν ἀστικῶν οἶνος ὑπῆρχεν ἔξωρος καὶ δρι-
 μύτατος λίαν, ὡς καὶ ἀπὸ μόνῃς τῆς ὀσφρήσεως ἀποτροπίαν εἶναι
 καὶ ἄποτον, εὐχῇ ἑαυτὸν δίδωκε, καὶ τὸν πάντα δυναμένον δεσπό-
 25 τὴν ἐπεκαλεῖτο περὶ τῆς τοῦ ὀξύου οἴνου πρὸς τὸ κρεῖττον μεταβο-
 λῆς. Καὶ ὁ μὲν ἠύξατο· τί δὲ ὁ τῶν θαυμασιῶν θεός, ὁ δοξάζειν ἐπ-
 αγγειλάμενος τοὺς διὰ τῶν ἔργων αὐτὸν δοξάζειν αἰρηταμένους;
 Ὡς περ πάλαι τὴν πολλὴν τῆς Μερρᾶς πικρίαν εἰς γλυκεῖαν ἀμείψας
 ο.135# πύοτητα θεῖα καὶ πανσθενεῖ δυνάμει καὶ τὸ ὕδωρ || αὐθις ἐν Κανᾷ
 30 μεταβαλὼν εἰς οἶνον, οὕτω δὴ καὶ τότε εὐχομένῳ τῷ ἁγίῳ οἶνον πάνυ

2. ὀρυσομένου 3. προσεπήντα 5 (καὶ κατωτέρω). καθάπαξ
 6 (πανταχοῦ). ἀφ' ἑξῆς 7. ἐπεὶ δαίμονας 9. ἰδρυθῆναι. Ἴδε καὶ
 ἀνωτέρω σ. 164, 28 9-10. σφικῶν 12. σφραγίδι 13. ἀβυσσικοῖς
 15. ἀνεμωτὶ 16. Γρακτίαν ἐνδοχομένην; 20. σπάνην 22-23. δρι-
 μύτατος 24. ἄποτος 27. ἠρησαμένους 28. γλυκεῖαν

χρηστών και εὐφραίνοντα ὡς ἀληθῶς καρδίαν ἀνθρώπου τὸν ὀξῶδη
 και φευκταῖον ἀνείδειξεν. Οὐ δὴ και ἐφ' ἰκαναῖς ἡμέρσις ἐμποροῦμε-
 νοι οἱ δομητορες, ἢ τὸ γε ἀληθέστερον εἰπεῖν εὐφραϊνόμενοι, ἐξεπλήτ-
 τοντο δοξάζοντες τὸν θεόν. Τῇ δ' αὐτῇ πίστει κάπι τοῖς λοιποῖς ἦν
 τῶν ἀναλωμάτων ὁ μέγας πλουτῶν και πάντα, μηδὲν ἔχων, ἔχειν 5
 οἰομενος κατὰ τὸν Ἀπόστολον. Ἡ γάρ τοῦ θεοῦ πρόνοια και ἡ πο-
 λυαρκῆς αὐτοῦ και ἀφθονος δεξιά, ἡ ἀνοιγομένη και πάντας τρέ-
 φουσα και ἐμπιπλώσα, τῶν ἑαυτῆς οὐκ ἡμέλει. Ἦν γάρ ἰδεῖν μὴ
 μόνον ἐν τοῖς ἀναλώμασι τὴν χορηγίαν ἀφθονον, ἀλλὰ και ἐπί τῇ
 καθ' ἑκάστην προκοπῇ και αὐξήσει τοῦ ἔργου, ἐν ᾧ και αὐτός ὁ ὁσιος 10
 συνομογῶν και τοῖς ἄλλοις συναραπτόμενος πολλὴν παρῆχε τὴν βο-
 σπῆν ἐκ τοῦ πνεύματος μᾶλλον ἢ τοῦ σώματος, ὡς καθ' ἑκάστην τῆς
 χθὲς οἰκοδομῆς πλέον τι δοκεῖν τὸ σήμερον εὐρισκόμενον, ποτὲ μὲν
 πῆχως, ποτὲ δὲ και πλείονος ὀρώμενον κατ' ἐξοχὴν τοῦ προτέρου
 κτίσματος τὸ προστιθέμενον ἀοράτως. Οὐ μὲν δὲ, ἀλλὰ και τῆς ὕλης 15
 πάντη καταναλισκομένης τῇ προτεραίᾳ, ἔωθεν εὐρίσκετο πάντα θα-
 ψιλῇ και ὑπερπεριτεύοντα τῷ οἰκοδομήματι, ἀοράτως μετακομιζό-
 μενα και τῷ ἀγίῳ τῇ νυκτὶ ἐγχειριζόμενα, ὡς πιστουῖσθαι κάκ τούτου
 θεῖον εἶναι τὸ ἔργον και || κατὰ γνώμην θεοῦ τοῦτο τελείσθαι, οὐχ φ.136^a
 ἡκιστα δὲ και ἐκ τοῦ ὀρωμένου πυρίνου στύλου νυκτός ἐπί τῷ κτί- 20
 σματι, ἀπὸ γῆς διήκοντος ἄχρι και οὐρανοῦ, ὃν ἐώρων πόρρωθεν οἱ
 περίοικοι και διεβεβαίουοντο τοῦτο μετὰ πολλῆς ὄσης πληροφορίας.
 Ἐν μίᾳ οὖν βουληθείς ὁ ὁσιος πείραν τοῦ πόθου και τῆς πίστεως, ἦν
 ἐφασκον ἔχειν οἱ προὔχοντες τῆς πόλεως εἰς αὐτόν, κάκ τούτῳ τῷ
 μέρει, ἐπεὶ οὖν οὐχ ὄθεν εἶχαν ἀφοσιώσαιτο τὸν μισθὸν τοῖς δομητορ- 25
 σιν ὁ και μηδενός ὀβολοῦ εὐπαρεῖν μάρτυρας ἔχων τοὺς πάντα βλέ-
 ποντας ὀφθαλμοὺς, προὔτρεψατο τοῖς δομητορσιν ἄλυσιν αὐτῷ περι-
 θεῖναι και δίκην ἀνδραπόδου ἐφέλκεσθαι αὐτόν ἐκ τοῦ τραχήλου καθ'
 ὄλης τῆς πόλεως. Ὁ δὲ πιστός ταύτης λαός, αἰσθόμενος τὸν σκοπὸν
 τοῦ πράγματος, εὐψύχως ἅμα και φιλοτίμως πάνθ' ὅσα τοῖς ἔλκουσιν 30
 ὄφειλε καταβαλλόμενος, εὐχῶν ἀντελάμβανον πλοῦτον. Τῆς γοῦν

1. ὀξῶδη 7. ἀνοιγομένη 11. συνομογῶν. Οὕτω κάποτε ὁ κωδῆς
 ἀμετέβλητον ἔχει τὴν πρόθεσιν οὖν ἐν τοῖς συνθέτοις πρό τοῦ μ. Καὶ ταῦτα μὲν μετ-
 ἔβαλον. Ἀλλὰ δὲν ἐθέρησα νὰ μεταβάλω ὁμοίως τὸ κατωτέρω ἐν σ.172,18 συνοσφαι-
 ρίζων. 13. τί 14. καθ' 21. ἐώρουν 23. πείραν 27. ἄλυσιν

31. καταβαλλόμενος Τὸ ἀντελάμβανον εἶνε ἀνάγκη νὰ μεταβληθῇ
 εἰς ἀντελάμβανε;

E.γ.Π.Π.Σ.Υ.Π.
 ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ἀλύσεως ταύτης τί ἂν γένοιτο μακαριώτερον, τῆς τῇ προσψαύσει τῆς
τιμίας καὶ καθαρᾶς αὐτοῦ σαρκὸς ἀγίασθίσης καὶ τῇ μεθέξει τοῦ ἐν
αὐτῷ ἁγίου Πνεύματος νόσου πάσης καὶ μαλακίας λυτήριον ἀποδει-
χθείσης; Δι' ἧς καθ' ἑκάστην πονηρὰ πνεύματα ἐξ ἀνθρώπων ἀπειλού-
5 νονται καὶ σημεῖα τελοῦνται παράδοξα καὶ ἰάσεις βρούουσι διηνεκίς
ἐπὶ πᾶσι τοῖς πιστεῖ προσκυῖσι καὶ ἐπαυχενιζομένοις αὐτήν; Κἂν γὰρ
p.136^β σιδηρᾶς ἴτυχε τῆς οὐσίας, ἀλλὰ θεϊκῆς πεπλήρωται || χάριτος καὶ
δυνάμειος· καὶ φρίττουσι μὲν αὐτήν στίφη δαιμόνων, αἰδοῦνται δὲ
ἄγγελοι γάνυται δὲ καὶ τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν τέμενος ἐπ' αὐτῇ, χρυ-
10 σήλατον οἷά τινα ὀρμίσκον καὶ κόσμον πολυτελῆ προσανακειμένη αὐτῷ
καὶ εἰσῶ τοῦ ἱεροῦ οἰκίσκου ἀπαιωρουμένη, ἐν ᾧ καὶ τὸ θεῖον τοῦ
μάκαρος τεθησαύριστα σκῆνος, πρὸς δὲ καὶ τὸ τῆς ἱερᾶς κεφαλῆς ἱε-
ρὸν κάλυμμα· ὅπερ αἰεὶ καὶ διὰ παντός, εἰς ἀπαλλαγὴν νόσων παν-
τοίων λαμβανόμενον, ἀρωγὸς γίνεται τοῖς κάμουσιν. Ἄ δὴ καὶ ἡμεῖς
15 πόθῳ πολλῷ προσκυνοῦντες καὶ περιπτυσσόμενοι τὸν ἁγιασμόν ἀρυό-
μεθα καὶ τῆς ἐφιζούσης αὐτοῖς τοῦ ἁγίου Πνεύματος χάριτος ἀξιού-
μεθα.

Ἄλλ' ὁ λόγος αὐθις ἴτω πρὸς τὰ αὐτοῦ. Ἀπήρτιστο γὰρ ἤδη ὁ
θεῖος ναὸς καὶ ἱερὸν ἦν φροντιστήριον ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀρετῶν κατα-
20 γώγιον καὶ σκηνὴ τῷ ὄντι ἐπὶ γῆς ὑπέργειος καὶ οὐράνιος. Οἷα δὴ
καὶ τὸν ναὸν περιελήφασι κάλλη, κίωνων αὐγαὶ καὶ χροιαὶ καὶ λίθων
στιλπνότης, καὶ γραφαὶ καὶ τέχνης ἀκρίβεια καὶ ὕλης ποικιλία
τοὺς ὀφθαλμοὺς θέλγουσαι, πάντα ἐπίσης ἀστεία καὶ ὑπερφυῆ, καὶ,
τοῖς ἔργοις Φειδίου καὶ Ζεύξιδος καὶ Πολυγνώτου παραβαλλόμενα,
25 μικρὰ ἢ οὐδὲν ἐκείνα δεικνύοντα τῇ παραθέσει καὶ ἰπαίνων μηδα-
μῶς ἄξια· ὥστε καὶ μηδενὸς προσιπόντος αὐτόθεν εἶναι τοῖς ὀρώσι
σαφές, ὅτι γνώμη θεοῦ ταῦτα προέβη καὶ θείας ἀνωθεν χειρὸς συνε-
p.137^α φαπτομένης. Ἐδεῖτο δὲ τῶς ὁ ναὸς μόνης || τῆς τοῦ ἐνθρονιασμοῦ
καθοσιώσεως. Ὁ δὲ ὀσιος θερμωτάτην τὴν σπουδὴν κἀνταῦθα εἰσνεγ-
30 κάμενος καὶ πάντα τὰ τῆς καθιερώσεως ἐτοιμάσας, αὐτὸς μὲν ἄνεισι
πρὸς τὸν θεοφιλῆ ἐπίσκοπον τῆς χώρας, ὃν καὶ ὁ λόγος φθάσας ἐδί-
λωσε, προσκαλούμενος ἀφικέσθαι ἐν τῷ θείῳ ναῷ ἐφ' ᾧ τὰ τοῦ ἐνθρό-

1. ἀλύσεως μακαριώτερον 6. ἐπ'αὐχενιζομένοις 10. προσ-
ανακειμένην 11. ἀπαιωρουμένην 14. ἀρωγὸς 16. αὐτῆς
24. πολυγνώστου 25. δεικνύων 29. καθοσιώσεως

νιασμοῦ ἐκτελέσαι κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικούς θεσμούς τε καὶ τύ-
 πους· οἱ κίονες δὲ τῆς ἀγίας τραπέζης παρὰ τῶν τεχνιτῶν ἐπιτε-
 λουῦντο, ἄτερος δὲ τῶν κίωνων τῆ τῶν λατόμων ῥαθυμία ῥαγίς καὶ
 τμήμα μέρους ἀποβαλῶν κολοβός ἦν πρὸς τοὺς ἑτέρους κίονας. Λα-
 θεῖν δὲ τέως βουλομένοι οἱ τεχνῖται φειδοὶ τοῦ ὀσίου, προσήρμωσαν 5
 μὲν τὸ τμήμα τῶ κίονι, ἔλαθον δ' ὁμως ἀνηνύτοις ἐπιχειρεῖν· σφα-
 λερῶς γὰρ καὶ οὐκ ἀραρότως τοῦτον ὑπήρειδον. Ἄλλ' ὅπερ ἐκεῖνοι
 κατὰ τὸ λαυθάνον ἰδράσαν τοῦτον τὸν μέγαν οὐκ ἔλαθον, οὐδ' ἐκρύβη
 ἀπ' αὐτοῦ ὅπερ ἐκεῖνοι δεδράκασιν ἐν κρυφῇ. Ἐγγὺς γὰρ ἦν ἐκεῖνον
 καὶ εἰς καρδίαν λαλῶν ὁ πλάσας κατὰ μόνας τὰς καρδίας ἡμῶν· ὅς 10
 οὐκ εἶασεν αὐτὸν ὄλως τὸ γινόμενον ἀγνοῆσαι. Φοιτήσας γὰρ ἐν τῷ
 καὶ ἅμα τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τῷ κλήρῳ παντί, Μωρόν τι γέγονεν ἐν-
 ταῦθα τῇ ἡμετέρᾳ ἀπουσίᾳ, ἐν ἐπηκόῳ πάντων ἐφθίγγετο ὁ μακά-
 ριος. Ἀλλὰ τότε μὲν οὐδεὶς ἰσχυρὸς τῶν συμπαρόντων καθικίσθαι τῆς
 δυνάμειος τοῦ ῥήματος· μικρὸν δ' ὅσον καὶ πεφώρατο τὸ δῶμα ἐν 15
 τῷ μέλλειν τὸν ἐπίσκοπον τοῖς κίσις ἐπιτιθέσθαι τὸ κηρομάστιχον, φ.137^ρ
 καὶ τὸ τῆς λέξεως αἴτιον δῆλον πᾶσι καθίστατο. Τότε γὰρ συνῆκαν
 ἅπαντες ἀκριβῶς ὅ τι ποτὲ τῷ μεγάλῳ τὸ λεχθὲν ἠβούλετο. Ὡς
 γοῦν ἄχρηστος ὁ κίων ἐφαίνετο· καὶ γὰρ εἰ καὶ (τὴν) ὁμοίαν τοῖς ἄλ-
 λοις ἐκέκτητο τὴν ἐμφέριαν κατὰ τε τὸ εἶδος καὶ τὸ πάχος, ἀλλ' 20
 ἐνδεής ὑπῆρχε κατὰ τὸ μῆκος· ἀμέλει καὶ ξυλίνῳ τμήματι τὸ τοῦ
 κίονος ἐνδεὴς εὐφυῶς δῆθεν ἀναπληρεῖν δισκοποῦντο οἱ λατόμοι. Ἀλλὰ
 μὴν καὶ ἰδοκίμαζον, πλὴν ἐκοπίων εἰς μάτην· τὸ γὰρ ἐκ ξύλου προσ-
 τιθέμενον ὅτε μὲν ἑλλίπεις εὐρίσκετο τοῦ δέοντος, ὅτε δὲ καὶ περιτ-
 τῶς ἔχειν ἰνομιζέτο. Ἐφ' ἱκανὸν δὲ μογήσαντες οἱ τεχνῖται καὶ μηδὲν 25
 ὄλως ἀνῶσαι δυνηθέντες, τρεῖς βαλὼν ὁ ὀσιος γονυκλισίας ἐμπροσθεν
 τῆς σεβασμίας εἰκόνας τῆς πανομνήτου Θεομήτορος καὶ εὐξάμενος
 κατὰ τὸ εἰωθὸς σοφιστῆς ὀνησιμώτατος γίνεται τοῦ οὕτως ἀπεγνω-
 σμένου. Μόνη γὰρ τῇ ἀφῆ τῆς χειρὸς αὐτοῦ κηροῦ δίκην ὁ λίθος μα-
 λάσσεται καὶ τοῖς τρισὶν ἑτέροις ἰσομήκης γίνεται, καίτοι παραπλη- 30
 σίως τοῖς ἄλλοις προσήρμωστο, ὥστε ὑπερεκπλαγῆναι ἐπὶ τούτῳ
 τὸν τε ἐπίσκοπον καὶ τοὺς παρόντας καὶ θάμβει καὶ φόβῳ πολλῷ τὰ

5. προσήρμωσαν 7. ὑπείρηδον 18. ὅτι ποτε 22. ἀναπλη-
 ρεῖν, καθ' ἃ ἀνωτέρω πληρεῖν ἐν σ. 153,7 καὶ ἐκπληρεῖν ἐν σ. 163,17
 26. ἀνῶσαι 31. προσήρμωστο ὑπερέκπλαγῆναι τούτο

τῷ ἐνθρονιασμῷ νενομισμένα κατὰ τάχος ἐκτελέσαι, ἰδοῦζαζον τὸν θεόν.

Ἐκτοτε οὖν οὐ διελείπεν ἡ τοῦ θεοῦ Πνεύματος χάρις ἐπισκιάζουσα
 ρ.138^a ἐν τῷ ἱερῷ καὶ σεβασμῷ τεμένει. Ἐν μιᾷ γοῦν τῶν ἡμερῶν, || τῆς
 5 ἀναιμάκτου θυσίας τελουμένης, περιστερὰ ὤφθη χρυσοειδῆς ἐν τοῖς
 ἀδύτοις ἐπιπταμένη καὶ ἄλλοτε πάλιν, κατὰ τοὺς ἑωθινοὺς ὕμνους
 βίβλου ἱερᾶς ἐπαναγινωσκόμενης, ἤχος τις ἰδοῦκει ἰξακούεσθαι· εἶτα
 καὶ περιστερὰ ὤρατο ἐν τῷ ὁμοίῳ σχήματι πτερουσσομένη ἐνδοθεν τῶν
 ἀδύτων, ἄφνω ἐπὶ τὴν ἀκοίμητον λυχνίαν καταδύσα· καὶ ἄλλοτε πάλιν,
 10 οὐχ ἅπαξ, οὐδέ δις, ἀλλὰ καὶ πολλάκις καθ' ἑκάστην σχεδὸν αἰ
 ἀπρωρημένοι λυχνίαι ἐν τῷ θεῷ ναῷ αὐτομάτως ἐκινουῦντο, ἀλλήλως
 συμπεριφερόμεναι ἀνεμίῳ πνεύματος χωρὶς. Ἐτελείτο δὲ ποτε ἐν τῷ
 ἱερῷ καὶ θεῷ τεμένει ὁ ἱσπερινὸς ὕμνος, ἡ πρώτη δ' ἦν καὶ τελευ-
 ταία τῆς ἐβδομάδος ἡμέρα, καὶ γυμνάσιον ἦν τοῖς σφαιρίζουσι, κά-
 15 κίσαι συνάρρεον οἱ φιλιππόται· ἐνεβθεν γὰρ τοῦ θεοῦ οἴκου τούτου
 ἀνεῖτο τηνικάδε ὁ χώρος καὶ τὸ γυμνάσιον τοῖς σφαιρίζουσι. Παρῆν
 δὲ καὶ ὁ στρατηγὸς Γρηγόριος, μέρος ὧν καὶ αὐτὸς τοῦ ἀγῶνος καὶ
 συνσφαιρίζων τοῖς αὐτόχθοσι· φιλοπαιγμῶν γὰρ τις ἦν καὶ τοῖς ἀθύρ-
 μασι λίαν ἠδόμενος. Καὶ ἐπεὶ θροῦς ἄσημος ἐξηχεῖτο, καὶ ἡ βοή
 20 πολλή ἦν τῶν συνεληλυθότων, ὥστε καὶ τὸν θεῖον ὕμνον εἶσω τοῦ
 ἱεροῦ τεμένους διασκεδάζεσθαι καὶ τὴν διάνοιαν ἐκρρούεσθαι τῆς ἱερᾶς
 ὕμνωδίας, ζήλῳ θεῷ πυρποληθεὶς ὁ αἰεὶδιμος καὶ θερμὸν πνεύσας,
 δρομαίως ἔξεισι κατὰ τῶν ἀτασθάλων ἐκείνων καὶ μηδὲν ἄμεινον ἀλό-
 γου ζῶου διακειμένων, καὶ, στὰς ἐν μέσῳ, ἐλευθέρῃ γλώσση καὶ φωνῇ
 25 εὐπαρρησιάστῳ || ἤλεγξε πάντας καὶ λόγοις ἐμβριθεστέροις καὶ δρι-
 μυτέροις ἐπέπληξε, τὴν δικαίους πρέπουσαν παρρησίαν ἐνδεικνύμενος.
 Ὁ τοίνυν στρατηγός, καὶ φύσει μὲν τῇ πικρίᾳ σύγκρατος ὧν, τότε δὲ
 καὶ μάλιστα τῇ τε παιδιᾷ ἐγκείμενος καὶ τῷ ἠττᾶσθαι τῶν ἀντισφαι-
 ριζόντων ἀλγυνόμενος, κἀντεῦθεν πρὸς λαμπρὰν μανίαν καὶ πλείονα
 30 ὀργὴν ἀναπτόμενος, ἀφρόνως ἀπεχρήσατο τῷ θυμῷ κατὰ τοῦ ἀγίου,
 καὶ ὕβρεισι ἔβαλε, καὶ χεῖρα ἤρε πρὸς ἄμυναν, καὶ τῆς πόλεως ἀπε-
 λαθῆναι προσέττατε. Καὶ ὁ μὲν ἤγετο γηθοσύνης, τὸν ἴδιον δεσπό-
 την ἐκμιμούμενος καὶ ῥῆθον φέρων τὴν ἀτιμίαν ἢ τὰς μεγίστας τι-

7. ἤχος τις 8. πτερουσσομένη 18. συνσφαιρίζων, ἴδε ἀνωτέρω
 ρ. 169, σημ. εἰς 11. 23. τὸ

μάς ἕτεροι. Ἡ δὲ ἀντίδοσις οὐχ ὑπερήμερος οὐδ' ὀπισθόπους ἢ δίκη,
 ἀλλὰ θάπτον καὶ κατὰ πόδας τὸν ὑβριστὴν ἡμύνατο. Ἐπειδὴ γὰρ τῷ
 τὴν χεῖρα ἐπανατείνειν κατὰ τῆς σφαιρας, ἢ μὲν παρεῖτο, ὁ δὲ καὶ
 τὰς ὀσφύας βληθεὶς ὅλως ἐξελέλυτο καὶ φοράδην ἐν τῇ καθολικῇ ἐκ-
 κλησίᾳ ἐκομίζετο, ὀξείαις καὶ βαρβαίαις ταῖς ἀλγηδύσι βαλλόμενος καὶ 5
 οἰκτρῶς αἰμώζων καὶ τὸν θάνατον ἐν μέρει εὐεργεσίας ἠγούμενος. Ὡς
 δὲ πολλῆς ἦν τῆς ἐκ τῶν ἰατρῶν ἐπιμελείας ἀξιούμενος καὶ δεύτερα
 πάντα τὰ προσαγοόμενα τοῦ πάθους ἠλέγχετο, καὶ κενὴ ὥρατο ἢ ἐξ
 ἐκείνων ἑλπίς καὶ ματαία τριβὴ, ἤρετο ὁ ἐπίσκοπος τὴν αἰτίαν δι' ἣν
 ἡ νόσος αὐτῷ ἀθρώως ἐνέσκηψεν ἦν γὰρ καὶ αὐτὸς εἰς ἄκρον τὰ τῆς 10
 ἰατρικῆς τέχνης ἐξησκημένος. Ὁ δὲ καὶ ἄκων ἐξήγγειλε || τὰ εἰς τὸν φ. 139^a
 ἅγιον τολμηθέντα καὶ τούτοις ἦν ἐπιγράφων τὴν αἰτίαν τῆς ἐπιφο-
 ρᾶς ἀπλανῶς καὶ φιλαλήθως. Ὡς γοῦν ἤκουσεν ὁ ἐπίσκοπος ταῦτα,
 κατέγνω μὲν αὐτοῦ οὐ μετρίως, εἶτα καὶ σύμβουλος ἀγαθὸς γενόμε-
 νος, τὸ πολὺ τοῦ τύφου ἀποβαλέσθαι ξυμβούλευε, καὶ τὸν ὄσιον ἐκε- 15
 τευτικῶς παρήγει μετεκαλέσασθαι καὶ συγγνώμην αἰτήσασθαι ἐφ' οἷς
 διέδρακεν ἔγνω γὰρ ὁ ἐπίσκοπος ὅθεν ἤξει ἡ ἀψευδὴς βοήθεια. Ὁ δὲ,
 παρὰ χρῆμα καὶ τὸν τύφον καὶ τῆς ἀρχικῆς ἐξουσίας θράσος ἀπορρι-
 ψας, ἐκτικῶς δι' ἀνδρῶν εὐλαβῶν μετεκαλεῖτο τὸν ἅγιον. Καὶ ὅς, μη-
 δὲν ὅλως διαμνημονεύσας τῆς εἰς αὐτὸν γενομένης ὑβρεως καὶ παροι- 20
 νίας, θάπτον ἢ λόγος πρὸς αὐτὸν παρεγένετο. Λίαν γὰρ ἦν μεμνημέ-
 νος τῷ περιόντι τῆς ἀρετῆς, ὡς περ τὰς ὑβρεὶς φέρειν, οὕτω δὲ καὶ
 ἀνεξικακεῖν καὶ τὰ ὀφειλήματα ἀφιέναι, μᾶλλον δὲ καὶ ἀγαθοῖς ἀμει-
 θεσθαι τὸν λελυπηκότα. Τοῦτον ὁ στρατηγὸς θεασάμενος, εὐθύς ἐκυ-
 τὸν ταπεινοὶ καὶ τοῖς ποσὶν ἐκείνου προσπίπτει, καὶ ὁ πρῶην σοβα- 25
 ρὸς καὶ ὑπέρογκος καὶ ταχύς μὲν εἰς ὑβριν καὶ εἰς ὄργην ἔτοιμος, ἐκέ-
 της ἐλεεινὸς γίνεται καὶ συγγνώμης ἠτεῖτο τυχεῖν λυγρᾶ φωνῆ καὶ
 ἐλεεινῆ, εὐχὴν τε ἐζήτει τὴν παρ' αὐτοῦ καθ' ἅπερ τι φάρμακον
 ἀκεσώδυνον καὶ βραδίως λύειν δυνάμενον πᾶν τὸ λυποῦν. Ἀσθενὴς γὰρ
 αἰεὶ ἢ κακία, ἰσχυρὸν δὲ καὶ μόνιμον ἢ ἀρετὴ. Τί οὖν πρὸς ταῦτα ἢ 30
 θεία ψυχὴ; Ἄρα ὠνείδισεν αὐτῷ τὴν ἄμετρον || ἀπόνοιαν καὶ τοῦ θρά· φ. 139^b
 σους τὴν υπερβολὴν καὶ τὴν πολλὴν τολμηρίαν ἢ ὄφθη ἀνανεύων
 πρὸς τὴν αἰτησιν; Οὐ μινου. Πῶς γὰρ μαθητῆς ὢν ἐκείνου τοῦ πράου

15. ἀποβαλλέσθαι

18. τύφον

27. λιγρᾶ

28. καθάπερ

29. ἀκεσώδυνον

καὶ εἰρηνικοῦ ἢ μᾶλλον εἰπεῖν μιμητῆς ἀκριβέστατος καὶ ἀγαθύνειν
 μᾶλλον ἢ κολάζειν φυσικῶς ἔχοντας· Διὰ τοι τοῦτο καὶ οὐ μόνον συγ-
 γνώμης μετεδίδου τῷ λελυπηκοτί, ἀλλὰ καὶ εὐχῇ μόνῃ καὶ ἀφῇ χει-
 ρός τὴν καθ' ὅλου τοῦ σώματος ῥώσιν αὐθωρὸν αὐτῷ ἐπρυτάνευσε·
 5 καὶ ἐρρωμένως πᾶσιν ὁ κᾶμων ὑπερφυῶς ἢ πρότερον εἰδείκνυτο καὶ
 τροφῆς εὐθείως μετελάμβανε καὶ λόγον ἐλευθερίως προσέτετο καὶ τὸ
 θαῦμα μικροῦ καὶ ὀφθαλμοῖς ἀπιστον ἦν. Τούτῳ πυνθανομένῳ ὑστε-
 ρον μαθεῖν παρὰ τοῦ ἀγίου τὰ περὶ τοῦ σκληροῦ Βάρδα ἐκείνου μετὰ
 τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐξοδὸν· ἐπίστευε γὰρ αὐτὸν ὁ στρατηγὸς τοῦ λοι-
 10 ποῦ μηδ' αὐτοῦ τοῦ διορατικοῦ χαρίσματος ἀμοιρεῖν· ἤκουσε παρὰ
 τοῦ ὀσίου τὸν μὲν Σκληρὸν προσδραμεῖν τοῖς κρατοῦσιν ὑπόσπονδον,
 τὸν δὲ ὁμωνυμοῦντα ἀντεισχυθῆναι μὲν τῷ ἐκείνου τολμήματι, ὁμῶς
 οὐδ' αὐτὸν τῆς τυραννίδος ἀπάνασθαι ἢ τῶν κρατούντων περιέχεσθαι.
 Τῶν γοῦν τοιούτων προρρήσεων σύμφωνος εἶπετο καὶ ἡ ἐκβάσις καὶ
 15 πέρα τοῦ θαυμάζεσθαι ἡξίου τὸν προαγγείλαντα.

Καὶ τὰ μὲν περὶ τὸν στρατηγὸν Γρηγόριον καὶ τὸν ὀσιον τοιαῦτα.
 Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ Βασίλειος, ᾧ τὸ ἐπίκλην Ἀπόκαυκος, ἄρτι τὴν
 φ.140^α τοῦ πραίτωρος ἀρχὴν ἀναδεδεγμῆνος καὶ ἐν Κορίνθῳ διατρίβων ἐφρού-
 ρει τὸν ἐκείσε ἰσθμὸν τῆς βουλγαρικῆς ἕνεκα ἐφόδου. Δεινῶς δ' αὐτὸν
 20 ἐπίεζε καὶ οἶά τις Ἐρινὺς τὴν ἐκείνου καρδίαν κατήσθιν οὐ μόνον ἢ
 ἐνσκήψασα αὐτῷ χαλεπὴ νόσος καὶ δυσίατος, ἀλλὰ πολλῶ πλείον καὶ
 τὸ δέος τῆς τοῦ βουλγαρικοῦ ἔθνους καταδρομῆς. Φήμη γὰρ ἠκούετο
 κατὰ πάσης χωρεῖν αὐτὸ τῆς ἡπείρου καὶ κατ' αὐτῆς τῆς Ἑλλάδος
 τε καὶ τῆς τοῦ Πέλοπος ἐπιστρατεύειν. Οὐ δὴ χάριν καὶ πέμψας ὁ
 25 Ἀπόκαυκος εἰς Λακεδαιμόνα μετεκαλεῖτο τὸν ὀσιον ἱκετικῶς· ἦν γὰρ
 τῶν περὶ τούτου διηγημάτων καὶ τῆς πρὸς θεὸν οἰκειώσεως καὶ παρ-
 ρησίας τὰ ὄντα ὑποπλησθίς. Καὶ ἐπεὶ εἶλκεν αὐτὸν ἢ περὶ τοῦ ἀγίου
 φήμη στερρῶς καὶ αἰ τούτου τῆς ἀρετῆς ἰυγες, σφοδρῶς ἦρα καὶ θε-
 ατῆς γενέσθαι τῆς μακαρίας ἐκείνης ὄψεως, καὶ φωνῆς ἀκοῦσαι ἐκείνου
 30 ἐγλίχετο θεοφορούμενος· αἰδοῦς γὰρ αἰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀξιὸν ἐστὶ
 χρῆμα φιλοσοφία. Ὁ μὲντοι θεὸς ἀνὴρ καὶ περιουσίας ἀγάπης
 πλουτῶν, τὴν αἴτησιν τοῦ Ἀποκαύκου προσηκόμενος, αἰδὲν ὄλωσ
 τῶν ἐν χειρὶν οὕτω σπουδαίων ἦν αὐτῷ ὡς καὶ μικρὸν ἐπισχεῖν ἢ

5. ἐρρωμένως 13. περιέσθαι ἱκανορθούμενον εἰς περιέχεσθαι ἴντε τῷ
 κειμένῳ καὶ τῷ ᾠτ. 20. ἐρριννύς 24. τέ 30. ἀξιὸν ἐστὶ 33. σπουδαίων

χρόνῳ τινὶ καὶ ἀναβολῇ τὸ πρᾶγμα διδόναι, ἀλλὰ, πάντα ἐν ἰλαχί-
 στω θέμενος, ἀπτόρω τινὶ τάχει τὴν Κορίνθον κατέλαβε, παρ' οὐδὲν
 ποιούμενος καὶ αὐτὸν τὸν τῆς ὁδοῦ κόπον καὶ τὴν κάκωσιν τῆς πεζο-
 πορίας. Ἄμα δὲ τῇ ἐν Κορίνθῳ παρρησίᾳ τούτου, οὐ μόνον ὑγιῆς
 εὐχῇ τοῦ δικαίου ὁ κατερραγμένος ἐδεικνυτο, καὶ ἡ χάρις ὅσην ⁵
 ἐπλούτει ὁ μέγας παρὰ θεοῦ ἔτι φανερὰ καθίστατο τοῖς ἀγνοοῦσιν, ^{φ.1408}
 ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν Βουλγάρων φροντίδος ἀπελύετο ὁ Ἀπόκαυκος,
 πρᾶμηνύσαντος αὐτῷ τοῦ μακαρίου τὴν ἐκείνων καταστροφὴν. Ἰπὸ
 γὰρ τοῦ συνοικοῦντος αὐτῷ Πνεύματος τὰ ἀφανῆ ὄραν εἶχεν αἰεὶ καὶ
 πολὺς ἦν τὰ μέλλοντα προβλέπειν. Καὶ οὕτω μὲν τῷ Ἀποκαύκῳ ¹⁰
 Βασιλείῳ ἡδὺς γίνεται καὶ μελιχρὸς ὁ τοῦ ἁγίου λόγος ἐφ' ἅπασιν,
 καὶ ἡ τῶν κακῶν αὐτῷ Ἰλιάς λέλυται καθ' ἅπαξ τῇ τοῦ ὁσίου παρ-
 ουσίᾳ. Ἐβδόμης δὲ ἡμέρας ἐκείσε ὁ μέγας διατρίψας, πρὸς τὰ οἰκεία
 ἤδη αὐθις ἀνθυπενόστησεν· ἐν οἷς αἰεὶ τὰς αἰσθήσεις συνάγων εἰσω
 παρεσκεύαζε νεύειν, ὡς ἐν πλείονι γαλήνῃ τοῦτον ἐν μέσῳ θορύβων ἢ ¹⁵
 τοὺς ἐν ἐρήμῳ ὄντας διατελεῖν.

Πλὴν ἀλλ' ἀκόλουθόν ἐστι πάντως καὶ τὰ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτῷ
 τερατουργηθέντα γραφῇ παραδοῦναι. Συνοδεύσαντι γὰρ αὐτῷ ἐν τῇ
 ἐπανάδῳ ἀνδρὶ τινὶ εὐλαβεῖ καὶ τροφίμῳ τῆς ἀρετῆς, πρὸς δὲ καὶ ἰε-
 ρατικῷ τιμημένῳ ἀξιώματι, ὡς ἤδη πέρας εἴληφεν ἡ ἡμέρα, καὶ ²⁰
 βαθεῖα ἦν ὄψια, καλαισιτάτῳ ναῶ τινι ἀπαντήσαντι, ἄμφω ἐν αὐτῷ
 εἰςληλύθασιν ἐφ' ᾧ μικρὸν ἀνεθῆναι τοῦ κόπου καὶ ὕπνου μετρίου
 παραγεύσασθαι. Ὡς γοῦν ἐξετέλεισαν τὴν ἐπικοίτιον εὐχὴν, καὶ τῷ
 ἰθάφυ ἐαυτοῦς ἀνέκλιναν τῷ ὕπνῳ χρησόμενοι, ἐπεὶ ὁ ὕπνος μετὰ
 μικρὸν ἀνῆκε τὸν ἰερέα, ὁρᾷ ἐν τοσοῦτῳ βᾶθει τῆς νυκτὸς φῶς ²⁵
 χνικαῖον ὑπερθεῖν τῆς σταυροφόρου ῥάβδου τοῦ μακαρίου, διψιλεῖς τὰς ^{φ.1410}
 ἀκτῖνας ἐκπέμπον καὶ καταυγάζον ἅπαντα τὸν ναόν. Θάμβους οὖν
 ἐπὶ τούτῳ πλησθεῖς ὁ ἰερεὺς καὶ θεῖον εἶναι τὸν ἄνδρα πεπιστευκῶς,
 περὶ τῆς ἰδίας μητρὸς αὐτοῦ ἰεσῖαν προσῆγε· καὶ γὰρ ἦν ἐκείνη
 χρονίῳ καὶ χαλεπῷ νοσήματι προσομιλήσασα ἐπὶ πλείοσιν ἔτεσιν, ὅφ' ³⁰
 οὐ κατεργασθεῖσα κλινοπετῆς ὑπῆρχε καὶ πάμπαν ἀκίνητος. Ὡς γοῦν
 ἀδίστακτον ἅμα καὶ ἀναμφίβολον εὗρε τὴν πίστιν ὁ ὁσίος, οὐ παραι-
 τεῖται τὴν αἴτησιν, ἀλλ' εὐθέως τὴν χάριν ἀντιμετρεῖ. Ἄφ' οὐπερ

14. ἀνθυπενόστησεν 19. ἀνδρὶ τινὶ 21. βαθεῖα τινὶ
 24. χρυσάμενοι 27. ἀκτῖνας 28. τοῦτο 29. αὐτοῦ

γὰρ ἀμπίεγτο πιναροῦ ρακίου τμημά τι περιελών και τῷ ἱερῷ ἐπορέξας. Ἐπιθι, εἶπεν, ἀδελφε, και ὕδατι τοῦτο ἐπιθρέξας τοῦ ἀγιάσματος τῶν ἀγίων Θεοφανείων, δός πιεῖν τῇ καμνούσῃ, και πάντως ὄψει τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. Κατὰ γοῦν τὸ τοῦτου ἐπίταγμα οἰκαδε ὁ ὁ ἱερεὺς παραγενομενος και τῇ ἰδίᾳ μητρὶ τοῦτο προσάγων, ἐν ᾧ τὸ τμημα τοῦ ρακίου ἰδεύτο, ἀνέθωρε τῆς κλίνης εὐθέως ἢ μικροῦ και ἐγγύς οὕσα τῶν τοῦ Ἄδου πυλῶν, και δορκάδος δίκην ἐφήλατε, τελεία εὐμοιρήσασα τῆς ὑγείας. Τῷ δὲ τοιούτῳ θαύματι ἐμπλησθεὶς ἠδονῆς τὴν ψυχὴν ὁ ἱερεὺς, ἅμα τῇ μητρὶ χάριτας τῷ θεῷ ὡμολόγησεν. 10 γοῦν και τῷ τοῦτου γνησίῳ θαυμάποντι· και οὕτω τῷ μεγάλῳ τὸ πάρεργον οὐδὲν ἦττον τοῦ ἔργου θαυμαστὸν εἰργαστο.

Ἐπεὶ δὲ τῆς πρὸς τὴν Σπάρτην φερούσης εἶχετο ὁ μακάριος, ὡς φ. 145^β ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσε, τοῖς κοινωνοῦσιν αὐτῷ ἢ τῆς ὁδοῦ προσφιλοσοφῶν ἦν, κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, περὶ τῆς βεβαίας ἐκείνης και 15 μακαρίας ἐλπίδος και ταῖς μελιγλώττοις αὐτοῦ θεαῖς ὑποθήκαις πρὸς εὐσεβῆ ζῆλον και ἐνθεον ὑποθήγων. Ὡς δὲ και τὴν ἐκ τοῦ Ἄμυκλίου πρὸς τὰ ἐνταῦθα τρίβον ἦνυον, τῆς γλυκειᾶς χάριτος ἐκείνης τῶν τοῦ μάκαρος λόγων ἐπαπολαύοντες και ἠδέως ἐπαίοντες, ἐπεὶ θέρους ἦν ὁ καιρὸς και ἡ ὥρα σταθηρᾶς μεσημβρίας και ὁ καύσων σφοδρὸς και ὁ φλογμὸς ἀνύποιστος. οἱ τῷ ἀγίῳ, ὡς εἴρηται, τῆς ὁδοπορίας κοινωνοῦντες τῷ δῖψει δεινῶς ἐκπολιορκηθέντες· οὐδὲ γὰρ ἦν ἐν ὄλῃ τῇ λεωφόρῳ ἐκείνῃ ἢ πηγαῖον νᾶμα ἢ ποτάμιος ροῦς ἢ χεῖμαρρος ἢ ἄλλη ὅπωςοῦν φύσις ὕδατος· χαμαιριφεῖς ἐκείνοι γεγονότες περὶ τὸ μέσον τῆς λεωφόρου και τὸ ἀναπνεῖν ἤδη ὑπὸ τοῦ συνεχοῦς 25 καύματος και τοῦ ἐξ αὐτοῦ πνίγους διακοπτόμενοι, τὰς ψυχὰς βιαίως ἀφιέναι ἠπειγόντο. Οὗς ἰδὼν ὁ ὄσιος οὕτω μέλλοντας κινδυνεύειν ἀθλίως και τῆς αὐτῶν ἀσθενείας οἶκτον λαβῶν, εὐχῇ ἑαυτὸν ἐπέδωκε κατὰ τὸ σῆθηδες· εἶτα και τῇ σταυροφόρῳ ῥάβδῳ πλήξας τὸν τόπον, ἐν ᾧ στάς τὴν εὐχὴν ἐποιεῖτο· ὧ τῶν θαυμασίων τῶν σῶν, 30 Χριστέ μου· ὕδωρ εὐθὺς οἶον ἡδιστον και διαυγέστατον και ποτιμώτατον ἐκ τῶν τῆς γῆς ἀνεδόθη λαγόνων. Οὐπερ οἱ τῷ δῖψει ἐκτακέντες και μικροῦ δεῖν ἐκλιπόντες ἐμφορηθέντες ἀνέψυξαν τε και ἀνέρ-

1. τμημα τι	1-2. ἐπώρεξας	3. θεοφανίων	6. ἀνέθωρε
7. ἐφ' ἤλατο.	22. λεωφόρῳ	νάμα	24. λεωφόρου
30. ποτιμώτατον			

ρώσθησαν καὶ τῷ ἁγίῳ προθύμως παρτίποντο ἐκπληττόμενοι ἐπὶ || φ.142^α
 τῷ παραδόξῳ τοῦ θαύματος. Ὅτε καὶ ἦν ἰδεῖν πανταχοῦ τὸν ἄνδρα
 δοξαζόμενον διὰ τὸ ἄφυστον τῆς ἐπαγγελίας. Δοξαζεῖν ἐπηγγείλατο
 Κύριος τοὺς διὰ τῶν ἔργων αὐτὸν δοξαζεῖν ἐπισταμένους. Τὸ γοῦν
 οὕτως παραδόξως πηγάσαν ὑδῶρ κρήνη γέγονεν ὑδροτόκος καὶ κοινὸν 5
 πρόκειται μέχρι καὶ σήμερον παραμύθιον καὶ διψῆς ἀλέξημα πᾶσι
 τοῖς ὁδοιπόροις. Ἔθα δὲ καὶ εὐκτήριος οἶκος ὑστερον ἐξ αὐτῶν ἀνη-
 γέρθη τῶν κρηπίδων ἐπ' ὀνόματι τοῦ τριζυάκκαρος παρὰ τοῦ τῶν
 προροικούντων τῷ τῷ τῷ καὶ τῷ τάγματι τῶν μοναχῶν κατειλεγμέ-
 νου, ᾧ Ζωσιμάς μὲν ἡ κλῆσις, ὁ δὲ τρόπος μάλα ἐπαινετός καὶ θεο- 10
 φιλῆς. Οἱ τοίμυ τῷ ὕδατος ἐμπορούμενοι καὶ τῷ ἡδίστῳ τῆς πόσεως
 ἐπαναψύγοντες αἰεὶ καὶ οἶονεὶ ἀναπτερούμενοι τῆς προκειμένης ὁδοῦ
 ἄπτονται, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ καὶ τῷ ἁγίῳ.

Ἄλλ' ὁ μὲν ὄσιος οὕτω τῇ Λακεδαιμόνι ἀποδέδοται, καὶ τὸ τῆς
 ἀλθινης φιλοσοφίας φροντιστήριον εἶχεν αὐτόν. Ὀλίγαις δ' ὑστερον 15
 ἡμέραις, καὶ ἐπεὶ ὁ φθόνος αἰεὶ ἡρμεῖν οὐκ οἶδε, διεβλήθη ὑπὸ τινῶν
 κακοθελῶν ἀνδρῶν καὶ τῷ τοῦ φθόνου πάθει δεινῶς προκατειλημμέ-
 νων Ἰωάννης ἐκεῖνος, ᾧ τὸ ἐπίκλην Μαλακηνός, ἀνὴρ τῶν λίαν εὐ-
 κλειῶν καὶ περιβλέπτων καὶ αὐτῶν τῶν ἐπὶ τῇ κατὰ κόσμον σοφίᾳ
 θαυμαζομένων τὰ πρῶτα φέρων οὐ τῆς Λακωνίων πόλεως μόνον, ἀλ- 20
 λά καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ τῆς τοῦ Πέλοπος, ναὶ μὴν καὶ εὐγνώ-
 μων εἴπερ τις καὶ τὰ πρὸς τὸν ὄσιον εὐ διακεῖμενος. || Διεβλήθη δὲ τῷ φ.142^β
 τὰ σκῆπτρα τότε τῆς Ῥωμανίας ἰθύνοντι. Βασίλειος δ' οὗτος ἦν ὁ
 τοῦ μικροῦ Ῥωμανοῦ παῖς καὶ πάντων βασιλείων εὐδαιμονέστερος, οὐ
 καὶ ὁ βίος ἐπιφανῆς καὶ ὁ τῆς ἀρχῆς χρόνος ἐπιμήκιστος καὶ τὰ 25
 κατὰ τῶν ἀντιπάλων τρόπαια πάμπολλα. Δι' οὐ καὶ ὁ τοῦ βουλγα-
 ρικοῦ ἔθνους ἄρξας Σαμουήλ ἐκεῖνος, ὁ τὴν Ῥώμην ἄμαχος καὶ τὴν
 ἰσχὺν ἀνυπέρβλητος, ἀνήρητο, καὶ αὐτὸ δὲ ἅπαν τὸ ἔθνος τῆς βουλ-
 γαρικῆς ἀναριθμήτου φάλαγγος καταβέβληται ἅμα καὶ τεταπεινω-
 ται, καθὼς ἡ περὶ αὐτὸν ἱστορία πλατύτερον παριστᾷ. Ἀπεστάλη 30
 σαν οὖν παρὰ τοῦ αὐτοῦ βασιλείως δύο σατράπαι στρατιωτῶν λεγεῶ-
 νας ἐπαγόμενοι ἐφ' ᾧ κατασχεῖν ἀθρόως τὸν προλεχθέντα Μαλακηνόν
 καὶ δέσιμον ἄχρι τῆς μεγαλωνύμου βασιλίδος τῶν πόλεων ἀγαγεῖν.

9-10. κατ' ἄλεγμένου 16. ἡρμεῖν 22. εἰπέω

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΗΜΟΝ ΤΟΜ. Γ'.

Ε.Υ.Δ. τῆς
 ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Ἀποστασίαν γὰρ καὶ καθωσιώσεως αἰτίαν οἱ βάσκανοι κατὰ τοῦ ἀν-
 δρός μελετήσαντες καὶ τὰς βασιλικὰς ἐμπλήσαντες ἀκοὰς τὸ πῦρ
 ἀνῆψαν τῆς διαβολῆς, καὶ ἀνταρσίαις ἐγκλημα τούτῳ προστρέψαι δει-
 νῶς ἐσκαιώρησαν, οἱ πρὸς τὰ τοιαῦτα κακουργεῖν καὶ τεκταίνεσθαι
 5 δοκιμώτατοι. Ὡς οὖν καταλαβόν οἱ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀπεσταλμέ-
 νοι τὴν τῶν Λακωνῶν χώραν, καὶ τὸν δι' ὃν ἀπεστάλησαν συνελά-
 βοντο, μεταπεμφάμενος τὸν ὄσιον ὁ ἀνὴρ· καὶ γὰρ πρὸς τοῖς ἄλλοις
 αὐτοῦ τῶν κατορθωμάτων καὶ πλείστην ὄσιν ἐκέκτητο τὴν πίστιν τε
 p.143^a καὶ τὸ σέβας πρὸς αὐτόν· Εὐξαι, εἶπεν ἐν συνοχῇ καρδίας, || εὐξαι
 10 ὑπὲρ ἑμοῦ τοῦ τάλανος, δοῦλε τοῦ θεοῦ, ἵνα μὴ τῇ τοῦ βασιλέως
 ὀργῇ κακῶς ἀπόλημαι. Ὁ δὲ ἅγιος οἶος ἐκείνος λόγοις οἷς τε ἐσχε-
 διάζει νοημάτων περιουσία καὶ ῥήμασι μελιχίοις ἀνέλαβέ τε καὶ ἀνε-
 κτησατο τὸν ἄνδρα ἱκανῶς καὶ μηδὲν ὄλως δεδοικέναι ἢ κραδαίνεσθαι
 παρσκευάσεν. Εἶτα καὶ τραπέζης αὐτῷ καὶ ἄλλων κοινωνήσας καὶ
 15 συνεστιαθεὶς δι' ἀγάπης περιουσίαν καὶ τὸ ταύτης ἐξόχως καλὸν, πολ-
 λαπλῆς τε εὐφροσύνης κρατῆρα αὐτῷ κρασάμενος, ἢ μᾶλλον εἶ-
 πειν, τὸν ποιητικὸν ἐκείνον κυκεῶνα, κακῶν ἐπίληθον ἀπάντων, προσ-
 εῖθηκε καὶ ταῦτα, ὅτι, φησί, καὶ βασιλικῆς μᾶλλον ἐπιτεύξη εὐ-
 νοίας καὶ εὐτυχέστερον ἢ πρότερον βιώσεις καὶ πρὸς μείζονα ἀνα-
 20 χθείση ἀξίαν καὶ παντὸς ἀνιαροῦ κατευμεγεθήση, κάμει θεάση καὶ εἰς
 τὴν οἰκείαν πατρίδα ἰπ' ἐσχάτου τὸν βίον μεταλλάξεις. Καὶ γὰρ,
 ὡς εἴρηται, καὶ τούτου παρὰ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων ἠξίωτο τοῦ
 χαρίσματος, ὥστε βλέπειν ὡς ἐνεστώτα τὰ μέλλοντα. Ἄ δὴ καὶ
 ὕστερον ἀπέβη κατὰ τὴν τοῦ ἁγίου πρόρρησιν. Ὁ τοίνυν Μαλακηνός,
 25 ὡς ἐκ προφητικῆς γλώσσης καὶ θεοπνεύστου ταῦτα ἀκηκοὼς καὶ μη-
 δὲν ὄλως ἐν τούτοις ἐπιδοιάσας, παρεκλήθη οὕτω μετρίως· εἶτα καὶ,
 τῷ ἁγίῳ συνταξάμενος, ἠδέως τὸν ἀπόπλου ἐποίησι. Ὡς δὲ καὶ
 πρὸς βασιλέα ἤχθη καὶ τὰ κατ' αὐτοῦ σκαιωρηθέντα ἐν τῷ σκότει
 τοῦ ψεύδους τῷ φωτὶ τῆς ἀληθείας εὐχαίς τοῦ ὀσίου δισκίδατο,
 30 πλείονος μᾶλλον ἠξίωτο || τῆς παρὰ τοῦ βασιλέως ῥοπῆς, καὶ εἰς
 p.143^b μέγα ἤρθη δόξης τε καὶ τιμῆς καὶ πολλῆς ὄσης τῆς εὐκληρίας, ὡς
 καὶ πρῶτον γενέσθαι τῆς συγκλήτου βουλῆς.

1. καθωσιώσεως 3. προστρέψαι 11. Τὸ κακῶς ἔχον ἀπόλημαι ἰσχυρῶς
 πιθανῶς οὕτως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως. 15. συνεστιαθεὶς 4. κατ'εὐ-
 μεγεθήση 33. γεγενέσθαι

Ἰκανὸς γοῦν ὁ μεταξὺ χρόνος, καί, τοῦ Μαλακηνοῦ τῆ Κωνσταν-
 τίνου ἔτι ἐνδιατρίβοντος, πρὸς τὴν ἀγήρω καὶ μακαρίαν λῆξιν ὁ ὁσιος
 μετέβη. Τοῦτο δὲ πυθόμενος ὁ Μαλακηνὸς καὶ νομίσας διαμυρτεῖν
 τῆς γλυκειᾶς ἐκείνης καὶ ἀγαθῆς ἐλπίδος, δι' ἧς ἐπληροφορεῖτο τὸν
 τριπόθητον αὐτοῦ χαρακτῆρα θεάσασθαι τοῦ μακαρίου. καθ' ἣν ἤκουσε 5
 πρόρρησιν, ἠνιάτω, ἤσχαλλε, μυρίοις λογισμοῖς ἐβάλλετο, δεινὸν ἠγεῖτο
 ζῆν, εἰ τὰ παρὰ τοῦ ὁσίου ἐπηγγελμένα περαιούμενα οὐκ ὄψοιτο. Τῆ
 πίστει γοῦν τῶς νεύρουμένου ὁ ἀνὴρ· οὐδὲ γὰρ ἄγευστος ἦν καὶ αὐ-
 τὸς δὴ τῆς θείας γνώσεως, δι' ἧς γινώσκεισθαι πέφυκε τὰ μυστήρια
 τοῦ θεοῦ· τί ποιεῖ καὶ τί φέρεται; Ζωγράφον τινὰ μεταστέλλεται 10
 ἀριστόχειρά, καὶ οἷος αὐτῷ τὴν μορφήν ὁ ὁσιος τὸ σχῆμα, τὴν τρί-
 γα, τὴν στολὴν τῷ λόγῳ πάντα ὑπέγραψε καὶ διεξῆει, καὶ ἐπίσκη-
 πτε χρωματουργῆσαι τὴν τοῦ ἀγίου ἐμφέριαν ἐπὶ σανίδος. Ὁ τοί-
 νων ζωγράφος, οἴκαδε ἐπανηκῶς καὶ προὔργου θέμενος τῆ ἰδίᾳ τέχνῃ
 πάνυ εὐφυῶς ἐκτελέσει· τὸ ἐπίταγμα, δυσπεχιρήτητα πονεῖν ἔδοξε, καὶ 15
 ὁ κόπος αὐτῷ εἰκαίως ἀπέβαινε· οὐδὲ γὰρ οἷός τε ἦν ἐκ μόνης διη-
 γήσεως, κἂν εἰς ἄκρον ἦν τὴν τέχνην ἐξησκημένος, ὃν οὐδέποτε τε-
 θέεται εἰκονογραφεῖσθαι κατὰ τὸ ἀπαράλλακτον. Οὕτως οὖν ἀμνησ-φ.144a
 νῶν καὶ ἐναπόριος ὢν, ἀλύων τε οὐ μετρίως καὶ ἀνιώμενος διὰ τε τὴν
 ἐκείνου ἀγνοίαν καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ὅπως ἂν τῶν τῆς ὄψεως χαρα- 20
 κτήρων ἐφίκοιτο, ὅρα τινὰ μοναχὸν ἄφνω εἰσιόντα ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ,
 μακρὸν μὲν τῆ ἡλικίᾳ, τὸ σχῆμα ἱρημικὸν καὶ ῥάκος παλαιὸν ἐνημ-
 μένον, αὐχμῶντα τὴν κεφαλὴν, μέλανας δὲ κέκτημένον τὰς τρίχας
 τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ πώγωνος καὶ ἀπλῶς κατὰ πάντα ἰοικότα τῷ
 μακαρίῳ· ἔφερε γὰρ ἐπὶ χεῖρας καὶ ῥάβδον σταυρὸν ἔχουσαν περὶ τὸ 25
 ἄκρον αὐτῆς Ὅς καὶ τὸν ἀσπασμὸν προσηκόντως τῷ ζωγράφῳ προσ-
 αγαγῶν, ἤρετο τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἀδολεσχῶν ὠρᾶτο καὶ διαμεριμνῶν.
 Ὁ δὲ καὶ τὴν αἰτίαν ἀπεκάλυπτε καὶ τὸ ἐργῶδες τοῦ ἐπιχειρήμα-
 τος ἀπήγγειλεν. Εἶτα πρὸς αὐτὸν ἠρέμα πως ὁ φαινόμενος μοναχὸς
 Πρὸςσχες, εἶπεν, εἰς ἐμέ, ἀδελφέ· ἐμοὶ γὰρ ἴστι κατὰ πάντα ἐμφε- 30
 ρῆς ὁ ἱστορούμενος. Ἐπεὶ οὖν ἤρε τὸ ὄμμα πρὸς αὐτὸν ἀτενέστερον

2. ἀγείρω 6. ἠσχαλλε ἐβάλλετο 12. διεξίει. Ἴδε τὰ γραπτά
 ἀνωτέρω σ. 167 σημ. εἰς 25. 14. ἐπανηκῶς. Ἴδε ἀνωτέρω σ. 160 σημ. εἰς 17.
 21. τινὰ αὐτοῦ 22. ῥάκος 23. αὐχμῶντα 24. ῥάβδον
 27. ὄρατο 29 (καὶ κτωτέρω). ἠρέμα 30. πρόσσχες

ὁ ζωγράφος, ἔγνω ἱπακριθωσάμενος αὐτὸν ἐκείνον εἶναι, ὃν ἡ τοῦ
 Μαλακηνοῦ διήγησις ὑπεσέμαινε, καὶ παρὰ χρῆμα στρέψας τὰς ὄψεις
 ἐν ἧ κατεῖχε σανίδι ἐφ' ᾧ τὴν ὄρωμένην μορφήν τοῦ τριεμάκαρος
 αὐτομάτως τῇ σανίδι ἐκτυπωθῆναι. Ἐκπλαγεὶς οὖν ἐπὶ τούτῳ καὶ
 5 πρὸς τὸν ὅσιον θάττον ἰπιστραφεὶς, Κύριε ἐλέησον, σὺν φόβῳ πολλῶ
 φ.144^β ἐπιφθεγγόμενος, οὐκ εἶδεν αὐτὸν ἔτι· αὐθωρὸν γὰρ ἀπέπτη ὁ μακά-
 ριος. Ὁ δὲ ζωγράφος κατὰ τὴν ἐκτυπωθεῖσαν ἐμφέρειαν τὰ λοιπὰ
 τῶν χρωμάτων προσαγαγὼν καὶ τὴν εἰκόνα τέλειον ἀπαρτίσας, οἷα
 καὶ μέχρι τοῦ νῦν ὁρᾶται ἀπρωρημένη καὶ προσκυνουμένη ἐν τῷ ἱερῷ
 10 καὶ θεῖῳ πέμνει τοῦ μάκαρος, λαβὼν αὐτὴν πρὸς τὸν περιβλεπτόν
 Μαλακηνὸν ἀπεκόμισε, καὶ πάντα αὐτῷ κατὰ μέρος ἀνήγγειλε τὰ
 τοῦ πράγματος. Καὶ αὐτὸς, ὡς ταῦτα ἤκουσε καὶ πληροφορίαν εἰλή-
 φει ἐξ αὐτῆς τῆς ὄρωμένης αὐτῷ ἀπαραλλάκτου μορφῆς τοῦ ἁγίου
 μηδὲ ἐν τούτῳ τῷ μέρει ἀπρακτῆσαι τὴν τοῦ δικαίου πρόρρησιν,
 15 χαρᾶς ἀμέτρου πεπλήρωται καὶ κῆρυξ ἦν διαπρύσιος ἔκτοτε τῶν με-
 γαλουργιῶν τοῦ θεοῦ καὶ τῆς ἧς ἡμιοίρησε χάριτος ὁ ἅγιος τοῦ
 ἁγίου Πνεύματος.

Ἄλλὰ τὰ μὲν ταῦτα τοῦ περιβλεπτοῦ Μαλακηνοῦ καὶ τὰ τοῦ γε-
 γονότος θαύματος ἐν τῇ ἁγίᾳ εἰκόνι τοιάδε. Ἀναγκαῖον δ' ὅμως καὶ
 20 τὰ περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ τριεμάκαρος τῷ λόγῳ διαλαβεῖν καὶ ταῖς
 φιλοθείαις ἀκοαῖς παραδοῦναι· οὐκ ἀλυσιτελεῖς γὰρ καὶ τοῦτο τοῖς
 ἀκούουσιν. Ἐμελλεν ἤδη ὁ οὐρανοέραστος τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος καὶ
 τῆς ἀρετῆς ἐμψυχος στήλη τῶν κάτω ἀπαίρειν καὶ πρὸς τὸν θεὸν
 ἐκδημεῖν, ὃν ἐξόχως ἠγάπησεν, ἀντὶ κόπων ὧν οἶδεν ἀμοιβὰς ἅς ἤλ-
 25 πισε καὶ ἀντιδόσεις ἀπολήψεσθαι. Καὶ ἐπεὶ ἤγγιζεν ἡ κυρία τῆς ἐκ
 τοῦ σώματος ἀναλύσεως, ὅπερ δὴ καὶ προαπεκαλύπτετο αὐτῷ ἐκ τοῦ
 φ.145^α θεοῦ, ὅλος ἥ ἦν λοιπὸν τῆς ἐκδημίας· τὴν ἐπιθυμίαν γὰρ εἶχε καὶ αὐ-
 τὸς κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι. Νο-
 σήσας τοίνυν ἐπὶ μικρὸν, ἀνέκλινεν ἑαυτὸν ἐν τῷ προνάῳ τοῦ θεοῦ
 30 καὶ ἱεροῦ αὐτοῦ φροντιστηρίου, καὶ, μεταπεμφόμενος τοὺς λογάδας
 τῆς πόλεως καὶ πᾶν ὅσον ἀσκητικὸν μοναστῶν τε καὶ μεγάλων ἡρέμα
 τὰ χεῖλη διάρας, πρῶτα μὲν τούτοις ὑψηλῇ τῇ διανοίᾳ σὺν πολλῇ τῇ
 φειδοῖ καὶ τῇ μετριοφροσύνῃ τῆς ἐξ ἀρχῆς αὐτῷ περὶ τοῦ τῆδε

1. ἐπακριθωσάμενος 4. ἐκτυπωθεῖσαν τοῦτο
 30. αὐτοῦ 33. τοῖς ἐξαρχῆς

κικρυμμένοις ἐφανέρου, εἶτα καὶ πατρίδα καὶ γένος καὶ τὸν τρόπον
 τῆς ἀποταγῆς, πρὸς τούτοις καὶ τὸν θεῖον καὶ καθαρὸν ἔρωτα τοῦ
 ἀοράτου πατρὸς, ὃν εἶχεν ἐγκικρυμμένον ἐν τοῖς τῆς ψυχῆς ἀπορρή-
 ταις στρεφόμενον. ἐκδήλον ἐποίησε τοῖς παρούσιν ὅσης τε τῆς ἐκ θεοῦ
 ῥοπῆς ἔτυχε καὶ οἷασι ἠυμοίησε χάριτος τοῦ παναγίου Πνεύματος καὶ 5
 ἀπαξιαπλῶς πάντα κατὰ μέρος τὰ κατ' αὐτὸν διεξοδικώτερον ἀνήγ-
 γειλε καὶ ἀκολούθως τὰ τῆς ὅσον οὕτω ἀποβιώσεως καὶ τὸ ἐπείγεσθαι
 σὺν σφοδρᾷ τῇ ἐπέξει πρὸς τὸν ποθούμενον ἐφανέρου (ὃ δὴ) τοῦ λό-
 γου οὕτως ἀπαύριμος· Ἐγὼ μὲν, ὦ τέκνα καὶ σπλάγγνα ἐμὰ, οὐς
 ὠδίνεσα καὶ ἔτεκον ἐν ἀγίῳ Πνεύματι, πρὸς τὸν ἀπάντων δεσπότην 10
 καὶ θεὸν ἡμῶν ἀπειμι, καὶ ὁ καιρὸς ἤδη ἐφέστηκε τῆς ἐμῆς ἀναλύ-
 σεως. Χρὴ οὖν ὑμεῖς διὰ μνήμης ἔχειν αἰετὰς τὰς ἡμετέρας παραινέσεις
 καὶ περὶ πλείονος ποιῆσθαι τῶν οἰκείων ψυχῶν || τὴν ἐπιμέλειαν, εἰδὸ-φ.145^β
 τες ὅτι μετὰ τὴν ἰνθένδε ἐκδημίαν ἰσχύς μετανοίας οὐδὲ μία. Τῶν δὲ
 τὴν ἐκείνου μετάστασιν κοινὴν ὄρφανίαν καὶ κοινὴν τῶν ἐντεῦθεν ἐκ- 15
 δημίαν ἡγησαμένων καὶ πρὸς φανεροὺς θρήνους ἐξαγομένων καὶ πι-
 κρῶς τὸν ἐκείνου χωρισμὸν ὀδυρομένων καὶ ἀπολοφυρομένων, παρεκά-
 λει τούτους ὁ μέγας εἶσαι τὸ οὕτω θρηνεῖν καὶ ὀδυρεσθαι, ὡς περ οἱ
 φιλοσώματοι καὶ φιλόζωοι, χάριτας δὲ μᾶλλον θεῷ ὁμολογεῖν, καθὼς
 πρέπει τοῖς εἰς αὐτὸν πιστεύουσι καὶ τῇ κρείττονι ἐλπίδι στρεφόμενοις. 20
 Εἶτα καὶ Πνεύματος ἀγίου πλησθεὶς ὁ αἰόδιμος, παραινέσεως αὐθις
 τῆς πρὸς αὐτοὺς ἤψατο, ποίων σειρήνων ἢ κυκνείων μελῶν οὐχ ἡδυ-
 τέρας; Τεκνία, λέγων, ἐμὰ ποθεινὰ καὶ θυμηρέστατα, προσέχετε ἑαυ-
 τοῖς καὶ ἅς εἰλήφατε ἐξ ἐμοῦ παραγγελίας ἀσφαλῶς τηρήσατε, φυ-
 λάττοντες καὶ τὰ νῦν ῥηθησόμενα. Χρὴ γὰρ ὑμεῖς τὸν θεῖον φόβον 25
 πρὸ ὀφθαλμῶν αἰετὰς τίθεσθαι καὶ τὰ πρὸς εὐσέβειαν ὀρθῶς ἔχειν διὰ
 παντός, τῆς ἐκκλησίας μὴ ἀπολιμπάνεσθαι, ἀλαζονείαν καὶ τὴν οἴη-
 σιν, τὰ δεινὰ καὶ ὀλέθρια πάθη, φευκταῖα ποιῆσθαι αἰετὰς, τὴν δ' ἀλη-
 θινήν ταπεινώσιν ἐκθύμως ἀσπάζεσθαι καὶ πολλῶ πλείον τῆς μείζο-
 νος καὶ πασῶν τῶν ἄλλων γενικωτάτης ἀρετῆς, τῆς εἰς τὸν θεὸν φημι 30
 καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης, ἀνολιγῶρως ἔχεσθαι· αὕτη γὰρ ἐστὶν ὁ σὺν-
 δεσμος τῆς τῶν ἀρετῶν τελειότητος, καὶ ὅπερ οἱ ἄλλοι || τῷ ἄρτῳ, τούτο φ.146^α
 τῇ ἀρετῇ ἢ ἀγάπῃ· καὶ μείζον ἴδη τις τὴν ἀγάπην τῆς ταπεινοφρο-

18. εἶσαι 22. κυκνείων 26-27 (καὶ κατωτέρω). διαπαντός 29. ἀσπάζεσθε 30. φημι 31. ἔχεσθε 32-33. τούτω τῆς ἀρετῆς 33. τίς

σύνης, ἐπειδὴ καὶ ὁ Κύριος διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην ἐταπείνωσεν
 ἑαυτὸν καὶ καθ' ἡμᾶς γέγονε. Πρὸς τούτοις, ὦ τέκνα, τῆς φιλοξενίας
 μὴ ἐπιλανθάνεσθε· πτωχὸν καὶ γυμνὸν μὴ ὑπερίδητε ἀρρώστους μὴ
 ὀκνεῖτε ἐπισκεπτεσθαι, πένητας κατοικτεῖρειν, τοῖς ἐν ἀνάγκαις βοη-
 5 θεῖν ὅποση δύναμις. Ἔρεσθε ἀδίκουμένους ἐκ χειρὸς ἀδίκου καὶ παρα-
 νόμου τῆς φιλαδελφίας ἔχεσθε· φθόνον καὶ ζῆλον καὶ τ' ἄλλα τῆς
 κακίας εἶδη σὺν αὐτῇ τῇ μισαλληλίᾳ πόρρω βάλλειν ἀφ' ὑμῶν. Πρὸς
 δὲ τούτοις καὶ ἄλλο ἔγωγε ἐπίσταμαι πάνυ μὲν ἄπονον, καθαίρειν δὲ
 σπύλους ψυχῆς λίαν ὀνησιμώτατον, τὸ ἀφιέναι δὴλα δὴ τῷ πλημμε-
 10 λήσαντι τὸ ἀμάρτημα· τοῦτο γάρ ἐστι φίλον ὑπὲρ τι ἕτερον τῷ θεῷ
 καὶ λυτήριον τῶν ἡμετέρων κακῶν. Δεῖ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, καὶ χηρῶν
 προϊστασθαι καὶ ὄρφανοῖς προασπίζεσθαι καὶ πτωχοῖς· εἰ ἱπάρκειν,
 τὴν πορνείαν φεύγειν ὅποση δύναμις, τὴν δὲ σωφροσύνην φιλεῖν διὰ
 παντός, ἧς χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστο-
 15 λον, πρὸς τοὺς οἰκέτας ἐπεικῶς διακεῖσθαι καὶ φιλανθρώπως, κακοῦ δὲ
 ἀνταποδοτικούς ἐν μηδενὶ μηδαμῶς γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ πεπρα-
 γμένα πυκνωτέρως ἐξομολογεῖσθαι ἀνδράσι πνευματικοῖς καὶ τοῖς πρὸς
 φ.146^β τοῦτο λίαν εὐφυῶς || ἔχουσι καὶ ἐπιτηδείως. Ἄν οὕτω τὸν καθ' ὑμᾶς
 βίον ἐξάγοιτε, οὐκ ὄρφανούς ὑμᾶς ἐάσω, πατὴρ στήρην ἀποδυρο-
 20 μένους, τοὺς ἐμοὶ ποθεινούς· ἀλλ' ὑπ' ἐκείνων πατρὶ τὴν ὑμῶν κατα-
 λείπω πρόνοιαν, ὅς τὰ πάντα λόγῳ καὶ σοφίᾳ παρήγαγε καὶ κοινὸς
 ἀπάντων ἐστὶ πατὴρ καὶ δεσπότης καὶ κηδεμὼν καὶ τὴν σωτηρίαν
 ἅπασιν πλουσίως ἐπιβραβεύων.

Ταῦτα καὶ πλείονα παραινέσας τοῖς συνειλεγμένοις ὁ ὁσιος, οὐκ ἐξ
 25 ἀνθρωπίνης σοφίας, ἀλλ' ἐκ τῆς χάριτος τοῦ ἀγαθοῦ Πνεύματος, οἰοεὶ
 καὶ πρὸς αὐτὸν εἰρηκότος, ὡς περ πάλαι τῷ Ἱερεμίᾳ α' Ἰδοὺ δέδωκα τοὺς
 «λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου», εἶτα καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας
 καὶ ἐπευξάμενος καὶ τὰ ἐξιτήρια ὡς δυνατόν αὐτοῖς προσφθεγξάμενος
 καὶ τελευταῖον τὸ α' Ὁ θεὸς σὺν τῇ ἡμετέρᾳ ἀγάπῃ μὲθ' ὑμῶν», ἐπει-
 30 πὼν, «ὦ τέκνα καὶ ἀδελφοί», εἰς οὐρανὸν τὸ ὄμμα ἰκτείνας, «Κύριε
 Ἰησοῦ Χριστέ ὁ θεός, εἰς χεῖράς σου παρατίθημι τὸ πνεῦμά μου» ἐπι-
 φθεγξάμενος, τὴν ἀγνὴν καὶ ἱερὰν ἀφῆκε ψυχὴν καὶ πρὸς τὴν ἀγῆρω

3. ἐπιλανθάνεσθαι 4. ὀκνεῖτε κατωκτεῖρειν 9. δηλαδὴ 12. Γρα-
 πτίον ὄρφανούς; 17. πυκνωτέρως 18. ἐπιτηδείως 24. συμπλεγμέ-
 νοις 24-25. ἐξανθρωπίνης 28. ἐξιτήρια 31. χεῖρας 32. ἀγνὴν

καὶ μακρῖαν λῆξιν οἷά τις Ὀλυμπιονίκης μετέβη, ἀγγέλοις ἀξίος συγχορευτῆς γενόμενος καὶ ὠραίους τοὺς καρπούς τῶν οἰκείων ἀπενεγκάμενος πόνων.

Τότε δὴ τότε ἅπας ὁ τῆς Λακεδαιμόνος λαὸς σὺν τῇ περίξ ἐπαρχίᾳ, γένος ἅπαν καὶ ἡλικία πᾶσα, ὡς ἤσθοντο τὴν || τοῦ ἁγίου μεταστάσιν, ζῆλῳ θεῖῳ πυρποληθέντες, ἔβον ἄλλος ἀλλαχόθεν μεθ' ὑπερφυοῦς τῆς θερμότητος καὶ οἷα δὴ μελισσῶν σμῆνος ἐν μέλιτι συνηθροίζοντο ἰσ' ᾧ τύχοιεν τῆς παρὰ τοῦ ὀσίου εὐλογίας· καὶ ἄθλον ἕκαστος ἤγειτο πολλῶν εἶναι ἰδρώτων, καὶ φιλοτιμίας ἀξίον τοῖς πολλοῖς ἐνομιζέτο τὸ μόνον ἐγγὺς γενέσθαι τῶν περιβόλων ἢ καὶ πλησιᾶσαι 10 καὶ τὴν μακρῖαν ὄψιν θεάσασθαι σπουδῆς ἀξίον ἐποιοῦντο καὶ χρῆμα κομιδῇ περιμάχητον. Ἦν οὖν ἰδεῖν τῷ συρρέοντι πλήθει ἀγυῖας καὶ ἀσφοδα στενοχωρούμενα καὶ πλήθη θαυμάτων ἐκτελούμενα κατ' ἐκείνη τῇ ὥρᾳ. Δι' οὗ καὶ τὸ θερμὸν καὶ δίακτυρον τῆς πίστεως δεῖξαι βουλόμενοι, οὕτω συρρεύσαντες, παχύτερόν τι δρᾶσαι καὶ ἀγροικικὸν 15 παρωρμήθησαν. Καὶ ὁ μὲν ἐκ τῶν αὐχμώντων βοστρύχων τῆς κεφαλῆς τοῦ μάκαρος ἰσπευδέ τι κομίσασθαι· ὁ δὲ ἐκ τῶν τριχῶν τοῦ πάγωνος ἄλλος τμημά τι ἐκ τοῦ παλαιοῦ τριβωνίου καὶ τῆς σισύρας· καὶ οὕτω μέγα καὶ περιβόητον ἦν ἅπασιν τὸ λήψασθαι τι τῶν ἐπικειμένων ἐν χρῶ τῷ ἁγίῳ λειψάνῳ εἰς ἀπαλλαγὴν παθῶν ἅμα καὶ 20 νοσημάτων παντοίων. Οἱ καὶ τῶν ἐλπίδων οὐκ ἐψεύσθησαν· ἀμισθὸν γὰρ τὴν θεραπείαν τρυγῶντες, ὅσοι νόσοις ποικίλαις κατελιημμένοι ἐτύγχανον, χαίροντες οἴκαδε ἐπανήσαν καὶ διὰ πάντων καὶ ἐπὶ πάντων || ὕμνεῖτο θεός, καὶ σωτὴρ ὑπὸ πάντων ὁ ἐκείνου θεράπων ἀνεκη-φ.147

25

Ὁ δὲ γε τῆνικαῦτα τῶν ἐκκλησιαστικῶν οἰάκων ἐπειλημμένος, ὅν ὁ λόγος φθάσας ἰδήλωσεν, ὁ πολὺς τὴν φήμην, μείζων δὲ τῆς φήμης τὴν ἀρετὴν, θᾶπτον ἐκτέλεσας ὅσα καὶ νόμος σὺν ἱερεῦσι καὶ κληρικοῖς καὶ μονάζουσι, τὸ καθαρὸν καὶ ἱερὸν ἐκείνο σῶμα χερσὶν ὀσείαις καὶ κόσμῳ τῷ προσηκόντι σπουδῇ πάσῃ περιστείλας καὶ τοὺς ὄχλους 30 ὡς οἶόν τε διασκεδάσας, ἐτι ἀπλήστως πάντων ἰχόντων τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου θεάματος, τῇ σορῶ ἐναποτίθησι· ἐν ἣ καὶ ποταμηδὸν εὐθέως

9. ἰδρώτων 10. πλησιᾶσαι 12. κομιδῇ 14. Αἱ λέξεις ἐκείνη τῇ ὥρᾳ ἐγράψαν πιθανώτατα οὕτως ἐκ' αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως. 15. δρᾶσαι
16. αὐχμώντων 22. τρυγόντες ποικίλοις 32. ἐναποτίθησι

τὸ μύρον ἐκ τοῦ θείου σκήνου ἀνέβλυσε, κενούμενον οὐδαμῶς, και-
 νὸν δὲ τὸ εἶδος καὶ τὴν ἐνέργειαν ἄφραστον. Ἦν γὰρ τότε ὄραν χω-
 λούς ἀλλομένους τῷ ταύτου χρίσματι, τυφλοὺς εὐθέως τὴν ὀπτικὴν
 ἀπολαμβάνοντας δύναμιν, μεμνηνότες ἐμφρονας γίνεσθαι, λάβρους πυ-
 5 ρετούς καὶ φθασκὰς καὶ ὑδέρους καὶ μυρία ἕτερα εἶδη νοσημάτων μόνῳ
 τῷ τοῦ θείου μύρου χρίσματι δραπετεύοντα ἐξ ἀνθρώπων. Ὡν εἷς ὁ τοῦ
 Σαββατίου υἱὸς Ἰωάννης. Καὶ γὰρ ὡς ἐπίπαν ταῖς ἀρχαῖς τε καὶ μετα-
 βολαῖς τοῦ βίου, ὡς που τις εἶρηκε, καὶ τέλος ἐπιταί ὅταν δέ τι καὶ
 παρὰ ταῦτα γίνηται ποτε ἐν τισι, σπανίως πάντως καὶ ἀσυνήθως γί-
 10 νεται.

9.148^a Ἄλλ' ὄρα καὶ τῶν μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ ὀσίου || θαυμάτων τε
 καὶ χαρισμάτων, ὧν ἠξιώθη ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ Πνεύματος, μνήμην ποι-
 εῖσθαι, εἰ καὶ μὴ πάντων ἀκριβῶς οὐδὲ καθ' ἐξῆς. Πῶς γὰρ, τοσοῦ-
 των ὄντων, ἃ δὴ καὶ ποταμίους ἐπίσης ῥέουσι νάμασι, καὶ μάλιστα
 15 ὅτι μηδὲ μέχρι καὶ νῦν ἐκεῖνα τῆς ῥοῆς ἔστησαν; Ὀλίγα δὲ τούτων
 ἀπολαβόντες εἰς δόξαν θεοῦ, τοῦ οὕτω δοξάζοντος ὡς ἡ ὑπόσχεσις
 τοὺς αὐτοῦ θεράποντας, τὰ πλείω τοῖς εἰδόσι παραπέμφωμεν. Οὐ-
 τος γὰρ ὁ τοῦ Σαββατίου υἱὸς, νόσῳ χρονίᾳ περιπεσὼν καὶ λίαν χα-
 λεπωτάτῃ, χεῖρας ἅμα καὶ πόδας καὶ ἅπαν τὸ σῶμα παρεῖτο καὶ
 20 καθ' ἅπαξ ἀκίνητος*. ἐπεὶ δὲ καὶ φοράδην παρὰ τῷ θεῷ ναῶν κεκό-
 μιστο, καὶ τῷ βλύζοντι μύρῳ ἐκ τῆς σοροῦ τοῦ θείου λειψάνου ἤλει-
 πτο, αὐθωρὸν ἀνέστη ὁ παῖς, καὶ τὸ σῶμα ἔρρωτο ἅπαν καὶ ποσὶν
 οἰκείοις ἀλλόμενος τῇ ἰδίᾳ μητρὶ προσέδραμεν, ὥστε πάντας ἐκπλα-
 γῆσαι καὶ τῷ θεῷ δόξαν ἀναπέμψαι.

25 Λεγέσθω δὲ καὶ ἕτερον κατ' οὐδὲν ἥττον τοῦ προτέρου θαύματος.
 Ἄριστα καὶ ἐν κόσμῳ πολλῶ τὴν τοῦ πραιτωρος ἀρχὴν διοικήσας καὶ
 μέλλων εἰς τὰ ἴδια ἀπιέναι ὁ στρατηγὸς Βασίλειος ὁ Ἀπόκαυκος, ὃν
 ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν, ἐπεχωρίασε τῇ Λακεδαιμονίᾳ ἐφ' ᾧ προσ-
 κυνησαι τὴν τιμίαν σορὸν τοῦ μάκαρος καὶ τὸν πρὸς αὐτὸν πόθον ὡς
 9.148^b οἷόν τι ἀφοσιώσασθαι. Ἐν δὲ τῷ μέλλειν τῆς || Λακεδαιμόνος ἀπαι-
 31 ρειν, ἐν τινι σκεύει λαβὼν τοῦ ἀγίου μύρου οἰκαδε ἀπεκόμισεν εἰς
 ἀγιασμόν καὶ δεινῶν ἀπαλλαγὴν καὶ νόσων ἀλεξιτήριον. Ἐπεὶ δὲ εὐρε
 κλινοπετῆ καὶ ἀκίνητον ἕνα τῶν λίαν εὐνουστάτων αὐτῷ ὑπηρετῶν,

1. μύρον 3. ἀλωμένους 4. λαύρους 8. τις 18-19. χαλε-
 ποτάτῃ 23. ἀλώμενος 26. πραιτωρος 28-29. προσκυνήσει

ὅς ἦν δεινῆ νόσῳ περιπεσών. ἐν ἧ πάσα ἰατρῶν τέχνη ἤττητο, καὶ σπουδῆ ματαία· καὶ κενὴ τρίβη τῷ κάμνοντι τὰ προσαγόμενα φάρμακα διηλέγχετο, ἀνευδοκίᾳστως ἤδη τῆς νόσου τὸν θάνατον ἀπειλούσης, τῷ θεῷ μύρω ἕπερ ὁ Ἀπόκαυκος ἐπιφέρειτο τὸν οὕτω μικροῦ τὰ ἴσχυατα πνέοντα περιγίρσας, πίστει ἀδιστακτῶ καὶ μόνῃ τὸ θαρ- 5
 ρεῖν κεκτημένος, περὶ μέσας νύκτας ἄφνω τῆς κλίνης ἐκπηδήσας ὁ Γρηγορίου· τοῦτο γάρ ἦν τὸ ὄνομα τῷ κάμνοντι· καὶ τοῖς οἰκειοῖς βαδίζων ποσὶν ὁ πρὸ μικροῦ ἄφωνος καὶ ἀγαθῶν ἐλπίδων εἰς ἅπαν ἔρημος, λαμυρωτέρα γλώττη καὶ πομπικῆ· τοιοῦτον γάρ ἢ περιχάρεια τὴν ἰδίαν ἐκάλει σύζυγον ἐξ ὀνόματος. Ὡς δ' ἠκηκόει ὁ Ἀπό- 10
 καυκος τῆς φωνῆς, δρομαίως πρὸς αὐτὸν ἐξελήλυθει, πυθθνόμενος τὴν αἰτίαν τῆς ἀναρρώσεως ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀναβιώσεως· δι' ἐπιστά-
 αιᾶς ἤκουε παρ' ἐκείνου [ὑπὸ] μοναχοῦ τινος, ῥάβδον φέροντος τῆ χειρὶ σταυροφόρον καὶ τὸ σχῆμα ἔρημικὸν κεκτημένου, ἀπαλλαγῆναι τοῦ θανατηφόρου νοσήματος. « Ἐπιστάς γάρ μοι, ἔλεγεν, ὁ || ἀναστή- 15
 σας με μοναχός », διηγούμενος καὶ τὰ σημεῖα τῆς ὄψεως, δι' ὧν ὁ ῥ. 149^a
 Ἀπόκαυκος ἐτεκμαίρετο τὴν τοῦ ἀγίου μορφήν, « καὶ τῆς χειρὸς ἀψά-
 μενος, Ὁ θεός, εἶπε, διὰ τὴν πίστιν τοῦ Ἀποκαύκου τὸ ζῆν σοι χα-
 ρίζεται εὐχαῖς τοῦ Μετανοεῖτε καὶ δεήσεσιν· ὅς καὶ ἀπέπτη εὐ-
 θείως· ἐγὼ δὲ ὡς καθαρὰς τῆς υἰγείας τετύχηκα ». Καὶ τὰ μὲν παρὰ 20
 τοῦ Γρηγορίου λεχθέντα τοιαῦτα· ὁ δὲ Ἀπόκαυκος, θαυμάσας καὶ
 ἐκπλαγείς, ἰδόξαζε τὸν θεόν, καὶ χάριτας ὠμολόγει τῷ ὄσιῳ.

Ὅποῖος δ' ἦν ὁ μέγας καὶ δαίμονας ἐξ ἀνθρώπων ἐλαύνειν, αὐ-
 τικά δὴ καὶ ῥηθήσεται. Ἄνῆρ γάρ τις τῶν ἡμεδαπῶν τοῦ Ἐλους καὶ τροφίμων, ὑπὸ πνεύματος ὀχλούμενος ἀκαθάρτου, δεσμώτης ἤχθη 25
 ὑπὸ τῶν προσκοιούντων ἐν τῷ θεῷ τεμένει τοῦ μάκαρος. Οὐδὲ γάρ
 εἶα, ὅπως αὐτὸν ἐκταράσσων καὶ ἐξοιστρῶν, πάντα ῥήσσειν, καὶ κατα-
 σπᾶν ἠνάγκαζεν ὅσα καὶ χερσὶ λάβοιεν. Ὡς καὶ ἅμα τῷ προσψαῦ-
 σαι τῆ θεῖα κιβωτῷ, οὕτω γάρ εἰπεῖν οἰκειότερον, καὶ τῷ βλύζοντι
 θεῷ μύρω ἐπιχρισθῆναι, ὥχαστο ὁ δαίμων, ὡσεὶ μηδέποτε τὸ παρ' 30
 ἅπαν παρεισφθαρείς αὐτῷ. Οἱ δὲ κατὰ γένος αὐτῷ κοινωνοῦντες, ἐμ-
 φρονά τε καὶ νηφάλιον ὡς ἐπίπαν παραλαβόντες, ἀσπασίως οἰκαδε
 ὑπενόστησαν δοξάζοντες τὸν θεόν.

2. καινῆ 11. δρομέως 28. τὸ 29. οικειώτερον
 30. οἶχαστο 30-31. παράπαν

Ε.Κ.Δ. της Κ. Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Καὶ τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτον ἕτερον δ' οὐδὲν ἐκείνου καταδείστε-
 ρ.149^αρον, || εἰ μὴ καὶ μᾶλλον παραδοξότερον, ὁ λόγος ἤδη τοῖς θέλουσι
 γνωριεῖ. Ἄνθρωπος τις ἐκ κώμης μὲν Πλαγίας λεγομένης ὀρμώμενος, τοῖς
 ἐνορίοις δὲ διακειμένης Κορίνθου, δαιμονία καὶ αὐτὸς μανία κάτοχος
 5 ὢν, εἰς τοσοῦτον ἦν καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ πονηροῦ καὶ ἀγρίου πνεύμα-
 τος κατακυριευθεὶς, ὡς ποτὲ μὲν τὴν ἐσθῆτα διαρρηγνύειν καὶ κατὰ
 κρημνῶν φέρεσθαι καὶ βοθύνων, ἐσθ' ὅτε δὲ καὶ καθ' ὕδατων ἀθλίως
 ῥίπτεσθαι, ποτὲ δὲ καὶ ἐν μνημείῳ εἰσιέναι καὶ τὴν τέφραν καὶ τὴν
 κόνιν σὺν αὐτοῖς λειψάνοις κατὰ κεφαλῆς ἐπιπάττειν, ἐφάλλεσθαι δὲ
 10 καὶ οἷς ἂν ἔτυχεν ὑπαντᾶν καὶ τούτους δεινῶς κατεσθίειν καὶ τοῖς
 ὄδοῦσι διασπαράττειν, ἔτι τε ἀφρὸν τοῦ στόματος ἀπορρέων καὶ τὴν
 γλῶτταν ὡς ἄκοσμον ἰδεῖν καθίσει. Ἄλλὰ καὶ οὗτος, πρὸς τὸν θεῖον
 οἶκον τοῦ μάκαρος ἀπενεχθεὶς, ἅμα τῷ προσεγγίσει τῇ θεῖᾳ λάρνακι
 τούτου καὶ τῷ ἐξ αὐτῆς βλύζοντι θεῖῳ μύρῳ ἐπιχρισθῆναι ἀπήλλα-
 15 κτο τοῦ πονηροῦ πνεύματος. Ὅς καὶ οὕτω λύσειν εὐρῶν τοῦ κακοῦ
 καὶ μέρος ἐξ ἐκείνου εἰς ἀρετὴν ἐπιδοῦς αὐτὸ μικρὸν τὴν τοῦ βίου πρὸς
 τὸ βέλτιον μεταβολὴν διὰ τοῦ θεοῦ καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, δικαίαν
 ἀμειβὴν τῷ ἁγίῳ ἠμείψατο.

Βούλεται δ' ὁ λόγος ἐπίδηλον εἶ. καθιστᾶν ὅσην ὁ ἀγωνοθέτης τῷ
 ρ.150^α ὀσίῳ τοῖς πόνοις τὴν χάριν ἐπεμέτρησε. Γυνὴ γάρ τις τῶν || τὴν
 21 Σπάρτην οἰκούντων, φθόνῳ τοῦ πονηροῦ δαίμονος καὶ βασκάνου Βε-
 λίαρ πάρεσιν ὑπέστη τῶν οἰκείων ποδῶν, ὥστε καὶ τῷ ὀπισθίῳ μέ-
 ρει τοῖς γλουτοῖς κολληθῆναι αὐτοὺς καὶ μὴ δύνασθαι βαδίζειν, ἀλλ'
 ἐπὶ γόνασι μόνον ἔρπειν τετραπόδου δίκην κατὰ τῆς γῆς, ἅτε τὴν
 25 ἰδίαν λειτουργίαν τῶν ποδῶν πάντῃ ἐξαρνησαμένων. Διὰ γοῦν τὴν
 τοιαύτην συμφορὰν πολλῆς ἐκρίνετο ἄξιον τὸ γύναιον συμπαθείας
 καὶ παρακλήσεως ἥσπερ δὴ καὶ ἐπέτυχε παρὰ μόνου τούτου τοῦ
 ἀμίσθου ἱατροῦ καὶ ἀκίστορος. Καὶ ὅπως, ὁ λόγος δηλώσει. Ἐκεῖτο
 μὲν ὑποκάτωθεν τῶν ἀψίδων τοῦ ἱεροῦ φροντιστηρίου τὸ οἰκτρότατον
 30 ἐκεῖνο γύναιον καὶ τὸν ἅγιον θεραπείας τυχεῖν ἐξελιπάρει, δάκρυά τε
 προίει καὶ φωνὰς ἤφειε πρὸς ἔλεον. Μισθ' οὖν τῶν νυκτῶν, σιληνιαίου
 φωτός τὴν γῆν καταυγάζοντος, ὄρα ἰδοῦμαι μοναχόν τινα ἐκ τῶν τοῦ
 θεοῦ νεῶ κλιμάκων κατιόντα καὶ ὡς αὐτὴν ἀφικνούμενον. Ἐγγίσαν-

2. παραδοξότερον
 γαι

3. ἄνθρωπος τις

11. ἀπορρέων

23. κωλυθῆ-

29. ἀψίδων

τος δὲ τοῦ φανέντος καὶ τῆ ῥάβδῳ ἢ ἐπιφέρειτο νύξαντος, Ἀνά-
 στηθί τε, ὦ γύναι, φήσαντος, καὶ στῆθι ἐπὶ πόδας, τῆς δὲ λιγυρᾶ
 τῆ φωνῆ μὴ οἶον πρὸς τοῦτο ἀντιφθεγγομένης, ἅτε πρὸ πολλοῦ τὴν
 πάρεσιν ὑποστῆναι καὶ τὴν παντελῆ ἀκίνησιαν, ἐκεῖνος, ἐμβριθέστε-
 ρόν πως τῷ λόγῳ χρησάμενος, Ἀνάστηθι, εἶπεν, ὦ ταλαίπωρον γύ- 5
 ναιον· καὶ γὰρ ἢ ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τῆς τοῦ Μετανοεῖτε φ.150^α
 ἐπικλήσεως ἴσατό σοι. Καὶ εὐθέως, [τάς] τῆς νόσου πείδας ἀποβα-
 λοῦσα, ἀνέστη ἡ γυνή, κινήσεως ἅμα καλῶς ἔχουσα καὶ ῥώμης πο-
 δῶν, στερεμνίσως τούτους κεκτημένη καὶ δορκαδοπρεπῶς βαδίζοντας
 καὶ εὐθὺς τῆς κλίμακος βαίνοντας. Ὁ γὰρ ἰασάμενος ἀφανῆς ἦν. 10
 Ἐκείνη δὲ φωναίς ὡς περ ἀσήμοις μέγα εἶβόα τὸ Κύριε ἐλέησον, καὶ
 τὸ Δαξά σοι, ἅγιε τοῦ θεοῦ, ἀνέκραγε· τὸ γὰρ ἀδόκητον ἀγαθὸν καὶ
 ἢ ἐξ αὐτοῦ περιχάρεια ἐξιστᾶν οἶδε πολλάκις οὐ μετρίως. Ταῖς γοῦν
 τοιαύταις φωναίς διυπνισθεῖσα πάσα ἡ πόλις, πάντες ἰδραμον ὄλω
 ποδὶ ἐν τῷ θείῳ τεμένει, καὶ, θεασάμενοι τὸ γεγονός, ἰθαύμαζον δο- 15
 ξάζοντες τὸν θεὸν καὶ γεραίροντες τὸν τούτου θεράποντα.

Κατ' ἐκείνῳ δὲ τῆς ὥρας καὶ θαῦμα ἠκολούθει ἐπὶ θαύματι. Γυνὴ
 γὰρ τις τῶν ἐγχωρίων καὶ αὐτοχθόνων, καρκίνου πάθει πιεζομένη καὶ
 τὰ ἰσχάτα τοῦ κινδύνου αὐτῇ ἐπαπειλουμένου· τό γε γὰρ εἰς ἀνθρώ-
 πους ἦκον οὐδαμῶς ἦν τὸ πάθος ἰάσιμον· ἐπειδὴ κατήκοος γέγονε 20
 τοῦ τοιοῦτου παραδόξου θαύματος, οὐκ ἀμελής ἦν οὐδ' ὑπτία πρὸς
 τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ζήτησιν, ἀλλ' ἐλπίσι χρησταῖς καὶ πίστει ἀδιστά-
 κτω πεποιθεῖα ἐπὶ τὴν ὀξειαν καὶ αὐτῇ ἐχώρει βοήθειαν καὶ τὸν θεῖον
 ναὸν ὡς τάχος κατέλαβε, καὶ, ἢ ὡς μόνον κέχριστο τῷ θείῳ μύρῳ τὸ φ.151^α
 ἀλγοῦν μέρος· ὦ Χριστέ, τῶν σῶν μεγαλείων· κρεῖττον αὐτῇ καὶ παρὰ 25
 πολὺ τῶν ἐλπίδων ἀπήντα. Τοῦ γὰρ ἀλγηδότηρος σκώληκος παρὰ
 χρῆμα τεθνήξαντος, καθαρᾶς ἐκείνη τῆς υἰείας ἐτρέφα, ὡς μηδὲ λεί-
 ψανόν τι ἢ τύπον τινὰ τοῦ πάθους ὑπολειφθῆναι.

Ἐβδομον ἐπὶ τούτῳ ὁ λόγος διεξελεῖν βούλεται, καὶ εἰπεῖν μεῖζω
 καὶ ἀκουσαι παραδοξότερον. Ἀνὴρ γὰρ τις τῶν ἡμεδαπῶν τοῦ 30
 Ἐλους καὶ ἐγχωρίων, φθόνῳ τοῦ νοητοῦ ὄψεως ὄφιν αἰσθητὸν ἐν τοῖς

2. γύναι λιγυρᾶ 4. τὸ ὑποστῆναι ἀντὶ τοῦ ὑποστάσεως φαίνεται
 γραφὴν ἀνέκαθεν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως. 17. ἐκείνω 20. κατοίκος
 21. ἀμελής ὑπτιυία 23. πεποιθεῖα ὀξειαν ἐχώρη
 26. ἀπήντα 28. ὑποληφθῆναι 29. τοῦτο μεῖζω. Γρακτίον μεῖζον;

ἰγκάτοις, οἴμοι, δεξάμενος δεινῶς ὑπ' αὐτοῦ τὰ ἔνδον ἐπιβρώσκειτό τε
 καὶ κατεσπαράσσεται, καὶ δακρῶν ἄξιος διὰ τὴν συμφορὰν ὁ ἀνὴρ·
 τὸ γὰρ δεινὸν ἄμαχον ἦν καὶ πάσης βοηθείας ἰσχυρότερον· ὁ δὲ πᾶσι
 φευκταῖος θάνατος εὐκταῖος ἦν τῷ ἀθλίῳ. Ἀλλὰ καὶ οὗτος τῆς τοῦ
 5 μεγάλου θαυματουργίας ἀπήλαυσε, καὶ σίωστο παρ' ἐλπίδα τοῦ τη-
 λικουτοῦ κινδύνου. Καὶ ὅπως, ὁ λόγος δηλώσει. Τῆς φήμης γὰρ ἐν
 ὀλίγῳ πᾶσαν τὴν χώραν διαδραμιούσης τῶν παραδόξως τελουμένων
 ἡμεῶν καθ' ἑκάστην ἐν τῷ ἱερῷ καὶ θείῳ τεμένει τοῦ μάκαρος,
 10 ἐπεὶ καὶ ὁ μέλλων οὕτω κινδυνεύειν τὰ ἔσχατα κατήκοος τούτων γε-
 γνηται, αὐτίκα μηδεμίαν τῷ πράγματι δούς τριβὴν, δρομαίως ἀνεισι
 πρὸς τὸν ἱερὸν καὶ θεῖον οἶκον τοῦ μάκαρος, καὶ, τῇ ἱερᾷ θήκῃ προς-
 ρ.151a ἐλθὼν, φωνὰς ἤρειε οἰκτρὰς. || καὶ τὸν ἅγιον ἀμῦναι τῇ ἀνηκέστῳ
 συμφορᾷ ἐκείνῃ σὺν θερμοῖς τοῖς δάκρυσιν ἐξελιπάρει. Τοῖς γὰρ συ-
 χνοῖς τοῦ ὄφειος δῆγμασι σφοδρότεραις ἐτι καὶ δριμυτέραις ταῖς ἀλ-
 15 γηδόσι βαλλόμενος καὶ ὀδύνας ἄδου περικυκλούμενος, κατὰ τὸ γε-
 γραμμένον, οἰκτρῷ θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπολιπεῖν ἠναγκάζετο. Ὡς γοῦν
 πολὺς ἀπετίκτετο κλόνος τῷ ἀθλίῳ ἐκ τῆς συνεχούσης ἀνάγκης, καὶ
 αὐτὴ σχεδὸν ἡ τοῦ ἄσθματος αὐτῷ ὀλκὴ ἐξεκόπτετο, τῆς ἀπηωρη-
 μένης λυχνίας ἀνωθεν τοῦ τάφου λαβόμενος κατὰ τὸ λανθάνον· συν-
 20 εἶχετο γὰρ ἤδη καὶ δίψει ἀφορήτῳ· τῷ ἰδίῳ ἐγγέει στόματι, καὶ
 παρὰ χρῆμα ὦ θείας ἐπισκοπῆς, ὦ ταχείας βοηθείας· καχεξία τινὶ
 ληφθεὶς καὶ ναυτιασμῷ πρὸς ἑμαυτὸν τε τραπίεις ὑπὸ τῆς λίγνης, τῷ
 ἐμέτῳ καὶ ὁ ὄφις συνεξῆλθε ζῶν τε καὶ κινούμενος καὶ κατὰ γῆς ἔρ-
 πων ἄχρι καὶ τοῦ κυκλώματος τοῦ σύνεγγυς τῆς ἱερᾶς θήκης ζεστοῦ
 25 λίθου καὶ λείου, ἐν ᾧ καὶ ἑαυτὸν οἶον περιδιδήσας ὁ ὄφις καὶ συ-
 σπασθεὶς νεκρὸς εὐθέως γηγίνηται· Ὡς δὲ τοῦτο ἰθεύσατο ὁ τῆς ἱερᾶς
 θήκης τὴν ὑπηρεσίαν ἐπιτετραμμένος μοναχὸς, θάμβει ληφθεὶς, τῷ
 τοῦ ξύλου κρούσματι πάντα τὸν λαὸν τῆς πόλεως ἐν τῷ θείῳ τεμέ-
 νει συνεκαλίσσατο, καὶ, τὸν ὄφιν ἀπαιωρήσας ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου, ἀνα-
 ρ.152a φανδὸν διήγγειλε τὰ τοῦ θαύματος· || καὶ ἡ ξύμπασα πόλις ξυνέρρει,
 31 τῇ φήμῃ τῆς μεγαλουργίας δημαγωγηθεῖσα, πρὸς τὴν θείαν, καὶ
 πάντες ἔβλεπον ἀτενῶς ἐκπεπληγμένοι τῷ θαύματι καὶ δόξαν τῷ θεῷ
 ἀναπέμποντες καὶ τὸν αὐτοῦ θεράποντα μεγαλύνοντες. Ὁ δὲ γε παρ'

10. μηδεμίαν

δρομαίως

12. ἀμῦναι

ἀνεικέστῳ

18. ὀλκὴ

25. περιδιδήσας

25-26. συσπίεις

29. ἀπαιωρήσας

ἐλπίδα πᾶσαν τοῦ τηλικούτου ῥυσθῆις κινδύνου ἀπῆι οἰκαδε ψυχῇ ἠδομένη, διηγούμενος ὅλαις γλώσσαις τὸ γεγονός ἐπ' αὐτῷ.

Καί τῃ μὲν περὶ τοῦ τοιοῦτου θαύματος τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. Ἐτερος δὲ τις ἀνὴρ, τὸν βίον σεμνός, τὴν πίστιν θερμός, τὸ σχῆμα μοναχός, ἐκ τῆς παραλίου χώρας Καλαμάτας ὀρμώμενος, ὄφιν δεῖ- 5
νόν καὶ ὀλέθριον ἐκ συνεργίας καὶ αὐτὸς τοῦ βροτοκτόνου δράκοντος ἐν τοῖς αἰκείοις σπλάγγυσι διξάμενος καὶ πικρῷ θανάτῳ μέλλων τὸν βίον καταστρέφειν, ἅμα τῷ παραγενέσθαι ἐν τῷ ἱερῷ τεμένει τοῦ μά-
καρος, καὶ τὴν ὀφειλομένην προσκύνησιν ἀπονεῖμαι τῷ σωτῆρι Χρι-
στῷ καὶ θεῷ ἡμῶν καὶ τῇ σεβασμῆϊ εἰκόνι τοῦ θεοφόρου πατρὸς, 10
χερσὶ τε ποθοῦσαις καὶ αὐτὸς, τὸν πρῶτον μιμούμενος, τῆς φωταγω-
γοῦ δραξάμενος, καὶ πεπωκώς ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ ἐλαίου, ναυτιᾶν μὲν αὐτῷ οὐκ ἐγένετο, νύξιος δὲ γαστρὸς αὐτῷ γενομένης, τοῦ θεοῦ νεῶ
ἐξεληλύθει τῆς ἐν παραθύστῳ τύπῳ ἐκκρίσεως ἕνεκεν, τῶν περιττω- 15
μάτων, οἷς καὶ ὁ ὄφιν ὠρᾶτο συνεξιών τῆς ἔδρας || εἰς μέρη καὶ τμή-
ματα διηρημένος. Καὶ ἐπὶ πᾶσι θεὸς ὑμνητο, καὶ ὁ ὄσιος ἰμεγαλύ-
νετο. Ταχείας δ' οὗτος καὶ ὀξυτάτης καὶ θαψιλοῦς ἔτυχε τῆς ἀπαλ-
λαγῆς τοῦ κακοῦ ὁ ἀνὴρ, ἐπειδὴ τῇ πίστει ἦν ἀντιμετρομένη αἰὶ
ἢ χάρις καὶ, εἰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, πολλῶν δὲ πλείων τοῖς τὴν
Καλαμάταν οἰκοῦσιν· ὅτι δὴ κάκεινοι οὐ μόνον μετ' εἰλικρινοῦς γνώ- 20
μης καὶ σπουδῆς ἐπιτεταμένης πᾶσαν προσῆγον τὴν θεραπείαν σὺν
πολλῇ τῇ εὐπειθείᾳ τῷ ὀσίῳ καὶ τὴν πίστιν ἔργοις ἐβεβαιοῦν ἔτι ἐν
σώματι ὄντι καὶ τῇ τούτων πατρίδι περινοστοῦντι χάριν τοῦ τῆς
μετανοίας κηρύγματος, ὡς ὁ λόγος ἀνωτέρω φθῆσας ἐδήλωσεν, ἀλλὰ
καὶ μετὰ τὴν ἐνθένδε αὐτοῦ πρὸς Κύριον ἐκδημίαν οὐ διελίπον τὸν 25
τῆς ὁδοῦ κόπον δεύτερον τιθέμενοι τοῦ πόθου καὶ τὰ ἐνταῦθα πανοι-
κεσίᾳ καταλαμβάνειν καὶ ταῖς δι' ἔτους τιμαῖς τε καὶ πανηγύρεσι τὴν
πρὸς τὸν ἅγιον πίστιν ἀφοσιοῦσθαι, καθὼς καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ σὺν ἐτέ-
ροις πλείστοις ὄψει τοῦτο παρελήφραμεν, συνέριθον. ὡς οἶμαι, κικτη-
μένοι, κἂν ὁ χρόνος νῦν ἦ καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ βίου ἡμβλυεν ἐκείνων 30
τὴν προθυμίαν, καὶ αὐτὸ τὸ δέος τοῦ ἐν τῇ σφῶν αὐτῶν πατρίδι

2. γεγονός

5. καλαμάτας

8. ἅμα τὸ

12. πεπωκός

13. νύξιος

14. ἐκκρήσεως

19. πλείω

20. καλομμάτων

μεθ'

21. ἐπιτεταμένης

26. τιθέμενος

προκειμένου οἰκτροῦ θεάματος καὶ ἀνεξαλείπτου. Ὅπερ συνέβη ἐπὶ τῷ προτέρῳ μὲν γηλόφῳ, ὕστερον δὲ εἰς χάσμα μέγα καὶ συνκωγλῆν ὑδάτων μεταμειφθέντι ἰξαισίως ἐκ θεηλάτου ὀργῆς.

φ.153^a Οὐδὲ γὰρ ἢ ἔξω λόγου ἱπιμνησθῆναι ὡς ἐν παρόδῳ καὶ περὶ τοῦ
 5 τοιούτου σημείου. Καὶ γὰρ οἱ τῷ πλείθῳ ἐκείνῳ πάλαι οἰκοῦντες ἀγρόται, σκαίῳ πειθόμενοι δαίμονι, ἔργον ἔσχον διηλεκτὰς ταῖς ληστει-
 αῖς ἀνίδην χρῆσθαι καὶ ταῖς μισαιφονίαις ἐπὶ μεγίστῳ κακῷ πᾶσι τοῖς
 παριοῦσι [καὶ] τὸν τόπον οἰκεῖν λαχοῦσιν. Οἱς καὶ πολλὰ παραινέσας
 ὁ ἅγιος, καθ' ὃν καιρὸν τὰ ἐκείσε, ὡς ἔφθηνεν εἰπόντες, περιενόσται,
 10 τῆς τριαυτῆς ἀποσχίσθαι πονηρᾶς ἐργασίας, ἀνηνύτοις ἔδοξεν ἐπιχει-
 ρεῖν, ἅτε θεοῦ σπόρου τῆς ψυχωφελοῦς διδασκαλίας ἀπαραδέκτους
 ἐκείνους ὄντας παντάπασι καὶ εἰς βάθος ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ἐντακεί-
 σης τῆς δεισιδαιμονίας. Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁδοιπόροις τισὶν ἐξ ἐφόδου τι-
 νὸς ἐπιθέμενοι ἀφείλοντο πάντα τὰ ἐκείνων, πρότερον τραυματίας
 15 ἀναδειξάντες, καὶ προσῆλθον τῷ ἁγίῳ οἱ ὁδοιπόροι σφόδρα περιαλγείς
 καὶ κατώδυνοι, ἐκτραγωδοῦντες τὴν συμφορὰν, μηδ' ἐνταῦθα τῆς
 συνήθους συμπαθείας ὁ μέγας ἐπιλαθόμενος, θεῖῳ σθένει θαρρή-
 σας, ἔξεισι σπουδῆ πολλῇ κατὰ τοῦ στίφους τοῦ ληστρικοῦ καὶ τῶν
 παλαμναίων ἐκείνων ἀνδρῶν, ἀπειλαῖς χρησάμενος ταῖς ἐπικαίροις·
 20 οὐδὲ γὰρ καιρὸς ἦν παραινέσεως· ἐν τῷ θεῷ δ' ὁμως δύναμιν ποιῶν,
 ἐκείσεν αὐτούς, τῷ δέει συσχεθέντας τῶν ἀπειλῶν, πάντα τὰ ἀφαι-
 ρθέντα τοῖς ὁδοιπόροις ἀποκαταστῆσαι. Ἄλλ' ἐκείνοι, τῷ συνοίκῳ
 φ.153^b δαίμονι καὶ αὐθις ἢ πειθαρχοῦντες, καὶ τὴν ἤτταν ὡσπερ ἀνακαλοῦ-
 μενοι, τυρεύειν ἔκτοτε κατὰ τοῦ ἁγίου καὶ λοχᾶν οὐκ ἀπέσχον, ἕως,
 25 κειροῦ δραξάμενοι οἱ φόνιοι τοῦ τῷ οἰκίῳ σκοπῷ συμβαίνοντος, καὶ
 πάντως τῷ ἁγίῳ ἐπιδραμόντες, καθ' ἅπερ ὑφ' ἐνὶ θυμῷ καὶ μίξ τῇ
 λύσση τῷ τῆς μετανοίας χρωμένῳ κηρύγματι, θῆρες οἷά τινες ἄγριοι
 καὶ μεμνηότες, οἱ μὲν, τῆς ἁγίας ἐκείνης λαβόμενοι κεφαλῆς, τίλλειν
 τὰς τρίχας οὐκ ἠδοῦντο, οἱ δὲ οὐκ ἀνίσταν παίσιν αὐτόν· ὡ μισρῶν
 30 χειρῶν· καὶ πληγαῖς ὡμῶς κατακόπτειν, ἕως ἡμιθανῆ ἀπειργάσαντο.
 Κἂν ἡ θεία δίκη οὐδ' ἐνταῦθα μέλλουσα ἦν, οὐδ' ὑπερήμερον τὴν ἐκ-
 δίκησιν ἐπάγουσα. Τῷ στεναγμῷ γὰρ προσχοῦσα τοῦ δικαίου, θάττον

2. γειλόφῳ 6. ἀγρόται 7. χρᾶσθαι 12-13. ἐκτακείσαις
 δεισιδαιμονίας 14. τραυματίας 26. καθάπερ 28. μεμ-
 νότες 30. ὡμῶς 32. προσχοῦσα

ἔφθαζε τὰ ἴδια ἑνεργοῦσα καὶ φοβερὰν ἐπάγουσα τὴν τιμωρίαν καὶ παντὶ αἰῶνι συμπαρακτεινομένην. Διασχοῦσα γὰρ ἡ γῆ ὅσον σου τὸ πλῆθος, Χριστέ, τῆς δυνάμεως αὐτὸτε ἅπαν τὸ στίφος τὸ ληστρικήν καὶ τὸν γειόλοπον σὺν τῷ ἄγρῳ καὶ ταῖς ἀρούραις καὶ ταῖς σκηναῖς καὶ πάσῃ τῇ παροικίᾳ, οἷα πάλαι τοὺς περὶ Δαθάν καὶ Ἀθειρῶν, 5 ἄρδην κατέπιεν, αὐτοσχεδίῳ τάφῳ τῷ χάσματι τῆς γῆς ἐξαπίνης πάντων κατασχεθέντων καὶ τῷ Ἄδῃ ἰθλίως παραπεμφθέντων. Ἐνθα καὶ ὕδατος πολλοῦ κάτωθεν ἀναδεδέντος καὶ ἄνωθεν πάλιν ἐξ ὑπογυίου συρρεῦσαντος καὶ τὸ χάσμα καλύψαντος, || μετημεσίθη ὁ χώρος φ. 154^a ἅπας εἰς ἔλη, καὶ τοῖς τέλμασι καὶ τῇ συναγωγῇ τῶν ὑδάτων πᾶμ- 10 παν κεκαλυμμένος, καθ' ἅπερ δὴ καὶ εἰς δεῦρο καθορᾶται καὶ μονοουχὶ λαμπρὰν φωνὴν ἀφίεις. διηγουμένην γλώσσης τρανώτερον τὸ φρικτὸν τοῦ θεάματος καὶ ἐξαισίον. ὅπου καὶ ἡ ὀροφὴ μόνον ὀρᾶται τοῦ θεοῦ ναοῦ ἐπιπόλαιος μίσον τοῦ ὕδατος. ὅς ἦν πάλαι ἐν τῷ ἄγρῳ ἰδρυμένος ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ εἰς μαρτύ- 15 ριον ἀψευδὲς τοῦ τελειθέντος σημείου.

Καὶ τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτον. Ὁ δὲ λόγος καθ' εἰρμὸν καὶ αὐθις ὀδευέτω, τέρπων ἀκοᾶς φιλοθέους ἐπὶ τῇ καθεζῆς διηγῆσαι τῶν τῷ ἀγίῳ καθ' ἑκάστην θαυματουργουμένων. Ἀπᾶρας γὰρ ποτε τῆς Λακεδαιμόνος ὁ τῆς μονῆς προσετώς Γρηγόριος δ' αὐτός ὁ ἐκ τῆς Παφλα- 20 γόνων χώρας ἔλκων τὸ γένος καὶ κοσμήτωρ τοῦ θεοῦ καὶ ἱεροῦ τεμένους γενόμενος, ὡς προῖων δηλωθήσεται· τῇ βασιλίδι τῶν πόλειων ἐπεδήμησε, δεήσεις προσάξων τῷ κρατοῦντι ἐφ' ᾧ διὰ χρυσοβούλλων λόγων καὶ ἑτέρων δικαιωμάτων τὸ πάντῃ ἀσφαλὲς τῇ μονῇ ἐπιβραβευθεῖη καὶ ἀνεπιβούλευτον. Ἔτι δὲ τούτῳ τῷ Βυζαντίῳ περινο- 25 στοῦντες, πέμπεται τις παρὰ βασιλέως κουβικουλλάριος τῆς αὐτῷ λεγομένης τῇ κοινῇ καὶ συνήθει διαλέκτῳ χρυσοτελοῦς εἰσπράξεως ἕνεκεν. Καὶ ἐπεὶ πάσας τὰς ἐν αὐτῇ τῇ Πελοποννήσῳ χώρας || διήει φ. 154^b ταυτησί τῆς λειτουργίας ἕνεκα, κατέλαθε καὶ τὴν Λακεδαιμόνα, καὶ ἦν δι' ὄχλου πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ αὐτῇ γενόμενος τῇ μονῇ, ἄτε λίαν 30 ἱρασιχρήματος ὢν καὶ λημμάτων αἰσχρῶν ἐκτόπως ἠττώμενος.

1. Περὶ τοῦ ἔφθαζε ἴδε ἀνωτέρω σ. 147,4. 2. συμπαρακτεινομένην
3. στίφος 7. ἄδει 8-9. ὑπογῆς 9. μετ' ημεσίθη
11-12. μονουχὶ 12. διηγουμένη τρανώτερον 14. ἐπιπόλαιος
15. ἰδρυμένος 20-21. παφλαγώνων 30. διόχλου 31. ἠττώμενος

Πέφυκαν γάρ πως αἱ τῶν πόλεων ἀρχαί καὶ εἰσπράξεις οὐ τοῖς ἐπει-
 κίτι καὶ ἀγαθογνώμοσιν, ἀλλὰ τοῖς μοχθηροτέροις ὡς τὰ πολλὰ καὶ
 ἀπεινεστέροις ἀνατίθεισθαι. Ὡς δ' ἀμυχάνως εἶχον πρὸς τοῦτο οἱ περὶ
 τὴν μονῆν, ὅτι μηδεὶν ἀπόθετον ἦν αὐτοῖς χρυσίον, προσῆλθον τῷ
 5 ἄλαζόνι ἐκείνῳ καὶ θαρυβρεῶνι ἀντιβολοῦντες, δεόμενοι, τί μὴ λέ-
 γοντες καὶ τί μὴ μηχανώμενοι τῶν ὅσα οἶδε λεαίνειν ψυχῆς τοιαύτης
 ἀντιτυπίαν. Ἄλλ' ἐκείνος, οἷα τοῦ λέοντος ὧν ἀπληστότερος καὶ περὶ
 τὸν χρυσόν ἄγαν ἐπτοημένος, ὡς ἀσπίς ἦν πρὸς ἐπλάσματα καὶ ὡς
 10 ἰκετικῶς προσαχόμενα ἰνομιζέτο ῥήματα, καὶ ἐνδοῦναι ὅπως τῆς ἀλο-
 χίστου ἐνστάσεως ἤκιστα ἐπένευε, μὴ εἰδῶς ὁ δαίλαιος, ὅτι μικρὸν
 ὅσον καὶ εἰς αὖραν αὐτῷ λυθήσονται αἱ τοιαῦται ἐλπίδες, καὶ ἡ ἀδι-
 κία, κατὰ τὸν θεῖον φάναι Δαβὶδ, ψεύσεται ἐν αὐτῇ, καὶ φρουῖδα
 οὐρήσονται κατὰ τῆς ἀγαθῆς ἐλπίδος νεανιεύματα, ὡς μετὰ βραχῦ
 15 δηλωθήσεται. Τὸν γὰρ δικαίου λόγον ὁ γεννάδας ἐκείνος καὶ αὐτὸν
 p. 155^a τὸν τοῦ || θεοῦ φόβον περὶ ἐλάττονος θέμενος, σεβερὸν καὶ ἄγριον ἐν-
 ιδῶν αὐτοῖς καὶ τῷ θυμῷ ὡς περ οἰδαίνων, τὰ πάνδεινα αὐτοῖς ἠπει-
 λει· εἶτα καὶ φρουρᾷ αὐτοὺς παρεδίδου, μελέτημα ποιούμενος ὁ ἐμ-
 βρόντητος τὰ τῆς μονῆς ἐπὶ πλεόν κυκῆσαι καὶ παντοίως λυμῆνασθαι.
 20 Ὡς γοῦν τοῦτο ἤσθετο ὁ λοιπὸς ὄμιλος τῶν ἐν τῇ μονῇ ἀσκουμένων,
 καὶ τῷ ἀγίῳ σχετικῶς ἐντευξίν προσαγνόχασιν, ἐκείνος εὐθύς οὐ
 μέλλων ἦν, οὐδ' ἀποκνέων, ἀλλὰ νύκτωρ τῷ ἀναιδεῖ κουδικουλλαρίῳ,
 ὕπαρ, οὐκ ὄναρ ὁ φοβερός ἐπιφανεῖς χαλεπαίνων ἄμα καὶ ὀργιζόμε-
 νος, πληγὰς αὐτῷ εὐθύνας πολλάς, Ὅτου χάριν, λέγων δὴ, τοῖς ἐκεί-
 25 νοις χρῆσθαι λόγοις τετόλμηκας οὕτως ἐμφρούρους ποιεῖν τοὺς ἐπὶ τῇ
 ὑπηρεσίᾳ τῆς ὑπ' ἐμὲ μονῆς τεταγμένους, ὀφειλῆς αὐτοῖς μηδεμιᾶς
 προκειμένης; Ἄλλ' εἰ μὴ τάχιον τούτους τῆς φρουρᾶς ἐξάξῃς, πικρά
 σοι ἔσται καὶ ἡ τοῦ βίου καταστροφή. Καὶ ὁ μὲν, ταῦτα ἐπαπειλη-
 σάμενος τῷ βασιλικῷ, ἐξ ὀφθαλμῶν ἦν αὐτοῦ. Τὸν δὲ ἡ ὑπαρτικῇ
 30 αὐτῇ ὄψις φρενοὶ καὶ δέους ἐμπίπλησι καὶ εἰς ἑαυτὸν γενέσθαι παρα-
 σκευάζει· ἐπίστανται γὰρ ὡς τὰ πολλὰ καὶ περιστάσεις τὰ σωτήρια

1. πέφυκαν ἔγραψεν αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς;	3. ἀπεινεστέροις	5. ἀλα-
ζῶνι	6. μηχανόμενοι	12. αὖραν
13. φρουῖδα	16. περιελάτ-	
τωνος	16-17. ἐνειδῶν	19. πλέων
21. προσαγνόχασιν	22. μέ-	
λων	26. μηδεμιᾶς	30. φρενί
31. ἐπίστανται		

κύειν βουλευματα. Ἀναστάς γάρ τῷ περὶ ὄρθρον ὄλως οὐκ ἦν καθε-
κτός, ἀλλὰ καὶ τοὺς τῆς μονῆς τῆς εἰρηκτῆς ἀνῆκε κατὰ σπουδὴν,
πολλὰ καταγνοὺς ἑαυτὸν τῆς ἀβου||λίης ἕνεκα, καὶ τὸν θεῖον οἶκον, ἡ 9-155^α
ποδῶν εἶχεν, ὡς τάχος κατέλαβεν· καὶ, κρηνῆς πεσῶν ἔμπροσθεν τῆς
θείας ποροῦ, τὸν ἅγιον ἐξελιπάρει συν θερμοῖς τοῖς δάκρυσι, καὶ συγ- 5
γνώμην ἤτειτο τῆς τόλμης καὶ ἐνωμότως ἐπηγγέλλετο ἐπαγγελίας
κῦθωρὸν ἐκστῆναι τῆς Λακεδαιμόνος καὶ τοῖς ταύτης οἰκῆτοροι το
εἰσπραττόμενον χρυσίον ἅπαν ἀφείναι· ὃ δὴ καὶ γεγένηται. Ἐβδο-
μήκοντα δὲ πρὸς τοῖς ἑσσι χρυσίνους τῇ ἱερᾷ θήκῃ ἀποθέμενος καὶ
τοῦ ἰδίου ἐπιβάς ὄχηματος, ἀπιὼν ὄχετο, διηγούμενος σὺν ἐκπλήξει 10
πολλῇ ἃ τ' ἐπεπόνθει καὶ οἱ' αὐτῷ συνέβη ὡς ἀνακιδεὶ καὶ τολμητῆι.
Τὸ μέντοι χρυσίον, ὅπερ ὑπ' αὐτοῦ τῷ ἁγίῳ ἀφωσίωτο, λαβὼν ὃ τὴν
τῆς μονῆς φροντίδα ἐπιτετραμμένος τῷ προστώτι πέπομφε κατὰ
τάχος, ἐτι τῇ βασιλίδι ἐνδημοῦντι. Ἐκεῖνος δὲ, διὰ τοῦ τοιούτου
χρυσίου πλῆθος ἱερῶν πυξίδων καὶ σκευῶν ἐντίμων πριάμενος τῇ 15
μονῇ διεκόμισεν· ἃ δὴ καὶ μέχρι τῆς δεῦρο χρήσιμα λίαν καθεστή-
κασι τῷ ἱερῷ καὶ θεῷ τεμένει πρὸς πᾶσαν λειτουργικὴν ὑπηρεσίαν,
συμπροϊούσης τῷ χρόνῳ τῆς χρήσεως καὶ τέρψιν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐμ-
ποιούσης τῷ καὶ πρώην εὖ μάλα πυκναῖς καταγλαισθέντι χάρισι θεῷ
καὶ ἱερῷ οἴκῳ τοῦ μάκαρος, ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν, ὑπὸ τοῦ 20
τηνικαῦτα || τὴν προστασίαν τῆς μονῆς κεκτημένου. Ἄνηρ γάρ ἐκεῖ- ρ.156^α
νος τὸν βίον σεμνός, τὸν τρόπον χρηστός, φιλόθεός τε ὁμοῦ καὶ φιλό-
καλός, δαψιλῆς τὴν χεῖρα, δαψιλέστερος τὴν προαίρεσιν· ὅς καὶ τὴν
ἀγαθὴν ἐλπίδα προβαλλόμενος καὶ ἔλεω τυχῶν τοῦ θεοῦ καὶ τῇ ἀντι-
ληπτικῇ δυνάμει θαρρήσας τοῦ ὀσίου, πολλὴν εἰσῆνεγκε τὴν σπουδὴν 25
τό τε γῆρας ἀποξῦσαι τοῦ θεοῦ ναοῦ καὶ ὄψιν φαιδρὰν καὶ ἔαρ αὐτῷ
ἐπανατεῖλαι τὸ χαριστάτον. Εἶτα καὶ πολλὰ μὲν πεπλήρωκε τοῖς
ἀναθήμασι, κιάνων αὐγαῖς καὶ χροιαῖς καὶ λίθων ξεστων στιλπνότη-
τι καὶ γραφαῖς πανταχοῦ τέχνης ἀκριβείᾳ καὶ ὕλης ποικιλίᾳ, ἐκό-
σμησέ τε καὶ τῆς προμηθευτικῆς ἀκτίνος ἠξίωσι. Πρὸς δὲ καὶ στοαῖς 30
κύκλῳ διαφανέσι περιλαβῶν καὶ παιδροῖς προτμενίσμασι καὶ κλίμαξι

3. καταγνοὺς 6. ἐνωμότως ἐπηγγέλετο 8. ἀφῆναι 10. συν-
εκπλήξει 11. ἄτε πεπόνθει οἱ' 12. ἀφωσίωτο 15. πυξίδων
16. διεκόμισεν 18. συμπροϊούσης 24. προβαλλόμενος
26. γῆρας ἀποξῦσαι 30. ἀκτίνοσ

καὶ πᾶσιν ἄλλοις, οἷς εὐαγῆς δῆποθεν οἴκου λαμπρότης τηλαυγῶς χαρακτηρίζεται, ἐκάλυνε τε παντοδαπῶς καὶ κατηγάγει, καθ' ἃ δὴ καὶ μέχρι τῆς δευρῆ ὄραται ὁ θεῖος οἶκος, καὶ ἡ τούτου ὄψις ἄγγελος γίνεται τῆς ἀγαθῆς ἐκείνης καὶ φιλοθείου τοῦ ἀνδρὸς προθέσεως.

5 Ἄλλ' ὁ λόγος ἔχεται αὐτῆς τῆς διηγήσεως τῶν τοῦ μεγάλου θαυμάτων καὶ τὰ περὶ τοῦ ἀλαζόνος ἐκείνου Ἀντιόχου διὰ βραχείων δι-
 ρ.156^β εἰπέτω, ὅς τὴν δαυκικὴν μὲν ἀρχὴν διεῖπε || τῆς τῶν ἔθνικῶν χώ-
 ρας, ἐσχάτη δ' ἀπονοία ἀρθεῖς, ἥδιον ἦν αὐτῷ καὶ πάντων ἱρασιμώ-
 10 τερὰν πρὸς ταῖς ἄλλαις αὐτοῦ ἀθεμιτοπραγίαις παρὰ φαῦλον ἡγεῖ-
 σθαι καὶ ἅπερ ὁ μέγας ἐγγράφῳ διαθήκη ἐπέσκηψε. Τοῖνον καὶ σὺν
 πολλῷ τῷ θράσει τῷ ἀγγιτερμονοῦντι χωρίῳ τῶν ἔθνικῶν μετοχίῳ
 τῆς μονῆς ἐπιστάς, δριμύτι βλέπων καὶ τιτανῶδες διὰ πολλὴν ἰτα-
 μότητος περιουσίαν, αἴρων τε τὰς ὄφρυς ὑπὲρ τοὺς κροτάφους, κατα-
 γωγὴν τὸν τόπον ποιεῖν ἐπέταττεν. Ὡς δ' οἱ παρόντες ἐκείσε μονα-
 15 χοὶ ἠντιδόλουν ἀποσχέσθαι τῆς τοιαύτης βουλῆς, προτεινόμενοι καὶ
 τὰ τῆς τοῦ μάκαρος ἐγγράφου διατυπώσεως, ἐκείνος ὄνος ἦν, τὸ τοῦ
 λόγου, λύρας ἀκούων· συνῶθει γὰρ αὐτὸν ὁ ἐνεργῶν ἐν τῇ καρδίᾳ
 αὐτοῦ Σατανᾶς τὰ γεννήματα, ὡς φησὶν Ἡσαίας, τῶν οἰκείων ἔρ-
 γων φαγεῖν. Ἐνθεν τοι καὶ τὸ ἴδιον ἐκπληρῶν καταθύμιον ὁ φιλο-
 20 δαίμων ἐκείνος καὶ τὴν κακίαν ἀνήκεστος τὴν τε αὐλαίαν καὶ τὴν
 ἴδιαν σκηνὴν ἐκείσε ἐπήξατο, αἱμασιᾶ τὸν τόπον κύκλῳ διαλαβῶν
 καὶ βεβηλον ὁ τῷ ὄντι βίβηλος τοῦτον ἀναδείξει φιλονεικῶν· τυφλῶν
 γὰρ ἀκριβῶς ἡ κακία κατὰ τὸν φάμενον. Τί οὖν τὸ ἐντεῦθεν; Ἐκεί-
 νος μὲν τὸν ὑγρὸν καὶ διαλελυμένον βίον ζῶν καὶ ταῖς αἰσχυραῖς καὶ
 25 κυνώδεσι πράξεισι τῶν ἀκαθάρτων ἡδονῶν προσκειμένος, ἡδέως τῆς
 ρ.157^α συνήθους εἶχετο ἀκολασίας, || καὶ γυναιξὶ μαχλώσαις καὶ μαινάσιν
 εἰσω τῆς σκηνῆς συνεφέρετο, προσέτι γε μὴν καὶ ἀρρητουργίαις καὶ
 μουσαροῖς ἔργοις ἑτέροις καὶ ἐναγέσιν ἢ πάντολμος ἐκείνη ψυχὴ ἐκθύ-
 μως προσανείχε, μὴ ἀπειπάμενος ὄλως τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης. Ὅς
 30 κατὰ πόδας ἀξιούς τοὺς καρπούς τῶν ἔργων ἐδρέπετο. Νύκτωρ γὰρ
 ὁ μέγας ἐπιφανεῖς πρότερον μὲν δαίμασι φοβεροῖς ἐκδειματεῖν ἐδόκει

2. ἐκάλυνε 7. διεξιέτω 8. ἡδίων 19. ἐνθέν 21. αἱμασιᾶ

25. κυνώδεις. Ἐγράψεν οὕτως ἄρα ἐξ ἀρχῆς ὁ συγγραφεύς; 26. μαχλώ-
 σαις 27. Γραπτίον συνεφέρετο; 31. ἐκδειματεῖν. Ἴδιαι καὶ σ. 166, 20.
 Ἐγράψε πιθανώτατα αὐτὸς ὁ συγγραφεύς. Πρὸβλ. πληρεῖν ἐν σ. 153, 7, ἐκ-

τὸν τολμητιάν, ἔπειτα τῇ σταυροφόρῳ ράβδῳ πλήξας αὐτὸν κατὰ τοῦ πλευροῦ, καιρίαν αὐτῷ τὴν ὀδύνην ἐπήνεγκεν. Ὁ δὲ, τῇ τοιαύτῃ σφοδρότητι διυπνισθεὶς, φρίκης καὶ δέους μεστός, κίσθητῶς ἐώρα τὸν οὕτω πλήξαντα τῆς σκηνῆς ἐξιόντα ὃν καὶ τοῖς ἑαυτοῦ οἰκέταις οἰκτρᾶ φωνῇ κατασχεῖν παρεκελεύετο. Ὡς δ' ἐκείνοις θεατὸς οὐκ ἦν ὁ ὄσιος, τότε ἤσθετο ὁ δαίλιαος ὅθεν ἦκει αὐτῷ τὸ δεινόν, καὶ ὅτι, ἐπειδὴ ἀμέτρως ἠνόμησεν, αὐτὸς ἦν ὁ ὄσιος, ὁ φανείς καὶ πλήξας αὐτὸν, ἀγνηλατῶν ὡς περ τὸν ἀνόσιον ἐκ τῶν ἰδίων. Παραυτίκα τοίνυν τοῦ οἰκείου ὀχλήματος ἐπιθὰς τῆς πρὸς τὴν Σπάρτην φερούσης ἤψατο. Ὡς δ' ἀνύποιστος ἦν ἡ ὀδύνη, οὐ πλείω ἢ τριάκοντα σταδί- 10 ους ὀδεύσας, τετριγῶς καὶ ὀλοφυρόμενος καὶ μηκέτι οἶός τε ὦν πρόσω χωρεῖν, ἀποθὰς τοῦ ἵππου ἐν μίση τῇ λεωφόρῳ αἰσχυρῶς τὸν βίον κατέστρεψε, χερσὶ τῶν αὐτοῦ θεῖραπόντων ἐναποψύξας ὅτε δὴ καὶ ὁ φ. 157^β παροιμιώδης λόγος ἔργῳ ἐπληροῦτο ὁ φάσκων αἰσχυρῶς παρανόμων ἀπολοῦνται ἄωροι καὶ φαῦλοι ἐν θανάτῳ ἑξαισιῶν. Τὸ οὖν δύστη- 15 νον ἐκείνου σῶμα τῇ Σπάρτῃ ἀποκομισθὲν τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ὡς ὁ πολὺς περὶ τούτου φέρεται λόγος, πῦρ οὐκ οἶδ' ὅθεν κατασκήψαν τῇ σορῷ κατέφλεξε ταύτην ἅμα τῷ σκῆνει τοῦ ἀθλίου καὶ τέφραν εἰργάσατο.

Τῷ γοῦν τοιοῦτῳ σημείῳ φρικῶδει καὶ ἕτερον ἐπηκολούθει, κατ' 20 οὐδένα τρόπον τοῦ προτέρου λειπόμενον. Μιχαὴλ γὰρ ἐκείνος, ᾧ τὸ ἐπίκλην Χοιροσφάκτης, τῶν λίαν μὲν ἐπιφανῶν ἦν καὶ περιβλέπτων, τὰ δεύτερα δὲ μηδενὸς τῶν ἄλλων φέρων ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς τῶν Λακῶνων χώρᾳ ἐπὶ τε τιμῇ καὶ δόξῃ καὶ παντοδαπεῖ κτήσει καὶ δυνα- 25 στείᾳ, πρὸς δὲ καὶ ῥύμη λόγου καὶ μεγαλοφύια καὶ τῇ κατὰ κόσμον σοφίᾳ καὶ πλείοσιν ἄλλοις προτερήμασιν, ὥστε καὶ τῷ περιόντι τῶν χαρίτων διὰ πάσης γλώττης αἰεὶ σὺν ἡδονῇ φέρεσθαι. Οὐδὲ γὰρ ἰδεῖν μόνον ἡδιστος ὁ ἀνὴρ καὶ ἐντυχεῖν ἀκόρεστος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἦθος χρη- 30 στός, τὸν τρόπον ἐπιεικῆς, τὴν φρένα πυκνός, τῇ δὲ τέχνῃ τοῦ λό-

πληρεῖν ἐν σ. 163,17, ἀναπληρεῖν ἐν σ. 171,22 καὶ κατωτέρω ταπεινεῖν ἐν σ. 216,7, ἐφαπλεῖν ἐν σ.220,22.

8. ἀγνηλατῶν. Ἐν τῇ φε' ἀγνηλατῶ, τὸ ἐλαύνω 11. ὀλοφυρόμενος
 μηκέτι 12. λεωφόρῳ 21. Τὸ ὦ διορθωτέον εἰς ὄ; 23. μηδενὶ
 24. παντοδαπεῖ. Ἴδε καὶ ἀνωτέρω σ. 134,21 σημ. κτίσει
 28-29. χρυστόν.

γου καὶ τῇ εὐστροφίᾳ τῆς λέξεως ἠρακλεία τις λίθος ὑπῆρχεν, ὥστε
 καὶ ἀνηνύτοις ἐδόξαμεν [ἀν] ἐπιχειρεῖν, εἰ τὰ ἐκείνου πάντα βουλη-
 ρ.158^a θῶμεν κατὰ μέρος λέγειν || ἢ καὶ τὸ τῆς γλώττης φθικόν τε καὶ εὐ-
 λαλον εἰς μέρος προτιθέμεναι. Πολλὰ γὰρ ἔχων καὶ αὐτὴν ταῖς χάρισι
 5 βρύουσαν καὶ γλαφυρῶς αἰ κεκτημένην ταῖς τῶν νόμων διατάξεσιν,
 ὑπερφυῶς ἐδείκνυε πρὸς ἀλήθειαν ἔχειν ἐν τε λόγοις καὶ ῥήμασι καὶ
 αὐτὸ τὸ τῶν Σειρηῶνων πλάσμα. Ἐπεὶ δὲ ἐργῶδες λίαν καὶ χαλεπὸν
 τοῦ δυσμενοῦς διαδράνχι τὰς ἐνέδρας φύσις ἢ τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ
 10 καλὸν ἄχρι τέλους ἀνεπίμικτον τηρεῖν ἐκ τοῦ φαύλου, ἐάλω πρὸ ὁ
 θαυμάσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ τὴν φρόνησιν ἀπαράμιλλος ταῖς ἄρκυσι
 τοῦ ἰχθυοῦ καὶ διαχολάνας, οἴμοι, ἀπὸ τῆς εὐθείας τρίβου, υἱὸς ἐφάνη
 ἄλλοτριος Φθόνου γὰρ κέντρῳ νυγεῖς ὁ γεννάδας, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τῇ
 ἑαυτοῦ σωτηρίᾳ φθονήσας, δεινὸν ἐπωφθάλμιξε τῇ μονῇ, ὅπερ ἀντι-
 15 κρυσ Θεοῦ ἦν ἀποστασία, καὶ λυττᾶν κατ' αὐτῆς οὐκ ἤδειτο καὶ μί-
 σος ἄδικον μισεῖν, κατὰ τὸ γεγραμμένον, τὸ τε δηλωθὲν ὑπ' αὐτὴν
 μετόχιον καὶ τοὺς ἐκεῖσε παροικικῶς βιοῦντας οὐκ εὐλαβεῖτο. Ἡ δὲ
 αἰτία, ὅτι ἀγρὸς ἦν ἐκ γειτόνων, καὶ ἡ πρόφασις εἰκαία· κακῶς γὰρ
 ἐσκήπτετο ποιεῖν τὸν ἀγρὸν τὰ τε θρέμματα τῆς μονῆς. Ποτὲ γοῦν
 παραβαλὼν ὁ ἀνὴρ τῷ ἀγρῷ, καὶ οἱ τὰς οἰκήσεις ἐκεῖσε ποιοῦμενοι
 20 κυκεῶνα διαβολῶν προσηγὼν αὐτῷ ὡς τι καταθύμιον κεχαρισμένον.
 ρ.158^b Ὁ δὲ, ἅτε τῷ πάθει προκα||τειλημμένος ὢν τῆς βασκανίας, μηδὲν
 ὑγιὲς ἢ φρενῆρες ἐννοήσας, μήτε μὴν τὸν παρεγγυώμενον μὴ ποιεῖν
 κακὰ, ἵνα μὴ καταλήψεται τὸν παρακούοντα, κατὰ νοῦν θέμενος, ἀλλὰ
 πάντα ρίψας ἀπὸ ψυχῆς τὰ καλὰ, ἀπηνεμώθη ὁ πρῶτον ἐπὶ τε σοφίᾳ
 25 καὶ συνέσει καὶ δυνάμει λόγου θαυμαζόμενος, καὶ πεδίον, ὁ φτεῖν,
 ἀνέμου ἐδείκνυτο καὶ μικρόφρων ὁ μεγαλόφρων καὶ ἀφιλόσοφος καὶ
 χαμαιπετὴς τὴν δεικνοῖαν ἐξ ὑπογυίου καθίστατο, καὶ θυμοῦ τρό-
 παιον ἐγίνετο. Πῦρ γὰρ πνεύσας, τὸ τοῦ λόγου, καὶ τῇ ὀργῇ ἐκκαυ-
 θεῖς καὶ τὴν ὀδύνην τῆς κάρδιας ἀναρρήξας καὶ συὸς δίκην τοὺς
 30 ὀδόντας ὑποθήξας, χεῖρα συναγαγὼν οὐκ ὀλίγην καὶ ἄνδρας εὐρῶν
 οἴους ἐγρῆν τῷ ἐκείνου τρόπῳ συμβαίνειν, τυφλώτων ὡς περ καὶ πρὸς

2. ἐδοξε μὲν 8. διαδράν 11. Γραπτιόν διαχαλάσας 13. ἐπι-
 οφθάλμιξε 14. αἰδεῖτο 17. εἰκά 20. Ἡ λέξις κυκεῶνα ἱρη-
 νεύεται ἐν τῇ φε ᾄδει· πόμα ἐξ εἰδῶν πολλῶν κατασκευασμένον
 22. παρεγγυούμενον 24. ἀπηνεμώθη 25. παιδίον 27. ὑπογυίου

τὴν ἀλήθειαν ἀπομαχόμενος καὶ παρ' οὐδὲν τιθέμενος τὸν τοῦ δικαίου λόγον καὶ τὸν φόβον τοῦ θεοῦ, γνώμην ἐπὶ τὸν ἅγιον τόπον ἰκείνον καὶ τὸν λαὸν τοῦ θεοῦ καταπνευργεῦσατο, καὶ τὰς Βριάρεω χεῖρας ἐξέτεινε κατ' αὐτῶν, καὶ σφηκίαν, τὸ τοῦ λόγου, ἀνηρέθιζε κατὰ τῆς μονῆς. Παραβαλὼν γὰρ τῷ δηλωθέντι μετοχίῳ καὶ ὅλως εἰς μνήμην 5 οὐκ ἀφικόμενος τοῦ φάσκοντος Ἔως καιροῦ ἀνθέξεται μακροθυμος, καὶ ὑστερον ἀναδώσει αὐτῷ εὐφροσύνη, πρῶτον μὲν τὸν ἐν μοναχοῖς εὐγρηγόρετον Ζώσιμον, ὃς ἥν τηνικάδε τὰ τῆς μονῆς διέπων, χειρω- φ.159^α σαμένος, καὶ μήτε τὴν ἰκείνου πολιὰν αἰδεσθεῖς, μήτε τὴν ἀρετὴν τοῦ πρεσβύτου δυσωπηθεῖς, πύξ παῖσιν αὐτὸν κατὰ κόρρης οὐκ ἠ- 10 λαβεῖτο ὁ ἀλαζὼν ἰκείνος καὶ πάντολμος. Εἶτα καὶ τὸ φάρος ἀρά- μενος καὶ τοῦ περιβολαίου γυμνώσας τὸν πρεσβύτερον καὶ εἰς γῆν αὐ- τὸν καταβαλὼν διὰ τῶν ἐφεπομένων αὐτῷ ἀνδρῶν, φόνιον ὀρώντων τε καὶ πνεόντων καὶ μόνοις ἐξηρητημένων τοῖς ἰκείνου νεύμασι καὶ κη- 15 λεύσμασιν, οὐ πρότερον μεθῆκε ῥάβδοις τύπτειν αὐτὸν καὶ δεινῶς αἰκί- ζειν καὶ ταῖς πληγαῖς κατακόπτειν, ἕως λειποψυχήσαντα εἶδε καὶ μικροῦ δεῖν διαπεφωνηκότα· ἀναιδὲς γὰρ ἀεὶ ἡ κακία καὶ ἰταμόν διὰ τὴν ἐκ τοῦ φθόνου παράθηξιν. Εἶθ' οὕτως γιγαντιῶν ὡς περ καὶ θρα- 20 συνόμενος ἔτι καὶ τὸν Συρακούσιον ἰκείνον Διονύσιον μιμῆσθαι βου- λόμενος, τοῖς ἰκείσε χειροδιώτοις ἀνδράσι μυρίας ἔγνω τὰς κακώσεις ἐπάγειν, ἀντὶ φιλανθρώπου μισάνθρωπος κατὰ τὸν πάλαι Τίμωννα γε- 25 νόμενος. Οἱ καὶ τῷ δέει νικηθέντες, ὡς καὶ τὴν ἐν χερσὶν ἅπασαν ἀπειπεῖν σωτηρίαν, ἐκφρονες οἷά τινες καὶ κατάφοβοι, προτροπάδην ἕκαστος φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπορίζετο, καὶ ποδῶν ἐπήνουν ἀρετὴν κατ' ἰκείνῳ τῆς ὥρας. Τὰ δέ γε τῆς μονῆς ἅπαντα Μουσῶν λείαν, 25 κατὰ τὴν παροιμίαν, εἰργάσατο ἡ πολλῆς γέμουσα τῆς ἀπονοίας καὶ αὐθαδεῖας ἥ ἰκείνη ψυχὴ. Καθ' ἅπερ γὰρ τις ἄνους καὶ φρενὸληπτος φ.159^β καὶ βουὴν μηδαμῶς ἔχων καὶ ὄνον, κατὰ τὸν μέγαν εἰπεῖν Ἡσαῖαν, ἀγνωμοσύνης ἔλεγχον, θράσει πολλῷ καὶ λειοντείῳ ὡς περ βρυχήματι καὶ ὀρμήματι κατ' αὐτῆς ἐχώρει τῆς ἀψύχου ὕλης, καὶ τὴν ἐνιζά- 30 νουσαν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ μακρίαν κατὰ τῶν αἰπολίων ἤφρει καὶ τῶν ἐπ' αὐλέων, τὰ δρύφακτα τούτων πυρὸς ἔργον ποιούμενος ἐφ' ᾧ μηδεμίαν

3. βριαρεοχείρας 4. σφηκίαν 17. ἰταμόν 19. συρακουσία.
 Μὴ ἱγραψέν ἄρα οὕτως ἐξ ἀρχῆς αὐτός ὁ συγγραφεὺς; 25. ἰκείνω. *18α καὶ
 ἀνωτέρω σ. 162,3. 31. αὐτοῦ

εἶναι τοῖς θρέμμασι καὶ ταῖς αἰξὶ τὴν ἀσφάλειαν, ἀλλ' ἔτοιμον ταῦτα προκείσθαι τράπεζαν θηρίοις, ἅμα καὶ πονηροῖς ἀνθρώποις. Ὅτε καὶ ἦν ἰδεῖν ἅπαντα τὸν χῶρον ἐκείνον οἰκτρὸν ἐκ τῆς φλογὸς θείαμα καὶ εἰδεχθέατατον. Καὶ ὁ μὲν οὕτω τὰ πάνθεινα καὶ θεοστυγῆ δεδρακῶς
 5 καὶ παυθ' ὅσα κατὰ γνώμην εἰς πέρας ἀγαγεῖν δι' ἀγῶνος θέμενος καὶ ἀριστεὺς, ὡς ᾤετο, ἀναφανείς καὶ τὸ παγκράτιον στήσας καὶ τὴν Καδμείαν νικήσας νίκην, ἀβρῶς τῷ ἵππῳ ἐπέβη, καὶ τοδραῶς ἐφέρετο, γαυριούμενος καὶ κατοφρυούμενος καὶ δέος τοῖς ὀρώσιν οὐ τὸ τυχόν ἐντιθέμενος, εἰ καὶ μὴ κατὰ τὸν πάλαι Ἀλέξανδρον, ὅτι
 10 μὴδ' ἐν Βουκεφάλῳ ἵππῳ ἦν ἐποχοούμενος.

Πλὴν ἀλλ' οὐδὲν πλέον ἀπόνωτο ὁ δειλαῖος τῆς τηλικαύτης τόλμης καὶ ἀυθαδείας ἢ μόνον τὸ δύσμορφον γενέσθαι καὶ πικρὰν εὐρεῖν κατὰ πόδας τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν, ὡς προῖων ὁ λόγος δηλώσει.

φ.160^α Μελλήσει γάρ τινι ἢ ἀναβολῇ τὸ πρᾶγμα ὁ μέγας || οὐκ ἐδίδου, ἀλλ'
 15 αὐθωρόν ἐπῆγε τὴν ἐκδίκησιν, καὶ φροῦδα τὰ κατὰ τῆς εὐσεβείας εἰδείκνυε νεανισύματα. Καὶ ὁ τρόπος τοιόσδε. Τῇ γὰρ νυκτὶ ἐκείνῃ φοβερὸς ἄγαν ἐπιφανείς ὑπνώττοντι τῷ ἀνδρὶ ἠγριαίνε τε ἅμα καὶ ἐμβριθῶς αὐτῷ προσεφέρετο, καὶ ῥήμασιν ἐπιπληκτικοῖς, ἀκίσιν οἰά τισι, βάλλων αὐτόν, «Τί ἐμοὶ καὶ σοί, ἔλεγεν, ὦ οὗτος, ὥστε σε εἰς τοσαύ-

20 τον θράσος ἀφικέσθαι καὶ τόλμης καὶ τοσαῦτα κατὰ θεοῦ καὶ ἡμῶν ἀρθῆναι; Ἄλλ' οὐκ εἰς μακρὰν σοὶ ἴσται τὰ τῆς τοιαύτης τόλμης καὶ κακονοίας, καὶ οἶσει πάντως ὡς οὐ καλὸν σοὶ τὸ πέρας ἀπαντή-
 σε, καὶ ἡ πείρα διδάσκαλός σοι γενήσεται ὅσον κακὸν ἢ ἀδικία καὶ τὸ πρὸς θεὸν καὶ τοὺς αὐτοῦ δούλους ἀπαυθαδιάζεσθαι.» Καὶ ὁ μὲν

25 ταῦτα εἰπὼν καὶ ἐπαπειλησάμενος καὶ τοῖς λεχθεῖσι στήναι ῥάβδον ἀμαρτωλῶν κατὰ κλήρου δικαίων ἀφαιμένην ἀπονηξάμενος (;) ἀπηλλάττετο. Ἡ δὲ θεία ψῆφος εἰς ἔργον ἐλθεῖν ἐποίησε τὰ ῥήματα. Λάβρος γὰρ εὐθύς πυρετός καθίκετο τῷ ἀνδρὶ, καὶ σώματος ἐκλυσίς ἐπηκολούθει, καὶ φοράδην εἰς τὰ οἰκία διεκομίζετο, καὶ ὁ θάνατος
 30 ἀγγίθυρος· ὅτε καὶ τὸν ἄγιον πάλιν ἰώρα ὡς ἐν ἐκστάσει γενόμενος χαλεπαίνοντα αὐθὶς αὐτῷ καὶ ὀργιζόμενον καὶ ταῖς αὐταῖς χρώμενον ἀπειλαῖς. Ὁ δὲ αἵματι κλαίων, τὸ τοῦ λόγου, ἔλεσινὰς ἤπειε φωνάς.

6. παγκράτειον	7. ἀβρῶς	8. κατοφρυόμενος	11. ἀπόνωτο
14. μελλήσει	16. τοιόσδε	18. ἀκίσιν	22. Τὸ οἶσει φαίνεται
σχηματίσας ἐκ τοῦ οἶδα ὁ συγγραφεύς.	26. ἀφνεμένην	27-28. λαῦρος	

καὶ τοῖς ὀμᾶίμοσι καὶ λοιποῖς ταῖς κοινωνοῦσιν αὐτῷ κατὰ γένος || ρ.160^ρ
 Οὐχ ὄρατε, ἔλεγε τουτοῦνί τὸν μοναχόν, ὅς ἐπιστὰς τὰ πάνδεινα ἐπα-
 πειλά μοι; Εἶτα καὶ ἀπειλαύνειν αὐτὸν δῆθεν προὔτρεπετο. Ἄλλ'
 ἐκείνοι, μηδὲν ἔχοντες ὄραν τοιοῦτον, ἀμηχανοῦντι ἰώκεισαν καὶ τε-
 θηπέναι ὄραν ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος. Μετὰ βραχὺ δ' ἐκεῖ- 5
 νος, ἐν ἑαυτῷ ὡς περ γενόμενος καὶ συμβαλὼν ἐκ τε τῆς πρώτης
 ὀψεως καὶ τῆς δευτέρας τὴν αἰτίαν τοῦ πράγματος, οἰκτρῶς ἑαυτὸν
 ἱταλάνιζε καὶ ἐμίμνετο τῆς ἀβουλίας. Εἶτα καὶ πικρῶς ὀλολύζων
 ἐν συνοχῇ καρδίας ἰβόα, α Οἴμοι, λέγων, οἴμοι, ὅτι τὰ τοῦ Ἰωβ
 ἀντεστράφη μοι. Ἦδη φόβος γὰρ ὃν οὐκ ἐφοβούμην ἐπῆλθέ μοι, καὶ ὃν 10
 οὐκ εἶδεδοίκεν συνήνητησέ μοι ». Πρὸς γοῦν τοῖς τοιοῦτοις ῥήμασι καὶ
 λύσειν τοῦ κακοῦ ἐζητεῖτο, καὶ τὰ τῆς διορθώσεως τοῦ σφάλματος
 ἐπηγγέλλετο, θερμότητι δῆθεν μετανοίας ὀλίσθημα θράσους ἀπερι-
 σκέπτου θεραπεύειν ὑπισχνούμενος, προστιθέμενος καὶ τὸ πάλοις σι-
 δηροῖς κατοχυρῶσαι τὰ δρύφακτα τῶν αἰπολίων. Οὐκ εἶχε δ' ὁμως 15
 θεὸν ἐπακούοντα ἢ τὸν ἅγιον τῆς ἀνάγκης ἐξαιρούμενον, ὅτι μηδὲ
 σύμφωνον ἐκέκτητο τὴν καρδίαν τοῖς χεῖλεσι, μηδὲ τὴν ἀληθινὴν
 Ἄχαάθ ἐμίμνετο μετάνοιαν. Ἴνα καὶ θεῖαν ψῆφον ἀλλάξῃ καὶ ὄργην
 ἀποστρέψῃ Κυρίου, μήτε μὴν τὴν ὁμοίαν τοῦ Ἐζεκίου κραυγὴν ἐν 20
 θερμῇ τῇ διανοίᾳ ἐποιεῖτο || πρὸς τὸν Κύριον, οὐ εἶνεκεν οὔτε παλάθη ρ.161^α
 σύκων ἦν τὸ ἀλέξημα, οὔθ' ἡ προσθήκη τῆς ζωῆς τῇ τῶν ἀναβαθμῶν
 σκιᾷ ἐπιστοῦτο. Ὁ γὰρ τῶν γνώσεων Κύριος, ὁ πλάσας κατὰ μόνας
 τὰς καρδίας ἡμῶν καὶ συνιείς εἰς πάντα τὰ ἔργα ἡμῶν, διάστροφον
 μένειν εἰδὼς τὴν ἐκείνου συνειδήσιν καὶ κατεψευσμένην καὶ τῆς κατα-
 σπωμένης ὑπάρχουσας πλάστιγγος, ὅπερ ἐστὶν εἶδεν ἐν τοῖς πλείοσι 25
 τῶν ἀνθρώπων, εἰς μνήμην μὲν θεοῦ ἐρχομένοις ἐν καιρῷ θλίψεως,
 κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἀθετοῦσι δ' αὐθις αὐτὸν ἐν τῇ ἀπαλλαγῇ τῶν
 δεινῶν, ἀπρακτα καθικετεύειν εἶπασε. Καὶ Ὁχοζίας ἄλλος εἰδείκνυτο ὁ
 ἀνὴρ, τὴν ἀπόφασιν οὐ διὰ γλώσσης Ἡλιοῦ τοῦ προφήτου, ἀλλ' ἐξ
 αὐτῆς τῆς θείας ψῆφου δεχόμενος. Τοῦ κακοῦ τοίνυν σφοδρότερον 30
 κατασκήψαντος, ταῖς οἰκτραῖς ἐκείναις φωναῖς δεινῶς ἀπεβίω. Οὕτω
 γὰρ γινώσκεται Κύριος κρίματα ποιῶν, οὐ ὀφθαλμοί, ὡς Σολομῶντι δο-
 κεῖ, μυριοπλασίως ἡλίου εἰσὶ φωτεινότεροι, ἐπιβλέποντες πάσας ὁδοὺς

1. ὀμᾶίμοσι 2. τουτοῦνί 5. μεταβραχὺ 8. ὀλολύζων
 10. ἐπῆλθε 25. εἶδεν 28. καθ'ἑκετεύειν

ἀνθρώπων. Ἦν οὖν ἰδεῖν πάντας τότε τεθηπότας καὶ δαιμαίνοντας καὶ τῷ ὑποδείγματι τὴν αὐθάδειαν τευνομένην τοῖς σφόδρα ἀλαζόσι καὶ τολμηροῖς. Τοῦτου γὰρ εἵνεκα καὶ ἡ θεήλατος ἐκείνη πληγὴ ἐκ-
 ενήνεκτο, καὶ καινὴ τις ἦν τραγωδία τὰ οὕτω συμβαίνοντα τῷ τολ-
 φ. 161^β μητιᾶ, ὡς ἂν ἕτεροι || βελτίους ἀπ' αὐτῶν γένοιτο καὶ ἔργῳ μάθειεν
 ἢ τὴν ὀργὴν αἰετῆ φύσει μετρεῖν καὶ μὴ τῷ θυμῷ ἀλόγως κεχρηῆσθαι,
 μὴδὲ καταπαίξιν τὰ θεῖα καὶ τῶν τοῦ θεοῦ θελημάτων καὶ τῶν αὐτοῦ
 θεραπόντων καταφρονεῖν ματαιότητος περιουσίᾳ· ὅπερ ἐστὶ τοῖς ἀνοή-
 τοις καὶ ἀγνώμοσι τὸ χαριέστατον. Ἡ γὰρ τοῦ θεοῦ ἀγαθότης καὶ
 10 ἀνεξικακία κλίνει μὲν ἐκ τούτου εἰς τοῦτο, ὡς γέγραπται, καὶ φέρι
 τὴν τῶν ἀνθρώπων κακίαν ἀνεξικάκως, ἐκνεωθῆναι δ' εἰς ἅπαν οὐκ
 ἐνὶ τὸν τρυγίαν· ἔλεος γὰρ καὶ ὀργὴ φησι παρὰ τῷ θεῷ· κατὰ δὲ τὸ
 πολὺ ἔλεος αὐτοῦ οὕτω καὶ πολὺς ὁ ἔλεγχος αὐτοῦ, ὅτι Ἐὰν πο-
 ρεύησθε φησι πρὸς με πλάγιοι, πορεύσομαι καὶ γὰρ πρὸς ὑμᾶς θυμῷ
 15 πлагίῳ· καὶ φοβερός ὁ λόγος τοῖς συνιοῦσιν. Ὅτι δὲ ἄρρητος ἡ
 τοῦ θεοῦ οἰκονομία, ὥστε καὶ διὰ τῶν δοκούντων ἐναντίων οἷς ὁ
 λόγος οἶδεν ὀδεύουσα οἰκοδομεῖν τὰ δέοντα, οὐκ ἔξω λόγου καθε-
 στηκεν. Στοργὴ γάρ ἐστιν, ἀλλ' οὐκ ὀργὴ τὰ ἐκ θεοῦ πεμπό-
 μενα, καὶ πάνθ' ὅσα ποιεῖ ὁ θεὸς πρὸς τέλος οἶδεν ἐκβαίνειν χρη-
 20 στόν. Καὶ οὐδὲν ἐστὶν ὅλως τῶν ἐπαγομένων, ὃ μὴ συντείνει εἰς
 ψυχικὴν ὄνησιν· ἄμεινον γὰρ ἐνταῦθα τοὺς οὕτω πταίνοντας διδό-
 ναι δίκην ἢ αἰωνίως ἐκεῖσε κολάζεσθαι, ἐπεὶ καὶ θάνατος ἀνδρὶ ἀνά-
 παυσις, κατὰ τὸν φάμενον· ἐνεκόπη γὰρ αὐτῷ τὰ τῆς κακίας, καὶ
 φ. 162^α ἀπήλλακται τῆς || τοῦ μέλλοντος δουλείας, καὶ δεδικαίωται ὑπὸ τῆς
 25 ἁμαρτίας.

Ἄλλὰ συντετάχθω τῷ λόγῳ καὶ θαῦμα ἕτερον ἀξιάκουστον· ἔχει
 γὰρ μετὰ τοῦ φοβεροῦ καὶ τὸ χάριεν. Τελχίνες τινες καὶ βάσκανοι
 δαίμονες ἐξώρμησάν ποτε ἐνίοις τῶν τὴν χώραν λαχόντων τῶν Ἀθρι-
 κῶν, οὓς δὴ καὶ Μιληγγούς καλεῖν εἰώθησιν ἀντὶ Μυρμιδόνων οἱ ἐγ-
 30 χῶριοι, ἄνδρες αἰμοφορεῖς καὶ φόνιον πνεοντες, πόδας τε κεκτημένοι
 εἰς κακίαν τρέχοντας καὶ μηδὲν ἄλλο εἰδότες ἢ μόνον τὸ ληστεῦσιν

4. καινὴ τις 5. ὡσάν 6. κεχρηῆσθαι 8. καταφρονῶν
 10. φέρειν 12. φησὶ 13-14. πορεύησθε φησὶ 20. συντείνῃ
 27. τελχίνες τινές 27. ἐξώρμησαν 28. λαχόντων 28-29. Ἐχί-
 ᾱρα ἔρθως τὸ Ἀθρικῶν; 30. Γρακτίον αἰμοχαρεῖς;

αἰεὶ καὶ τὰ ἄλλότρια ἐπισηπασθαι ἀρπαλίως, ἐφ' ᾧ κατῆλθον ἐν τῷ
 μνημονευθέντι μετοσίῳ τῆς μονῆς, καὶ τὰ ἐκείσε θρέμματα τῆς μον-
 ῆς διάρπαγμα ποιῆσαι Ἰσπευδον. Καὶ δὴ, πορευθέντες οἱ μᾶταις, τὸ
 τοῦ θείου φάναι Ἰερειοῦ, ὅπισω τῶν ἐνθυμημάτων τῆς καρδίας
 αὐτῶν τῆς πονηρίας, ὁμοσε ἐχώρουν πρὸς τὸ ἔργον, καὶ πλῆθος σύμ- 5
 μικτον καὶ νέοι δυσκάνηκτοι ταῖς ὁρμαῖς, ἐπιστάντες λογχοφόροι τοῖς
 οἰκοῖς καὶ τοῖς αἰπολίαις, ὅσον τὸ εἰς ἐκείνους ἦκον, εἰς πέρας ἤγαγον
 τὰ πονηρὰν βούλευμα, καὶ τὰ θρέμματα ληστρικῶς ἀφελόμενοι, πρὸς
 τὴν σφῶν πατρίδα καὶ χώραν ἀπήγαγον δίκην ἀγρίων θηρῶν, σπα-
 ράξει ταῦτα βουλόμενοι. Ἄλλ' ἐψεύσθησαν τῆς ἐπιβουλῆς οἱ ἀλάστο- 10
 ρες, καὶ διὰ κενῆς ἀνομοῦντες ὤφθησαν, ἀνέμους τε ἔδοξαν συνάγειν
 ἐν κόλπῳ, τὸ ἄδόμενον, καὶ ὕδωρ στρέφειν ἐν ἰματίῳ. Πρῶγμα γὰρ
 ἐπὶ κολούθει τῇ τοιαύτῃ ἐφόδῳ πρὶν γενέσθαι μὴ πιστευόμενον. Ὡς φ. 162^β
 γὰρ ἐκείνοι τὴν ἰδίαν χώραν κατέλαβον σὺν τοῖς θρέμμασι, τὰ συνήθη
 ὁ μέγας κἀνταῦθα ἦν ἐνδεικνύμενος. Θᾶπτον γὰρ ἐπιστάς κατὰ τοὺς 15
 ὕπνους τοῖς κακοσχόλοις ἐκείνοις καθεύδουσι, δύο ἐφκει κύνας ἐπάγεισθαι
 εὐσθενεῖς καὶ τὴν ἰσχὺν ἄμαχον κεκτημένους, καθὼς εἶωθεν ὡς τὰ
 πολλὰ ἐπιφαινέσθαι ἀνδράσι πονηροῖς καὶ τὴν τῶν κυνῶν ζηλοῦσιν ἀνάι-
 δεϊαν. Καὶ πρῶτα μὲν πληγὰς κατὰ τῶν παρεῖων ἐπιτρίβει τοῖς πα-
 λαμναίοις· εἶτα καὶ τοὺς κύνας ἔδοξε κατ' αὐτῶν ἐξορμαῖν, ὧν καὶ 20
 τοῖς δῆγμασι δεινῶς μωλωπισθέντες, σύντρομοὶ τε καὶ κατὰφοβοὶ διυ-
 πνισθέντες· ὧ καινοῦ θαύματος, ὧ πράγματος πλήρες ἐκπλήξεως· οἱ
 μὲν τὰς ὄψεις καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς διαστρόφους εἶχον, οἱ δὲ μελανίας
 καὶ πελιθνώσεις περὶ τὸ σῶμα διαφανεῖς, ἄλλοι τὸ στόμα εἶχον εἰς
 τούπισω λοξῶς παρεκκλίνον, οἱ δὲ πλείους καὶ ἐκ τῶν δηγμάτων ἐφε- 25
 ρον ἐν ταῖς σαρκὶ μώλωπας, οἰδήμασι καὶ σμῶδιξι πεπληρωμένους
 ἦδη. Καὶ οὕτω τὰ ἐν τοῖς ὕπνοις τελεσθέντα οὐκ ἦσαν ὄψις ἀνύπαρ-
 κτος, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῖς τοῖς πράγμασιν ὀρώμενά τε καὶ θαυμαζόμενα,
 καὶ αἱ ἐκ τῶν μωλώπων ὀδύνη δριμύταται καὶ ἀφόρητοι καὶ θάνα-
 τον ἀπειλοῦσαι τὸν βικιοτάτον. Οἷς καὶ γλώττης οὐκ ἔλαττον ἦν 30
 ἐπαγγέλλειν τὰ κατὰ τοὺς ὕπνους οὕτω συνενεχθέντα. || Θερμοὶ τοῖς φ. 163^α
 νυν εὐθὺς γεγονότες ἐπὶ τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν καρδίαν ἰσχυρῶς πλη-

22. Γραπτίον πλήρους ἢ ἔγραψε πλήρες αὐτός ὁ συγγραφεὺς, 25. παρεκ-
 κλίνον 29. δριμύτατοι ἀφόρηται 31. συνεχθέντα

γέντες διὰ τὴν ἀμαρτίαν, εἶτα καὶ ἑαυτοὺς ταλανίζοντας, Δεῖλαιοι, ἔφρασκον, ἡμεῖς τῆς κακοβουλίας ἄθλιοι, ἔφρασκον, ἡμεῖς τῆς πολλῆς μοχθηρίας. Πρὸς τοῦτοις καὶ αὐτοὺς δὴ τοῦ; κατὰ γένος κοινωνοῦν-
 τας ἠξίουσαν θερμοῦ ὡς τάχος καταλαβεῖν τὸ φροντιστήριον καὶ θερμὴν
 5 τὴν ἰκασίαν ὑπὲρ αὐτῶν τῷ ὅσιῳ προσάξει καὶ καθαρῶς συνθέσθαι
 ἐπανασῶσαι πρὸς τοὺς ἰδίους οἴκους καὶ τὰς ἐπαύλεις τὰ ληστρικῶς
 ἀφαιρηθέντα κατὰ γὰρ τὸ σῶον καὶ ὀλοκλήρον πάντα καὶ μηδαμῶς ἐπι-
 10 τολμᾶν σφραδάζειν ἐν τοῖς τοιοῦτοις. Οὐ δὴ γενομένου καὶ ταῖς τοιαύ-
 ταις ὑποσχέσεσιν ἢ τῶν θερμομάτων ἀντιστροφή ἐπακολουθήσασα,
 πρὸς τὴν προτέραν εὐθὺς ὑγίαν καὶ οἱ οὕτω τοῖς δεινοῖς ὑποβληθέν-
 τες ἐπανήσαν· καὶ ἐν βραχεῖ ἀνωρθοῦντο τὰ μέλη καὶ κατὰ χώραν
 ἕκαστα εἶχον, καὶ ὁ κολοφῶν τῶν κακῶν διεκρούετο. Τοῦ γὰρ αὐτοῦ
 καὶ παιδεύειν θρασύτητα καὶ μοχθηρίαν καὶ θεραπεύειν πάλιν διὰ φι-
 λανθρωπίαν. Δείας οὖν ἔκτοτε ὑπείρηται οὐ τὸ τυχόν ἐκ τοῦ ὑποδείγμα-
 15 τος πᾶσι τοῖς ἐκείνων φίλοις τε καὶ πατριώταις, καὶ τῷ δέει ἢ βάρ-
 βαρος ἐκείνη φύσις καὶ ἀτίθασος τὰς οἰκίας καὶ σχεδὸν εἰπεῖν φυσι-
 κὰς ἀγριότητας ἐπιλαθομένη συνθήκας ἔθετο ἔτησιως προσφέρειν τῇ
 p.163^θ θεῖᾳ ταύτῃ || μονῇ κηρούς τε καὶ θυμιάματα καὶ γεραιρεῖν ὥση δύνα-
 μίς τὸν ὄσιον.

- 20 Προκείσθω δὲ εἰς διήγησιν τοῖς φιλοθέοις καὶ ἕτερον θαῦμα μνή-
 μης ἅμα καὶ ἀκοῆς ἄξιον. Μονὴ τίς ἐστι κατὰ τὸν ἐπίγειον τόπον
 τῆς Λακεδαιμόνος ἰδρυμένη, κατὰ ἀντικρὺ καὶ τοῦ ἄστεως πρὸς δυ-
 σμὰς δικκωμένη, ἐν ἣ πέφυκε τιμᾶσθαι ὁ ἐν ἱεράρχαις μέγιστος θαυ-
 ματουργὸς καὶ περιώνυμος Νικόλαος, ἡσύχῳ βίῳ συμβαίνουσα καὶ εὖ
 25 μάλα ἔχουσα τοῖς ἐν ἀρετῇ ζῆν ἐλομένοις καὶ ἐνθίου πολιτείας ἀντι-
 ποιῆσθαι ἀρμόδιον χρηματίζουσα ἰνδικαίτημα. Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ μονῇ
 ἄνευ ἀνθρωπίνης τέχνης ἐν τῇ κειμένη πλακὶ λιθίνῃ ἢ τοῦ ὄσιου θεῖα
 μορφή παραδόξως ἐντετύπωτο· ἐν ἣ καὶ τὸ τῆς σταυροφόρου ράβδου
 σχῆμα ὀραῖται σκιαγραφούμενον, περὶ οὗ μακρὸν εἶη τε λέγειν καὶ
 30 διεξιέναι, γλώσσαις ἀπάντων ἄδομένου τοῦ τεραστίου μέχρι καὶ τῆ-
 μερον καὶ αὐτῆς μᾶλλον τῆς λιθίνης πλακὸς φωνῆς πάσης τρανότε-
 ρον καὶ γλώσσης οὐκ ἔλαττον διεξιούσης τὰ τοῦ πράγματος καὶ μο-

11. ἐπανήσαν. Ἴδε σ. 165 σημ. εἰς 25

12. κολοφῶν

14. ὑπείρηται

16. ἀτίθασος

21. μονὴ τίς

ἐπίγειον

24. περιώνυμος

25. μάλλα

29. σκιαγραφούμενον

νονουχί σαφῶς παριστάσης διὰ τῶν συμβόλων καὶ αὐτοῦ τοῦ ἁμα-
 ρύγματος τῆς ἀχρωματίστου μορφώσεως, ὅτι περ ὁ μέγας ἐν αὐτῇ
 ἦν ἰστάμενος καὶ τὸ θεῖον ἐξιλεούμενος, καθ' ὃν καιρὸν ἐμελλε μικροῦ
 δεῖν πᾶς ὁ χῶρος τῆς Λακεδαιμόνας ἔργον σεισμοῦ γενέσθαι || καὶ φ.161^a
 πανωλεθρίαν δεινὴν ὑπὸστῆναι ἐκ θείας ἀγανακτήσεως διὰ τρόπων 5
 φαυλότητα τῶν ἐν αὐτῇ κατοικούντων καὶ ἀκρασίην καὶ τὸ ἀεὶ ῥα-
 στῶν ἑσθῆν καὶ πᾶσιν ἄλλοις τοῖς κατὰ τὸν βίον πάθεσιν ἀργίαν τε
 ἄγειν τοῦ καλοῦ παντελῆ, καθ' ἃ καὶ τισὶ τῶν κατ' ἐκείνου καιροῦ τῶν
 εὐσιβῶς βιούντων καὶ φιλοθέως ἀπεκαλύφθη. Οὐ ἔνεκεν, ὡς οἶμαι,
 καὶ τὰ σύμβολα τῆς πρὸς θεὸν ἐκτενοῦς ἰκεσίας τοῦ ὁσίου τῶν λίθων 10
 ἐπιτετυπώθη, φανεράν ἔτι καὶ ἐπίδηλον βουλομένου καθιστᾶν τοῦ θεοῦ
 κἀνταῦθα τὴν τοῦ οἰκείου θεράποντος πρὸς αὐτὸν παρρησίαν καὶ οἴας
 τετυχηκε τῆς αὐτοῦ εὐνοίας ὁ ὁσίος, καὶ ὅτι τὴν δικαίαν ὀργὴν τοῦ
 θεοῦ ἢ τούτου ἀπέστρεψεν ἰκεσία καὶ τὸ δεινὸν ἦρε καὶ ὅσης λοιπὸν
 ἀξιοῦνται τῆς σωτηρίας οἱ βαλόντες αὐτὸν πρὸς θεὸν πρίσθην θερ- 15
 μότατον.

Ὅτι δὲ ἡ ἐνεργοῦσα χάρις ἐπὶ τῶν ὁσίων τοῦ ἁγίου Πνεύματος οὐκ
 ἐπὶ τοῖς μείζοσι μόνοις, τοῖς λόγου καὶ μνήμης ἀξίοις, ἀλλὰ καὶ ἐπ'
 αὐτοῖς δῆπουθεν τοῖς δοκοῦσι μικροῖς καὶ οὐδὲν ἔσθ' ὅτε νομιζομένοις
 τὴν οἰκείαν δύναμιν δείκνυσι καὶ ἐνέργειαν, δῆλον ἐκ τοῦ παραυτίκα 20
 ῥηθησομένου. Στέφανος ὁ τὰς δημοσίας καὶ τοῦ κοινοῦ λειτουργίας
 ἀεὶ πιστευόμενος, ὃ τὸ ἐπώνυμον δῆλον τοῖς πᾶσι διὰ τὸ τοῦ ἀνδρὸς
 ἐπίσημον· ζῶν γὰρ ἔτι καὶ οὗτος καὶ περιῶν δείκνυται, τὸν μονήρη
 βίον νῦν ἀσπασάμενος· ἐν χρεῖᾳ ποτὲ καταστάς ἐλαίου, τῶν ἰδίων ὑπη-
 ρέτη || ἐπέσκηψε καταλαβεῖν ὡς τάχος τῶν τῆς μονῆς ἐργαστηρίων, ἐν φ.164^A
 ὃ εἶωθεν ὁ τῶν ἐλαίων καρπὸς ἀποθλίβεσθαι καὶ ὀργάνοις τισὶ καὶ 26
 λίθου βᾶρει τὸ ἐλαίον ἐκπιέζεται, καὶ κενὴν ὑδρίαν ἐλαίου πληρῶσαι
 καὶ ὡς αὐτὸν ἀγαγεῖν. Οὐ δὲ γενομένου καὶ τοῦ ἐλαίου πρὸς βίαν
 ληφθέντος, οὐ μέλλων ἦν ὁ ἅγιος, οὐδ' εἰς ἀναβολὰς τιθέμενος τὰ τῆς
 ἐκδικήσεως. Νύκτωρ γὰρ ἐπιφανεῖς τῶν Στεφάνων ὑπνώττωντι, πρῶτον 30
 μὲν ὅστις εἶη ἐφανέρου, εἶτα καὶ χαλεπαίνοντι ἰοικῶς καὶ δι' ὀργῆς
 τῶν πράγματι ποιούμενος, ὡς ὑπόδικον τὸν ἄνδρα ἀπεφῆνατο, καὶ τὰ
 ἔσχατα αὐτῶν διαθήσειν ἠπειλεῖ κακὰ τῆς τοιαύτης τολμῆς ἔνεκα.
 Τοῦ δὲ ἀγωνίᾳ ληφθέντος καὶ ὡς περ αὐτοῦ ἀπολογουμένου καὶ μη-

5. πανωλεθρίαν 18. ἄξιον 27. ἰδρύαν 29. μέλων

E. MANSF. T. II
 IOANNINA 2006

δαμῶς ἐτι τοιοῦτόν τι κατατολμῆσαι σὺν πολλῶ τῷ θείῳ ἐπαγγελο-
 μένου, ἡμεῖν τέως αὐτόν τὸ ληφθέν ἔλαιον ἰκεῖνος ἐπέταττεν. Καὶ ὡς
 ἡμεῖν μὲν ἰδοῦμαι τὸ ἔλαιον, ἰκεῖνος δ' ἐτι καὶ ἐτι τὸν ἡμεῖτον προσ-
 ἀπῆται ἐπεκτείνεσθαι. Ὡς δὲ μηκέτι ὑπολελειφθαι ἔλαιον ἐν τοῖς ἐγ-
 5 κάτοις αὐτοῦ ὁ Στέφανος διεταίετο, ἰκεῖνος καὶ αὐθις βίαν ἐπῆγε
 πρὸς τὸ ἡμεῖν, εἰτα καὶ προσηπεῖλει, ὅτι, εἰ μὴ τάχιον ἀποδῶ τὸ ἀφαι-
 ρηθέν ἔλαιον, καὶ αὐτὰ τὰ ἔγκατα αὐτοῦ συμπαρληφθῆναι τῷ ἡμέ-
 τῳ. Περιδεῆς οὖν ὁ Στέφανος καὶ σύντρομος ἀναστάς, καὶ ὅπερ εἰδή-
 φ.165^a λου τὸ ὄναρ συμβαλὼν ἀραρότως καὶ ἀναμφιλέκτως, σπουδῆ πολλῇ
 10 τὸ ληφθέν ἔλαιον τῷ ἐργαστηρίῳ ἐπανέσωζε· καὶ τὰ τῆς ὀπτασίας ἦν
 διηγούμενος τρανογλωττίᾳ καὶ πᾶσιν αἰεὶ διαμαρτυρούμενος φευκταῖον
 καὶ ἀνώμοτον ποιῆσθαι τὸ προσψάσειν ὄλως ἐν τοῖς τῆ μονῆ διαφέ-
 ρουσιν, ἢ τολμᾶν ἐν τούτοις κἂν ὅπως οὖν σφραδάζειν. Τούτου τὸν
 παιδα Γεώργιον, ὀλίγαις ὕστερον ἡμέραις τῷ τῆς παραπλήξεως πάθει
 15 πεπτωκότα, ὡς μηδὲ ὄλως ἀπόνασθαι ἐκ πάσης τῆς ἰατρικῆς τέχνης
 καὶ ἐπιστήμης ἢ τῷ λίχνῳ μόνῳ τῶν ἐλπίδων δελεάζεσθαι, τοῦτον
 ταῖνον ὁ μέγας, τῷ θεῷ τούτῳ τιμένει προσπεφυγότα, καθὼς καὶ ἡ
 ἐν τῷ ἀργυρίῳ ἐκτυπωθεῖσα καὶ διχαραχθεῖσα γραφὴ καὶ αὐτὸ τὸ
 εἶδος τῆς παραδοξοποιίας δι' εἰκονικῆς ἐκτυπώσεως ἀριδηλότερον νῦν
 20 παριστᾶ, παραδόξως ἴσατο.

Ὁ δὲ λόγος καὶ ἑτέροις θαύμασι βούλεται τὰς ἡμῶν ἀκοῆς ἐστιά-
 σαι. Παιδίον ἦν πάνυ ἀτελὲς τὴν ἡλικίαν καὶ ἐτι ὑποτίθειον, ᾧ κλη-
 σις μὲν αὐτῷ Μανουὴλ, ἀστειὸν δὲ, ἅμα φύσεως εὖ ἔχον καὶ ἀγχι-
 νοίας. Τούτου τῶν ἀναγκαίων μορίων ἄτερον λώβην ἰδέξατο οὐ τὴν
 25 τυχοῦσαν συμβάματος ἐκ τινος, καὶ ἀπειλὴν ἠπειλεῖτο τὸ πάθος τῆς
 πτώσεως τῶν ὑπογαστρίων, καὶ τοῖς διδύμοις φόρτον ἰλεεινῶς προσγε-
 νέσθαι ἰδοῦμαι δυσθέατον. Οἱ οὖν τούτου γονεῖς, τοῖς φυσικοῖς σπλάγ-
 χνοις κινούμενοι καὶ τῷ κέντρῳ τῆς λύπης νυττόμενοι, πολλὴν εἰς ἡ-
 φ.165^b γεν τὴν σπουδὴν, ὥστε παντοίοις παωνίσμασι καὶ λοιποῖς || ἀλεξι-
 30 τηρίοις δῆθεν ἐπιθέμασιν ἰατρικαῖς χερσὶ τοῦ πάθους ἀπαλλάττειν τὴν
 παιδα. Ὡς δ' ἀνηνύτοις ἦσαν ἐπιχειροῦντες, καὶ τὸ πάθος παντός

- 1-2. ἐπαγγελομένου 3-4. πρόσἀπῆται 4. μηκέτι ὑπολελειφθαι
 6. προσηπεῖλει 7. αὐτοῦ 11. διαμαρτυρούμενος 14. ὀλίγαις
 15. ἀπόνασθαι 22-23. κλίσις 25. ἀπειλεῖτο 29. παντοί-
 αις παιονίσμασι 29-30. ἀλεξητηρίοις

ὑπῆρχε βοηθήματος ισχυρότερον, καὶ ἀνύοντες οὐδὲν ἐκεῖνοι ἦνυσον, καίριως ἐβάλλοντο ταῖς αἰκίσιν τῆς λύπης, καὶ ἡ ρομφαία κατὰ μέσης ἤλαυνεν αὐτῶν τῆς καρδίας πέρας ἀντὶ παιδὸς τὸν παῖδα καὶ ἁωρόλειον αὐτὸν μικρὸν ἔσπον θεωμένοι γεννησόμενον. Ἐπεὶ δὲ ἡ πάνσεπτος καὶ δημοστέλης ἐπέστη τῆς ἱερᾶς κοιμήσεως αὐτοῦ τοῦ τρις-^δ μᾶκρος, ὅτι ἤν οὐκ οἶδ' ὅπως, ἀνχξίοις οὔσι τὸ ζῆν καὶ ἀναπνεῖν τὸν ἀέρα, κατὰ τινὰς ἀρρήτους λόγους ἡ προστασία τῆς μονῆς ταύτης ἐνεχειρίσθη κατὰ τὸν καιρὸν τῆς παριππευσάσης ἐνδεκάτης ἐπινεμήσεως τοῦ ἑξάκις χιλιοστοῦ πεντακοσιοστοῦ ἔτους, εἰς μὴμην ἐκεῖνοι τῶν καθ' ἑκάστην τελουμένων ὑπὸ τοῦ ὁσίου ἐληλυθότες καὶ ¹⁰ τῇ πάτῃ δυναμένη πιστεὶ θαρρήσαντες, πάντα εὐθύς περὶ ἐλάττονος θέμενοι, ἄρα ὁ πατὴρ τὸν παῖδα, ὡς εἶχε τάχος, τῇ ἱερᾷ λάρνακι προέσι τοῦ ὁσίου, καὶ κρηγῆς εἰς τὸ ἔδαφος ἑαυτὸν καταβαλὼν καὶ δάκρυα θερμὰ τῇ τιμῇ καὶ θαυματοποιῶ θήκη κατασπένδων, διὰ πάντων ἠτείτο τὸν μέγαν, ἐκκαλούμενος ἐπὶ παιδί τὸν ἔλεον· εὐμή- ¹⁵ χανον γὰρ ἡ ἀνάγκη καὶ τὴν λύσιν τῶν λυπούντων ἐπάγεσθαι, καὶ λίαν διανοητικόν. Καὶ γὰρ οὐ μέχρι τῆς διὰ λόγων αἰτήσεως || ἔστη = 160^α μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ τῷ λιχανῷ δακτύλῳ τοῦτο μὲν ἐκ τῆς σημειοφόρου θείας σοροῦ νοτίδος, τοῦτο δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἐλαίου τῆς φωταγωγοῦ τὸ πάγχον μέρος τοῦ παιδὸς ἐπιχρίσας· ὡ θείας ἐπισκοπῆς, ὡ ²⁰ ταχείας βοηθείας· λύεται τὸ πάθος εὐθύς, καὶ, τὸ διωδηκὸς ἐκεῖνο πάθος ἀθρόως διαπνεύσαν, αὐθαρῶν ὁ παῖς τοῦ τε ἀπειλουμένου κινδύνου ἀπήλλακτο καὶ ἀκριβοῦς ἀπήλαυσε τῆς ὑγείας. Ὅν καὶ λαβίων ὁ πατὴρ γαίνουσιν ὀφθαλμοῖς ἑώρα τοὺς οἰκείους· καὶ ἀπελθῶν οἰκαδε χαίρων, ὀλοφύχως θεὸν ἰδοξάζε καὶ τὸν αὐτοῦ θεράποντα ²⁵ ἐμεγάλυνεν.*

Ἐγὼ δὲ αὐτὸς ὁ τῇ ἀμούσῳ γλώσῃ καὶ ἀκόμψῳ ταῦτα λέγων καὶ ἐξηγούμενος, τί εἶπω ἢ τί λαλήσω; Ἀδικήσω πάντως ἑμαυτὸν λίαν, ἀδικήσω δὲ καὶ τὴν ἀλήθειαν, ἔτι τε καὶ αὐτοὺς [τοὺς] τῶν καλῶν ζηλωτὰς καὶ τῶν θείων θαυμασιῶν φιλακροάμονας, εἰ μὴ καὶ ³⁰ τῶν πρὸς ἐμὲ χαρίτων τοῦ μεγάλου ἀπὸ μέρους ἐπιμνησθήσομαι, καὶ μιᾶς τε παραδοξοποιίας τῆς εἰς ἐμὲ γενομένης ὡς ἐνὸν μοι τοῖς φιλοθείοις διηγῆσομαι καὶ ἀκοῶς ἰστιάσω τὰς φιληκόους. Ἐπιρροῆς

2. αἰκίσιν 4. γεννησόμενον 6. δὲ 9. πεντακοσιοστοῦ 14. θαυματοποιῶ 15. ἐλαίον 21. διοιδικός 22. διαπνεύσαν 33. ἰστιάσω

τοίνυν τῆς ἐκ τῆς κεφαλῆς ἀνώθεν ὕλης δριμυτάτης καὶ τὸ δάκνον
 πάμπλου κακτημένης διὰ τινῶν ἀδελῶν πόρων μέχρι τῶν φατνίων [τῶν]
 σαρκῶν δεικνουμένης, τοῦ λαιοῦ τῶν ὀδόντων μέρος σφόδρα μὲν κα-
 φ.166^β κῶς διετίθετο, καὶ αἱ ὀδύνας ἐντεῦθεν δριμύται καὶ || ἀνύποιστοι, καὶ
 5 τὸ ἄλλο τὰς τε γνάθοις τῇ εἰσβαλοῦσῃ ὕλῃ καὶ τοῖς ὀδοῦσι δεινὸν
 καὶ ἀνήκεστον, ὥστε μὴδὲ τροφῆς ὅλως ἔχειν τῆς οἰαζήποτε μετει-
 ληχέναι, ὅτε τῶν ἐξω τῆς ὀδύνης ὀδόντων διαπεπονηκότων καὶ τὴν
 οἰκίαν ὡς περ ἀφηρημένων ἐνέργειαν. Ταῖς γοῦν τοιαύταις βαρυτά-
 ταις ὀδύνασι σφοδρῶς βαλλόμενος, ὥστε καὶ αὐτὴν δῆπουθεν τὴν
 10 πᾶσι ζωὴν ἐπέραστον λέγεσθαι γεγονέναι αὐτῷ μισητὴν καὶ ἀνέρα-
 στον, τὸ ὄμμα γοῦν καὶ αὐτὸς ἄρας τῆς διανοίας πρὸς τὸν τοῦ ἐλέ-
 ους, ὡς φησι Μιχαίας, θελητὴν Κυρίου καὶ τὸν τούτου θεράποντα
 προστάτην καὶ ἄρωγόν καὶ ἐπίκουρον πρέσβυν προβαλλόμενος ἐν συνο-
 χῇ καρδίας καὶ πνεύματι ταπεινώσεως, τὴν τοῦ κακοῦ λύσιν ἐζήτησεν
 15 καὶ τὴν τοῦ λυποῦντος ἀπαλλαγὴν. Καὶ δὴ παρὰ χρῆμα ὦ τῆς ἀρ-
 ρήτου σου, Χριστέ μου, χρηστότητος, ὦ τῆς ἀπάτου σου εὐσπλαγ-
 χνίας τῇ αἰτήσῃ ἦν προσήγαγον τῷ ὀσίῳ καὶ ἡ Ἰασις εἶπετο. Οἷα
 γὰρ τινος ψυχροῦ πνεύματος ἠσθόμην τῶν ἀλγούντων ὀδόντων ὑπα-
 φιεμένου, καὶ εὐθὺς τότε τῶν παρειῶν τὰ ἄλγεια, κακῶς διατιθεμέ-
 20 νων, ἐπραῦντο, καὶ τῶν ὀδυνῶν τὰ βέλη ἠμβλύντο, καὶ ὅλως ἤμην
 ἐξάντης τοῦ οὕτω με λυποῦντος δεινοῦ καὶ κατατρύχοντος, καθαρὰς
 ἀπολαύων τῆς ὑγείας. Διὰ τοι τοῦτο καὶ τὴν εὐεργεσίαν ἀνακηρύτ-
 των ὁμῶ καὶ γεραίρω τὸν Ἰλιον, πανηγυρίζω τὴν χάριν τοῦ γενο-
 φ.167^α μένου θαύματος, || τὴν ἄκραν τοῦ θεοῦ ἀγαθότητα ὑπερεκπληττόμε-
 25 νος μεγαλύνω.

Καὶ τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτον. Ἐκεῖνο δὲ πῶς οὐ διηγητέον; Ἄν-
 δρες τινὲς τῶν ὁμορούντων τῷ πολλάκις μνημονευθέντι μετοχίῳ βαρ-
 βαρικώτερον διακείμενοι, κλέμμασί τε χαίροντες αἰεὶ καὶ ληστραῖαις
 καὶ μαιφονίαις καὶ τῷ ἐν αὐτοῖς ἐνεργοῦντι δαίμονι αὐθις ὑπειζαντες,
 30 βουλήν βουλευσάμενοι πονηρὰν ἐπέθεντο ἄωρεϊ τῶν νυκτῶν τῷ τοι-
 οῦτῳ μετοχίῳ τῆς μονῆς ἐπιμθεῖναι καὶ ληστρικῶς, ὡς ἔθος ἦν αὐ-
 τοῖς, εἰσω τῆς οἰκίας τῶν ἐκείσε παροικικῶς βιούντων εἰσπηδήσαν-
 τες, λύκοι οἷα τινες ἄρπαγες καὶ ἄγριοι θῆρες, βίαιον ἄρπαγμα τὴν

2. φατνίων 5. τοῖς τε 7. τὸν ἐξω 13. ἀρρωγόν 20. ὀδύ-
 νων 29. ὑπήξαντες 32. παροικικῶς

τοῦ ἀγρότου παῖδα ποιησάμενοι, μετὰ σπουδῆς ὤχοντο. Ἀπεμπο-
 λῆσαι γὰρ αὐτὴν διεσκόπουν καὶ πρὸς δουλείαν ἰκδοῦναι, οἱ τῷ ὄντι
 δούλοι τοῦ Σατανᾶ καὶ τῆς ἁμαρτίας, τὸ δὲ κομισθὲν ἀργύριον τῇ
 καταργουμένῃ αὐτῶν κοιλίᾳ σὺν τοῖς καταργουμένοις βρώμασι προσ-
 νεῖμαι. Τοιοῦτοι γὰρ εἰσιν αἰεὶ ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία. κατὰ τὸν φάμε- 5
 νον, καὶ ἡ δόξα αἰσχύνῃ αὐτῶν. Κατωρχεῖτο δὲ ἄρα ταῖς ἐλπίσι τὸ
 μέλλον, καὶ διὰ κενῆς ὤφθησαν ἀνομοῦντες οἱ μάταιοι. Ἡ τε γὰρ βοή
 τῆς αἰχμαλωτισθείσης παιδός καὶ ὁ θρῆνος τῶν ταύτης γονέων δῆ-
 λον πᾶσι τὸ πρᾶγμα πεποιθήκασιν. Εὐθέως δ' αὐτῇ τῇ ὥρᾳ πάντες
 οἱ ἐκείσε ἀναστάντες, ἀγροικικῶς, ὡς εἶχον, μέγα ἐπιβῶων || τὸ Κύ-φ.167^α
 ριε ἐλέησον, ἔχοντες ἐπὶ χεῖρας καὶ τὸ ἐκείσε τιμαλφίστατον τοῦ 11
 ὀσίου ἀπεικόνισμα, καὶ αὐτὸν δὴ τὸν ἅγιον ἐπεφώνουν εἰς ἄμυναν. Καὶ
 ὁ οὐ μέλλων ἦν, οὐδ' ἀναδυόμενος, ἀλλ' ἅμα τῷ μικρὸν προβῆναι
 τοῦ τόπου τοὺς παλαμναίους ἐκείνους νέφος ὡς περ βαθῦ καὶ ἀχλυῶ-
 δες καὶ καχέσπερον ἐπισκῆψαν αὐτοῖς τὰς αὐτῶν κατημαύρωσεν ὄψεις, 15
 καὶ ἀορασίαν ἐπήγαγε παντελεῖ, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς περαιτέρω
 προβαίνειν. Θάμβους οὖν ἐπὶ τούτῳ πλησθέντες καὶ χαμάζε κλίναν-
 τες ἑαυτοὺς, τὴν ἀρπαγείσαν κόρην ἐπιστρέφειν ἐπηγγέλλοντο. Οὐδὲ
 γὰρ ἡ αἰτία αὐτοῖς ἠγνοεῖτο δι' ἣν οὕτω τὴν ὀπτικὴν ἀφήρηντο ἐν-
 ἔργειαν. Τὸ δὲ ἰξαισίον, ὅτι ἐπὶ τῷ ἐπαγγέλματι καὶ ἡ ἀχλὺς αὐ- 20
 θωρὸν περιήρητο καὶ τὸ βλέπειν εἶχον ὡς καὶ τὸ πρότερον. Ἄλλ' ἐκεῖ-
 νοι, τῇ πονηρᾷ καὶ αὐθις συνηθείᾳ κρατούμενοι καὶ βασάνῳ ἔτι τὸ
 πρᾶγμα βουλόμενοι διδόναι, εἰ γε κατὰ τὸ αὐτόματον συνεβῆ αὐτοῖς
 ἡ πῆρωσις ἢ ὡς φόντο τὴν παῖδα ἀνελόμενοι τῆς προκειμένης εἶ-
 χοντο τρίβου. Καὶ ἦν ἐκείνοις καὶ αὐθις κόπος τὸ πρᾶγμα κενός. 25
 Ἴδου γὰρ καὶ πάλιν ἡ αὐτὴ ἀχλὺς καὶ ἡ πῆρωσις τῶν ὄψεων, πρὸς
 δὲ καὶ τὸ χαμαιρριφεῖς αὐτοὺς, οἷα δὴ πάλαι τοῖς παραγενομένοις
 ἀσεβέσιν Ἰουδαίοις, συλλαβεῖν τὸν τῆς ζωῆς ἡμῶν ἀρχηγὸν καὶ δε-
 σπότην τῶν ἀπάντων. Ὅτε καὶ ἐπικαίρως ἦν ἔδειν τὰ τοῦ Ἡσαίου
 Ψηλαφήσουσιν ὡς τυφλοὶ τοῖχος, καὶ ὡς οὐχ ὑπαρχόντων ὀφθαλ- φ.168^α
 μῶν ψηλαφήσουσι. Τότε τοίνυν οἱ ἀπειθεῖς ἐκείνοι καὶ δεισιδαίμονες, 31
 εἰς τελείαν ἐληλυθότες αἰσθησιν, θειοτέραν εἶναι συνῆκαν δύναμιν τὴν

4-5. προσανεῖμαι 5. γὰρ εἶσιν 6. κατορχεῖτο 13. μέλων
 τὸ. Ἄλλ' ἴδε καὶ ἀνωτέρω σ. 155,22. 17. τοῦτο χαμάζε
 19. ἀγνοεῖτο 23. σύννευοι 24. πῶρωσις 27. χαμαιρριφεῖς αὐτοῖς

σφάλλουσιν αὐτῶν τὴν ὀρμὴν καὶ ματαιοῦσαν αὐτῶν τὴν ματαιότητα καὶ τὰ διανοήματα, καὶ τὸν ἅγιον ἐπεκαλοῦντο σὺν θερμοῖς τοῖς δάκρυσιν, καὶ συγγνώμην ἠτούντο ἐφ' οἷς ἰδράσαν καὶ ἐφ' οἷς δ' ἠπίστουν πρὸ μικροῦ, ἀμφοτεπλήσιμοι τυγχάνοντες καὶ ἐνδιάτακτοι. Πρὸς τοῦτοις καὶ καθαρῶς ἐπηγγέλλοντο ἐπανασῶζειν τὴν παιδα τοῖς ἰδίοις γονεῦσι. Καὶ δὴ παρὰ χρῆμα ἐκείνοις μὲν ἡ ὄρασις, τοῖς δὲ γονεῦσιν ἡ κόρη ἀθιγῆς πάντη καὶ ἀνέπαφος ἀπεδίδοτο· καὶ δέος ἔκτοτε οὐ τὸ τυχόν ἐπεισῆει αὐτοῖς τε, τὴν ἀρπαγὴν οὕτω ποιησαμένους τῆς κόρης, καὶ πᾶσιν ἄλλοις τοῖς προσκοῦσαι τὸν τόπον, ὥστε
10 καὶ δι' εὐχῆς πάντα τιθεσθαι μηκέτι τοιοῦτόν τι διανοηθῆναι.

Ἄλλὰ συντετάχθω τῷ παρόντι καὶ τὰ περὶ τοῦ θεοῦ τῷ ὄντι ἀνδρὸς καθηγητοῦ καὶ ποιμένου καὶ τροφίμου τῆς ἀρετῆς· Λουκάς δ' ἦν ὄνομα τῷ νεανίᾳ· ὅς καὶ μέχρι τῆς δεῦρο ζῶν τε καὶ περιῶν δεικνυται, τῇ τε μοναχικῇ πολιτείᾳ καὶ τῷ ἱερατικῷ διαλάμπων ἀξιώματι, πολὺ τε τὸ αἰδέσιμον φέρων ἐκ τε τῆς τῶν τρόπων εὐγενείας καὶ τῆς ἤδη ἐπανθούσης αὐτῷ πολιτείας. Ὅν καὶ αὐτὸς ἔγωγε πολλάκις ἀκήκοα ζῶσιν φωνῇ || διηγούμενον ὅσης ἄρα καὶ οἷας ἀπόνωτο τῆς εὐεργεσίας πιστεῖ τῇ πρὸς τὸν ὄσιον καὶ βεβαίᾳ ἐλπίδι τῇ πρὸς θεόν. Τίς δὲ ὁ τρόπος τῆς εὐεργεσίας, ὁ λόγος ἤδη δηλώσει. Πάρεσις
20 αὐτῷ γεγένηται ποτε τῶν σιαγόνων ἐκ τινος αὔρας νοσοποιοῦ καὶ λοιμοφθόρου, καὶ πᾶσα ἡ τοῦ στόματος ἀρμονία διέφθαρτό τε σχεδὸν καὶ διαλελώθηται, καὶ αἱ ὀδύνας ἐντεῦθεν ἀφόρητοι, σφοδρότερον τοῦ κακοῦ κατασκήψαντος, καὶ ἡ ἀληθῶν πολὺ τὸ δριμύ κεκτημένη, ὡς μὴ οἷόν τε αὐτὸν τροφῆς ὅλως τῆς οἰασοῦν μετεληχέναι πλὴν τοῦ ἐξ ἀλφίτων χυλοῦ ἢ τὰ σίελα ὅλως κατέχειν αὐτομάτως φέρεσθαι καὶ τοῦ στόματος ἐξωθεν ἀκόσμως προχέεσθαι. Φάρμακον δὲ τοῦ λοιποῦ οὐδὲ ἦν, ἐπειδὴ μείζον τὸ πάθος ἀνθρωπίνης τέχνης καὶ θεραπείας καὶ τῷ πάσχοντι θανάτου χαλεπωτέραν ἐμποιοῦν τὴν ζωὴν. Τί οὖν ὁ εὐσεβῆς ἀνὴρ καὶ φιλόθεος καὶ τὸ δέον συνιδεῖν λίαν ὀξύτατος; Τῶν ἄλλων πάντων ὡς ἀνονήτων ὑπεριδὼν· πάντα γὰρ ἐνώπια τοῖς συνιοῦσιν, ὡς γέγραπται, καὶ ὀρθὰ τοῖς εὐρήσουσι χάριν· ἐπὶ τὴν φανεράν καὶ ὁμολογουμένην βοήθειαν τοῦ θεοῦ φημι Νίκωνος καὶ αὐτὸς καταφεύγει· καὶ, εὐχῇ τὰ τοῦ πράγματος ἐπιτρέψας, τῇ ὀτηρωμένῃ ἐμπροσθεν τῶν ἀδύτων τοῦ ἱεροῦ τεμένους τῆς μονῆς θεῖα καὶ σεπτῇ

7. ἐπεδίδοτο 8. ἐπεισῆει 17. ἀπόνωτο 20. αὔρας 24. οἷον

εἰκόνι τοῦ μάκαρος προσελθὼν, Ἄγιε τοῦ θεοῦ, ἔλεγεν, σὺ οἶδας μεθ' ὅσης τῆς πίστεως σοὶ ἀδιστακτῶ γνώμῃ προσέρχομαι, καὶ διὰ τοῦτο δέομαι || τὴν λύσιν τοῦ πιέζοντός με δεινοῦ. Ἐξαιτουμένῳ πρόσχε; ρ.169^α μοι τῷ ἀναξίῳ, καὶ τῆς σῆς βοήθειας μὴ ἀποστερήσης με· ἐπὶ θεῶ γὰρ μόνῳ καὶ σοὶ τῷ τούτου θεράποντι πάσας μου τὰς σωτηρίου 5 ἀνεθέμην ἐλπίδας. Καὶ ταῦτα μὲν διελέγετο τῇ θείᾳ εἰκόνι τοῦ αἰοδίου προσερειδῶν τοὺς ὀφθαλμούς. Εἶτα καὶ θείᾳ ἐπιπνοίᾳ κραταιωθείς, φθάνει τῇ διανοίᾳ τὸν θεῖον καὶ ἱερὸν οἶκον τοῦ μάκαρος, ἐπὶ τότε ἐν τῷ προδηλωθέντι ναῶ τοῦ μετοχίου ὑπῆρχεν εὐχόμενος, καὶ τοῖς τῆς πίστεως πτεροῖς αὐτοῖς ψαύει τῆς σοροῦ τοῖς χεῖλεσι, καὶ, 10 σώματι πόρρω διεστηκώς, τὸν ἰγγύς παρῖναι μὴ ἀποροῦντα ἤλπισε διὰ τῆς χάριτος. Τίς δ' οὐκ ἂν ἠσθεῖη τὸ καινὸν τοῦ θαύματος ἐκπληττόμενος; Καὶ γὰρ τῇ ἐπικλήσει ταχεῖα καὶ παράδοξος ἐπηκολουθεῖ ἡ ἰασις. Ὁ δὲ τρόπος τῆς ἰάσεως οὗτος. Ὑπνος αἶρει τὸν νεανίαν μετὰ τὴν ἐπικλήσιν· ἐν δὲ τῷ ὑπνώττειν ἐν αὐτῇ ἰδοξεν εὐρε- 15 θῆναι τῇ τῆς δυτικῆς κλίμακος ἀναβάσει τοῦ θεοῦ καὶ ἱεροῦ οἴκου τοῦ ὀσίου, ἐνθα δὴ καὶ ἡ τοῦ Ἀντιφωνητοῦ φέρουσα προσηγορίαν δεσποτικῆ καὶ θείᾳ εἰκὼν, πρὸς δὲ καὶ τὸ τοῦ μεγάλου ἐκτετύπωτο ἀπεικόνισμα· ὅπερ ἄρα καὶ προσκυνῶν δῆθεν κατὰ τοὺς ὑπνους καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ δεινοῦ ἐξαιτουόμενος, φωνῆς ἰώκει ἀκούειν ἐξιούσης 20 ἀπ' αὐτῆς δὴ τῆς ἱερᾶς εἰκόνος τοῦ ὀσίου, διακελευομένης αὐτῷ ἄραι τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς ἀπηωρημένης ἐκείσε λυχνίας καὶ τῷ ἐξ αὐτῆς ἔλαιῳ τὸν ἀλγοῦντα || τόπον ἐπιχρῖσαι. Ἐπεὶ οὖν ἰδοξε ποιεῖν τὰ κελευό- ρ.169^β μενα, καὶ ἡ χεὶρ ἦν ἀκροθυγῶς ἀπτομένη δῆθεν τῆς λυχνίας, ἔτε μὴ τελείως ἐπ' αὐτὴν δικνεῖσθαι νομιζομένη, ἀνατραπῆναι ἰδοξεν ἡ λυ- 25 χνία καὶ ἐκχυθῆναι ἐπάνω αὐτοῦ τὸ ἔλαιον. Ὁ δὲ, σπασθεὶς ὡσπερ τῷ δέει καὶ ἐξυπνος γενόμενος· ὦ τοῦ θαύματος, ὦ ξίνου καὶ φρικτοῦ τεραστίου καὶ ἐκπλήξεως γέμοντος· καὶ ἡ λυχνία γὰρ κατὰ χώραν ἦν πεπληρωμένη, καὶ αὐτὸς ὑγιῆς ἦν ἐν ᾧ τόπῳ τῷ σώματι περιγραπτῶς ὑπῆρχε, καὶ τοῦ πιέζοντος δεινοῦ τελείως ἀπαλλαττόμενος. Τὸ 30 δὲ ὑπερβάλλον τοῦ θαύματος πλείω μὲν πρὸς θεὸν ἐμαρτύρει παρησίαν τῷ ὀσίῳ· μικροῦ δὲ διὰ πίστεως ἐκείνον ἐνεποίησε, ἢ αὐτὸς ἦν ὁ

3. πρόσχε; ρ.	12. ἠσθεῖη	13. ταχεῖα	14. αἶρει
16. δυτικοῖς	23. ἐπιχρῖσαι	24. ἀκροθυγῶς	25. τελείως
32. Γραπτόν εἶ;			

πρὸ μικροῦ τοσοῦτον καὶ τηλικούτον πάθος συνεχόμενος, καὶ ὡς ἐν
 ὄνειροις ταῦτα ὄραν καὶ φαντασίαν, ἀλλ' οὐκ ἀλήθειαν τὸ πρᾶγμα
 ᾤετο. Ἀνευγκῶν δ' ὁμῶς καὶ οἷον ἐν ἑαυτῷ γινόμενος καὶ καθαρῶς
 αἰσθόμενος, ὡς οὐκ ἐστὶ ὄντα ἀληθῶς ἴστί τὸ πραχθὲν, τὴν εὐχαρι-
 5 στίαν, ὡσπερ οἶδεν εὐγνώμων ψυχὴ, τῷ τε θεῷ Νίκωνι καὶ δι' αὐτοῦ
 τῷ θεῷ ἀπεδίδου θεοφιλῶς. Εἶτα καὶ ὡσπερ ἔνθους τῇ ἀμέτρῳ χαρᾷ
 γινόμενος ἰδείκνυε γὰρ αὐτὸν μικροῦ καὶ ἄφρονα ἢ παραδοξοποιῖα
 τῷ τοῦ ζύλου κρούσματι τὸν τε ποιμένα καὶ τοὺς λοιποὺς θιασώτας
 νυκτὸς ἐτι βαθείας εἰς ταῦτόν συνεκάλει. Οἱ καὶ, θάττον τῷ τόπῳ
 φ.170^α ἐπιστάντες καὶ τὸ || ἐξαισίον τοῦ πράγματος ἰωρακότες καὶ τὸν τρό-
 11 πον τῆς ἰάσεως ἀναμαθόντες, μεστήν εἶχον ἡδονῆς τὴν καρδίαν, καὶ
 θεῷ ᾧδᾶς εὐχαριστηρίους ἀνέμελλον, τοῖς πᾶσι διαγγέλλοντες τε με-
 γαλεῖον τοῦ θαύματος.

Ἄλλὰ προσεκτέον. Ὀφθῆσεται γὰρ καὶ τὸ μέλλον ῥηθῆναι διὰ
 15 βραχείων καινὸν καὶ παράδοξον καὶ διηγήσεως ἄξιον. Ἄνθρωπος γὰρ τις
 τῶν ἐν τῷ βίῳ περιόντων καὶ τῷ πολλάκις δηλωθέντι μετοχίῳ τῆς
 μονῆς τοῦ μάκαρος τὰς οἰκήσεις ποιούμενος, ὑγρότητος δριμυτάτης
 ἐπιρροῆς ποτε λώβην ὑποστάς κατὰ τῶν ὀφθαλμῶν, τοῦ βλέπειν ἰστέ-
 ρητο, καὶ, ἀμαυρὰς ἔχων τὰς τῶν ὀμμάτων βολὰς, τοὺς λύχνους τοῦ
 20 σώματος, ἀθλίως οὕτω σκότους πεπλήρωτο, καὶ τοῦ πᾶσιν ἡδυτάτου
 φωτὸς παντάπασιν ἀπεστέρητο. Καὶ ἦν ἰδεῖν ἰλεεινὸν θέαμα καὶ θρη-
 νῶν ἐπάξιον, ἄλλον Βαρτίμαιον τὸν τοῦ Τιμαίου, ὡς φησι τὸ ἱερὸν
 Εὐαγγέλιον, ἀναφανέντα, τυφλὸν ἐξαπίνης γινόμενον καὶ τὴν ὀπτι-
 κὴν ἐνέργειαν πάμπαν ἀφρημένον. Ἐπεὶ δὲ πολὺς ὁ καιρὸς τοῦ πά-
 25 θους διετρίβετο, καὶ τοῦτο ἦν ἥκιστα τῇ ἀνθρωπίνῃ τέχνῃ ἰάσιμον,
 τῶν ἄλλων πάντων καὶ οὕτως ὑπεριδῶν καὶ πάσης τῆς ἐξ ἀνθρώπων
 ἀπογνοῦς θεραπείας, πρὸς τὸν κοινὸν καὶ ἄμισθον ἰατρὸν ἔγνω δεῖν
 καταφεύγειν. Καὶ δῆτα κατακλίνας ἑαυτὸν εἰσω τοῦ ἐν τῷ μετοχίῳ
 φ.170^β ἰδρυμένου, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὀσίου, ἱεροῦ εὐκτηρίου, ἔμπροσθεν || τῆς
 30 ἰκεῖσε θείας καὶ θαυματουργοῦ εἰκόνης τοῦ μάκαρος χειρὰς τε ἅμα καὶ
 ὀμματα τῆς διανοίας ὑψώσας, Λύσον μου, ἔλεγε, τὸ σκότος ὁ πρῶ-
 του καὶ ἀληθινοῦ φωτὸς κληρονόμος· λύτρωσαί με τοῦ πιέζοντος πά-

1. Γρακτέον τοσοῦτω καὶ τηλικούτω πάθει; 12. διαγγέλλοντες
 15. γὰρ τις 18. ποτε 22. βαρτιμαῖον 30. χείρας
 31. λύσον

θους· ἀπάλλαξόν με τῆς κατεχούσης νυκτός· Ἴδω σου τὴν σεβάσιμον εἰκόνα· κατατροπήσω τοῦ θεοῦ τέμνους· κηρύξω πᾶσι καὶ διηγήσομαι σου τὰ θαυμάσια. Οὕτως οὖν τῷ Προκοπίῳ· τοῦτο γὰρ ὄνομα τῷ ἀνδρὶ· ποτνωμένῳ πρὸς τὸν ἅγιον μεθ' ὅσης ἂν εἴποι τις τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ συντριβῆς πνεύματος, ἡμερῶν τριῶν τὸ συμ- 5 πέρασμα πρὸς τελείαν ἤρκεισιν ἀπαλλαγὴν τοῦ κακοῦ. Πλὴν δὲ καὶ αὐτῷ προσεκτίον· εἰρήσεται γὰρ τὸ χαριέστατον. Προσῆκατο τὴν αἰτήσιν ὁ μέγας, καὶ τὴν ἀρωγὴν ταχέως ἐπιβραβεύων καὶ τὴν ἰκσιν· ἐπεὶ τάχιον ἐν σχήματι μοναχοῦ τινος ὁμωνυμοῦντος αὐτῷ, ὃν καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἡ μονὴ παρ' ἑαυτῇ κέκτηται, ἐπιστάς κατὰ τοὺς ὕπνους, 10 τῷ Προκοπίῳ, πρὸς ὄνομά τε ἐκάλει, πυνθανόμενος δῆθεν ὅτου χάριν τὴν ἐν τῷ ναῷ προσεδρίαν ποιεῖται. Τοῦ δὲ τὴν αἰτίαν προϊσχομένου, ὕπτιον αὐτὸν ἐκείνος ἔδοξεν ἀνακλίνειν καὶ τῷ δεξιῷ ποδὶ πατεῖν ἐπάνω τῶν στέρνων, τῷ δὲ χεῖρι τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπάγειν καὶ ὡς περ ὄφρωσ εἶδος ἐκβάλλειν τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἀπορρίπτειν. Διυπνισθεὶς 15 οὖν εὐθύς ὁ Προκοπίος· ὦ Χριστέ τῶν σῶν μεγαλείων· ἥ ὡς θαυμα- φ.171a στὸς εἰ ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις σου· τὸ λίαν διψώμενον φῶς καὶ τὴν ὄλην αὐγὴν παρά χρῆμα ἀπελάμβανε, καὶ καθαρῶς ἰώρα πᾶσιν ὁμοίως τοῖς καλῶς βλέπουσιν. Ἐπί δὲ τῷ παραδόξῳ τούτῳ θαύματι χαρᾶς πλησθεὶς καὶ θυμηδίας, δόξῃ τῇ πρὸς θεὸν ἐχρῆτο καὶ τῇ πρὸς τὸν 20 ἅγιον εὐχαριστίᾳ, τρανωθεὶς ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τὴν γλῶτταν, καὶ κηρύττων διαπρυσίως μέχρι καὶ τήμερον τῆς εἰς αὐτὸν γενομένης παραδοξοποιίας οὐ παύεται.

Τούτοις δ' ἄξιον κάκεινο προσθεῖναι. Ἄνῆρ τις τοῦ καταλόγου τῶν στρατευομένων, ἰδίους ὄψωνίους δ' ὅμως στρατευόμενος, κἂν ἐν τοῖς 25 ἀπόροις τοῦτο τέτακται παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ, ὅς ἐτι ἐν τοῖς ζῶσιν ἐστὶ καὶ τῇ μὲν προσηγορίᾳ Ἀργυρομήτης· πᾶσιν ἐπίδηλος, τοῦνομα δὲ Μιχαὴλ, τὸ φένος ἔλκων ἐκ τῆς χώρας τῶν Κορινθίων, ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ἄσται τῶν Λακόνων τὰς οἰκήσεις ποιούμενος, ἐκ τινος πληθῶρας χολῆς μελαίνης παραπλήξει ληφθεὶς καὶ σκοτώσει τοῦ ἡγεμονικοῦ καὶ 30 ἔκνουσ ὡς περ γενόμενος, ἐρίσσετο, κατέπιπτεν, ἐκραδαίνετο, ἐσπα-

1. εἶδω 4 (καὶ 24). τις 9. τινός 14. χεῖρι 15. ἐκβάλλων
17. διψώμενον 22-23 Γραπτίον τὴν. . . παραδοξοποιίαν
26-27. ζῶσιν ἐστὶ 29. λακόνων 31. πληθῶρας 31. Γραπτίον ἐρ-
ρίπτετο ἢ ἐρρυσούτο;

ράσσετο, φρικτοῖς ἐβάλλετο δείμασιν· ἀκόσμως αὐτῷ καθεῖτο ἡ κόμη
 ἐπὶ προσώπου, καὶ ἀπλῶς οὐδὲν ἦν ὃ μὴ εἴλεγεν ἢ ἐπράττε τῶν με-
 μηνότων καὶ αὐτὰς τὰς φρένας παρειμένων. Λυττῶν γὰρ καὶ ἐφαλ-
 φ.171^α λόμενος κατὰ πάντων, οἷς ἂν ἔτυχε || συναντᾶν, οὐς μὲν ὁδοῦσιν
 5 ἰσπάραττεν, οὐς δὲ διεχειρίζετο, εἰ συνεχωρεῖτο ὑπὸ τῶν τεταγμένων
 αὐτῷ τηρεῖν ἦν γὰρ τὴν ἰσχὺν ἄμαχος καὶ τὸ σῶμα ἐπισεικῶς ἰσχυ-
 ρότατος. Ὡς γοῦν τὸ πάθος ἐληγεν οὐδαμῶς, εἰ μὴ καὶ μάλλον πρὸς
 τὸ σφοδρότερον ἐξαπτόμενον, καὶ πάσης ἦν ἀνθρωπίνης τέχνης ἀθε-
 ράπευτον, οἱ κατὰ γένος αὐτῷ προσήκοντες καὶ οἰκήτορες τῆς πόλεως,
 10 νόμοις εἰκόντες φιλίας ἅμα καὶ συγγενείας, βίᾳ κατασχόντες αὐτὸν
 ὑπὸ δεσμοῖς ἀλύτοις πρὸς τὸν εὐαγῆ καὶ θεῖον οἶκον τοῦ θεοφόρου πα-
 τρός ἡμῶν, ὥσπερ τινὰ τῶν ἀτάκτων ζῶων καὶ ἀτιθάσων ἤγαγον.
 Κατείργαστο γὰρ ἤδη ἅπαν τὸ σῶμα τῇ ἀσιτίᾳ καὶ τῇ παρατάσει
 τοῦ κλόνου, οὐ ὑφίστατο ἐκ τῆς τοῦ πάθους σφοδρότητος, καὶ οὐδὲν
 15 ἦν διαφέρων κυνδάλου ἢ λιθηρίδος, ὡς ἐν τῇ παραδοξοποιῶν. Ἄλλ'
 εἶσω τοῦ εὐκτηρίου τοῦ μάκαρος διαβαλόντες καὶ περιδεσμήσαντες,
 εἶτα καὶ πρὸς τούτοις ἐπὶ τῷ μεμνηότι τῆς σοροῦ ἐμπροσθεν, θερμῶς
 ἐξελιπάρουν τὸν ἔτοιμον εἰς βοήθειαν. Οἱ καὶ τῆς ἐλπίδος κρίσει θεοῦ
 δικαίᾳ οὐ διήμαρτον. Τῷ γὰρ ἐπιχρίσματος τοῦ ἐκ τῆς φωταγωγοῦ
 20 ἐλαίου, ἐπιφωνουμένου τοῦ νεωκόρου τῇ κρίσει καὶ τὸ ὄνομα τοῦ
 ὀσίου οἷά τι σωτήριο ἐπάσμα, ὃ τε κυκεῶν ἐκεῖνος κατηυγάζετο καὶ
 τοῦ πάθους ὁ πᾶσχα ἀπηλλάττετο καὶ σώας εἶχεν εὐθύς καὶ ἀρ-
 φ.172^α τίους || τὰς φρένας μάλλον ἢ πρότερον, καὶ ἐμπλεῖσι τὴν ψυχὴν ἡδο-
 νῆς γεγονότες οἱ τούτῳ προσήκοντες οἰκαδὲ ἐπανήσαν, εὐχαριστουῦν-
 25 τες θεῷ καὶ τῷ ἁγίῳ.

Ἐπεισιέτω δὲ τοῖς τοῦ μεγάλου θαύμασι καὶ ὁ πρὸ μικροῦ γεγι-
 νηται περὶ τοῦ ἐξ ἀλλοδαπῆς ὀρμωμένου χώρας, τοῦνομα Ἰωάννου·
 ἐπεὶ καὶ τοῦτο οὐ φαῦλον οὐδὲ μικρὸν, οὐδ' ὥστε παριδεῖν ἄξιον. Ὁ
 γὰρ Ἰωάννης οὗτος εὐζωνος μὲν ἦν καὶ ἱπποκόμος καὶ αὐτὸ δὴ τὸ
 30 πωλοδαμνεῖν ἄριστα ἐξησκημένος· γυναίκα δὲ τινὲ τῶν λίαν μὲν πενή-
 στάτων, οὐ μακρὰν τοῦ καθ' ἡμᾶς ἱεροῦ φροντιστηρίου τὰς οἰκήσεις

1. κόμη 12. ὥσπερ τινὰ ἀτιθάσων 15. διαφέρων
 17. μαιμνηότι 21. οἷά τι 24. ἐπανήσαν. Ἴδε ἀνωτέρω σ. 167,25.
 26. ἐπεισιέτω ἀντὶ ἐπεισιέτω, καθ' ἃ ἀνωτέρω ἐν σ. 194,7 διεξιέτω ἀντὶ
 διεξιέτω 27. ὀρμωμένου 30. δὲ τινὶ

ποιουμένῳ, ἄρτους πιπράσκοντι πορισμοῦ ζωῆς ἕνεκεν, χεῖρα ἐκείνος
 θεῖς πλεονεκτικὴν πρὸς τὸ βλάπτειν ἀφειδῶς ἔχουσαν, κέρματος δίχα
 τινὸς τοὺς ἄρτους ἀρπαλίως ἰποιεῖτο. Τὸ δὲ γύναιον, στέγειν ὅλως τὴν
 ἀδικίαν μὴ δυνάμενον διὰ πείνας ὑπερβολὴν, ὠδύρετό τε καὶ φωνὰς
 ἤφεισι οἰκτρὰς. Πρὸς γὰρ τῇ ἀφαιρίσει τῶν ἄρτων καὶ τῇ ἐν χερσὶ 5
 σειρομάστιγι παίζειν αὐτὴν οὐκ ἠύλαθειτο ἐξ ἰδίας ἰταμότητος. Ἐπεὶ
 δὲ τινες τῶν τῆς μονῆς τὸ μὴ καλῶς οὕτω δρώμενον μὴδ' ὀσιῶς ἤσθη-
 το, ἐξῆλθον μετὰ σπουδῆς, ἡμῶν οἰκοὶ σχολαζόντων, ἀρωγὴν τινα
 δῆθεν τῇ γυναικὶ παρέξοντες. Πολλὰς μὲν καὶ πυκνὰς ἦσαν ἐκεῖνοι
 ἐπάγοντες τὰς παραινέσεις τῷ παραπλησίως ἀλόγου ζῶου δίκην || δια-φ.172^α
 κειμένῳ· ἀλλ' ἐκεῖνος <δὲ>, καὶ ἄλλως μὲν πάροις ὧν καὶ ἐκφρων 11
 ὑπὸ τῆς ἀγάν οἰνοφυγίας, τότε δὲ καὶ μάλιστα τῷ ἀλογίστῳ θυμῷ
 πρὸς τελείαν βακχίαν ὑποσυρόμενος, ἀσπίς οὔσα τὰ ὄψα, καὶ μὴδ'
 ὀπώρουν ἀνασχόμενος ἐκείνων ταῖς παραινέσεσιν, εἰ μὴ καὶ μείζονι
 μᾶλλον τῇ τόλμῃ χρώμενος καὶ ἀναιδείᾳ, τραχυτέροις ὕβρεσι τοὺς 15
 παραιοῦντας ἡμιθετο, ἀλλὰ δύσφημά τινα κατὰ τοῦ ὀσίου ἐξ ἀκο-
 λάστου καὶ πονηρᾶς γλώττης ὁ μάταιος προσφέρειν οὐκ ἠδεῖτο. Εἶτα
 καὶ, ὡς αὐτῷ ἰδόκει, τοιαῦτα νεανισυάμενος, ἀπῆει, τῷ ἰδίῳ δε-
 σπότη ἐπόμενος· ἦν γὰρ κ' ἐκεῖνος τῷ τόπῳ τότε ἐπιστάς· ὅς οὐκ
 αἴθει, ὡς οἶμαι, τοῦτον τύψας ἱκανῶς ὡς ἀτάσθαλον καὶ κακότρο- 20
 πον, εἰς ἐκδίκησιν τοῦ τολμημάτος. Ἐρθάζει δὲ τίως καὶ ὁ μέγας
 τὰ παρ' ἑαυτοῦ κᾶνταῦθα ἰνδεικνύμενος. Οὐ πλείω γὰρ ἢ ὠρῶν πέντε
 διάστημα, καὶ σῆλον αὐτῷ ἀοράτως τῆς καρδίας ἐπαφῆκεν, καὶ ὀλι-
 γωρίαν καὶ φρενῶν ἐκστασιν, ὥστε πίπτειν χαμαὶ καὶ κραδαίνεσθαι
 καὶ βρύχειν τοὺς ὀδοντας καὶ πάντα ποιεῖν ὅσα τοῖς κορυβαντιώσιν 25
 ἴδια καθέστηκε· τούτοις καὶ ὄφιν οἶά τινα ἰνδάλλετο ἐξίεναι τούτου
 χειρὶ, ἦν πρὸ μικροῦ ἐξέτεινεν ἀφρόνως, ὥστε πόρρω ἀπωθεῖσθαι τοὺς
 τὰ δέοντα αὐτῷ ὑποτιθεμένους. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ δεῖλαιος ἐν || ἀμέ-φ.173^α
 τρω θλίψει καὶ ὀδύνη ἀφορήτῳ ἰνδάλλετό το καὶ ἔφαντάζετο, καὶ ἰλε-
 εἰνὸν τοῖς πᾶσι προὔκειτο θέαμα. Ἐνιοὶ δὲ τῶν τῆς δουρικῆς ὑπηρε- 30

- 2-3. δίχά τινος 3. στέγειν. Ἴδε καὶ ἀνωτέρω σ. 148,23. 6. σειρομά-
 στιγι ἰταμότητος 7. δὲ τινὲς 8. ἀρωγὴν 10-11. διακειμένου
 13. βακχίαν 15. ἀναιδείᾳ, τραχυτέροις 16. δύσφημα τινα
 17. αἰδεῖτο 18. ἀπίει 21. Περὶ τοῦ ἐφθαζε παράβαλε κατωτέρω σ. 222.
 22. κᾶνταῦτα 25. κορυβαντιώσιν 27. ἀποθεῖσθαι

σίας, νόμῳ φιλίας οἰκτεῖραντες τὸν ἄνθρωπον. ἐν τῷ θείῳ τούτῳ τε-
 μένει τοῦ μάκαρος ἡγάγον, ἐν ᾧ ἐπλήγη τῇ συμφορᾷ τοῦ κακοῦ,
 ἐκείθεν εὖροι τοῦ δεινοῦ φάρμακον ἀκεσόδυνον. Ὅς καὶ τὴν θερα-
 πείαν εὕρισκε τῆς ἐλπίδος μείζω. Ὡς γὰρ τῇ τιμίᾳ καὶ θυματο-
 5 ποιῶ ἀλύσει διεδεσμεῖτο, παρὰ χρῆμα ὁ χρηστός τῷ ὄντι καὶ ἀπαθῶς
 πρὸς πάντας διακειμένος, τῆς συνήθους χρηστότητος μὴ ἐπιλανθάνο-
 μενος, μικροῦ καὶ τὴν αἴτησιν προιλάμβανε, καὶ ταχεῖαν ἐβράβευσε
 τὴν θεραπείαν. Ὅτι δὲ τοῖς ἐλαχίστοις αἰεὶ, καθὼς πού εἰρηται,
 ἀλλ' οὐ τοῖς δυνατοῖς τὸ συγγνώμης ῥᾶστα ἀξιοῦσθαι, δῆλον ἐκ τού-
 10 του. Ἄμα γὰρ τῷ προσπαῦσαι τὴν τιμίαν ἄλυσιν τοῦ πάσχοντος
 τοῖς μέλεσιν, εἰς ἑαυτὸν ἐπανιέναι ὠρᾶτο· καὶ, ταλανίζων ἑαυτὸν, τὸν
 ἄγιον ἐπεθῶα καὶ συγγνώμην ἤτειτο τῆς κακονοίας. Εἶτα καὶ ἐλέους
 τυχεῖν θερμῶς ἐξελιπέρει, καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν ἤτειτο τοῦ τηλικούτου
 κακοῦ, τοῖςδε τοῖς ῥήμασι χρώμενος· μετὰ δακρῶν. « Σὲ, ἅγιε,
 15 παρακαλῶ, ἔλεγεν, ἀγαθὸν ὄντα καὶ μίμητὴν τοῦ δυναμένου βλάβαι
 καὶ θεραπεῦσαι παντοδυναμοῦ θεοῦ, δεῦναί μοι τὴν θεραπείαν· καὶ εἰ
 φ. 173^β ἐκεῖνο ἐπήγαγες ἔμοι τῷ ἀθλίῳ, παραιτίῳ ὄντι τῆς παιδείας, πολλῶ ||
 μᾶλλον ῥᾶρον ἔσται σοι καὶ τὴν ἰασιν δοῦναι καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν
 δεινῶν· δαψιλῶς γὰρ οἶδας ἐκχεῖν τὸ ἀγαθὸν ἐπὶ πᾶσι κατὰ μίμησιν
 20 τῆς πρώτης θεαρχίας ». Ταῦτα λέγων καὶ ἐνωμότως συνετίθετο καὶ
 ἐπηγγέλλετο μηκέτι πρὸς τὴν τοιαύτην τόλμαν ὑποσυρῆναι καὶ αὐ-
 θάδειαν. Οὕτως οὖν διακειμένου καὶ θαμινώτερον ἐπιχειρομένου τῷ ἐκ
 τῆς φωταγωγῆς τῆς ἱερᾶς θήκης ἐλαίῳ καὶ ὕδατος μεταλαμβάνον-
 τος, δι' οὗ εἴωθε σπόγγου ἀποσμήχεσθαι ἢ ἱερὰ αὐτῆ θήκη, οὐ πλείω
 25 ἢ τριῶν ἡμερῶν προθεσμία, καὶ αὐτὸς ἦν ἕλως ὑγιῆς καὶ νηφάλιος,
 πάσης τε συνέσεως καὶ μετριοφροσύνης καὶ εὐταξίας ἐκ τῆς τοιαύτης
 παιδείας ὡς ἐπίπαν ἠξιωμένος καὶ τὴν καλὴν, οὕτως εἶπω, ἀλλοιῶ-
 σιν ἀλλοιούμενος καὶ τρανότερον πᾶσι διηγούμενος ἅ τ' ἐπεπόνθει καὶ
 παραδόξως τῆς ἰάσεως ἐτυχεν, κῆρυξ γεγονὼς τῆς ἰάσεως καὶ δυνά-
 30 μεως καὶ χρηστότητος τὸ μὲν ἀπὸ τῆς παιδείας, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς μετὰ
 τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ σφάλματος θεραπείας καὶ κοινὸν ὡς περ παιδευτή-
 ριον προκείμενος πᾶσι καὶ διδασκάλιον, δεικνύων τῷ ὑποδείγματι ὅση

3. ἀκεσόδυνον 10. τὸ. Ἄλλ' ἴδε καὶ ἀνωτέρω σ. 155, 22. 16. εἰς
 21. ὑποσυρεῖναι 22. θαμινότερον 24. ἀποσμήχεσθαι
 28. τρανώτερον ἐπεπόνθη 32. προκείμενον

τίς ἐστὶ τοῖς δικαίοις ἢ πρὸς θεὸν παρηρησία καὶ ὅτι ἀξίως πάντα ὑπόκειται τῷ θελήματι αὐτοῦ.

Ἡμεῖς δὲ μέχρι τίνος πειρώμεθα διηγῆσαι παραβάλλειν τὰ καὶ πύκνους ἀνθρωπίνης δυνάμεως κρείττω; καλῶς εἰδότες ἐργῶδες εἶναι καὶ πάντῃ ἀμήχανον γραφῇ παραδιδόναι κατὰ μέρος τὰ καθ' ἑκάστην 5 τελούμενα || θαύματα ὑπὸ τοῦ τρισμακάρος, ναμάτων ἐπ' Ἰσῆς ἀειρ-φ.174^α ρύτων προγενομένα ἃ οὐδὲ ἀτήσονται τῆς ἐπιρροῆς, ἕως ὃ αὐτός ἐστι καὶ τοῖς αὐτοῖς κέκτηται σπλάγγνοις, ὑπὲρ ἀνθρώπων πρὸς θεὸν διαπρεσβευόμενος. Ἐνός δὲ τέως ἢ δύο ἐπιμνησθέντες τῶν ἐναγχος τελεσθέντων θαυμάτων, ἐν τούτοις τὸν λόγον περιγράψομεν, γινώσκον- 10 τες εἶναι τὸν κόρον ἀκοῆς πολέμιον ἐφ' ἅπασιν.

Δύο τινὲς ὁμαίμονες κατὰ σάρκα, τὸ μὲν γένος Λατῖνοι, πατριδα δὲ αὐγαῦντες τὴν Ἀκουιλίαν, ἄρτι τῇ καθ' ἡμᾶς χώρῃ τῆς Λακεδαιμονίας ἐγγωριάσαντες ἐμπορίας χάριν, ἄτερος ἐξ αὐτῶν Βιτάλιος ἦν ἡ κλήσις νόσφ βαρυτάτῃ περιπεσὼν καὶ χρόνῳ συχνῶ τῇ νόσφ προσ- 15 ομιλήσας, ὡς ἐπ' αὐτῇ πᾶσαν ἠττηθῆναι τέχνην Ἀσκληπιάδου, ἐπ' ἐσχάτου καὶ μανίᾳ ἐλήφθη, ὡς ἐκστῆναι αὐτὸν καὶ σαρκάζειν καὶ λυττᾶν καὶ ἄζειν καὶ ἐφάλλεσθαι καὶ λαῖ ἐντείνειν κατὰ παντός τοῦ προσψαύειν βουλομένου καὶ μηδένα γινώσκειν τῶν φίλων ἢ τῶν συνήθων. Καὶ ὁ μὲν οὕτω πάσχων ἦν καὶ τὸ κινδυνεύειν ὄλως μὴ διαπι- 20 στούμενος. Εἶχε δὲ καὶ τὸν συναίμονα σφοδρῶς ἄγαν ἀλγοῦντα καὶ ἀνιῶμενον ἐπὶ τῷ ἀδοκῆτῳ τῆς συμφορᾶς, σχετλιαζόντά τε καὶ στένοντα καὶ Πάτροκλον, ἱστορικῶς εἰπεῖν, θρηνοῦντά τε καὶ ὀδυρόμενον. Ὅτε καὶ ἔργον φιλανθρώπου ψυχῆς ἐνδεικνύμενοι ἔνιοι τῶν τὰς οἰκήσεις ποιουμένων ἐπὶ τισὶν ἀγχιθύροις οἰκήμασι, τοῖς καταγωγίοις|| φ.174^β προσελθόντες καὶ φάρμακα τοῦ πάθους ὡς περ μηχανώμενοι, ἅμα μὲν 26 λόγοις εὐστροφικοῖς καὶ ψυχαγωγικοῖς, οἷα φιλεῖ πολλάκις ἐν τοῖς τοιούτοις, τὸ πολυπενθὲς ὑπέτεμνον αὐτοῦ καὶ πολύδακρυ, ἅμα δὲ καὶ τὰς καθ' ἑκάστην τελούμενας ὑπὸ τοῦ ὁσίου παραδοξοποιίας εἰς μέσον παρήγαγον· εἶτα καὶ παρήνουν τῷ οὕτως ἀνιῶμένῳ πάντα ἐν 30

6-7. ἐπίσης φειρότων 7. αὐτός ἐστί 8. τοῖς αὐτοῖς κέκτηται σπλάγγνοις ἔγραψεν ἄρα οὕτως αὐτός ὁ συγγραφεὺς ἢ πρέπει νὰ διορθώσωμεν τὴν δοτικὴν εἰς αἰτιατικὴν ἢ τὸ κέκτηται εἰς κέχρηται; 12. λατῖνοι 14. βιτάλιος 15. κλήσις 16. ἠττηθῆναι 18. Γραπτίον ἄσσειν; 22. ἀνιούμενον 23. θρηνοῦντα 30. ἀνιουμένῳ

δευτέρῳ θέσθαι καὶ θάπτον καταλαβεῖν τὸν ἱερὸν οἶκον ἅμα τῷ πά-
 σχοντι. ἐφ' ᾧ τὴν τιμίαν καὶ παράδοξοποιὸν αὐτοῦ ἄλυσιν κατὰ τὸ
 σύνθηδες αὐτῷ περιθεῖναι εἰς ἰασιν καὶ τελείαν ἀπαλλαγὴν τοῦ ἰνσκή-
 φαντος αὐτοῖς οὕτω δεινοῦ. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα συνεβούλευον· τῷ
 5 δὲ οὐ κενός τις ἦν φόρος τῶν ὄτων καταχεόμενος, ἀλλὰ πίστως
 θερμότερας ὑπέκαυμα καὶ γλυκείας ἐλπίδος ἐπίθασις. Ἐπίσταται
 γὰρ ὡς τὰ πολλὰ ταπεινοῦν καὶ περίστασις καὶ πρὸς πίστιν θερμότε-
 ραν ἐνάγειν ἀλαζόνα φύσιν καὶ βάρβαρον καὶ περὶ τὴν πίστιν ἀτελεῖ
 καὶ ὑποσκάζουσαν. Ἐδόκει δ' ὁμῶς ἐργῶδες εἶναι τὸ πρᾶγμα καὶ
 10 χαλεπὸν τῇ ἰρημῖα τοῦ κυβερνήσοντος, ὅτι· μὴδ' ἀσφαλές ἦν αὐτοῖς
 καὶ ὑποφίτις πάσης ἐλεύθερον, ξένοις οὔσι καὶ οὐκ αὐτόχθοσι, χρονί-
 ζειν ἐξῶ τῆς ἰδίας καταγωγῆς, κύκλῳ γραφικῶς οἰκίειν τῶν κακουρ-
 γῶν εἰδότην καὶ κλέμμασι χαίρειν καὶ συλᾶν αἰεὶ τὰ ἀλλότρια ἀκρι-
 βῶς ἐξησκημένων. Ἄλλ' ὁμῶς τῇ ἀνάγκῃ στενοχωρούμενος τῷ θεῷ
 15 τμήνει προσάγει τὸν πάσχοντα, καὶ, ἐπεὶ ἕτερος εἰς φρουρὰν τοῦ πά-
 σχοντος προσεδρεύειν καθάπαξ ἀπῆν, ἐκείνος, ἀνάγκης νόμοις πειθό-
 μινος, κρατῆσαι ἔγνω τὸν πάσχοντα. Καὶ δὴ, ὑπτίον ἐπὶ τοῦ σκιμ-
 ποδος αὐτὸν ἀνέκλινεν, ἰμάσι τε καὶ μηρίνοις χεῖρας καὶ πόδας, πρὸς
 δὲ καὶ ἅπαν τὸ σῶμα δετμήσας ὡς ἐν ἀφύκτοις, καὶ αὐτὰς δὲ τὰς
 20 θύρας κλεισὶ καὶ μοχλοῖς ἀσφαλίσας, ὑπὸν ἑαυτὸν ἐκδίδωκε, πρότε-
 ρον εὐχαῖς καὶ δάκρυσιν τὸν ἅγιον ἐπικαλεσάμενος, καὶ γραδίῳ τινὶ
 ἐφροστίῳ τὴν φυλακὴν ἐπιτροψάμενος. Οὐ πλείω δὲ ἢ μιᾶς ὥρας διά-
 στημα, καὶ ὁ θερμὸς τῶν ἐπικαλουμένων ἐπίκουρος, ἢ ταχεινὴ βοή-
 θεια, ὁ μὴ μόνον τοῖς ἐγγύς, ἀλλὰ καὶ τοῖς πόρρω φαιδρὰς καὶ τη-
 25 λαυγίς τῶν θαυμάτων ἐπαφίεις τὰς ἀκτίνας ἤκεν ἐπιτελῶν τὰ ἴδια.
 Ἐν εἶδει γὰρ καὶ συνήθει σχήματι ἐπιστὰς τῇ κλίνῃ τοῦ πάσχον-
 τος κατὰ τὸ αἰθητὸν ἅμα καὶ ὀρώμενον· ὦ θεῖας προμηθείας, ὦ
 θεοῦ κριμάτων ὑπερφυῶν· οὐ μόνον τὸν κυκεῶνα τοῦ πάθους ἐκοί-
 μησε καὶ σωφρονοῦντα δι' ὅλου καὶ ὑγιαίνοντα ταῦτον ἀπίδειξεν,
 30 ἀλλὰ καὶ τῶν δισμῶν ἀνήκε καὶ χεῖρα ὤριξε καὶ τοῦ σκιμποδος ἐξ-
 ἤγειρεν. Εἶτα καὶ τὴν κλῆσιν καὶ ὅστις εἶη δηλώσας τῷ ἰαθέντι καὶ

5. ὄτων 6. ὑπέκαυμα 7. ταπεινεῖν. Πρὸς ἀνωτέρω πληρεῖν σ. 153,7, ἐκπληρεῖν σ. 163,17, ἀναπληρεῖν σ. 171,22, ἐκδειματεῖν σ. 166,20, 194,31. 19. ἀφύκτως 21. γραπθῶ 24-25. πηλαυγίς
 25. ἀκτίνας 29 (καὶ σ. 217,10). διόλου 31. κλῆσιν

ὅτι αὐτὸς ἐστίν, ὃν πρὸ μικροῦ ὁ σύγγονος ἐπιβοᾶτο, ἐξ ὄψεως αὐ-
 τοῦ ἐγένετο, καὶ ὀρώμενος ἦν οὐδαμοῦ. Ἐλποὶ δ' ἂν τις τηλικάδε, ἐπεὶ
 καὶ καιρὸς, σὺν θάμβει πολλῷ τὰ τοῦ || ἱεροψάλτου α Θαυμαστός ὁ φ.175^α
 θεὸς ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ » καὶ αὖθις « Τοῖς ἀγίοις τοῖς ἐν τῇ γῆ ἰθαυ-
 μάστωσεν ὁ Κύριος πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς ». Τοῦ τοί- 5
 νυν παραδόξως οὕτω τὴν Ἰασιν δεξαμένου τῇ θύρᾳ προσεγγίσαντος
 καὶ τὸν ἴδιον ἀδελφὸν ἠσυχῶ φωνῇ καλοῦντος ἠρεμαίᾳ λαλιᾷ, ἡ ῥη-
 θείσα γραῦς τὸν κείμενον πρὸς τάχος διύπνισεν. Ὁ δὲ ἀναστάς περι-
 δεῆς τὰς χεῖρας διεπέτασεν, καὶ, ὡς εὔρε τὸν συναίμονα ὑγιῆ καὶ χα-
 ροποιῶς ὀρώντα, σὺν κόσμῳ πολλῷ ἰστάμενον καὶ δι' ὄλου ὑγιῆ καὶ 10
 ἔμφρονα καὶ καθαρᾷ τῇ γλώττῃ διηγούμενον κατὰ μέρος τὴν τε τοῦ
 ἀγίου ἐπιστάσιαν καὶ τὰ λοιπὰ τῆς παραδοξοποιίας, ἐκπλήξεως καὶ
 χαρᾷ ὅλος πλήρης ἐγένετο, καὶ σὺν αὐτῷ πάντες οἱ ἀκούσαντες τοῦ
 τοιοῦτου τεραστίου τὸ μέγεθος τῷ τῶν θαυμασίων χάριν ὠμολόγουν
 θεῷ καὶ τῷ τούτου θεράποντι Νίκωνι. 15

Ἄλλ' ἀκόλουθόν ἐστὶ πάντως, καθὼς ὁ λόγος ἤδη ἐπηγγείλατο,
 καὶ πρὸς ἑτέραν ἔτι τὴν πρὸ βραχείως τελειωθείσαν μεταβῆναι παρα-
 δοξοποιίαν καὶ ῥήμασιν ἀκόμψοις τὰ περὶ αὐτῆς ἀμωσγέπως ἐκθέσθαι
 καὶ μνήμη παραδοῦναι τοῖς φιλοθέοις, ὅτι μηδὲ Θουκυδίδου καὶ Ἡρο-
 δότου σχολὴ ἦν καὶ τὸ τῆς ἐκείνων γλώττης εὐρὺ, εἰ μὴ ἄνωθεν ἀπε- 20
 νέμετο, ἵνα σὺν τῷ πλήθει τῶν νοημάτων καὶ τὸ γλαφυρὸν διαλάμπη
 τῆς λέξεως; || καὶ κατ' ἄμφω τὰς <τούς> τῶν ἀκουόντων καρδίας φ.176^α
 ἠδύνη. Ἐχει δὲ τέως τὰ τοῦ θαύματος ὧδε. Ἄλλὰ μοι διανάστηθι,
 ὦ φίλον ἀκροατήριον, καὶ δεῦτε πάντες, ψαλμικῶς εἰπεῖν, οἱ φοβού-
 μενοι τὸν θεόν, καὶ ἀκούσατε, καὶ διηγῆσομαι ὑμῖν, θεοῦ ἄνωθεν συν 25
 αἰρομένου, ἔργα ἃ ἔθετο τέρατα ἐπὶ γῆς εἰς δόξαν τῶν αὐτῷ εὐηρε-
 στηκότων ἀγίων. Τὸ γὰρ ἐν τινι μεираκίῳ τερατουργηθὲν μικροῦ δεῖν
 διὰ τὸ ὑπερβάλλον τοῦ θαύματος καὶ γλώττα ἀργεῖ, καὶ ἀκοῆ δὲ
 παραληφθῆναι κομιδῇ φρικωδέστατον. Καιρὸς ἦν, καθ' ὃν οἱ καρποὶ
 τῶν ὀπωρῶν προτίθενται ἐν τῇ ἀγορᾷ. Τὸ δὲ μεираκίον τοῦτο ἐν τῇ 30
 ἱερᾷ μὲν μονῇ τοῦ ὀσίου παράσιτον ὑπῆρχε καὶ κατειλημμένον, λιχνῶ-
 δες πάνυ καὶ τῷ λαιμῷ ἀεὶ χαριζόμενον· πάσι γὰρ εἰς βρώσιν ἀεὶ

7. ἠρεμία 16. ἀκόλουθόν ἐστὶ 17. βραχείως 19. θουκυδίδου

20-21. ἀπονέμετο 25-26. συναίρουμένου 29. κομιδῇ

ὁπώραι τὸ χαριέστατον. Ὁ δὴ καὶ τὰς ὄψεις ἐπιβαλὼν τοῖς προκει-
 μένοις ὠνίοις, δαίμων αὐτῷ ὑπεισέει τῆς λαιμαργίας, καὶ τῷ πάθει
 ὡς ἐπίπαν ἰάλω. Ἐπεὶ δὲ κέρματος ὅλως οὐκ ἠύμοίρει, προῖκα δ' ὁ
 παρέχων οὐκ ἦν, τὸ δριμύ τε καὶ ἄμαχον τῆς ἐπιθυμίας ἐπίειξε· τὸ δὲ
 5 τῆς φύσεως ἀπαλὸν οὐχ οἶόν τε ἀντειπεῖν. Ἐγὼ λοιπὸν συνωθούμενος
 ὁ παῖς ὑπὸ τοῦ πάθους καὶ δεινῶς πολιορκούμενος πρὸς κλοπὴν ἀπο-
 βλίψαι καὶ συνεργὸν ταύτην χρῆσασθαι εἰς θεραπείαν τοῦ πάθους·
 εὐμήχανον γὰρ αἰεὶ, πρὸς δὲ καὶ παράβολον ἅπαν τὸ πιεζόμενον. Ἐν-
 φ.176^αθεν τοι καὶ κατὰ φυλακὴν προήγετο, καὶ ἔλλοχᾶν τὰς || κέλλας τῶν
 10 ἐν τῇ μονῇ ἀσκουμένων μοναχῶν, ἕως, καιροῦ τυχῶν τοῦ ζητουμέ-
 νου, εἰσω τοῖς κέλλης ἑνὸς τῶν μοναχῶν εἰσπηδήσας καὶ τοῦ κερμα-
 τοφυλακίου δραξάμενος καὶ τῷ κόλπῳ ἐπιβαλὼν, εἰ καὶ μὴ κατὰ γνώ-
 μην αὐτῷ ἰχῶρει τὸ σπουδαζόμενον. Ἄλλ' οὔτε μὴν τοῦ σκοποῦ τε-
 λείως ἀπώνατο. Ἄφνω γὰρ ὁ μοναχὸς τοῦτον καταλαβὼν καὶ ὁ τι
 15 βούλεται τὸ πρᾶγμα μὴ ἀγνοήσας, τὰς μὲν θύρας κατέκλεισε κατ'
 κῦτοῦ, τὴν διάνοιαν τούτου κατασεύσας τῷ φόβῳ τῆς ἀπειλῆς, ἰκεί-
 νος δὲ τοῖς λοιποῖς θιασώταις ἀπῆει τὸ πρᾶγμα ἀπαγγεῖλαι. Ὁ δὲ
 παῖς, τῷ δέει ληφθεὶς καὶ λίαν ὑποπτῆξας, εἶτα καὶ σκαιότητι δαι-
 μονίῳ κινηθεὶς, εἰς τοῦτο τόλμης ἐλήλυθεν, ὡς ἀφειδιάσαι αὐτοῦ καὶ
 20 διὰ τῆς πρὸς μεσημβρίαν ἐν τῇ ἀγορᾷ ὀρώσης θυρίδος τῆς κέλλης κατὰ
 κεφαλῆς, ἀδείας λαβόμενος, καθίει ἑαυτόν. Ἐνθα δὴ, καὶ τῆς παρα-
 κειμένης κλίμακος λιθοστρώτου οὔσης, σκληροῖς καὶ ἀποτόμοις λίθοις
 προσαραχθεὶς, οὐκ ἔλατον ἢ ἕξ οὐργίας τοῦ ὕψους δισστηκότος· ὦ τῶν
 θαυμασιῶν σου, δημιουργέ Κύριε, ἀπαθῆς κακοῦ διετηρήθη, καὶ ἦν
 25 ὅλως ἄρτιος καὶ ἀσινῆς τῇ ἐπικλήσει καὶ μόνῃ τοῦ ἱεροῦ Νίκωνος.
 Πάντες γὰρ οἱ τῇ ἀγορᾷ προσμένοντες, τὸν παῖδα ὡς θεάσαντο ἀθλίως
 οὕτω καταφερόμενον, παλμῶ καρδίας ὑπὸ τοῦ δέους ληφθέντες, τὸν
 φ.177^α ἅγιον ἐπιβοῶντο. Καὶ ὅς θάπτον τῷ λόγῳ ἔφθα||ζει τὸν παῖδα παρα-
 βόξως λυτρούμενος. Εἰ μὴ γὰρ ὁ μέγας τὴν ἀρωγὴν οὕτω παρέσχε,
 30 δισκορπίσθη ἂν τὰ τοῦ μείρακος ὅστ᾽ οὐ παρά τὸν Ἄδην, καθὼς

1. ἐπιβαλὼν 2. ὑπεισέει - 4-5. Γρακτίον τῷ .. ἀπαλῶ; 7. Γρα-
 κτίον συνεργῶ ταύτη; 8-9. ἔνθεν 9. ἔλλοχᾶν κέλλας 10. τυ-
 χὸν 11 (καὶ 21). κέλλης 14. ἀπώνατο 17. ἀπῆει 20-21. κατα-
 κεφαλῆς 21. Τὸ καθίει ἔγραψε πάντως αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς. 28. Περὶ τοῦ
 ἔφθαζε ἴδε κατωτέρω σ. 222 29. ἀρωγὴν 30. ὅστ᾽

εἰρηται τῷ θεῷ Δαβὶδ, ἀλλὰ παρ' αὐτὰς δῆπου τὰς λιθώδεις βαθ-
 μίδας τῆς κλίμακος, καὶ ἠδέως ἂν διετίθη πᾶς τις ἐθειλόκακος, καὶ
 ἐπεκρότησαν ἐπὶ τῷ πτώματι οἱ βασκαίνοντες εἰς τὰ μάλιστα καὶ τῇ
 ἡμετέρῃ θλίψει καὶ ἀπωλείᾳ ἠδέως λίαν διακείμενοι καὶ αὐταῖς δῆ-
 που ταῖς τοῦ ἁγίου παραδοξοποιαῖς τῷ περιόντι τῆς κακίας βασκαί- 5
 νειν οὐκ αἰδοῦμενοι. Λόγος γὰρ τέως ἐχώρει κατ' ἐκείνη τῇ ὥρᾳ, ὡς
 πτώμα γενέσθαι τὸν παῖδα ἐξέριστον καὶ ὡς συντριβῆναι καὶ πικρὰν
 αὐτοῦ γενέσθαι τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν. Ὁ δὲ λόγος ὕλην ὑπέιχε
 τοῖς δυσμενεῖσι καὶ οἷς αἰεὶ ἢ τε κακία καὶ ἡ μοχθηρία ὑποκάθεται ἐν
 καρδίᾳ κακείνᾳ λέγειν ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, κωμωδεῖν καὶ κακιάζειν 10
 ὅσα δὴ τὸ ἐνίσχονον αὐτοῖς πάθος ὑπετίθει. Εἰς τοῦτο γὰρ μετὰ τῶν
 ἄλλων αὐτοῖς ἔφερε καὶ τὸ οὕτως ἐνεχθῆναι. Ἄλλ' οἱ μωροὶ μωρὰ λε-
 λαλήκασι κατὰ τὸν Προφήτην, καὶ ἡ καρδία αὐτῶν ἐνόησε μάταια.
 Κρεῖν γὰρ οὗτοι πόνον αἰεὶ καὶ τίκτειν ἀνομίαν Ἰσασιν, ὧν τὸ στόμα,
 κατὰ τὸ γεγραμμένον, πλεονάζει ἀδικίαν καὶ ἡ γλῶσσα περιέπλεκε 15
 δολιότητος· ἀλαλα δὲ μένει τὰ χεῖλη τὰ δόλια τὰ λαλοῦντα κατὰ
 τοῦ δικαίου ἀνομίαν, ὅπερ δὴ κένταυθα ἦν ὄραν εἰς ἔργον προ||βαί- ρ.177#
 νειν ταῦτα τῇ τοῦ μάκαρος ταχεῖα βοηθείᾳ. Ὁ γὰρ παῖς ἐκεῖνος
 οὕτω μὲν σῶος διετηρήθη πλὴν τοῦ δεξιοῦ μηροῦ αὐτοῦ πληγέντος
 κατὰ πρόνοιαν, δηλαδὴ οὐ καιρίως, ἀλλὰ μετρίως καὶ ὅσον τοῦ μὴ 20
 φαντασίαν νομισθῆναι τὸ σημεῖον καὶ οὐκ ἀλήθειαν. Ὡς δ' ἐπιθέμασι
 καὶ παιωνείοις τισίν, οὐ πλείω ἢ πεντεκαίδεκα ἡμέρας, καὶ τελείας
 ἔτυχε τῆς ὑγείας, ἐλάφου δίκην ἀλλόμενος. Ἡ δ' αὖ φήμη τοῦ θαύ-
 ματος πολλή τις ἦν, καὶ ἀξία ἡ καινοτομία τοῦ πράγματος καὶ τὸ
 βραγδαῖον τῆς παραδοξοποιίας πάντας τοὺς ἀκούοντας θάμβους ἐνέ- 25
 πλησεν, οἷα φιλεῖ συμβαίνειν ἐν τοῖς τοιούτοις· τὰ γὰρ παράδοξα τῶν
 πραγμάτων πολλοὺς ἔχει τοὺς περὶ αὐτὰ ἀπαγγέλλοντας. Ἦν οὖν ἰδεῖν
 τότε καμπληθεῖς τῷ τόπῳ τοὺς ὄχλους συρρέοντας· οἱ καὶ, τῷ τῆς
 θυρίδος ὕψει ἐνατενίζοντες, μάρτυρά τε τοῦ τεραστίου τὴν οἰκίαν ὄψιν
 ποιούμενοι καὶ τῷ φρικτῷ τοῦ θεάματος φόβῳ περιβαλλόμενοι καὶ 30
 παλλομένην ἔχοντες τὴν καρδίαν καὶ νύττουςάν, οἱ μὲν τὸ Κύριε ἐλέ-
 ησον ἐπεφώνουν, οἱ δὲ τὸ Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα

2. διετίθει 6. κατ' ἐκείνη. Πρβλ. ἀνωτέρω σ. 162,2 8. ὑπέιχε
 11. ὑπετίθη 22. πέντε καίδεκα 23. ἀλόμενος 28. παμ-
 πληθεῖ τὸ τὸ

E. V. KITSIS ET. II
 IOANNINA 2006

σου, ἄλλοι τὰ τοῦ Δαβίδ συνεφθέγγοντο Τίς θεὸς μέγας ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ τὰ ἐξῆς πρὸς τοῦτοις καὶ μιᾶ φωνῇ πάντες καὶ γλώσση χάριν ὠμολόγουν τῷ τῶν θαυμασίων θεῷ καὶ αὐτῷ δὴ τῷ τὴν αἰτησιν οὕτω προφθάσαντι ἐπὶ τῇ παραδοξοποιίᾳ θεράποντι αὐτοῦ Νίκωνι φ.178^α τῷ || πανολβίῳ. Ἐνιοὶ δὲ τῶν τῆς μονῆς, περιεργότερον διατιθέμενοι 6 ἐπὶ τῷ πράγματι, καὶ ἀπόπειραν ὡςπερ τούτου ποιούμενοι, οὐκ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ὕψους τῆς θυρίδος, ἐξοχωτέρας οὔσης καὶ εἰς ὕψος πολὺ παρεκτεινομένης, ἀλλ' ἐκ τῆς ὑποκειμένης καὶ ὑποβεθηκυίας τῷ ὕψει ἐπάλλεως ὀπίωρας ἤδη τινὰς καθέντες κατὰ τῶν λιθοστρώτων βαθμί- 10 δων, ἐν οἷς ὁ παῖς προσαραχθεὶς ἀσινῆς διετηρήθη, οὕτω συνετριβήσαν καθάπαξ καὶ δίκην χόος ἐλεπτύνησαν, ὡς μηδ' ὄλως σχεδὸν ἐντυπωθῆναι τῷ τόπῳ τι τῶν συντριβέντων.

Ἐπι δὲ καὶ λίαν εὐμενῶς ὁ μέγας αἰεὶ καὶ φιλοστόργως διακρίεται κατὰ τὴν ὑπόσχασιν ἐν πᾶσι τοῖς τὴν Σπαρτιάτιδα γῆν οἰκεῖν λα- 15 χουσι, καὶ πολλὴν ὄσσην ἐνδείκνυται κατὰ κοινὸν τὴν κηδεμονίαν, φρουρῶν αὐτοὺς καὶ περιέπων καὶ παντοίων ἐπιφορῶν καὶ κινδύνων καὶ νόσων καὶ ὀδυνῶν ἀνηκίστων ρύόμενος καὶ θερμὸς ἀντιλήπτωρ τοῖς πᾶσιν ὀσημέραι γινόμενος κατὰ τε θάλασσαν καὶ τὴν ἠπειρον, αὐτοὶ πάντες οἱ Λακόνων παῖδες Ἰσασι, τῇ πείρᾳ διδασκόμενοι τὴν 20 τοῦ ἀγαθοῦ τοῦδε μεσιτείαν καὶ προστασίαν, κἂν αὐτοὶ τὸν ἴσον πόθον καὶ τὴν ἰστίαν οὐθὲν ἔργων, οὐθὲν λόγων ἀφοσιούσθαι τῷ ἀγίῳ βούλωνται διὰ βχθυμίαν τυχόν ἢ καὶ ὀλιγοπιστίαν. Τὸ δὲ ἐξαιρετόν, φ.178^β ὅτι οἱ ταῖς δημοσίαις διήρσει καὶ τριήρσει || ἑαυτοὺς πιστεύοντες καὶ τὸν θαλάττιον πλοῦν βαίνοντες, τῷ βασιλικῷ συνταττόμενοι στόλῳ, 25 οὐκ ἀφανῶς μόνον αἰσθάνονται τῆς παρὰ τοῦ ἀγίου ἀρωγῆς καὶ βοηθείας, ἀλλὰ καὶ αἰσθητῶς ἐνίοτε ὀρώσιν αὐτὸν ἐν τῷ ἰδίῳ σχήματι, ποτὲ μὲν πρῶρεα μιμούμενον, ποτὲ δὲ κατὰ πρύμνην ἰστάμενον καὶ κυβερνῶντα καὶ πηδαλιουχοῦντα τὰς τριήρεις καὶ κουφιζοντα μὲν ἐκείνας, θάρσους δ' ἐντεῦθεν ἐμπιπλῶντα τοὺς πλωτῆρας καὶ δέους 30 παντὸς ἀπαλλάττοντα. Ὅπερ ἐκείνοι ἴδιον αἰεὶ ἠγοῦνται, ὄλαις γλώσσαις ἀνακηρύττειν οὐ παύονται καὶ τὸ μέγεθος τῆς εὐεργεσίας τοῖς πᾶσιν ἐκδιηγείσθαι καὶ τὸ πλῆθος ἐφαπλεῖν τῆς ἐπ' αὐτοῖς τοῦ ὀσίου χρηστότητος.

12. τί 19. λακόνων 22. βούλωνται 25. ἀρωγῆς 28. κυβερ-
γούντα 32. ἐφαπλεῖν. Πρὸς. ἐκδειματεῖν καὶ τὰ ὅμοια ἐν σ. 194 σθμ. εἰς 31

Ἄλλὰ γε τὸν λόγον οὕτω παρέλκειν καὶ τὰ ἐκείνῳ τερατουργη-
θέντα καὶ τερατουργούμενα ἅπαντα κατὰ μέρος διεξιέναι ἀπειρόκα-
λόν τε ὁμοῦ καὶ ἀδύνατον, καὶ ἄθλον οὐκ εὐπετές, ὥσπερ αὐτὸς πάλιν
καὶ τὸ πάντα παραλείπειν ἀτεχνῶς ἐπιζήμιον. Ῥῥον γὰρ ἀστέρων
πληθὺν ἀριθμεῖν καὶ ψάμμον παράλιον ἢ καὶ πέλαγος κοτύλη ἔκμε- 5
τρεῖν ἢ καὶ ἄλλα τι τῶν ἀνηνύτων ἐπιχειρεῖν ἢ τὰ ἐκείνου πάντα λέ-
γειν καὶ διηγέσθαι, ἅ μὴδὲ λόγῳ ῥητὰ μὴδ' ἀκοῇ χωρητὰ διὰ τὸ
πλήθος. Τοιγαροῦν καὶ ἐκκλίνειν ὥσπερ βαλλόμενοι, τό τε πολυσχε-
δές τοῦ λόγου καὶ τὸ πολύφραστον, || ἅτε δὴ μὴδὲ τὴν γλώτταν φ.179^α
ἔχοντες συνδιηγουμένην καὶ τοιούτοις θαύμασι συνυψουμένην, τέλος 10
ἐπιθήσωμέν τῷ λόγῳ. Ἀπόχρη γὰρ πάντως καὶ ταῦτα, ἅπερ ἐπιτρο-
χάδην, ἀλλ' οὐ κατὰ μέρος διεξιελθεῖν προήχθημεν, δεῖξαι ὅσης ὁ μέ-
γας τῆς πρὸς θεὸν πεπλούτηκε παρρησίας καὶ ὅσης ἔτυχε τῆς πρὸς
αὐτὸν οἰκειότητος ἦν ἐμνηστεύσατο διὰ βίου καθαρότητα καὶ ἀρετῆς
περιουσίαν. Τὰ δ' ἄλλα, ἅ καὶ γραφῆς καὶ διηγήσεως ἐπέκεινα καὶ 15
περὶ ὧν οὐκ ἂν ἀφίκοιτο λόγος, γλώσσαις ἐτέρων ὡς δυνατόν κάκει-
ναις λέγειν ἢ φιλοπευστεῖν τὰ περὶ αὐτοῦ καταλείψωμεν. Τὰ δὲ παρ'
ἐμοῦ μὲν σοί, ὦ θεῖα καὶ ἱερὰ κεφαλῇ, ὡς ἐν συνόψει καὶ δι' ἐπιδρο-
μῆς ταῦτα, εἰ μὲν καὶ τῆς ἀξίας ἔγγυς οὐκ οἶδα, πλὴν καὶ τοῦτό
σοι χάρις τῷ ταῦτα μουσντί μοι καὶ ὑποθεμένῳ καὶ ὑπαγορευόμενῳ. 20
Ἄ καὶ δέχοιο προσηνῶς τε καὶ φιλανθρώπως, ἴλεών μοι τὸν Χρι-
στὸν τιθέμενος, ὃν καὶ αὐτὸς διαφερόντως ἠγάπησας, ἐγὼ δὲ [διὰ]
πταισμάτων ἀδιηγῆτων, οἴμοι, παρῶργισα. Εἷς δὲ μοι καὶ προστά-
της ἄνωθεν τῆς μονῆς, ἱερὲ Νίκων, τὸ ἐμὸν τρύφημα καὶ καλλῶ-
πισμα, ταῖς σαῖς πρεσβείαις καὶ ταῖς ἄνωθεν φρυκτωρίαις περιλάμπων 25
μου τὸ ἡγεμονικὸν καὶ σῶζων με τὸν ἀχρεῖον οἰκέτην σου ἐνταῦθα
μὲν τῶν ἀδοκῆτων ἐπιφορῶν καὶ ἐχθρῶν ἀοράτων καὶ ὄρωμένων τῶν
|| αἰεὶ φθονούντων καὶ ἐπιβουλεύοντων μοι καὶ λόγους παντοδαπεῖς φ.179^β
καὶ δολίους ἐξαρτυόντων κατ' ἐμοῦ καὶ παντοίως ἐφηδομένων τῇ
ἐμῇ ἀπωλείᾳ, ἐκείθεν δὲ τῆς πυρὸς γενένης καὶ ἀμυθήτων δεινῶν 30
κολάσεων. Ἐπὶ δὲ τοῦ θρόνου τῆς τοῦ ἀδεκάστου φοβερᾶς κρίσεως
ἀκαταισχύντως προσάγων με μέτοχον τῆς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ στάσεως

1. ἐκείνου 3. ἄθλον 4. παραλείπειν 6. ἄλλο 12. προσεί-
χθημεν 19. τοῦτό 20. μουσντι 28. παντοδαπεῖς. *18ε κατωτέρω
σ. 222. 29. ἐξαρτιόντων

ἀποδείξεις, ἀρπαγησόμενον εἰς οὐρανὸν καὶ μετ' ἀγγέλων ὑμνωδῶν ἱσόμενον τῆς ἀκτίστου καὶ ὁμοουσιῶς Τριάδος ἐν πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἀγίῳ Πνεύματι νοσημένης τε καὶ δοξαζομένης, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους καὶ ἀτελευτήτους αἰῶνας ἀμήν.

Ἐν τῷ ἄνω Βίῳ νέαι λέξεις μὴ ἀποτεθησαυρισμέναί ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς λεξικοῖς εἶνε αἱ ἐξῆς: ἀβυσσικός σ. 168,13. - ἀγαθογνώμων σ. 192,2. - ἀθεμιτοπραγία σ. 194,9. - αἰμοφορῆς σ. 200,30. - ἀληθότιηρ σ. 187,26. - ἀνθυπονοσιέω σ. 163,25. 175,24. - ἀνολιγώρως σ. 181,31. - ἀπανεμόω σ. 196,24. - ἀρητιουργία σ. 194,27. - ἀυτόθωκος (;) σ. 160,5. ἀφειδιάω σ. 218,19. - βαρυβρέμων σ. 192,5. - (πρβλ. δεξιῶς . . . δορυβρέμονος παρὰ Νεχαήλ Ἀτταλειάτη σ. 302,17 ἐκδ. Βόννης). - διάρπαγμα σ. 201,5. - δορκαδοπρεπῶς σ. 187,9. - ἐκδειματιέω σ. 166,20. 194,31. - (Πρβλ. ἀναπληρέω σ. 171,22. - ἐκπληρέω σ. 63,17 - ἐφαπλέω σ. 220,32, - ταπεινέω σ. 216,7.) - ἐναπόριος σ. 142,8. 179,19. - (πρβλ. ἐπαυχενίζομαι σ. 170,6. - ἐπιμήκιστος σ. 177,25. - εὐγηρότατος σ. 197,8. - κερματοφυλάκιον σ. 218,11. - οὐρανοέραστος σ. 180,22. - παιώνισμα σ. 204,29. - παντοδαπῆς σ. 134,21. 139,27. 195,24. 221,28. - περιγραπτιῶς σ. 209,29. - τρανογλωττία σ. 204,11. - φυγοπολίτης σ. 148,29. - Ὡς πρὸς δὲ τὴ φθάζω (σ. 147,4. 191,1. 213,21), πρβλ. Λέοντος Τακτ. 12,41. Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου Πρὸς τὸν ἴδιον υἱὸν Ῥωμανὸν σ. 244,14. Βασίλειου τοῦ νέου Νεαρὰ XXVIII παρὰ Zachariae von Lingenthal Novellae Constitutiones imperatorum post Justinianum σ. 314 στ. 28.

Καὶ οὕτω μὲν ἔχει ὁ Βίος τοῦ ὁσίου Νίκωνος ἐν τῷ κώδικι τοῦ Κουτλουμουσίου. Ἄλλ' ἐν ἄλλοις κώδιξιν ἐφέρετο, καθ' ἃ φαίνεται, καὶ ἡ διαθήκη τοῦ αὐτοῦ. Εἰκάζομεν δὲ τοῦτο βλέποντές τινα τῶν θαυμάτων τοῦ ὁσίου ἐκ τῶν περιλαμβανομέ-

νων ἐν τῷ ἄνω ἐκδόθεντι Βίῳ περιλαμβανόμενα ὁμοῦ μετὰ τῆς προηγουμένης αὐτῶν διαθήκης ἐν ἐντύπῳ βιβλίῳ ἐκτυπωθέντι ἐν Βενετίᾳ τῷ 1780. Φέρει δὲ τοῦτο τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν· «Διάλογος τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Κερρᾶ μετὰ τινος Ἑβραίου, Ἑρῶν ὀνομαζομένου, ὠφελιμώτατος εἰς κάθε Χριστιανόν, ὅπου ἐπιτηδεύεται νὰ καταχαλάσῃ ταῖς ψυχαίαις, καὶ μάταιαις γνώμας τῶν ἀνοήτων Ἑβραίων. Προσέτι δὲ καὶ συμμαζῶξιν λόγων τινῶν τοῦ, τε ἁγίου Ἐπιφανείου καὶ ἄλλων Ἁγίων, πρὸς κοινὴν σωτηρίαν. Μετὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ μαρτυρίου Τῆς Ἁγίας μεγαλομάρτυρος Μαρτίνης. Προστεθείσης εἰς τὸ τέλος τῆς Διαθήκης, καὶ διαφορῶν θαυμάτων Νίκωνος Μοναχοῦ τοῦ Μετανοεῖτε. ,αψπ'. Ἐνετίησιν 1780. Παρὰ Νικολάφ Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων. Con Licenza de' Superiori, e Privilegio ».

Τὴν διαθήκην ταύτην, μεταπεφρασμένην εἰς τὸ νέον ἑλληνικὸν ἰδίωμα, καθ' ἃ καὶ τὰ ἐπόμενα εἰς αὐτὴν θαύματα τοῦ ὁσίου Νίκωνος, ἐκ κειμένου πάντως γεγραμμένου ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ, καθ' ἃ καὶ ὁ ἄνωτέρῳ ἐκδοθεὶς Βίος, παραθέτω ἐνταῦθα πρὸς συμπλήρωσιν αὐτοῦ, ἅτε ὁμοίως μὴ στερουμένην ἱστορικοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ διαφωτίζουσαν σημεῖά τινα τῆς τοπογραφίας τῆς μεσαιωνικῆς Σπάρτης. Ἐκδίδω δὲ αὐτὴν ἀπαραλλακτως ὡς φέρεται ἐν τῷ σπανίῳ ἐντύπῳ, οὗ καταλαμβάνει τὰς σελίδας 125-129.

ΔΙΑΘΗΚΗ ΝΙΚΩΝΟΣ

Μοναχοῦ τοῦ Μετανοεῖτε.

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀμήν. Ὡσαν ὁ Θεὸς, καὶ ἡ παναγία Θεοτόκος ἠθέλησε, καὶ με ἔφεραν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅπου ἐδίδασκα δύο χρόνους, τὸν καιρὸν τοῦ κυρίου Νικολάου τοῦ Κριτοῦ, ἐρχόμενος ἐγὼ εἰς τὸ Ἀμύκλειον, ἐπαράγγειλα τὰ λόγια τὰ θεϊκὰ. Τότε δὲ ἐσυμμαζώθησαν οἱ ἄρχοντες τῆς Λακεδαιμονίας, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Βαρβάρας, καὶ εἶπόν μου, πῶς εἰς τὴν Λακεδαιμονίαν ἔπεσε τόσον θα-

νατικόν, ὡς τε ὅπου ἡμεῖς δὲν ἤμποροῦμεν νὰ θάπτωμεν τοὺς νεκρούς. Τὸ λοιπὸν κάμε νὰ ἔλθῃς καὶ ἀτός σου μετ' ἡμᾶς, ἀλλέως τρόπου μισεύομεν καὶ ἡμεῖς ἀπ' ἐκεῖ. Εἰς τοὺς ὁποίους ἐγὼ ἀπεκρίθηκα, ὅτι ἐπειδὴ καὶ ἡ ὀργὴ εἶναι θεϊκὴ, ἰσεῖς δὲν ἔχετε ποῦ νὰ φύγετε, διατι ὁ Θεὸς ὅπου κατοικᾷ εἰς τοὺς οὐρανοὺς, κυριεύει καὶ τὴν Ἀνατολήν, καὶ τὴν Δύσιν, καὶ εἰς ὅποιον τόπον ἰσεῖς θέλετε ὑπάγη, εὐρίσκει σας. Ὅμως ἰσεῖς κάμετέ μου μίαν ὁμολογίαν ἰδιόχειρον, ὅτι νὰ μοῦ ὑπακούσετε εἰς ἐκεῖνα ὅπου μέλλω νὰ κάμω. Τὸ ὅποιον εἶναι τοῦτο νὰ εὐγάλω τοὺς Ἑβραίους ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν χώραν, νὰ ὑπάγουν ἔξω καὶ τὰ μακελία ὅπου εἶναι πρὸς τὸν ἅγιον Ἐπιφάνειον, νὰ τὰ χαλάσουν καὶ νὰ σφάζουν τὸ Σάββατον, καὶ νὰ ἑορτάζουν τὴν Κυριακὴν. Τότε δὲ θέλω σᾶς κάμῃ καὶ ἐγὼ ὁμολογίαν ἰδιόχειρον, πῶς δὲν θέλει ἀποθάνῃ ἄνθρωπος. Ὁ δὲ λαὸς εἰσήκουσέ μου, καὶ μὲ ἠγάπησε ὡσὰν τὸ θυμίαμα, ὡς ἐγὼ ἐστάθηκα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Βαρβάρας ἀντάμα μὲ τὸν Σκευοφύλακα, καὶ τὸν λοιπὸν λαὸν ἡμέρας καὶ νύκτας δεκαπέντε. Ὁ δὲ Θεὸς ἔκρυψε τὰς ἀμαρτίας μου, καὶ ἐλευθερώθησαν ὅλοι ἀπὸ τὸ θανατικόν. Ὑστερα ἀπὸ τοῦτο ἐκάμαμεν λιτὴν εἰς τὸν φόρον. Ἐκεῖ, ὅπου ἔσκεν ὁ Σταυρὸς, ἐγὼ ἔβαλα θρονίον, εἰς τὸ ὅποιον ἀνέθηκα, καὶ ἐπαράγγειλα τὰ θεϊκὰ λόγια, καὶ ὄχι τὰ ἰδικά μου. Ἐγὼ δὲ ἐκήρυξα τέτοιας λογιῆς. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς μὲ ἐπάκουσε, καὶ ἐλευθερώθητε ὅλοι ἀπὸ τὸ θανατικόν, ἤξεύετε πῶς ἐδῶ μέλλει νὰ γένη Ἐκκλησία εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Σωτῆρος, τῆς Θεοτόκου, καὶ τῆς Ἁγίας Κυριακῆς. Πάλιν ἄλλην ἡμέραν εὐγάλαμεν λιτὴν ἀπὸ τὸ Καθολικόν, καὶ εὐγένωντας ἐγὼ ἐπῆρα εἰς τὴν πλάτην μου πέτραν, τὴν ὁποίαν φέρωντας, ἔβαλά την εἰς τὸν Σταυρόν. Τότε ἐγὼ ἐκήρυξα εἰς ὅλον τὸν παρόντα λαὸν εἰς τὴν λιτὴν, ὅτι καθένας ὅπου ἀγαπᾷ τὸν Σωτῆρα, τὴν Θεοτόκον, καὶ τὴν ἁγίαν Κυριακὴν, ἄς κάμῃ ὅτι κάνω καὶ ἐγὼ, διὰ νὰ κτισθῇ τοῦτος ὁ Ναός. Ἐβοήθησε λοιπὸν ὁ Θεός, καὶ μοῦ εἰσήκουσαν ὅλοι ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, καὶ ἔφερναν ὅλοι πέτραις, ὡς τε ὅπου ἔχωσα τὸν Σταυρόν τὴν μέσην μὲ πέτραν λευκὴν. Ὅλοι δὲ αἱ χήσονται γυναῖκες ἐγέμισάν τον ἕως τὴν κορυφὴν. Εὐρέθη δὲ τότε ἕνας ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐμπόδιζε νὰ γένη ἡ Ἐκκλησία εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, ὅπου ἐγὼ ἰδειξα. Καὶ ὁ Θεὸς ἤξεύρει πῶς ἐγὼ ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον μὴτε ἐκαταράσθηκά τον, μὴτε εἶχα τίποτε καταπάνω του.

Ὁ ὁποῖος ἐσυνέβη καὶ ἀπέθανεν. Οἱ δὲ ἄρχοντες, διὰ νὰ παίξουσι τὸ τζουγκάνιον, δὲν μὲ ἀφίνασι νὰ κάμω τὴν Ἐκκλησίαν. Τοὺς ὁποίους ἐπαρακάλουν, λέγωντάς τοις, πῶς ἐγὼ δὲν θέλω τίποτες ἄλλο ἀπὸ τοῦ λόγουσας, εἰμὴ μόνον πέντε πῆχαις, διὰ νὰ κάμω καμάραις, καὶ ἐσεῖς νὰ διαβαίνετε ἀποκάτω, μὴν ἐμποδιζόμενοι εἰς τὸ νὰ τζουγκανίζετε· ἢ δὲ Ἐκκλησία νὰ εἶναι ἀποπάνω. Οἱ ὁποῖοι ἄρχοντες ἔδωκάν μου πέντε πῆχαις. Ἐγὼ δὲ ἔστοντας καὶ νὰ ἔλθω ἀπὸ τὴν καθολικὴν εἰς τὸν διορισμένον τόπον, ὅπου ἐμελλε νὰ γένη ἡ Ἐκκλησία, ἡῦρκα πῆχαις εἴκοσι πέντε, καὶ πέτραις καλαῖς, καὶ μεγάλαις. Κάποιοι δὲ ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας ἐδοκίμασαν νὰ μάσουσιν ἀπὸ τοὺς λίθους διὰ ἐδικήντους χρεῖαν, καὶ δὲν ἠμπόρουν. Ἡθέλησε δὲ ὁ Θεός, καὶ ἐμβήκασιν ὅλοι μέσα εἰς τὸν Ναόν. Διὰ δὲ ἐνουπνίου ὁ παντοδύναμος Θεός, ὅπου καὶ ἂν τοῦ ἄρσειε λίθος, ἐνεφάνιζεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸν ἔφερναν. Εἰς δὲ τὴν ρίζαν τοῦ Σταυροῦ ἦσαν δαίμονες, ὅσον ἓνα μῶδιον, ὅμοιοι τῶν ἀγριομελισσῶν, οἱ ὁποῖοι δαίμονες ἐκτύπησαν δύο ἀνθρώπους, καὶ ἔρριξαν τοὺς εἰς τὴν γῆν. Θεοῦ δὲ βοήθεια ἰατρεύθησαν· οἱ δὲ δαίμονες ἔφυγον. Ἀρόντης δὲ ἡ Ἐκκλησία ἐκτίσθη ἕως τὸν πάτον, ἦλθεν ἡ Ἐορτὴ τῆς Ἁγίας Κυριακῆς. Τότε ἐγὼ ἐπαρακάλεσα τὸν Πρωτοπαπᾶν διὰ νὰ λειτουργήσῃ. Ὁ ὁποῖος ἦλθε καὶ ἐλειτούργα, καὶ λειτουργῶντας, ἦλθασιν αἱ Μελίσσαι, καὶ ἔπισαν ἐμπροσὰ εἰς τὸν Πρωτοπαπᾶν, καὶ εἰς ἐμένα. Ὅποτεν δὲ ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ εἰπῇ τὸ Εὐαγγέλιον ὁ Πρωτοπαπᾶς, ἔφυγαν ὅλα τὰ Μελίσσαι, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ. Ὅταν δὲ οἱ κτιστάδες ἠθελαν νὰ κτίσουν, ἔκαμνε χρεῖα, ὅτι ἐγὼ νὰ σαθῶ σιμὰ εἰς τὸ κτίσμα, ὁ ὁποῖος ἀγκαλὰ καὶ εἶμαι ἀμαρτωλός, μὲ ὅλον τοῦτο ἐπρογνώριζα ἕως ὅπου μέλλει φθάσῃ ἡ Ἐκκλησία· καὶ ἔτσι πιάνωντας βίσαλα ἄρχισα νὰ κτίζω. Κάποιοι δὲ ἀπὸ τὰ χωρία ἐλέγαν μου, πῶς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἐκατέβαινε ἀστρον, καὶ ἐστέκετο ἀπάνω εἰς τὸν Ναόν· τὸ ὁποῖον ἐγὼ δὲν τὸ ἐπίστευα, ὡς τε ὅπου ἐπῆγα ἕως τὸν τίμιον Σταυρὸν, καὶ ἐσαμάτησα ἐκεῖ, καὶ εἶδα τὸ ἀστρον, ὡσάν μου ἐλέγασιν οἱ χωριάται, καὶ ἐπληροφορήθηκα.

Ἡ δὲ Ἐκκλησία ἐκτίσθη. Καὶ ὅποτεν ἐσῆσαμεν τὴν τροῦλλαν, ἐπῆγα ἐγὼ εἰς τὴν Καθολικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔκαμα δύο βραδιαῖς. Ἦτον δὲ τόσοσν σκοτάδι, ὅπου δὲν ἴδλεπεν ἀνθρωπος τὸν ἀνθρώπον. Ἐγὼ δὲ εἶδα τρία ἀστρα, τὰ ὁποῖα ἦλθασιν, καὶ ἔπισαν ἀπάνω

εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀπὸ τὸ πέσιμον τῶν ὁποίων ἔγινε τόσον μεγάλο φῶς, ὡς τε ὅπου ἐφάνησαν καὶ τὰ χῶρια ἀπὸ τὸ φῶς τῶν ἀστέρων. Ἐκραξα ἀκόμι τὸν σκευοφύλακα, καὶ εἶδε τὸ γεγονὸς φῶς. Ἔβλεπα καὶ ἐγὼ τὰ σημεῖα, ὅπου ὁ Θεὸς ἔκαμνε, καὶ ἰθαύμαζα, καὶ ἐσπούδαζα μὲ ὅλην μου τὴν ψυχὴν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Εἰς δὲ τὸν Σαμφὼν ἦσαν δύο καλῶναις, ἀπὸ ταῖς ὁποῖαις ἐπῆρε τὴν μίαν ὁ Κύριος Μαλακινός, διὰ νὰ τὴν ὑπάγη εἰς τὸ σπῆτιτου. Ἐγὼ δὲ ἐπαρακάλεσά τον, καὶ μοῦ τὴν ἔδωκεν. Ἀκόμι τὴν ἄλλην κολόνναν ἐδοκίμασεν ὁ Κύριος Ροντάκιος μὲ ἑκατὸν ἀνθρώπους, καὶ δὲν ἤμπόρεσεν. Ἐγὼ δὲ ἐπῆρα δεκαπέντε, καὶ ἐπῆγα, καὶ τὴν ἔφερα ἐκεῖ, ὅπου ἦτον καὶ ἡ ἄλλη καὶ ἰθαύμασαν ὅλοι τους, ὅτι ἐκεῖνο ὅπου δὲν ἔδυνήθησαν οἱ ἑκατὸν νὰ φέρουν, ἤμπόρεσαν οἱ δεκαπέντε μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Σωτῆρος νὰ πάρουν. Ἀκόμι ἐγὼ πολλαῖς φοραῖς ἐκτιζα μίαν πῆχυν καὶ τὴν ἐρχομένην ἡμέραν εὔρισκα δύο. Πάλιν ἐκτιζα δύο καὶ ἠῦρισκα τεσσαρες. Ἐλειψεν ὁ ἀσβέστης, καὶ ἦλθεν ἀπὸ τὸ Σθλαβοχῶριον ἕνας ἀνθρωπος, καὶ μοῦ ἔταξε τέσσαρα μόδια. Ἐκείνην δὲ τὴν νύκτα ἐκατέβηκεν ὁ Σωτῆρας εἰς ἐκείνον, ὅπου εἶχε τὸν ἀσβέστην, καὶ τοῦ εἶπε· Αὐτὴν τὴν νύκτα πέρνω τὴν ψυχὴν σου. Ὁ δὲ ἀνθρωπος ὅπου εἶχε τὸν ἀσβέστην, εἶπε πρὸς τὸν Σωτῆρα· Κύριε ποῖος εἶσαι; Ἀπεκρίθη, καὶ εἶπεν ἐκείνῳ· Ἐγὼ εἶμαι ὁ Σωτῆρας, τὸν ὅποιον κτίζει ὁ Μετανοεῖτε εἰς τὸν φόρον τῆς Λακεδαιμονίας. Ἐσὺ δὲ ἔταξες αὐτῷ τέσσαρα μόδια μόνον ἀσβέστην, ἀλλὰ ὀλίγον ἐτάχθης, ἐπειδὴ ἔχεις ἕνα σπῆτιον γεμάτο. Ὅμως ἐὰν θέλῃς τὸ καλὸν σου, φέρε ὅσον ἀσβέστην καὶ ἂν ἔχῃς, καὶ καῦσαι ἀκόμι ἄλλα δύο καμίνια. Ὁ δὲ ἀνθρωπος ἔστοντας καὶ νὰ ἐξυπνήσῃ, εἶπεν· Ἐλεημονήσου με Δέσποτα, καὶ νὰ δώσω ὅσον καὶ ἂν ἔχω ἀσβέστην, καὶ νὰ καύσω ἄλλα δύο καμίνια. Ἦλθε πάλιν ὁ Σωτῆρας εἰς ἐμένα, καὶ λέγει μου· Συκώσου κτίζε, διατὶ ἐγὼ ἔγνωιάσθηκα διὰ ἀσβέστην, καὶ μὴν λυπᾶσαι. Συκώσου λοιπὸν, καὶ νὰ ἰδῆς τὸ ταχὺ πόσος ἀσβέστης ἔρχεται, καὶ καθάρισε καὶ σπῆτι, διὰ νὰ τὸν βάλῃς. Ἔβαλά τον εἰς τὸ σπῆτιον, καὶ ἐκτίσα. Ἐκαυσα ἀκόμι ἐγὼ καμίνια πενήντα, καὶ πιστεύσατέ μου, πῶς ὁ Θεὸς ἐπεμψε, καὶ ἔδιδαν εἰς τὸν ναόν. Τὸ ὅποιον ἐσπούδαζα νὰ τὸ παραδώσω εἰς τὸν Σωτῆρα, διὰ νὰ μὴν τὸν ἔχω ἀντίδικον εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως. Ὀλων δὲ ἐκείνων ὅπου ἐσύνδραμαν ἀντάμα μου εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Θεὸς νὰ τοὺς ἐθυμηθῇ, καὶ ὁ

πρεσβύτερος ὅπου λειτουργεῖ εἰς αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν· ὁ ὁποῖος ἐφημέριος ἀνίσως καὶ δὲν τοὺς μνημονεύη, νὰ δώσῃ λόγον εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως κατέμπροσθεν τοῦ φοβεροῦ Κριτοῦ. Ἀκόμι θέλω ἐγὼ ὅτι αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν μετὰ τὸν θάνατον μου, νὰ τὴν ἐξουσιάζῃ ὁ στρατηγός, καὶ ὁ κριτής, ὅπου ἤθελαν βαλθῆ, πίνοντες ἀπ' αὐτὴν πέντε μετρητὰ κρασίον, καὶ ἓνα κοφίνιον Μῆλα. Διὰ τὴν ἐγὼ ἐκτίσα αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τοὺς στρατηγούς, ἀπὸ τοὺς στρατιώτας, καὶ ἀπὸ τοὺς κριτάδες. Ἀνίσως δὲ καὶ κανεὶς ἤθελεν ἀφήσῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἢ εἰς τὰ σπήτιάτους, μήτε ὁ πρωτονοτάριος, ἢ ὁ Διοικητής, ἢ ἄλλος κανένας ἀπὸ τοὺς πράττοντας εἰς κάθε λογῆς ὑπόθεσιν τοῦ καινοῦ, τοῦτο νὰ μὴ τὸ δεχθοῦσιν ὁ στρατηγός, καὶ ὁ κριτής, ἀλλὰ ἐκείνοι ὅπου εἶναι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἤγουν οἱ Ἀββάδες, καὶ Ἐφημέριοι, διὰ νὰ εἶναι ἀπειρακτοὶ, καὶ νὰ ἀπερνοῦσι μὲ εἰρήνην, καὶ ἀγάπην. Καὶ νὰ μνημονεύουσι τὸν Βασιλέα καὶ τὸν στρατηγόν, καὶ τὸν κριτὴν, ὅπου ἔχουν νὰ κάμουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τὸ περισσότερον τὸν κύριον Βασιλεῖον τὸν Ἀπόκαυχον.

Ὅποιος δὲ ἤθελε παρέβῃ τοῦτον τὸν λόγον μου, ἢ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἐμένα τοῦ ἀμαρτωλοῦ, καὶ ἤθελεν ἀδικήσῃ ἢ τὴν Ἐκκλησίαν, ἢ τὰ σπήτιάτης, καὶ πειράξῃ τοὺς Καλογήρους, ὅπου κατοικοῦσιν αὐτὸν τὸν Νεὸν, ἢ τοὺς ἐφημέριους, νὰ εἶναι ἀναθεματισμένος ἀπὸ τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱὸν, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Ἀκόμι θέλω, ὅτι νὰ εἶναι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δύο πρεσβύτεροι, καὶ οἱ καθήμενοι Ἀββάδες, καὶ πρεσβύτεροι εἰς ταύτην τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ μὴ πειράζωνται, ἀμὴ νὰ καρποφοροῦσι διὰ τὴν ψυχὴν των, καθὼς ἔκαμναν καὶ εἰς τὴν ζωὴν μου. Ὅποταν δὲ ἤθελε λείψῃ ἢ ὁ Ἀββᾶς, ἢ ὁ πρεσβύτερος ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ μὴν ἀφίνουσι εἰς αὐτὴν ἄνθρωπον ἀνωφέλητον, ἀμὴ ἐκεῖνον ὅπου ἔχει ἀρετὴν, καὶ εὐλάβειαν νὰ προχειρίζουσι. Ἀκόμι θέλω, καὶ ὀρίζω, ὅτι ὁ πρεσβύτερος Γαβριήλ, καὶ ὁ Ἀββᾶς Ἰλαρίων, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀντάμα μου, καὶ μὲ ἐδούλευσαν, νὰ εἶναι εἰς τὸν Νεὸν ἀπειρακτοὶ, καὶ ἀνεμπόδιστοι ἀπὸ κάθε ἓνα ἕως τῆς ζωῆς των. Μετὰ δὲ τὸν θάνατόντους νὰ βάνῃ ὁ στρατηγός, καὶ ὁ κριτής ἀντάμα μὲ τοὺς ἐντόπιους ἄρχοντας, ὁποῖους καὶ ἂν εὕρωσι χρήσιμους ἀνθρώπους, πρεσβυτέρους καὶ Ἀββάδες. Καὶ δεῖ νὰ καθίζουσιν οἱ ἄνωθεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀνθρώπους διὰ μέσου τῶν κανισκίων, καὶ παρακαλέσεων, τὸσον Ἀββάδες, ὅσον πρεσβυτέ-

ρους· ἀμὴ ἀνίσως καὶ οἱ προχειρισθέντες εἶναι κακοὶ, νὰ διώχνωνται, καὶ νὰ βάνωνται ἄλλοι καλοὶ. Ὅλα τὰ εἰσοδήματα τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅπου ἔκτισα τοῦ Σλαβοχωρίου, καὶ Παρωρίου, ἤγουν τὰ Μετόχια ἀντάμα μὲ ταῖς εἰσοδαῖς των, νὰ ἀποθησαυρίζωνται, καὶ νὰ μαζώνωνται εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σωτῆρος, τόσον εἰσόδημα τῶν ἀμπελιῶν, καὶ ἑλαιῶν, ὅσον ἔμπασμα δένδρων καρπερῶν, καὶ ἀκάρπων. Οἱ δὲ Ἀββάδες, καὶ οἱ πρεσβύτεροι, ὅπου εἶναι εἰς τὸν Σωτῆρα, νὰ κάμνουσι τὴν κυβέρνησιν, καὶ νὰ ἔχουσι τὴν ἐπιμέλειαν ἐκείνων, ὅπου κάθονται εἰς τὰ Μετόχια. Ὁ δὲ στρατηγός, καὶ κριτής, ὁ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν, ἄς ἔχη δεσμὸν ἀπὸ τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ ἀπὸ ἐμένα τὸν ἁμαρτωλὸν, ὅτι ὅλα ἐκεῖνα ὅσα ἐγὼ ἐδίωρισα, νὰ τὰ διατηρήσουν, καὶ νὰ τὰ φυλάξουν ἀκριβῶς. Ἦγουν λέγω, νὰ κοιτάζουσι τοὺς Ἀββάδες, καὶ πρεσβυτέρους, νὰ εἶναι ἄνθρωποι χρήσιμοι, καὶ ἀκατηγόρητοι, μαρτυρημένοι ἀπὸ ἀνθρώπους χρήσιμους, ἐπειδὴ καὶ εὐρίσκεται ὁ λαός¹ μου σὴν μέσην τοῦ φόρου. Ἀκόμι ὀρίζω, ὅτι ὁ Καθηγούμενος ὅπου ἤθελε βαλθῆ ἀπὸ τὸν στρατηγόν, καὶ κριτὴν νὰ κάμνη ὅλας τὰς ἑορτάς τοῦ Σωτῆρος, καὶ φωταυγίας. Ἀπὸ δὲ τὸ περίσσευμα τοῦ εἰσοδήματος, μόνον νὰ διατρέφωνται πέντε ἀδελφοί, ὁ Παπᾶ Θεόδωρος ὁ ξυλάνθρωπος, καὶ ἄλλοι τέσσαρες. Ἐκεῖνοι δὲ ὅπου δουλεύουσιν εἰς τὸν Ναόν, ἤγουν τὸ χωρίον τοῦ Περισοῦ, τὸ ὅποιον μοῦ ἔδωκεν ὁ ἅγιος στρατηγός, θέλω νὰ εἶναι ἄγγικτοι, καὶ ἀπειρακτοὶ ἀπὸ κάθε ἑνα. Ὁ τι δὲ ὁ στρατηγός, καὶ ὁ κριτής ἤθειλαν κάμη μετὰ τὸν θάνατον ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ, νὰ κάμη καὶ ὁ Θεός με ἀυτοὺς εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως. Ὅποιος δὲ ἐκεῖνος ἤθελε παρακούσῃ τούτους τοὺς λόγους ἐμένα τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὁ Σωτῆρ, καὶ ἡ Παναγία Θεοτόκος νὰ τοῦ τὸ ἀνταποδώσῃ. Ὁρκίζω εἰς τὸν Θεὸν τὸν βασιλικὸν Πρωτοσπαθᾶριον, καὶ Κύρ Δημήτριον πρωτοσπαθᾶριον, ὅτι αὐτοὶ οἱ δύο νὰ κρατοῦσι τὴν Διαθήκην μου, τὴν ὁποίαν νὰ τὴν βουλώσωσι μὲ μολυβδόβουλαν, καὶ νὰ στέκεται εἰς φύλαξιν σιμὰ εἰς αὐτοὺς, διὰ νὰ ὀδηγήσῃ ὁ Θεός, νὰ φυλαχθοῦσιν ὅλα τοῦτα, ὅπου ἐγὼ ἐσχέδιασα εἰς τετράδιον.

¹ Γραπτὸν πάντως ναὸς